ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΣΙΔΕΡΗ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ-ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ-ΛΥΡΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

ΕΓΚΡΙΘΕΙΣΑ
ΕΝ ΤΩ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΩ ΤΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΠΟ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1917 - 1918 ΚΑΙ ΕΦΕΞΗΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΤΑΞΕΩΝ ΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΩΝ

ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΙΝ ΚΑΤ' ΟΙΚΟΝ ΥΠΟ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ
ΤΗΣ Γ΄ ΚΑΙ Δ΄ ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΠΕΜΠΤΗ

Ἀριθ. πράξεως Ἐκπαιδ. Συμβουλίου	35 / 26 - 8 - 26
Τιμᾶται μετὰ βιβλιοσήμου καὶ φόρου	Δρ. 43.30
Ἀξία βιβλιοσήμου	» 16.—
Πρόσθετος φόρος Ἀναγκαστικοῦ Δανείου	» 3.20

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΣΙΔΕΡΗ
46, Ὁδὸς Σταδίου 46 - Μέγαρον Ἀρσακείου
1926

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

42073

Τρύφων Αλεξάνδρου

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΣΙΔΕΡΗ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ-ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ-ΛΥΡΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

ΕΓΚΡΙΘΕΙΣΑ
ΕΝ ΤΩ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΩ ΤΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΠΟ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1917 - 1918 ΚΑΙ ΕΦΕΞΗΣ
ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ
ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΤΑΞΕΩΝ ΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΩΝ
ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΙΝ ΚΑΤ' ΟΙΚΟΝ ΥΠΟ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ
ΤΗΣ Γ' ΚΑΙ Δ' ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ
ΕΚΔΟΣΙΣ ΠΕΜΠΤΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΣΙΔΕΡΗ
46 ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ (ΜΕΓΑΡΟΝ ΑΡΣΑΚΕΙΟΥ) 46
1926

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΕΡΟΣ Α'.—ΕΠΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

Σελ.
ΔΙΓΕΝΗΣ ΑΚΡΙΤΑΣ (ἐκ τοῦ Δ'. λόγου), ἔκδ. Α. Μηλιαράκη 3
ΔΙΓΕΝΗΣ ΑΚΡΙΤΑΣ (ἐκ τοῦ Η'. λόγου). ἔκδ. Σ. Π. Λάμπρου 9
ΒΕΛΙΣΑΡΙΟΣ (ἀπόσπασμα), ἔκδ. Κ. Βάγνερ 13
ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΣ (ἐκ τοῦ Β'·) ὑπὸ Βιτσέντζου Κορνάρου 18
Η ΤΟΥΡΚΟΜΑΧΟΣ ΕΛΛΑΣ (ἐκ τοῦ Β' ᾄσματος) ὑπὸ Ἀλεξάνδρου Σούτσου 24
ΤΟ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΝ (ἀπόσπασμα) ὑπὸ Γεωρ. Ζαλοκώστα 32
ΚΥΡΑ ΦΡΟΣΥΝΗ (ἐκ τοῦ Γ' ᾄσματος) ὑπὸ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου 42
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΔΙΑΚΟΣ (ἐκ τοῦ Δ' ᾄσματος) ὑπὸ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου 42
Ο ΟΡΚΟΣ (ἐκ τοῦ Α'. μέρους) ὑπὸ Γερασίμου Μαρκορᾶ 47
Η ΦΛΟΓΕΡΑ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΑ ὑπὸ Κωστῆ Παλαμᾶ 53

ΜΕΡΟΣ Β'.—ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

ΕΡΩΦΙΛΗ (ἐκ τῆς Γ'. πράξεως) ὑπὸ Γεωργίου Χορτάτζη 61
ΓΥΠΑΡΗΣ (ἐκ τῆς Α'. καὶ Ε'. πράξεως) ἐκδ. Κ. Σάθα 66
ΑΣΠΑΣΙΑ (ἐκ τῆς Γ'. πράξ.) ὑπὸ Ἰακωβάκη Ρίζου Νερουλοῦ 71
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΣΤΡΙΩΤΗΣ ἐκ τῆς Γ'. πράξεως) ὑπὸ Ἰωάννου Ζαμπελίου 74
Ο ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ (ἐκ τῆς Α'. πράξ.) ὑπὸ Παναγ. Σούτσου. 79
ΟΙ ΤΡΙΑΚΟΝΤΑ (ἐκ τοῦ Α'. μέρους) ὑπὸ Ἀλεξ. Ρ. Ραγκαβῆ 85

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Σελ.
Η ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ (ἐκ τοῦ Β'. μέρους) ὑπὸ 'Αλεξάνδρου Ραγκαβῆ...... 91
ΚΥΨΕΛΙΔΑΙ(ἐκ τῆς Α'. πράξ.) ὑπὸ Δημητρ. Βερναρδάκη 97
ΜΕΡΟΠΗ (ἐκ τῆς Γ'. πράξεως) ὑπὸ Δημητρ. Βερναρδάκη 101
ΦΑΥΣΤΑ (ἐκ τῆς Α'. πράξεως) ὑπὸ Δημητρ. Βερναρδάκη 109
ΛΟΥΚΑΣ ΝΟΤΑΡΑΣ (ἐκ τῆς Α'. πράξεως) ὑπό Σπυρίδωνος Βασιλειάδου.................... 121
ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΦΩΚΑΣ (ἐκ τῆς Α'. πράξεως) ὑπὸ 'Αριστοτέλους Προβελεγγίου.................. 129
ΦΑΙΔΡΑ (ἐκ τῆς Γ'.πράξ. ὑπὸ 'Αριστοτέλ. Προβελεγγίου 134

ΜΕΡΟΣ Γ'.—ΛΥΡΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΒΑΣΙΛΕΑ ΜΑΝΟΥΗΛ ΤΟΝ ΚΟΜΝΗΝΟΝ (ἀπόσπασμα) ὑπὸ Θεοδώρου Προδρόμου 139
ΠΟΙΗΜΑ ΠΑΡΑΙΝΑΙΤΙΚΟΝ(ἀπόσπασμα)ὑπὸ Α.Κομνην.141
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΞΕΝΙΤΕΙΑΣ(ἀπόσπασμα)ἐκ τῆς ἐκδ.Κ.Βάγνερ144
Ο ΕΛΕΦΑΣ (ἀπόσπασμα) ἐκ τῆς ἐκδόσεως Κ. Βάγνερ .. 145
Η ΕΙΣΟΔΟΣ ΤΟΥ ΑΔΟΥ(ἀπόσπασμα)ὑπὸ 'Ιω. Πικατόρου 148
ΠΟΛΕΜΙΣΤΗΡΙΟΝ ΑΣΜΑ ὑπὸ Ρήγα Φερραίου 150
Η ΑΝΟΙΞΙΣ ὑπὸ 'Ιωάννου Βηλαρᾶ 151
ΕΡΩΤΑΣ ΠΛΗΓΩΜΕΝΟΣ ὑπὸ'Αθανασίου Χρηστοπούλου 152
ΕΙΣ ΤΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΝ ὑπὸ 'Ανδρέα Κάλβου 153
ΕΙΣ ΤΟΝ ΙΕΡΟΝ ΛΟΧΟΝ ὑπὸ 'Ανδρέα Κάλβου 156
ΥΜΝΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ (ἀπόσπασμα ὑπὸ Διονυσίου Σολωμοῦ 158
ΤΑ ΔΥΟ ΑΔΕΛΦΙΑ ὑπὸ Διονυσίου Σολωμοῦ 161
Η ΗΜΕΡΑ ΤΗΣ ΛΑΜΠΡΗΣ ὑπὸ Διονυσίου Σολωμοῦ 165
Ο ΤΑΦΟΣ ΤΟΥ ΠΑΤΕΡΑ ὑπὸ Διονυσίου Σολωμοῦ .. 166

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Σελ
Η ΛΙΜΝΗ ΤΟΥ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ ὑπὸ Σπυρ. Τρικούπη 167
Ο ΑΠΟΜΑΧΟΣ ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΗΣ ὑπὸ 'Αλεξ. Σούτσου 168
ΕΙΣ ΤΟΝ ΜΙΑΟΥΛΗΝ ὑπὸ Παναγιώτου Σούτσου 170
Η ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΤΟΥ ΚΛΕΦΤΗ ὑπὸ 'Ιουλίου Τυπάλδου 171
ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΩΝΙΑΝ ὑπὸ 'Ιωάννου Καρασούτσα 172
ΤΟ ΣΤΕΡΕΩΜΑ ὑπὸ 'Ιωάννου Καρασούτσα 173
ΚΟΡΩΝΑ ΚΑΙ ΣΠΑΘΙ(ἀπόσπασμα) ὑπὸ Γ. Ζαλοκώστα 175
ΥΠΑΤΙΑ ὑπὸ Δημητρίου Βυζαντίου 178
Ο ΜΕΓΑΣ ΕΠΑΙΤΗΣ ὑπὸ 'Αλεξάνδρου Βυζαντίου ... 179
ΕΙΣ ΤΗΝ ΒΕΝΕΤΙΑΝ ὑπὸ Στεφάνου Κουμανούδη 183
Ο ΒΡΑΧΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΥΜΑ ὑπὸ 'Αριστοτ. Βαλαωρίτου 184
ΤΟ ΞΕΡΡΙΖΟΜΕΝΟ ΔΕΝΔΡΟ ὑπὸ 'Αριστ. Βαλαωρίτου 187
ΝΕΚΡΙΚΗ ΩΔΗ ὑπὸ 'Αριστοτέλους Βαλαωρίτου 191
Η ΑΛΗΘΙΝΗ ΕΥΤΥΧΙΑ ὑπὸ Γερασίμου Μαρκορᾶ 193
ΟΙ ΘΗΣΑΥΡΟΙ ΤΟΥ ΑΛΗΠΑΣΑ ὑπὸ Γερασ. Μαρκορᾶ 196
ΤΖΙΤΖΙΚΑΣ ΚΑΙ ΓΡΥΛΟΣ(μῦθος)ὑπὸ 'Αν. Λασκαράτου 197
ΕΙΔΟΝ ΤΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΝ ΜΑΣ ὑπὸ 'Αχ. Παράσχου 198
ΤΑΦΟΣ ΠΡΟΔΟΤΟΥ ὑπὸ 'Αχιλλέως Παράσχου 200
Η ΠΑΤΡΙΣ ΜΟΥ ὑπό 'Αλεξάνδρου Ρ. Ραγκαβῆ 202
Ο ΠΑΛΑΙΟΣ ΚΑΙΡΟΣ ὑπὸ 'Ηλία Ταναλίδου 204
ΤΟ ΝΑΥΤΟΠΟΥΛΟ ὑπὸ 'Ηλία Ταναλίδου 206
Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΗΣ ΣΑΠΦΟΥΣ ὑπὸ Δημ. Βερναρδάκη 207
Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΕΛΛΗΝ ὑπὸ 'Αγγέλου Βλάχου 208
ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ ὑπὸ 'Αγγέλου Βλάχου 211
ΣΑΒΒΑΤΟΒΡΑΔΟ ὑπὸ Δημητρίου Βικέλα 214
Ο ΝΑΥΤΗΣ ΤΟΥ ΙΟΝΙΟΥ ὑπὸ Γερασίμου Μαυρογιάννη 216
ΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ ὑπὸ Δημητρίου Παπαρρηγοπούλου 222
ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ ὑπὸ Σπυρίδωνος Βασιλειάδου 227

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

	Σελ.
ΑΠΟΧΩΡΙΣΜΟΣ ὑπὸ Γεωργίου Βιζυηνοῦ	230
Ο ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ ὑπὸ Γεωργίου Βιζυηνοῦ	231
Η ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗ ὑπὸ Ἀριστομένους Προβελεγγίου ..	234
ΤΟ ΔΕΝΔΡΟΝ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ ὑπὸ Ἀρ. Προβελεγγίου	246
ΤΙ ΚΟΣΜΟΣ !... ὑπὸ Γεωργίου Σουρῆ	238
ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΟΥ ὑπό Γεωργίου Σουρῆ	238
ΣΤΟ ΣΠΗΤΙ ΜΑΣ ὑπὸ Γεωργίου Στρατήγη	239
ΣΤΑ ΕΙΚΟΝΙΣΜΑΤΑ ὑπὸ Γεωργίου Στρατήγη	242
ΥΜΝΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ ὑπὸ Κωστῆ Παλαμᾶ	244
ΤΟ ΧΕΡΙ ὑπὸ Κωστῆ Παλαμᾶ	247
ΣΤΑ ΜΑΤΙΑ ΥΜΝΟΣ ὑπὸ Κωστῆ Παλαμᾶ	248
ΤΑ ΚΟΜΜΕΝΑ ΧΕΡΙΑ ὑπὸ Γεωργίου Δροσίνη	252
ΤΟ ΩΡΑΙΟ ὑπὸ Γεωργίου Δροσίνη	253
ΔΕ ΘΕΛΩ ... ὑπὸ Γεωργίου Δροσίνη	254
Η ΕΛΙΑ ὑπὸ Ἰωάννου Πολέμη	254
Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΛΟΓΟΥ ὑπὸ Ἰωάννου Πολέμη ..	255
ΤΑΝΗΣΙΑ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ ὑπὸ Ἰωάννου Πολέμη ...	256
ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΤΡΥΓΗΤΟΥ ὑπὸ Κώστα Κρυστάλη	257
ΚΑΛΛΙΠΑΤΕΙΡΑ ὑπὸ Λαυρεντίου Μαβίλλη	257
ΑΙΜΑ ! ὑπὸ Ζαχαρίου Παπαντωνίου	258
Η ΒΡΥΣΗ ὑπὸ Ἰωάννου Γρυπάρη	259
ΥΜΝΟΣ ὑπὸ Ἰωάννου Γρυπάρη	261
ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΟΣ ΑΓΕΡΑΣ ὑπὸ Λάμπρου Πορφύρα ..	261
Δυσνόητοι λέξεις	263

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΕΠΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΔΙΓΕΝΗΣ ΑΚΡΙΤΑΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΕΤΑΡΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Οὗτος τοίνυν ὁ θαυμαστὸς Βασίλειος ὁ Ἀκρίτης
παιδιόθεν εἰς διδάσκαλον παρὰ πατρὸς ἐδόθη·
τρεῖς χρόνους γὰρ ἐμάνθανε παιδείαν τῶν γραμμάτων,
ὀξὺς ἦτο εἰς τὸν νοῦν καὶ γρήγορος εἰς τὸ λέγειν,
καὶ μετὰ ταῦτα ἀγάπησε κυνήγια καὶ τόξα,
νὰ κυνηγᾷ, νὰ πολεμᾷ, νὰ τρέχῃ τότε πάντα.
Μὲ τὸν πατέρα εὔγαινεν ἐν τούτοις πᾶσαν ἡμέραν,
και τὸ κοντάρι 'μάνθανε καὶ τὸ σπαθὶ ὁμοίως,
ἔγινεν ἄξιος στὸ σπαθί, ἀνδρεῖος στὸ κοντάρι,
ὑπερθαύμαστος ἐφάνηκε εἰς ὅλους τοὺς ἀνδρείους,
καὶ ὅλοι ἐθαυμάζοντο τὴν ὅλην του ἀνδρείαν,
καὶ τὸ πολὺ τὸ τρέξιμον ἔδειχνεν εἰς τὴν πρᾶξιν.
Ὅταν δὲ ἐγένηκεν δώδεκα χρόνων 'κεῖνος,
ὡς ἥλιος ἐπέλαμπεν εἰς ὅλα τὰ παιδία,
ἐπέρνα εἰς τὴν δύναμιν ὥσπερ ἀνδρειωμένος.
Καὶ ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν πρὸς τὸν πατέρα εἶπεν
τοιαῦτα λέγων πρὸς αὐτὸν ὁ Διγενὴς Ἀκρίτης
«πόθος ἀνῆψεν εἰς ἐμέ, αὐθέντα καὶ πατήρ μου,
τοῦ δοκιμάσαι ἐμαυτὸν εἰς θηριομαχίαν·
καί, εἴπερ ὅλως ἀγαπᾷς τὸν σὸν υἱὸν Ἀκρίτην,
ἐπιδίδου μοι θέλημα θηρία κυνηγῆσαι,
[καὶ] πάρδους τε καὶ λέοντας, ἄρκτους μετὰ δρακόντων,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νὰ δοξασθῇς, αὐθέντα μου, ἐν ταῖς ἀνδραγαθιαῖς μου.
Δεῦτε, καβαλλικεύσωμεν, πάγωμεν εἰς κυνῆγιν,
καὶ εἰς τόπον ἀπέλθωμεν ἔνθα εἰσι θηρία,
καὶ πάντας σβέσω λογισμοὺς τοὺς ἐμὲ ἐνοχλοῦντας».
Τούτους τοὺς λόγους ὁ πατὴρ ἀκούσας τοῦ φιλτάτου,
ἠγάλλετο τῷ πνεύματι, ἔχαιρε τῇ καρδίᾳ,
καὶ μετὰ πολλῆς τέρψεως αὐτὸν ἐκατεφίλει,
καὶ ἔλεγε πρὸς τοῦτον γὰρ τὸν Διγενῆν 'Ακρίτην:
«θαυμαστὴ γὰρ ἡ γνώμη σου καὶ γλυκεῖοι οἱ λόγοι,
πλὴν δὲ οὐ παρέστι καιρός, δεινότερος ὑπάρχει·
καὶ σὺ γάρ, περιπόθητε, δωδεκαετὴς ὑπάρχων,
οὐ δύνασαι, γλυκύτατε, θηρία πολεμῆσαι·
ὦ τέκνον μοὺ γλυκύτατον, μὴ τοῦτο νῦν ποιήσῃς,
μὴ ἄνθος σῆς νεότητος πρὸ καιροῦ ἀπολέσῃς,
ἂν γὰρ θεοῦ θελήματι, ἀνδρὸς εἰς μῆκος φθάσῃς,
τότε παμφίλτατε υἱέ, θηρία πολεμήσεις».
'Ακρίτης δὲ ὡς ἤκουσε τοὺς λόγους τοὺς τοιούτους,
ἐθλίβηκε κατὰ πολύ, ἐπόνεσε καρδίαν,
κατὰ πολὺ δακρύσας δέ, λέγει πρὸς τὸν πατέρα:
«ὕστερον εἰς τέλος μας νὰ νικήσω, πάτερ;
Τί μοι τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἐκεῖνος;
Πότε νὰ γίνῃ πόλεμος τὸ γένος νὰ λαμπρύνω;
πληροφορήσω γὰρ καὶ σὲ τὸν ἐμὸν εὐεργέτην
ὅτι ἔχεις με συνεργὸν ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ δοῦλον».
Βλέποντας τοίνυν ὁ πατὴρ τὸ πρόθυμον θαυμάζει·
φύσεως γὰρ τὸ εὐγενὲς χωρίζει ἡ καρδία·
λαβὼν δὲ τὴν ἐπαύριον τὸν γυναικάδελφόν του,
λαμπρὸν τὸν Κωνσταντῖνόν τε καὶ τὸν υἱόν του 'Ακρίτην,
τινὰς δ' ἐκ τοὺς ἀγούρους του ηὖγε νὰ κυνηγήσῃ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Γεράκια ἐβάσταζον ἄσπρα ἐκ τῶν μουτάτων,
καὶ ὅταν ἀποσώσασιν εἰς τὰ μεγάλα ὄρη,
ἀπὸ μακρόθεν βλέπουσα σκληρότατα ἀρκούδια,
ἐκεῖνα τότε 'πήδησαν μέσα ἀπὸ τὸν λόγγον
ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ μετὰ μεγάλης τόλμης.
Καὶ ὡς εἶδε ταῦτα ὁ Διγενὴς τὸν θεῖόν του ἠρώτα
«τί εἶναι αὐτὰ ὅπου πηδοῦν μέσα ἀπὸ τὸ δάσος,
φεύγουν καὶ τρέχουν γρήγορα, δὲν στέκουν εἰς τοὺς κάμπους»;
Καὶ παρευθὺς ὁ θεῖός του λέγει πρὸς τὸν 'Ακρίτην.
«Βασίλειε, καρδία μου, θέλω ἐγὼ ὁρᾶν σε·
αὐτὰ ἀρκούδαις λέγονται καὶ ὅποιος τὰς νικήσῃ
ἀνδρειωμένος λέγεται ἀπ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους.
Πλὴν τὸ ῥαβδίν σου κράτησον, καὶ τὸ σπαθί σου ἄφες,
ἀρκούδα δὲ εἶναι δυνατὸν μὲ τὸ σπαθὶν νὰ φύγῃ,
Εἶναι νὰ ἰδῇς θαῦμα φρικτὸν καὶ ἄξιον ἐπαίνου».
Καὶ τὸ παιδίον ἤκουσε τοὺς λόγους δὲ τοῦ θειοῦ του.
Εὐθὺς δὲ τότε 'πέζευσεν, τὴν ζώνην του ἀχαμνίζει,
καὶ καμηλαύχιν χαμηλὸν βάζει στὴν κεφαλήν του·
ἐπιάσε εἰς τὸ χέρι του ἕνα ῥαβδὶ μεγάλον,
καὶ ὡς ἀστραπὴ ἐπήδησεν ἀπὸ περιστηθίου,
καὶ τότες ἔφθασεν ἐκεῖ, ὅπου 'σαν τὰ ἀρκούδια.
'Αρκούδα δὲ ἡ θηλυκὴ μετὰ ἀρκουδοπούλου
μεγάλα αὐτὴ ἐφώναξε καὶ ἔφθασε πρὸς τοῦτον,
ὁ δὲ 'Ακρίτης γρήγορα αὐτὴν περιλαμβάνει,
καὶ κλειδώσας τὰς χεῖράς του εὐθὺς ἐπέσφιξέ την.
Τὰ ἔγκατα εὐγένασιν ἐκ στόματος ἀρκούδας,
καὶ παρευθὺς ἐξέψυξεν εἰς χεῖρας τοῦ παιδίου.
'Αρκούδα δὲ ἀρσενικὴ ἀπέφυγεν εἰς τὸ δάσος·
ὁ θεῖός του δὲ πρὸς αὐτὸν αὐτὰ τὰ λόγια εἶπεν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

«βλέπε, ὦ τέκνον μου, καλὰ μὴν χαωθῇ ἡ ἀρκούδα».
'Εκεῖνος δὲ ἀπὸ σπουδῆς ἐξάπλωσε τὴν ῥάβδον,
καὶ πρὸς τὴν ἄρκτον ἔφθασεν ὁποῦ 'τον εἰς τὸ δάσος.
'Αρκούδα δὲ ἐγύρισεν κ' ἐχάσχισεν μεγάλα,
ὥρμησε γὰρ τὴν κεφαλὴν συντρίψαι τοῦ παιδίου.
Εὐθέως τότε ἅρπαξε ἐκ στόματος τὴν ἄρκτον,
ἀπεστρουφήσας δὲ αὐτὴν ἐξέψυξεν ἡ ἄρκτος.
Καὶ ἐκ τῶν ἄρκτων τῶν βρυγμῶν καὶ τῶν ποδῶν τὸν κτύπον
ἔλαφος ἐξεπήδησεν ἀπὸ τῆς παγαναίας.
Ὁ 'Αμηρᾶς ἐκάλησε ταῦτα εἰς τὸν 'Ακρίτην
«ἔμπροσθέν σου, ὦ φίλτατε, βλέπε θηρίον ἄλλον».
Τὸ δὲ παιδίον τὰς φωνὰς ὡς ἤκουσεν εὐθέως,
ὡς λέων ἐβρυχήσατο, ὡς πάρδος συνεσφίχθη,
καὶ εἰς ὀλίγον πήδημα τὴν ἐλαφίνα φθάνει.
'Εκ τοῦ ποδὸς δραξάμενος τὴν ἔλαφον εὐθέως,
καὶ ἐκτινάξας ἔσχισεν αὐτὴν εἰς δύο μέρη.
Ποῖος δὲν βλέπει μέγεθος θεοῦ τῶν χαρισμάτων,
καὶ τὴν μεγάλην δύναμιν, τὴν φοβερὰν ἐκείνου.
Ἅπας γὰρ νοῦς ἀνθρώπινος ἐκπλήττει τὸ τοσοῦτον,
πῶς ἔφθασε τὴν ἔλαφον παιδὶ χωρὶς τοῦ ἵππου,
πῶς τοὺς ἄρκτους ἀπέκτεινε ἐν χερσὶ χωρὶς τὴν ῥάβδον·
πάντα θεοῦ θελήματα, τοῦ δώσαντος δυνάμεις·
παιδίον γὰρ μικρότατον πτερύγων ὁμοιοῦται.
Βλέποντες γὰρ οἱ ἅπαντες παράδοξον τοιοῦτον
τὸν Κύριον ἀνύμνησαν σὺν τῇ μητρὶ παρθένῳ,
ὁπό'δυσε τόσην δύναμιν καὶ τέρατα τοιαῦτα,
«Κυρία, μῆτερ τοῦ θεοῦ, θεὲ δέ πανοικτίρμον,
πράγματα βλέπομεν φρικτὰ 'ςτὸν νέον ὅπου κάμνει.»
Σὺν τούτοις δὲ καὶ ἔλεγον καθ' ἑαυτοῖς τοιαῦτα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

«οὗτος οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος ἀπὸ τοῦ κόσμου τούτου,
τοῦτον δὲ ἔστειλε θεὸς διὰ τοὺς ἀπελάτας,
καί τρέμειν θέλουσιν αὐτὸν εἰς χρόνους τῆς ζωῆς του.»
Καὶ ταῦτα πάντα λέγοντες εἰς ὅλην τους τὴν νίκην,
εἶδον δέ λέαιναν σκληράν, ἐκάθευδε μὲ σκύμνον,
καὶ ὑπεστράφησαν εὐθὺς εἶδον τὸν νέον τοῦτον,
ὁ παῖς δὲ διερχόμενος ἔσυρε τὰ θηρία ταῦτα.
Εἰς τὴν δεξιά του τῇ χειρὶ εἶχε τοὺς δύο ἄρκτους,
καὶ εἰς τὴν ἄλλην δὲ χειρὶ τὴν ἔλαφον ἐκράτει.
Ὁ θεῖός του ἐφώνησεν αὐτὸν ἐκεῖνος τότε
«ἐλθὲ ἐνθάδε, τέκνον μου, παμφίλτατε 'Ακρίτα,
καὶ τὰ νερὰ κατάλιπε, ἔχομεν ἄλλα ζῶντα.
εἰς ταῦτα δοκιμάζονται τῶν εὐγενῶν οἱ παῖδες.»
Ὁ παῖς δὲ ἀπεκρίνατο λέγων αὐτῷ τοιάδε
«Τοῦτο γάρ ἐστι θέλημα θεοῦ παντοδυνάμου,
ἵνα ἴδῃ καὶ αὐτὸν νεκρὸν ὡς καὶ τοὺς ἄρκτους.»
Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὥρμησε στὴν λέαιναν δὲ οὗτος,
ὁ δὲ θεῖος πάλιν αὐτοῦ ἐφώνησε πρὸς τοῦτον,
«λάβε τὸ σπαθίον σου, ὦ ποθητόν μου τέκνον,
αὐτὸς δὲν εἶνε ἔλαφος στὴν μέσην νὰ τὸν σχίσῃς,
ἀλλὰ δεινὸν θηρίον ἦν, βλέπε μὴ σ' ἀδικήσῃ.»
Ὁ νέος ἀπεκρίθηκε πρὸς αὐτὸν καὶ λέγει
«εἶπον καὶ πάλιν λέγω σοι, αὐθέντα μου καὶ θεῖε,
ὅτι οὐδὲν ἀδύνατον παρὰ θεῷ ὑπάρχει.»
Εὐθὺς τὴν σπάθην ἐσήκωσε καὶ πρὸς θηρίον τρέχει,
καὶ ὅταν ἐσήμωσεν εἰς αὐτὸ ἐπήδησεν ὁ λέων,
καὶ ἐπιπλώσας τὴν οὐρὰν κατὰ τὰς πλευράς του,
καὶ μέγα βρυχησάμενος ὡρμήθη εἰς τὸν νέον,
Ὁ νέος δὲ τὴν σπάθην του ἐσήκωσεν ἐπάνω,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κρούει αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν εἰς μέσον τοῦ μετώπου,
ἔσχισε δὲ τὴν κεφαλήν, ἔφθασεν εἰς τὸν ὦμον.
Ὁ δὲ νεώτερος εὐθὺς λέγει πρὸς τὸν θεῖον
«βλέπεις αὐθέντα, θεῖε μου, θεοῦ τὰ μεγαλεῖα,
οὐκ ἐδικάσθη καὶ αὐτὸς ὥσπερ τὴν ἐλαφίνα;
Καὶ κατεφίλησεν αὐτὸν θεῖος καὶ ὁ πατήρ του,
καὶ χαίροντες ἀμφότεροι λέγουσι πρὸς ἐκεῖνον
«ὅποιος βλέπει τὸ κάλος σου καὶ ἔτι τὴν ἡλικίαν,
ὡραῖε καὶ νεώτερε πῶς μὴ θαυμάσῃ τοῦτο;
Ἀλλὰ βεβαίως δέξεται τὰς σὰς ἀνδραγαθίας,
τέκνον μου ποθεινότατον, καύχημα τῶν γονέων.»
Εἶχε γὰρ ὁ νεώτερος πανθαύμαστος ἐκεῖνος
κόμην ξανθήν, ὑπόσγουρον, καὶ ὄμματα μεγάλα,
πρόσωπον ἄσπρον ῥοδινόν, κατάμαυρον ὀφρύδιν,
στῆθος ὡς κρύσταλλον κριοῦ ὀργυίαν εἰς τὸ μάκρος.
Τοῦτον βλέπων ἐχαίρετον κατὰ πολὰ ὁ πατήρ του,
καὶ χαίρων ἔλεγεν αὐτῷ μετὰ χαρᾶς μεγάλης
«τὰ μὲν θηρία κρύπτονται, ἐμπήκασιν στὸ δάσος,
ἔρχεσθε νὰ πηγαίνωμεν εἰς τὸ νερὸν τὸ κρύο,
καὶ νίψον σου τὸ πρόσωπον ἐκ τῶν πολλῶν ἱδρώτων,
ἄλλαξον δὲ τὰς στολάς, ὁποῦ 'βαψαν ἀπὸ τὸ αἷμα,
πλύνω τὰς χεῖράς σου ἐγώ, ὁμοῦ δὲ καὶ τοὺς πόδας,
καὶ καθαρίσω τοὺς ἀφροὺς θηρίων τῶν ἀρκούδων,
πλύνω τοὺς πόδας σου καλῶς ἐγὼ μετὰ χειρῶν μου
καὶ τρὶς μακάριος εἰμὶ ἔχων τοιῦτον παῖδα,
καὶ τώρα πᾶσαν μέριμναν ἐκ τῆς ψυχῆς μου ῥίπτω
καὶ γέγονα ἀνέννοιαστος πάσας μου τὰς ἡμέρας,
διατὶ δὲν ἔχω μέριμναν ὅπου καὶ ἂν σὲ στείλω,
εἴς τε τὰ κούρση τῶν ἐθνῶν, μάχας τῶν πολεμίων.»

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Καὶ παρευθὺς οἱ δύο τους στὴν βρύσιν δὲ ἀπῆλθον·
καὶ τὸ νερὸν ἦτο δροσερόν, ὡσεὶ χιὼν ψυχρῶδες.
Στὴν βρύσιν τότε ἐκάθισαν, τρίγυρα πάντες ὅλοι·
καὶ ὅλοι ὅπου ἤσασιν τὸν νέον ἐπροσκύνουν,
ἄλλοι τοὺς πόδας του ἔνιπτον, καὶ ἄλλοι τὸ πρόσωπόν του,
ὁμοίως εἰς τὰς χεῖράς του ἐκ τῶν πολλῶν αἱμάτων.
Ἄλλαξε δὲ καὶ τὸ παιδὶ τὴν ἀκριβῆ στολήν του,
βάζει χλαμύδα ἐλαφρὴν διὰ τὸ καταψύχιν,
καὶ ἐπάνω εἰς τοῦτο κόκκινον μὲ τὰ χρυσᾶ τζαπράζια.
Εἶχε ταὶς ῥίζαις ἀκριβαὶς μὲ τὸ μαργαριτάρι,
ἡ τραχιλέα του ἤτονε μὲ ἄμπαριν καὶ μόσχον,
μαργαριτάρια ἀκριβὰ τρίγυρα καρφωμένα,
καὶ τὰ κομπία ἔστραπτον ἐκ καθαροῦ χρυσίου,
τὰ ὑποδήματα αὐτοῦ χρυσοῦ ὡραϊσμένα,
τὰ δέ γε πτερνιστήρια μετὰ λιθομαρμάρων·
ἀντὶ δὲ ἔργου τοῦ χρυσοῦ εἶχε μαγνήτας λίθους.

Ἐκ τῆς ἐκδόσεως Α. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ

ΕΚ ΤΟΥ ΟΓΔΟΟΥ ΛΟΓΟΥ

Στὸ Χάρο ὀμπρὸς ἡ ἀνδρειὰ τίποτις δὲν ἀξίζει,
Τοὺς ἀνδρειωμένους τίποτις ὁ Χάρος δὲν τοὺς χρήζει.
Τινὰς δὲν τὸν ἐκέρδισεν τὸν ψεύτικον τὸν κόσμο·
βασιλεῖς οὐδὲ ἄρχοντας ἔζησαν χώρις πόνο.
Ὁ Χάροντας τοὺς βασιλεῖς στὸ νοῦν του δέν τους βάνει,
μὰ ἔρχεται μὲ δύναμιν καὶ τὴν ψυχή τους 'βγάνει,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἔρχεται μ' ἀγριότητα. 'σὰν χόρτα μᾶς θερίζει
καὶ τὴν ψυχὴν ἐκ τὸ κορμὶ ἀλύπητα χωρίζει,
οὐδὲ ποσῶς δὲ μᾶς 'φελᾷ δόξα οὐδὲ ἀνδρεία,
μὰ τὴν ψυχὴ χωρίζει μας ἐκ τοῦ κορμιοῦ μὲ βία.
Αὐτὸς λοιπὸν ὁ Χάροντας καὶ τοὺς γονεῖς τἀκρίτη
ἐπῆρεν κ' εἰς τὸν ὕστερον αὐτόνον μὲ δριμύτη.
Ἂν ἦν λοιπὸν καὶ θέλετεν, γρικήσετεν καὶ τοῦτον
τοῦ ὕστερου βιβλίου μου τρόπον τὸν τηλικοῦτον.
Αὐτὸς λοιπὸν ὁ Διγενὴς στὸ ποταμὸν Εὐφράτη
παλάτι εὔμορφό 'κτισεν καὶ τὸν τόπον ἐκράτει
καὶ περιβόλι εὔμορφο μὲ δένδρα στολισμένο
ἔκαμεν στὸ παλάτι του εὔμορφα 'ρδινιασμένο,
καὶ ἐκκλησίαν ἔκτισεν τἁγίου Θεοδώρου
τοῦ Στρατηλάτου καὶ λαμπροῦ, Χριστοῦ τροπαιοφόρου,
καὶ ἀναθήματα πολλὰ καὶ σκεύη ἔφησέν του,
φελόνια καὶ ἱερὰ πολλὰ ἀφιέρωσέν του.
Ὡσὰν τὸν ἐτελείωσεν, στὴν Ῥωμανία 'παγαίνει
γιατ' ὁ πατέρας τού 'μαθεν 'Αμηρᾶς ἀποθαίνει.
'Αποθαμμένον βρίσκει τον, κλαίει πολλὰ θρηνᾷ τον,
μὲ παρρησίαν περισσὴ τὸν πατέρα τιμᾷ τον.
'Εκάλεσεν ἀρχιερεῖς καὶ ἱερομονάχους
διακόνους καὶ ἱερεῖς, ψάλτας καὶ καλονάρχους.
Τὸ λείψανον ἐψάλασιν μὲ πλείστην παρρησίαν·
ἀμέτρητον ἐμοίρασεν τότε κληροδοσίαν·
στοῦ Στρατηλάτου τὸν ναὸν τὸ λείψανον ἐπῆγαν·
καὶ ὅταν τὸ ἐθάψασιν, οἱ ἱερεῖς ἐφύγαν.
Εἰς ὀλιγούτζικον καιρὸν θάπτει καὶ μητέρα
καὶ θρῆνον πολὺν ἔκαμεν ἐκείνην τὴν ἡμέρα
καὶ ἔμεινένε μοναχὸς εἰς πάντα κληρονόμος

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καθὼς εἶν' ἡ συνήθεια καὶ τοῦ θεοῦ ὁ νόμος.
Μετὰ τὸν θάνατον λοιπὸν πατρὸς καὶ τῆς μητρός του.
ἀνδραγαθίαις ἤκαμεν ἄμετρες μοναχός του
ὥστε νά'θεν ἀκούσωσιν, ὁ Διγενὴς ἐφάνη,
ὅλοι τους νὰ τρομάζωσι καὶ φόβος νά τοὺς πιάνη.
Οἱ ἀπελάται καὶ αὐτὸς ὁ Φιλοπάπατός του,
ὅλοι τὸν ἐτρομάζασιν καὶ 'φεῦγαν ἀπ' ὀμπρός του.
'Αλλὰ καὶ αὐτὸς 'σὰν ἄνθρωπος ἔμελλε νἀποθάνῃ
γιατὶ Κυρίου τοῦ θεοῦ νά τονε παρεφάνη.
'Αρρώστησεν λοιπὸν αὐτὸς ὁ Διγενὴς ἀνδρεῖος
γιατὶ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ζῇ πάντ' ἀϊδίως.
Τέσσαρες κράζει ἰατροὺς γιὰ νὰ τὸν στοχαστοῦσι
ἂν φοβᾶται γιὰ θάνατον εὐθὺς νὰ τὴς τὸ ποῦσι,
Οἱ ἰατροὶ μὲ βότανα καὶ μὲ ἰατρικ' ἄλλα
ἐναντία στὴν ἀρρωστιὰ ἐπήγαιναν μεγάλα.
'Αλλὰ στοῦ Χάρου ταὶς πληγαὶς βότανα δὲν ἀξίζουν,
γιὰ τοῦτο καὶ οἱ ἰατροὶ αὐτὸν ἀποφασίζουν.
Ὡσὰν ἀποφασίστηκεν, πικρὰ ἀνεστενάζει
καὶ τὴν γυνή του Εὐδοκιὰ πλησίον τού την κράζει.
Λέγει της· «γλυκυτάτη μου, ἡ ζωὴ ἔσωσέ μου
καὶ τὸ πικρὸ ποτήριο θανατῶ κόντεψέ μου.
Ὦ χέρια μου, καὶ ποῦ' στενε. Χάρου νἀντισταθῆτεν
καὶ σεῖς, ποδάρια δυνατά, νά τον καταπατῆτεν:
Μὰ δὲν δυνοῦστεν, ὅτ' αὐτὸς εἶναι πλειὸ ἀνδρειωμένος
κ' εἰς τοὺς ἀνδρείους ἔρχεται πολλὰ ἀγριωμένος«.
Ταῦτά λεγεν ὁ Διγενής, ἡ δὲ γυνή του πάλι
κλαίγει ἀπαρηγόρητα μὲ θλῖψί της μεγάλη,
Ὁ Διγενὴς μὲ προσευχὴ ἔδοσε τὴν ψυχήν του
εἰς χεῖρας τοῦ Κυρίου του σῶμα δὲ στὴν ἠγῆν του.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

῾Η δὲ γυνή, ὡς εἶδενε αὐτὸν νενεκρωμένον,
ἐπάνω εἰς τὴν κλίνην του χώρις πνεῦμ' ἁπλωμένον,
πέφτει ἀπάνου στὸ νεκρὸ σῶμα—ὢ μέγα θαῦμα—
ἐξεψύχησεν καὶ αὐτή, τὴν ὥρα ἐν τῷ ἅμα
καὶ ὅλοι ἐθαυμάσασιν καὶ ὅλοι ἐτρομάξαν,
τὸ πρᾶγμα ὁποῦ ἔγινεν ὅλοι τὸ ἐθαυμάσαν.
'Εσυναχθήκασιν λοιπὸν δοῦλοί τε καὶ δουλίσκαις.
βάγιαις καὶ ἔκλαιγαν αὐτοὺς ὁμοῦ μὲ ταὶς παιδίσκαις.
῎Επειτα ἐσυνάξασιν ὅλην τὴν γερουσίαν
τῶν ἱερέων καί 'θαψαν αὐτοὺς μὲ παρρησίαν,
καὶ εἰς τὸν τάφον τοῦ πατρὸς μέσα ἐκεῖ τους βάζουν
καὶ μὲ τὸν λίθον τὸν σκληρόν, οὐαί, τοὺς ἐσπαράζουν.
Τὸ δὲ ταχὺ ἐτρέξασιν ὅλοι οἱ ἀνδρειωμένοι
εἰς τὸν τάφον τοῦ Διγενῆ μὲ δάκρυα φλογισμένοι
καὶ κλαίγοντας ἐλέγασιν μὲ πικραμένα λόγια.
τὰ θλιβερὰ καὶ λυπηρὰ ἐτοῦτα μυριολόγια
«ὦ πέτραις νῦν ῥαγίσετεν, δένδρα ξεριζωθῆτεν
καὶ σεῖς, βουνά, θρηνήσετεν καὶ κάμποι λυπηθῆτεν
τ' ὅλοι τὸν 'στερευτήκαμεν τἄξια παλληκάρια.
ἐκεῖνον ὁποῦ ἔφριτταν ἄνθρωποι καὶ λειοντάρια.
῏Ω θάνατε ἀχόρταγε, πῶς δὲν τὸν ἐλυπήθης;
αὐτὸν τὸν ἄνδρα τὸν καλὸ πῶς δὲν τὸν ἐφοβήθης;»
Ταῦτα ἐκεῖνοι εἴπασιν, ἔπειτα ἐδιαβῆκαν,
ἐκεῖνα ὁποῦ ἔπρεπεν μὲ τιμὴ το ἐποῖκαν.
'Αφῆκεν λοιπὸν ὄνομα σ' ὅλην τὴν οἰκουμένη
ὁ Διγενὴς νά τον 'παινοῦν ὅλοι οἱ ἀνδριωμένοι.

'Εκ τῆς ἐκδόσεως Σ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΕΛΙΣΑΡΙΟΣ
(ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ)

. . . Τί οὖν συνέβηκε λοιπὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει,
ὡς πάντ' αὐτῇ ἀνάγονται ὡς οὔσῃ μητροπόλει;
Ἐν μιᾷ οὖν τῶν ἡμερῶν, ὥρα μεσονυκτία,
ἐφθάσασι μετὰ σπουδῆς μαντάτα ἐναντία,
πλεῖστα δεινά, καὶ χαλασμὸς τῆς Ῥωμανίας πάσης,
φουσάτο μέγα καὶ πολὺ ξηρᾶς τε καὶ θαλάσσης
ἅρπασαν, ἠχμαλώτευσαν τοῦ βασιλέως χώρας,
κατέκοψαν, ἠφάνησαν δένδρα μετὰ ὀπώρας.
Ὡς τὸ 'κουσεν ὁ βασιλεύς, δριμὺ πολλὰ τοῦ φάνη
κ' εἰς κάκην τὸν ἐγύρισεν νὰ ῥίψῃ τὸ στεφάνι,
ἐκ τῆς πικρίας τῆς πολλῆς καὶ τοῦ δεινοῦ μαντάτου
ἡμέρας τρεῖς ἐποίησεν νὰ πᾷ τινὰς κοντά του,
ἄρτου μηδὲν γευσάμενος μηδὲ ποτοῦ καθόλου
τὴν νίκην μελετώμενος τοῦ ἐναντίου στόλου.
Εἰς δ' ὅλο λιγοδιάστημα μισοῦ χρονοῦ ἡμέρας
ἅρματα ᾠκονόμησεν, ἐστίλβωσε μαχαίρας,
κάτεργα ἑβδομήκοντα στέλλει διὰ τὴν νίκην
καὶ ἄλλα δὲ τριάκοντα ἀπὸ Θεσσαλονίκην.
Γρίπους καλοὺς καὶ περγαντιά, ἀμέτρηταις γαλιώταις,
ἄνδρες καλοὶ πολεμισταί, τῆς μάχης στρατιώταις,
ἐσέβησαν στὰ κάτεργα ὅλοι ἁρματωμένοι
μὲ ἅρματα πολεμικά, ὅλοι ἀνδρειωμένοι
καὶ ἀρχηγοὶ ἐξαίρετοι, ἄγγελοι μὲ στεφάνι·
ἁρμάδα οὕτω φοβερὰ ἄλλοτε οὐκ ἐφάνη.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

"Αρχοντες, ἀρχοντόπουλα ἔτρεχαν εἰς τὸ μόλο·
νὰ εἶδες ἄμετρη χαράν, παῤῥησιασμένον στόλον
καὶ παλληκάρια ἔμορφα μυριοχαριτωμένα
εἰς τὴν ἀρμάδαν ἔτρεχαν καλὰ λουρικωμένα.
Δὲν ἐπαινῶν καὶ γράψω ,το, οὐ ψεύδομαι τὸ λέγειν·
ἠρξάμην ἀπὸ τὴν χαρὰν νὰ κλίνω πρὸς τὸ κλαίγειν,
ὁρῶντα νέους τρυφεροὺς πρὸς πόλεμον νὰ τρέχουν
τὰ δάκρυά μου ἐκατέβαινον τὰ ῥοῦχα μου νὰ βρέχουν.
Πετρίταις τε καὶ φάλκωνες οἱ ναῦταις πάντες ἦσαν
καὶ τῶν κατέργων οἱ λαοὶ καὶ οἱ λοιποὶ ὅσ' ἦσαν.
Πλὴν τῆς ἀρμάδας οὐδὲ εἷς ἐγίνωσκε τὸν τρόπον,
ἀλλήλως δὲ ἐμάχοντο ποῖον νὰ ποίσουν πρῶτον.
῾Ορίζει γοῦν ὁ βασιλεὺς νὰ συναχθοῦν εὐθέως
οἱ ἄρχοντες, νὰ ἔλθωσιν ὀμπρὸς τοῦ βασιλέως
εἰς τὸ παλάτι μὲ σπουδήν, καθεὶς νὰ τὸν διδάξῃ
καὶ τὴν βουλήν του κάθεεἷς νὰ δώσῃ μὲ τάξιν.
Πλῆθος ἀρχόντων ἔδραμεν τοῦ παλατίου μέσον·
ὁ βασιλεύς δ' ἐσύντυχε καὶ λέγει εἰς τὸ μέσον
,, ἄρχοντες γνήσιοι συγγενεῖς, χρεία νὰ σαλευθοῦμεν·
καιρὸς μᾶς ἐπενέβηκε νὰ ἐπιμεληθοῦμεν,
μὲ τοῦ θεοῦ τὴν δύναμι νὰ πέψωμε τὸν στόλον,
ἵνα ἀκουστῇ ἡ φήμη μας τώρα 'ς τὸν κόσμον ὅλον.
῾Ο γὰρ ἐπιμελούμενος μὲ τοῦ θεοῦ τὴν δόξαν,
ἔχει ἐλπίδα καὶ τιμὴν καὶ καύχημα καὶ δόξα.
"Αβουλος γὰρ οὐ βούλομαι νὰ στείλω τὴν ἀρμάδα,
τὰ παλληκάρια τἄμορφα καὶ τὴν καλὴν ὁμάδα.
Εἴπατε, δότε μου βουλὴ στοῦτο, σᾶς λέγω, πρῶτο,
Τίνα νὰ στείλω μὲ ἀρχὴν καὶ τῆς ἀρμάδας πρῶτο.
Εἴπατ' ,ὁμολογήσατε, τινὰς μὴν τὸ σκεπάσῃ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κι' ἂς δώση καθαρὰν βουλὴν καὶ λόγον καταπλάση
τῆς πράξεως, τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἀπολογίας,
τῶν ἐναρέτων ὁδηγὸς καὶ παιδευτὴς κακίας.
Εἴπατε, δότε μου βουλήν, μὴ φιλοπροσωπεῖτε,
καὶ τὸν σκοπόν σας σύντομα καὶ τὴ βουλὴ νά πῆτε».
Οἱ ἄρχοντες ἀπόκρισιν τινὰς οὐκ ἀπεκρίθη,
οὐδὲ σκοπὸν οὐδὲ βουλὴν οὐδεὶς ἀπηλογήθη·
εἷς ἕκαστος ἐκδέχετε νὰ λάβη τὸ πρωτεῖον,
διὰ τοῦτο κατακρύπτουσι τὸ φιλοπροσωπεῖον.
Τότε τὸ πλῆθος μὲ κραυγὴ ἔμπροσθεν βασιλέως,
«δέσποτα, πάντων δέσποτα», ἐβόα θαρσαλέως,
«τῆς Ρωμανίας ἥλιε, τῶν δυτικῶν αὐθέντα,
ἡμῶν δὲ καὶ κραταίωμα ἅμα καὶ εὐεργέτα,
πρῶτον θεὸν πιστεύομε, δεύτερον βασιλέα
καὶ τρίτον Βελισάριον νἄχωμε προβολέα,
ἂν θέλεις ν' αὐτυχήσουμε, νικήσειν τοὺς ἐχθρούς μας»,
τὸ πλῆθος ὅλον ἔκραζε, «ἴδε τοὺς στεναγμούς μας,
καὶ δός μας Βελισάριον αὐθέντη στὴν ἀρμάδα,
νὰ λάμπη εἰς τὸ μέσον μας σὰν φωτερὴ λαμπάδα.
Ἔχει γὰρ φρόνησιν πολλήν, ἔχει καὶ σωφροσύνη,
καὶ τὴν ἀνδρείαν ὡς οὐδεὶς καὶ τὴν δικαιοσύνην,
εἰς λόγους τ' εὐτυχέστατος, εἰς πρᾶξιν εὐτυχίτης,.
εἴ τι'λεγεν, ἐγίνετο ὡς δεύτερος προφήτης.
Βελισαρίου γὰρ οὐδεὶς δύναται ἀριθμῆσαι
τὰς φυσικάς του ἀρετὰς οὐδὲ αὐτὸν μισῆσαι.
Ὁ λόγος του εἶν φοβερός, τὸ πρόσταγμα γενναῖον,
πάντ' ἄνθρωπον ἐσάλευσε καὶ γέροντα καὶ νέον·
εἰς Τούρκους καὶ Σαρακηνοὺς νέος ἐφάνης Ξέρξης,
καὶ τοῦτο λέγω ἀληθῶς, κἄν τε καὶ σὺ μὴ στέρξης,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εὔτυχος ἦτον πανταχοῦ καὶ ῥιζικάρης μέγας
καί τροπαιοῦχος ἄριστος καὶ θαυμαστὸς καὶ μέγας.»
Ὁ Βασιλεὺς ὡς ἤκουσεν τοῦ πλήθους ὁμιλίας
βοῶντος Βελισάριον, εὐθὺς μὴ ἀμελήσας,
μᾶλλον δὲ καὶ ὑπέλαβε, ἀναίτιος ὑπάρχει,
ὁρίζει νὰ τὸν φέρουσιν ὥσπερ λαμπρὸ τοπάρχη.
Μὲ τὸ μαντήλιον τὸ χρυσὸ ὁποῦ ἦν βουλωμένος,
τρεῖς χρόνους ἐτελείωσε στὸν πύργον σφαλισμένος.
Ὁ βασιλεὺς τοῦτον ἰδὼν ὥρμησέ του νὰ κλαίγῃ
ὅμως ἀφίησι φωνή, πρὸς Βελισάριον λέγει
«ὦ Βελισάριε ἐκλεκτέ, φίλε πιστότατέ μου,
εὐχαριστῶ τὸν ὕψιστον ὅτι ἐπίκουσέ μου
καὶ οὐ κατῆλθες εἰς νεκροὺς οὐδὲ σὲ ἅδου γοῦλα,
σύντομα λύσατε δεσμὰ καὶ καταλύσω βοῦλα,
κι' αὐτὴν ἣν εἶχες πρότερον δόξαν καὶ παρρησία
νὰ σὲ διπλάσω καὶ τιμὴν ὥσπερ ἐμοὶ γνησία.
Οἰκονομήσω τοιγαροῦν ναύταις εἰς τὰ φουσάτα,
τὰ κάτεργα καὶ τὸν λαόν, ὅλα κατώρθωσά τα».
Τότε ὁ Βελισάριος οὕτω ἀνταπεκρίθη
«ὦ βασιλεῦ πανάριστε, εἰς τοὺς αἰῶνας ζῆθι,
Οὐκ ἔπταισα τῷ κράτει σου ποτὲ εἰς ἕνα ῥῆμα·
οὐδὲ μετέβην ὁρισμοῦ ποτέ μου ἕνα βῆμα·
ὁ φθόνος μὲ κατήφερε ἀδίκως ν' ἀποθάνω,
κι' ὀνειδισμοὺς ἀπὸ πολλῶν ἀεὶ ν' ἀπολαμβάνω.
Ἄρχοντας ἔχεις θαυμαστούς, εὐγενικούς γενναίους,
ἀξίους νὰ διδάσκωσι καὶ γέροντας καὶ νέους·
ὅρισε νὰ ὑπάγουσιν εἰς τὴν παράταξί σου
καὶ νὰ ποιήσουν, δέσποτα, πᾶσαν τὴ πρόσταξί σου.
Ἄφες ἐμένα, ὦ βασιλεῦ, κι' ἂς ἦμαι τυφλωμένος

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ κεκλεισμένος σ' φυλακαὶς καὶ καταδικασμένος».
Πάλιν πρὸς Βελισάριον ὁ βασιλεὺς ὁρίζει
«οὐκ οἶδας, Βελισάριε, ὅτι ὁ τροχὸς γυρίζει ;
ποτὲ μὲν ἄνω φέρεται, ποτὲ δὲ κάτω πάγει,
ποτὲ δ' ἐκ τῆς κατωφορᾶς γυρίζει κι' εἰς τὸ πλάγι.
Τώρ' ὁ τροχὸς ἐγύρισε καὶ φέρνει σ' εἰς τὸ νοῦ μου·
θέλω ἀπὸ τὴν σήμερον νὰ ποίσῃς ὁρισμό μου,
τὴν ὥραν ταύτην ν' ἀναιβῇς στὴν πρύμνην τοῦ κατέργου,
νὰ σηκωθῇς μετὰ σπουδῆς καὶ ἄψεσαι τοῦ ἔργου».
Δένει σφικτὰ τὰ χέρια του, πίπτει στὴ γῆ ταχέως,
καὶ κατεφίλησεν εὐθὺς τὸν ποῦν τοῦ βασιλέως.
Καὶ τότε ὁ μέγας βασιλεὺς ἔλυσεν τὸ μανδήλι,
τὴν βοῦλαν ἐκατάλυσε, λαμβάνει τὸ μανδήλι,
τὸν ὁρισμὸν ὑπόγραψεν, λαμβάνει τὴν λαμπάδα,
ὁρίζει αὐτὸν ὁ βασιλεύς, «σέβα εἰς τὴν ἀρμάδα,
αὐθέντης μέγας, φοβερός, νὰ πράξῃς ἐπαξίως.»
κι' εὐθὺς ἀπεχαιρέτησεν, ὡς ἔπρεπεν ἀξίως.
'Εμίσευσαν τὰ κάτεργα, πάγουν μὲ εὐθυμία.
τὸν βασιλιὰν ἐποίκασιν μεγάλην εὐφημία.
'Ανάγουσιν τὰ ἄρμενα ἄνωθεν καταρτίου,
εἰς δέκα ἕξη μίσευσαν μηνὸς ταὶς τοῦ Μαρτίου.

Ἐκ τῆς ἐκδόσεως Γ. ΒΑΓΝΕΡ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΣ (1)

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΕΚ ΤΟΥ Β΄.

Μέσα σὲ τοῦτον τὸν καιρὸ ἦρθεν ἡ ὥρα
νὰ μαζωχτοῦν οἱ στρατηγοί, ν' ἀναγαλλιάση ἡ Χώρα,
νὰ κονταροχτυπήσουσι, τὰ δῶρα νὰ κερδαίσου,
νὰ τιμηθοῦσιν οἱ καλοί, ντροπιαστοῦ‿ὅσοι πέσου.

. . . .

Ἦρθεν ἡ ὥρα κι' ὁ καιρὸς ἤφταξε καὶ σιμώνει,
καὶ πασανεὶς τὸ φίλο του μὲ πόθον ἁρματώνει.
ὥρισ' ὁ Ρῆγας νὰ γενῇ ἕνα ψηλὸ πατάρι,
ἐκεῖ ποῦ θὲ νὰ μαζωχτοῦν νὰ τρέξου‿οἱ καβαλλάροι.
Τάβλες καὶ τράβες καὶ καρφιὰ καὶ τέχνη τῶν μαστόρω
ἐξετελιῶσα ὅτι θέλε ὁ Ρῆγας εἰς τὸ φόρο.
Καὶ μὲ χρυσὰ καὶ μ' ἀργυρὰ τριγύρου τὸ στολίζου,
κ' ἐκάμπασινε τὰ θρονιά, κι' οἱ τόποι, ποὺ καθίζου·
ἡ ὥρα ἡ πεθυμητικὴ ἦρθεν, ὅπ' ἀνιμένα,
νὰ δείξουν τὰ καμώματα ὅλοι τὰ παινεμένα.
Μὲ βούκιν' ἀποὺ τὴν αὐγὴ στὴ χώρα διαλαλοῦσι
οἱ ἀνήμποροι καὶ τὰ μικρὰ παιδιὰ νὰ φυλακτοῦσι·
κι' ἂν εἰς τὸ φόρο γὴ μωρὸ γὴ ἀνήμπορος προβάλη,
κι' ἀπὸ κιανένα σκοτωθῇ φονιὰ μὴν τόνε βγάλη.

---

1) Ἐτηρήθη ἀπαράλλακτος ἡ γραφὴ τῆς ἐκδόσεως Λ. Ξανθουδίδου (1915), ἐξ ἧς ἐλήφθη

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Βγάνουσι τὰ μποδίσματα, σφαλίζουν τ' ἀργαστήρια,
γέμουν τὰ δώματα λαὸ οἱ‿αὐλὲς καὶ παραθύρια.
Κι ὡς ἐκαλοξημέρωσε, δευτεροδιαλαλοῦσι,
τσὶ καβαλλάρους κράζουσι, τὰ βούκινα χτυποῦσι.
Ἦρθαν παραπρωτήτερα Ρηγόπουλοι μεγάλοι,
μὰ χώνουνταν, δὲν ἤθελε κανείς τως νὰ προβάλῃ
στὸ φόρο, γιὰ νὰ μὴ τζὶ δοῦν νὰ ξέρουν ποιοί-'ναι τοῦτοι,
μὰ ξάφνου νὰ προβάλουνε μὲ φορεσὲς καὶ πλούτη.
Ἦρθεν ὁ Ρῆγας κ' ἤκατσεν ἀπάνω στὸ πατάρι,
κι ὥρισε τότε τό ζιμιὸ νὰ βγοῦν οἱ καβαλλάροι.
. . . .

Εἰς τὸ χαρτὶ‿ἦσα γράμματα μὲ τοῦ Ρηγὸς τὴ χέρα,
κ' ἐλέγα, «Πού 'βγῃ νικητὴς ἐτούτην τὴν ἡμέρα,
»κ' εἰς τὸ κονταροχτύπημα εἶναι καλλιὰ‿ἀντριωμένος,
»νά 'χῃ τὰ δῶρα τ' ἀκριβά, καὶ νὰ 'ν καὶ παινεμένος».
'Εκράτειε πάλ' ἡ Ρήγισσα ἀθὸ περιπλεμένο,
ποὺ φαίνετό σ' ὀχ' τὸ δεντρὸ τὸν εἴχασι κομμένο·
ἤτονε πλούσιος κι ἀκριβὸς στὰ φύλλα κ' εἰς τὴ ρίζα,
γιατὶ ζαφειρομπάλασα ὅλο τὸν ἐστολίζα,
καὶ μὲ μετάξια καὶ χρυσὰ τὰ φύλλα 'ν καμωμένα,
ποὺ κόμπωνε θωρῶντάς τον, κ' ἐγέλα πᾶσα ἕνα,
λογιάζοντας, κι ἀπὸ δεντρὸ τὴν ὥρα κείνη πιάστη,
κ' ἤκαμε κάθε ἄνθρωπο ἐτότες κ' ἐγελάστη.
Τοῦτος ἀθὸς εὑρίσκετο 'ς τσὶ Ρήγισσας τὴ χέρα,
'γιὰ νὰ τόνε δόσῃ 'νοὺς ἐκείνην τὴν ἡμέρα,
ὅποιος πλιὶ πλούσα κι ὅμορφα κι ἄξα 'θελε προβάλει,
καὶ βάλει τὸ κοντάριν του μὲ τέχνη στὴ μασκάλη.
Κι' ἤστεκε στὴ βασίλισσα νὰ δῇ καὶ νὰ γνωρίσῃ,
κι ὅτινος τζ' ἤθελε φανῇ νὰ κάμῃ δίκια κρίσι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἐστέκασι μὲ πεθυμιὰ ὅλοι μικροὶ μεγάλοι
ν' κούσου‿ἀρμάτω ταραχή, στρατιώτη νὰ προβάλη.
. . . .

Ἐπρόβαλεν ὡσὰ θεριὸ ἕνα Καραμανίτης,
ὁποῦ 'χεν ὄχθριτα πολλὴ μὲ τὸ νησὶ τῆς Κρήτης.
Ἦτον Ἀφέντης δυνατὸς καὶ πλούσιος καὶ μεγάλος,
'ς κεῖνα τὰ μέρη σὰν αὐτὸ δὲν ἐγεννήθη ἄλλος·
δὲν ἐπροσκύναν' Οὐρανὸ Ἄστρα μηδὲ Σελήνη,
τὸν κόσμον ἐφοβέριζε μὲ τὴν θωρειὰν ἐκείνη,
εἰς τὸ σπαθίν-του πίστευγε, κ' ἐκεῖνον ἐπροσκύνα,
πάντα πολέμους ὄχθριτες πάντα μαλιὲς ἐκίνα
Ἤτονε κοκοσύβαστος καὶ δύσκολος περίσσα,
εἰς τὴν μαλιὰν ἐχαίρετο, καὶ τὴν ἀγάπ' ἐμίσα.
Σπιδόλιοντας ἐκράζετο, κι ὡς ἦρθεν εἰς τὸ Ρῆγα,
μὲ γρίνιες ἐχαιρέτησε, καὶ μίλησε καὶ λίγα.
Ποτέ ντου δὲν ἐγέλασε, μὰ πάντα ντου λογιάζει,
κ' εἶν ἡ λαλιά ντ' ἡ σιγανὴ σὰν ἄλλου‿ὅντε φωνιάζει,
μιλῶντας ἐφοβέριζε, μὲ τὴ θωριάν-του βλάφτει,
καὶ μιὰ πλεξούδα κρέμουντον εἰς τό 'να του ριζάφτι.
Ἐκαβαλίκευγε ἕνα ζῶ ἀγριώτατο περίσσα,
ὁποὺ τὸ φοβηθήκασι στὸ φόρ' ὅσοι κι ἂν ἦσα.
Ὀρά 'χε σὰν κατόπαρδος, καὶ πόδια σὰ βουβάλι,
καὶ μάτια σὰν ἀγριόκατος, κ' ἡ γλῶσσά του μεγάλη.
ἦτον ἡ τρίχα ντου ψαρὴ μπαλώματα γεμάτη
κόκκινα μαῦρα μούρτζινα 'ς ὅλον-του τὸ δερμάτι.
Ἦτο λιγνὸ κ' ἐλεύτερο, στὸ γλάκι δὲν τὸ σώνει
νὰ 'ν κι ἀπὸ χέρα δυνατὴ σαΐττα‿οὐδὲ βερτόνι.
Συχνιά συχνιά 'συρνε φωνές, μὰ δὲ χιλιμιντρίζει,
ἀμ' εἶχεν ἄγρια τὴ φωνή, καὶ σὰ θεριὸ μουγκρίζει.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ὡσὰν ἐβράφτη στοῦ Ρηγός, καὶ τ' ὄνομα ντου λέγει,
γιὰ νὰ σταθῇ τόπο πολὺ μεγάλ' ἄδειὰ γυρεύγει.
Οἱ κάμποι δὲν-τ' ἀρέσουσι, καὶ ὁ τόπος δὲν-τὸν παίρνει,
κ' ἐπὰ κ' ἐκεῖ μὲ τὸ φαρὶ συχνοπηαινογιαγέρνει.
Εἶχεν-κἶ ἀπάνω στ' ἅρματα βαλμένο-να δερμάτι,
νοὺς λιονταριοῦ, ποὺ σκότωσε στά δάση, ποὺ πορπάτει,
κ' ἐκρέμουνταν τοῦ λἶονταριοῦ τὰ πόδἶ' ὀμπρὸς στὰ στήθη.
πολλά 'γε δυνανὴ καρδιά, ποὺ δὲν τὸν ἐφοβήθη.
Συχνἶὰ συχνἶὰ τού λἶονταριοῦ τὰ πόδια‿ἔτσι σολεῦγα,
ποὺ φαίνετο, πὼς ἄνθρωπο ν' ἁρπάξουν ἐγυρεῦγα.
Καὶ δίχως νὰ στραφῇ νὰ δῇ τσ' ἄλλους νὰ χαιρετήσῃ,
καὶ δίχως νὰ συγκατεβῇ ἀνθρώπου νὰ μιλήσῃ,
ἐγρίνια πρὸς τὸν οὐρανόν, ἐγρίνια στὸν ἀέρα,
ἡ ὄψι ντου φανέρωνε, τά κανε μὲ τὴ χέρα.
Ἡ φορεσά ντου κι' ἡ θωριὰ καὶ τὸ φαρὶν ὁμάδι
ἐδεῖχναν-πὼς εἶ δαίμονας, κ' ἐβγῆκ' ἀπὸ τὸν ἅδη.
Στὴν κεφαλή 'χε‿ὁλόμαυρα τὸ Χάρο μὲ δρεπάνι,
καὶ μὲ τὸ αἷμα γράμματα κι ὄχι μὲ τὸ μελάνι,
κ' ἔλεγαν, «Ὅποις μὲ θωρεῖ ἂς τρέμῃ κι' ἂς φοβᾶται,
καὶ τὸ σπαθὶ ὁποὺ βαστῶ, κἶανένα δὲ λυπᾶται».
. . . .

Μὲ στόλισι βασιλικὴ καὶ πλούσια πλιὰ παρ' ἄλλη
καὶ μ' ἔπαρσες ῥηγατικὲς καὶ μ' ἀφεντιὰ μεγάλη,
ἐπρόβαλεν ὡσὰν ἀϊτὸς τσ' ἄλογο καβαλλάρις
τοῦ Ρήγα τοῦ Βυζάντιου ὁ γιὸς ὁ κανακάρις
μὲ καβαλλάρους εἴκοσι κ' εἴκοσι πεζολάτες,
κι' ἀπὸ μακρὰ πλουμίζανε κ' ἐλάμασιν οἱ στράτες.
Τσὶ πεσολάτες εἶχ' ὀμπρός, χρυσ' ἅρματα φοροῦσα,
καὶ τὰ σπαθιὰ βαστοῦ γδυμνὰ ἐκεῖ, ποὺ πορπατοῦσα,

κ' οἱ‿κοβαλλάρ' ὀπίσω ντου ὀμορφοστολισμένοι,
καὶ παραστέκαν-τ' Ἀφεντός, σὰν ἦσαν μαθημένοι,
κι ὀμπρὸς ἀπ' ὅλους ἤρχουνταν-πεζοὶ‿ὄχι καβαλλάροι
νεοι ὀχτὼ ξαρμάτωτοι τοῦ Βασιλιοῦ‿ἀλογάροι.
ἑνοὺς καιροῦ ἑνοὺς κορμιοῦ μιὰ φορεσὰ ντυμένοι
σγουροί, ξαννοί, μικροί, λυγνοὶ κι ὁμορφοκαμωμένοι.
Πάνε μὲ ζάλα μετρητά, μὲ διῶμα πορπατοῦσι,
κι ὅλοι τσὶ μυριορέγουνται κεῖνοι, ποὺ τσὶ θωροῦσι.
Κοὶ σύρνασι κι ὀχτὼ‿ἄλογα, ποὺ ἄλλο σὰν κ' ἐκεῖνα
στὸ σταῦλο τὸ ρηγατικὸ δὲν ἦσ', οὐδ' ἀπομεῖνα,
τρία μαῦρα, τρία κόκκινα, κ' ἕνα ψαρὸ μεγάλο
κ' ἕνα στὴ μέση μούρτζινο, ποῦ πήδα 'ς κάθε ζάλο.
Μὰ‿ὀμπρὸς ἀπ' ὅλους ἤρχουνταν τέσσερεις καβαλλάροι,
στὴ μαστοριὰ τσὶ σάλπιγγας εἶχα μεγάλη χάρι,
μ' ἔτοια φυσημανιὰ γλυκειὰ ἐξέραν-καὶ λαλοῦσα,
ποὺ φαίνετό σου καὶ πουλιὰ ἦσαν καὶ κιλαηδοῦσα.
Τ' ἄλογο π' ὁ Ρηγόπουλος ἤτονε καβαλλάρις
εἶχε μεγάλη δύναμι, ἦτο μεγάλης χάρις·
ἐπῆδα μὲ τὰ τέσσερα ἐπάνω στὸν ἀέρα,
πολλὰ θαυμάσματά καμε ἐκείνην τὴν ἡμέρα.
Τό' χε πηδήξει στὰ ψηλά, στὴ γῆς νὰ μὴν ἀγγίζῃ,
ἐτζίνα κι ἀγριεύγουντας, κι' ὡσὰ θεριὸ μουγκρίζει,
καὶ δίχως νὰ πατῇ στὴ γῆς, καθὼς ἀναθιβάνω,
ἤριχνεν ἑκατὸ τσινιὲς στὸν ἄνεμον ἀπάνω.
Ἐτοῦτα ὅλα τά κανεν Ἀφέντης, ποὺ τ' ὁρίζει,
κι' ὁποῦ τὴν γνώμην-του γρικᾷ, τσὶ πρᾶξές του γνωρίζει.
Πάλ' ἤστεκε στὸ χέριν-του, πρᾶμά' τονε μεγάλο,
νὰ τὸ μερώνῃ σὰν ἀρνί, νὰ δείχνῃ πῶς εἶν ἄλλο.
Ἀδειάσασ' ὡς τὸν εἴδασι, κ' ἐκάμασίν-του τόπο,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κι' ἤλαμψε σὰν Αὐγερινὸς στὴ μέση τῶν ἀνθρώπω.
'Εφάνηκε ὡς ἐπρόβαλεν ἡ ἀφεντιὰ τὴν ἔχει,
καθένας τὸν ἐγνώρισε, κι ἂς μὴν τονε κατέχῃ,
πὼς εἶν 'Αφέντης Βασιλιὸς ψηλοῦ δεντροῦ κλωνάρι,
γιατὶ τὸν συνιραφιάζασι πεζοὶ καὶ καβαλλάροι.
Πάει στοῦ Ρῆγα τὸ ζιμιό, μὲ γνῶσι χαιρετᾶ το
λίγα σαλεύγει τὸ κορμί, λίγα τὸ κλίνει κάτω,
ἀπέπετο κ' ἐρέμπετο στὴν ἀφεντιὰ τὴν τόση.
στὴ μεγαλότητα κιανεὶς δὲν εἶν νὰ τοῦ σιμώσῃ.
Πιστόφορος ἐκράζετο, ἐδέτσι τόνε λέσι,
ὅλοι τὸν ἐρεχτήκασι, πολλὰ‿ὅλωνῶν ἀρέσει.
"Ητονε δράκος στὴν-καρδιά, στὴ δύναμι λιοντάρι,
ποτὲ δὲν ἐφοβήθηκε πεζὸ γὴ καβαλλάρι
ἐφόρειε κάποια φορεσά, π' ὅποι κι ἂν-τὴ θωροῦσι,
εἰντά 'ναι πῶς νὰ γίνηκε, δὲν-ξέρουσι νὰ ποῦσι
"Ηλαμπε τόσο, κ' ἤστραφτε ποὺ κάθε φῶς θαμπώνει,
κ' ἡ λαμπιράδα τζ' ἡ πολλὴ τὴν ὀμορφιά τζι χώνει·
γιατὶ δὲν ἦτο μπορετὸ κανεὶς νὰ τοῦ σιμώσῃ,
καὶ βγῆ‿ἡ-ἀχτίνα τῶν ρουχῶ νὰ μὴν τόνε θαμπώσῃ.
. . . .

῞Ηρθε ὁ λαὸς ἀρίφνητος ἐγέμισεν ὁ φόρος.
στὸ ὕστερ' ὁ Ρωτόκριτος ἤσωσεν ἀσπροφόρος.
'ς ἕνα φαρὶν ὁλόμαυρο τό 'να ντου πόδι 'ν ἄστρο·
καὶ μέσα σ' ὅλους ἤλαμπε ὡσὰν τσὶ μέρας τ' ἄστρο.
῞Ολοι σταθῆκα νὰ θωροῦν ἔτοιο κορμὶ‿ἀξωμένο
Νιὸν-καβαλλάριν ὄμορφον ἀϊτὸ ζγουραφισμένο·
ἄσπρη φαντὴ χρυσάργυρη ἦτον ἡ φορεσά ντου,
καὶ μὲ μεγάλη μαστοριὰ σκεπάζει τ' ἄρματά ντου,
καὶ μ' ἔτοια τέχν, ἡ φορεσὰ καὶ μαστοργιὰν ἐγίνη,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ποὺ φαίνουνταν-καὶ τ' ἅρματα, κ' ἐφαίνουνταν- καὶ κείνη.
'Σ τσὶ κεφαλῆς τὴ ζγουραφιὰ τουνοῦ τοῦ διωματάρι
ἤτονε μέσα στὴ φωτιὰ καημένο‿ἕναν-ψυχάρι,
κ' εἶχε μὲ γράμματ' ἀργυρὰ καὶ παραχρυσωμένα
εἰς μόδο κατασκεπαστὸ τὰ πάθη ντου γραμμένα.
«Τὴ καμπιράδα τσὶ φωτιᾶς ὠρέχτηκα κ' ἐθώρου,
κ' ἐσίμωσα κ' ἐκάηκα, νὰ φύγω δὲν ἐμπόρου.»
'Εῆεν εἰς τοῦ Βασιλιοῦ, κ' ὡς ἤσωσε κοντά ντου·
τὸ πρόσωπο φανέρωσε, κ' ἤλαμψ' ἡ ὀμορφιά ντου.

ΒΙΤΣΕΝΤΣΟΣ ΚΟΡΝΑΡΟΣ

Η ΤΟΥΡΚΟΜΑΧΟΣ ΕΛΛΑΣ

ΕΚ ΤΟΥ Β΄ ΑΣΜΑΤΟΣ

. . . .

Εἰς τὸ συνέδριον(1) ἄγνωστός τις
'Εφάνη τότε πολεμιστής,
Μικρὸς τὸ σῶμα καὶ νέος, ὅστις
Αὐτοπροσφέρθη πυρπολητής.
Λέοντος εἶχε τοὺς χαρακτῆρας
Αὐτοῦ τὸ στόμα καὶ τοὺς μυκτῆρας
Καὶ ὁ Κανάρης ἦταν ἐκεῖνος·

(1) Τὸ συνέδριον, τὸ ὁποῖον συνῆλθεν εἰς τὰ Ψαρά.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Πυρακτοστόλοι δύο κρυφοί,
Ἐκεῖνος ἅμα καὶ ὁ Πιπῖνος
Συναποστέλλονται παμψηφεί.

Ἡ νῆσος εἶχε ναὸν εἰς μνήμην
Τοῦ Ποσειδῶνος χριστιανῶν,
Ὅστις ἀπέλαβε πολλὴν φήμην·
Εἰς τοῦτον πλῆθος θαλασσινῶν
Ἔφερε πλῆθος ἀναθυμάτων,
Ἀγκύρας, σκάφη μὲ τ' ἅρμενά των,
Ὅλα ἐξ ὕλης ἀργυροχρύσου,
Καὶ πᾶσαν ὥραν ἦτον αὐτὸς
Εἰς ἐγχωρίους ξένους ἐξίσου
Φωτοχυμένος καὶ ἀνοικτός.

Ἐκεῖ κατέβαινε θεία χάρις·
Ἐκεῖ τὴν σκέπην τῆς κεφαλῆς
Κρατῶν εἰς χεῖρας του ὁ Κανάρης,
Ὡς ναύτης ἔρχεται ἀφελής·
Εἰς τὴν Ἁγίαν ἐμπρὸς Τριάδα
Τρέμων ἀνάπτει χρυσῆν λαμπάδα
Καὶ εἰς τὸν Ἅγιον τρέμων ἄλλην
Ὁ τῶν τρικρότων καταστροφεύς,
Καὶ κράζει ἄρας φωνὴν μεγάλην
Τῆς ἐκκλησίας ὁ Ἱερεύς·

«Μέγας εἶ, Κύριε, καὶ καμμία
Γλῶσσα πρὸς ὕμνον σου δὲν ἀρκεῖ.
Γαίας, στερέωμα καὶ στοιχεῖα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἓν μόνον νεῦμα σου διοικεῖ,
Πνεύσας, ἐκίνησας τοὺς ἀέρας·
Βλέψας, προσήλωσας τοὺς ἀστέρας·
Ζωὴ ὢν ἄναρχος, ἀεννάως
Ἄφθονον χύνεις νᾶμα ζωῆς·
Καθὼς ἐποίησας Πᾶν τὸ χάος,
Ἂ θέλῃς χάος τὸ Πᾶν ποιεῖς·

«Ὁ χρόνος ὅλος ἀκαριαία
Ἐνώπιόν σου εἶναι στιγμή,
Καὶ τὸ διάστημα πᾶν κεραία.
Οἱ κοσμοσκόποι σου ὀφθαλμοὶ
Φωτοδοτῆρες δύο, χιλίους
Σπινθηρακίζουν ὁμοῦ ἡλίους·
Τὴν ἐθνομήτορα χώραν ταύτην,
Θεέ, σκεπάζει τάφου σποδός·
Εἰς τὸν ἀτρόμητον αὐτῆς ναύτην
Τυραννοπλήκτορα νίκην δός!»

Σχίζει τὴν θάλασσαν ὁ Πιπῖνος
Καὶ ὁ Κανάρης πλέων ἰδού·
Νέος Κυνέγειρος Σαλαμῖνος·
Ἀλλὰ κατάμεσα τῆς ὁδοῦ
Τοὺς δώδεκά του ναύτας ἡ κρύα
Φλεβοπαγώνει μικροψυχία·
Ἐκεῖνος ὅλους ἀποστομώνων,
«Φύγεται, κράζει, καὶ δίχως σᾶς,
Ἀπὸ τὰς χεῖρας μου αὐτὰς μόνον
Ἀπόψε καίεται ὁ Πασᾶς!

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Μετὰ γλυκεῖαν θέρους ἡμέραν,
Τέλος ἀστράπτουν οἱ οὐρανοὶ
Ὡς εἰς τὴν πρώτην αὐτῶν ἑσπέραν
Ὅταν ἁπλώθησαν κυανοῖ,
Καὶ τῶν ἀστέρων ἡ ἄμμος νέα
Διεσκορπίσθη πλέον ὡραία.
Εἰς τὰς φωσφόρους ὑγρὰς ἐκτάσεις
'Εντὸς χρυσίνου κυματισμοῦ
Ὡς δύο δράκοντες τῆς θαλάσσης
Τὰ δύο σκάφη φεύγου ὁμοῦ.

Βλέπων προτρέχοντα τὸ Ὑδραῖον,
Ὁ ἥρως ἔκραξε τῶν Ψαρῶν.
«Δὲν σὲ προφθάνω, Πιπῖνε, πλέον·
Νὰ προσπεράσω δός με καιρὸν
Ἅμα εἰς πλοῖον ἐγὼ πῦρ βάλω,
Πετᾷς σὺ τότε καὶ καίεις ἄλλο».
'Εκεῖνος πείθεται μετριάζων
Τοῦ καταρτίου του τὸν ἱστόν,
Καὶ μένει ὄπισθεν θυσιάζων
Εἰς τὴν πατρίδα του ἑαυτόν.

Καὶ ὁ Κανάρης διπλασιάζει
Καρδίαν. τόλμην καὶ προχωρεῖ
Καὶ τὰς ἁρπάγας του ἑτοιμάζει
Καὶ ποῦ νὰ τρέξῃ παρατηρεῖ·
'Αλλ' ὡς νὰ πίπτῃ ὁ Γαλαξίας,
'Απὸ τὰ βάθη τῆς οὐρανίας
Καὶ σαπφειρίνης τότε ἁψῖδος

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κύκλος ἀστρώδης γοργοῦ φωτὸς
Εἰς τὴν μεσαίαν τῆς ναυαρχίδος
Ἱστοκεραίαν πίπτει ἐντός.

Δίς, τρὶς σταυροῦται ὁ Ἕλλην ναύτης
Εἰς τόσην ἔκχυσιν πυραυγῆ
Καὶ λέγει «Κύριε! στολοκαῦτις
Ἡ δεξιά σου μὲ ὁδηγεῖ».
Καὶ εἰς τὸν ὅρμον τῆς Χίου φθάνων,
Ὅπου ὁ στόλος τῶν Μουσουλμάνων
Τῆν ναυαρχίδα των πλησιάζει
Κ' αἴφνης εἰς ταύτην πῦρ ἐξερνᾷ,
«Φωτοχυσίαν θέλεις; φωνάζει,
Φωτοχυσίαν, θηρίον, νά!

Εἶχεν ὁ Κάραλης εὐωχίαν·
Ἐκεῖ τοῦ στόλου οἱ ἀρχηγοὶ
Φαιδρὰν ἐτέλουν ὁλονυκτίαν,
Καὶ τὰ ἐξάρτια φωταυγῆ
Ἐπὸ κανδήλας ἦσαν μυρίας
Καί Βαλέστας ὁ τολμητίας
Ἐκεῖ ἐκρέματο εἰς ἀγχόνην·
Φιλέλλην, ὅστις τὸν ἀγαθὸν
Καὶ ἀρειότολμον Μελιδόνην
Αἰχμαλωτίσθη ἀκολουθῶν,

Εἰς τὴν ἰδίαν φέρεται ὥραν
Ἡ παντοφάγος πυρκαϊὰ
Καὶ εἰς τὴν πρύμνην καὶ εἰς τὴν πρῷραν,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Καὶ νὰ τὴν σβύσῃ ἀγωνιᾷ
Τρέχων ὁ Κάραλης καὶ γογγύζων·
Δράκων ὀρθούμενος καὶ συρίζων.
Αὐτὴ χιλίας γλώσσας ἁπλώνει
Καὶ χύνει νέφη μαύρων ἀτμῶν·
Ἡ τοῦ Βαλέστα τότε ἀγχόνη
Σφίγγει τὸν Τοῦρκον εἰς τὸν λαιμόν.

Ὡς ὁ ἐλέφας, ὅστις ὁδεύει
Τρώγων πᾶν ὅ,τι χλωρὸν ξηρόν,
Ἄρμενα, κάλους τὸ πῦρ χωνεύει·
Χύνουν οἱ ναῦται βροχὴ νερῶν,
Αὐτὸ τὴν δέχεται ὡς τὴν πόσιν
Τὴν διδομένην μετὰ τὴν βρῶσιν·
'Εδῶ ἀνοίγει, ἐκεῖ κρατῆρας.
Καὶ τῶν ἐντρόμων ἐπιβατῶν
Καίει τοὺς πόδας, καίει τὰς χεῖρας
Τὸν ναύαρχόν των ζητεῖ αὐτόν...

Ζητεῖ ν' ἀφήσῃ αὐτὸς τὸ πλοῖον·
'Αλλ' εἰς τὸ πρόσωπον τὸν κτυπᾷ...
Ὁ κρεμασμένος Βαλέστας.., κρύον
Νεκροκολάφισμα!... σιωπᾷ...
Κι' ἐν ᾧ εἰς λέμβον ἔντρομος πίπτει
Θεοῦ ἐπάνω του ὀργὴ ρίπτει
Δοκὸν συντρίβουσαν τὰ νεφρά του...
'Εκφαρυγγίζει αἷμα δριμύ,
Τὸ σκότος ἔρχεται τοῦ θανάτου,
Καὶ τὴν ψυχήν του συνεξεμεῖ...

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

'Εν ᾧ ἡ Χίος τόνε ὀρθώνει
Τὴν κεφαλήν της αἱματηρὰν
Καὶ εἰς τὸ πέλαγος προσηλώνει
Βλέμμα ἐκφράζον Ἅδου χαράν,
Μακρὰν εἰς λέμβον πλέει ὁ Ἄρης
Τῶν θαλασσίων μαχῶν Κανάρης.
Ὁμοίως ὅταν τὸν κάμακά του
Εἰς κῆτος πήξῃ ὁ ἁλιεὺς
Καὶ λάβῃ τραῦμα βαθὺ θανάτου
Τῶν δύο πόλων ὁ βασιλεύς.

'Ενῷ τὸ τρέμον βαρύ του σῶμα
Κυμάτων φέρει κλυδωνισμόν,
'Ενῷ τὸ βρέμον πλατύ του στόμα
Ὑδάτων χύνει κατακλυσμόν,
'Εκεῖνος φεύγει . . . πλὴν μετ' ἀγῶνας
Τὸ ζῆσαν τέρας δέκα αἰῶνας.
Ποδῶν χιλίων ἁπλώνει πτῶμα
Λεπιδοθώρακον καὶ ξηρὸν
Εἰς τῆς θαλάσσης τὸ μέγα στρῶμα
Σῶζον τὴν λόγχην εἰς τὸ πλευρόν.

Σκηνὴ φρικώδης! . . . τῶν τηλεβόλων
Ἑκατὸν δέκα τὸν ἀριθμὸν
Εἰς τὰ πλευρά της βροντώντων ὅλων,
Καὶ εἰς τοῦ ἄντλου τὸν ἐκρηγμὸν
Σαλευομένων ξηρᾶς καὶ νήσων,
Συγκλονουμένων καὶ τῶν ἀβύσσων,
Εἰς μαῦρον σύννεφον φερομένη

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Καὶ ναύτας φέρουσα δυστυχεῖς
Τὴν ἐπουράνιον ἐναβαίνει
Ἁψῖδα τότε ἡ ναυαρχίς...

Ἀλλ' ἓν ἐξαίφνης τμῆμά της ἔχον
Δύο κατάρτια φλογερὰ
Ὁ Ἑωσφόρος ἁρπάζει τρέχων
Εἰς καταιγίδος μαῦρα πτερά,
Εἰς τὴν παλάμην του τὸ ζυγίζει
Καὶ ἤδη ὅλον τὸ σφενδονίζει
Πρὸς τοῦ Κανάρη τὴν λέμβον ἤδη,
Ὅταν ὁ Κύριος ἐντολὴν
Εἰς τὸν πιστόν του Γαβριὴλ δίδῃ
Ν' ἀποκρούνῃ τὴν προσβολήν.

Ὁ στρατηλάτης τοῦ Κοσμοπλάστου
Τόξον εἰς χεῖρα δράττει γοργήν,
Καὶ εἰς τὸ τάνυσμα τῆς νευρᾶς του
Καὶ εἰς τοῦ βέλους τὴν ἐκφυγὴν
Ὅλος δονεῖται καὶ πάλλει ὅλος
Ὁ ἐναέριος ἄνω θόλος...
Τὸ βέλος φθάνει τὴν ὡπλισμένην
Ἀκόμη χεῖρα τοῦ Σατανᾶ
Εἰς τοὺς ἀέρας σταθμιζομένην,
Τὴν τραυματίζει καὶ τὴν πλανᾷ...

Τὸ καῖον λείψανον τοῦ τρικρότου
Εἰς ἓν τῆς Χίου πίπτει βουνὸν
Ἐν μέσῳ λάμψεως βαθυσκότου

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

῾Ο Δαίμων τότε τὸν οὐρανὸν
Εἰς τὰς ἀγκάλας του ὅλον κλείων
Σαλεύει ὅλον ἐκ θεμελίων,
Καὶ τοῦ Σαμψῶνος τὴν λύσσαν ἔχει
Τὰς στήλας δράττοντος τοῦ Ναοῦ.
Καὶ τὸ διάστημα πληρῶν τρέχει
῾Ο γογγυσμός του κατὰ θεοῦ.

Καὶ ὁ Κανάρης εἰς τὰ Ψαρά του
Ν' ἀγγείλῃ ἔτρεχε τὴν χαράν;
Καὶ εἰς τὸν ἕνα βραχίονά του
Σημαίαν ἔσειε πορφυρᾶν·
Κρότος σημάντρων ἠκούσθη μέγας·
Εἰς τὰ κατάρτια καὶ εἰς τὰς στέγας
Ἔδραμον ὅλοι νὰ τὸν ἰδῶσι·
Πλὴν φεύγων ὅλους εἰς τὸν Ναόν,
῾Ο ἥρως ἔσπευδε ν' ἀποδώσῃ
Εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν Θεόν.

ΑΛ. ΣΟΥΤΣΟΣ

ΤΟ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΝ

(ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ)

.... 'Εσίγα τ' ὅπλον πρὸ πολλοῦ. Τὰ στόματα τῶν ὅλμων
Ἔχυναν μόνα κύκλωθεν τὰ φοβερὰ πυρά των.
Πλὴν ν' ἀνακύψουν ἔκτοτε οἱ Τοῦρκοι δὲν ἐτόλμων
'Εκ τῶν ὀχυρωμάτων,
Καὶ οὔτε κἂν ἠλάλαζον θαρροῦντες εἰς τὸ πλῆθος.
῾Ο φόβος εἶχ' ἐνιδρυθῆ εἰς τῶν δειλῶν τὸ στῆθος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Σιωπηλὰ διέμενον τὰ φοβισμένα πλήθη.
Πλὴν μίαν νύκτ' ἀκούσαμεν ἀνάμεσα τοῦ σκότους
Χαρᾶς πυροβολήματα, κραυγάσματ' ἀσυνήθη,
'Αλαλαγμοὺς καὶ κρότους·
Κ' ἠκούσαμεν ἀλβανικὴν φωνήν· «Μεσολογγῖται,
Φαρμακωμένην, αὔριον, ἡμέραν καρτερεῖται!»

Μὲ τῆς αὐγῆς τὸ χάραγμα πρὸς τῆς ἀκτῆς τὰ μέρη
'Ασυνηθίστου μουσικῆς ὁ τονισμὸς ἀντήχει,
Καὶ στίλβοντες κατήρχοντο ἀπὸ τὸ Κρυονέρι
'Ανδρῶν ἐνόπλων στοῖχοι.
Ὁλολαμπὴς κατέβαινε στρατὸς πεζῶν κ' ἱππέων,
Στρατός, ὡς ῥεῦμα ποταμοῦ, ὡς λάβα Αἴτνης ῥέων.

Ὁπόταν ἐπλησίασαν τῆς μουσικῆς οἱ φθόγγοι
Καὶ Τοῦρ' οἱ πρώην ἄλαλοι ἠλάλαζον κ' ἐβόων.
Κραυγαὶ χαρᾶς ἠκούσθησαν ἀπὸ τὸ Μοσολόγγι,
Κραυγαὶ χαρᾶς ἡρώων.
Ὦ τακτικοί, ταχύνατε τὸ μετρημένον βῆμα.
'Ακόρεστον πρὸ τῶν τειχῶν σᾶς περιμένει μνῆμα,

'Ενῷ μὲ τύφον καὶ πομπήν. εὐθύγραμμος, δασεῖα,
'Ενώπιόν μας ἡ πληθὺς τῶν τακτικτῶν ἐπέρα.
Πανήγυρις μᾶς ἔφθασεν, ἐλέγομεν. Καμμία
Δὲν θ' ἀστοχήσῃ σφαῖρα.
Καὶ μειδιῶντες τοὺς πυκνοὺς ἐβλέπομεν ἐχθρούς μας
Κι' ἐγεύετο τῆς συμπλοκῆς τὴν ἡδονὴν ὁ νοῦ μας,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

'Αλλ' ἕνδεκ' ἀνυπόμονοι, ξιφήρεις ἐκ τοῦ τείχους
Πηδοῦν μὲ μένος Αἴαντος, μὲ τάχος 'Αχιλλέως,
Καὶ χύνονται, προπέμποντες τὸ θάμβος, εἰς τοὺς στοίχους
Τῶν Αἰγυπτίων ἕως
Τὸ πῦρ ἀπὸ τοὺς χάνδακας ἐβρόντα μὲ μανίαν
'Επέστρεψαν ἀνέπαφοι μ' ὀκτὼ καμήλων λείαν·

Ματαίως αἱ προσκλήσεις μας ἐπλήρουν τούς αἰθέρας,
Ὁ λογχοφρούρητος Πασᾶς, ὁ ταραχώδης φύσει,
'Ησύχαζε κτυπούμενος ἐπὶ πολλὰ ἡμέρας .
Χωρὶς ν' ἀντικτυπήσῃ
Πολλάκις ἔρρεεν ἡ νὺξ ἀπόλεμος, κι' ἐπέρα
Χωρὶς πυρός, χωρὶς βροντῆς ὁλόκληρος ἡμέρα.

Πλὴν μόνα τὰ κτυπήματα πελέκεως καὶ σφύρας
Μυστηριώδη κύκλωθεν ἀντήχουν εἰς τὰ ὄρη,
Καὶ δύο πύργ' ὑψώνοντο ὡς ἀπὸ μάγων χεῖρας
Βαρεῖς καὶ ὁλμοφόροι,
Ὁ Ἄραψ πολιορκητής, μακρόθεν πυργωμένος,
'Εφαίνετο φοβούμενος τῶν ὅπλων μας τὸ σθένος.

'Αλλὰ καθὼς ἡ θάλασσα, πρὶν νήνεμος καὶ λεία,
Ὑπὸ τοῦ νότου τὴν πνοὴν ὀγκοῦται θυμωμένη,
Καὶ τότε κεραυνοὶ βροντοῦν καὶ τότε τρικυμία
Μυκᾶται λυσσασμένη·
Οὕτω καὶ μίαν τῶν νυκτῶν ἡ στρατιὰ ἐκείνη
'Αστράπτει, καίεται, βροντᾷ καὶ κεραυνοὺς ἐκχύνει.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἀπὸ τὴν κοίτην τῆς φρικτῆς πυρκαϊᾶς ἐκείνης
Κρουνοὶ πυρὸς ἀκοίμητοι τὰ σκότη διεπέρων.
Ἐφλέχθ' ἡ φύσις, ἔσβυσεν ἡ λάμψις τῆς σελήνης,
Τὸ φέγγος τῶν ἀστέρων.
Πυρίνη πρὸς τὰ ὄρη μας ἡμέρα διεχύθη
Καὶ τῶν ὀρέων ἡ χιὼν εἰς αἷμα μετεβλήθη.

Οὐρανοπόρους δράκοντας χεὶρ ἔρριπτε δαιμόνων,
Κ' ἐνῷ γραμμὰς ἐχάραττε πυρὸς αἰθεροβάτου,
Ἐξέχυνεν ὁλόγυρα μὲ παταγώδη κλόνον
Συρίγματα θανάτου.
Οἱ μαθηταὶ δὲν ἤκουον τοὺς λόγους τῶν πλησίων,
Καὶ μί' ἀκούετο βροντὴ ἀπὸ βροντῶν μυρίων.

. . . .

Αἱ βόμβαι τῆς τρεμούσης γῆς ἀνέσκαπτον τὸ βάθος,
Κ' εἰς μέγα κοιμητήριον ἡ πόλις μετεβλήθη.
Πλὴν τῆς ἀλκῆς τὸ κάχλασμα, πλὴν τῆς ὀργῆς τὸ πάθος
Μᾶς ἔφλεγε τὰ στήθη.
Τὰ στόματα τῶν ὅλμων μας δὲν ἔμενον σιγῶντα,
Τὸ πῦρ μας ἀντικέλαδον ἐκ τῶν τειχῶν ἐβρόντα.

Ἀλλ' ἤδη τῶν πολεμιστῶν τὸ μένος ἐξησθένει.
Ἡσύχασαν αἱ στρατιαί, ἐσίγησαν οἱ κρότοι
Κ' ἐπῆλθεν ἡ αὐγὴ θολή, θολὴ κ' αἱματωμένη,
Διώκουσα τὰ σκότη.
Ὁ ἥλιος ἀνέτειλεν εἰς σύννεφα κρυμμένος,
Ὡσὰν ἀπὸ τὸν πάταγον της μάχης πτοημένος.

Γ. ΖΑΛΟΚΩΣΤΑΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΚΥΡΑ ΦΡΟΣΥΝΗ

ΕΚ ΥΟΥ Γ' ΑΣΜΑΤΟΣ

Σηκώνετ' ὁ 'Αλήπασας βαρὺς ἀπὸ τὸν ὕπνο
Καὶ στρώνεται σ' ὁλόχρυσο μεταξωτὸ διβάνι.
Τὰ βλέφαρά του κόκκινα ἀπὸ τὴν κοκονύχτια,
Μελανιασμένα καὶ θολά, σπαράζουνε καὶ τρέμουν.
Θεέ μου, πῶς ἐγέρασεν ἀπὸ τὰ ψὲς τὸ βράδυ!
'Εκύτταξε τὰ γένεια του, λευκότερα τὰ βλέπει
Κ' ἐπέρασε τὰ δάκτυλα στὸ κρύο μέτωπό του,
Σὰν νἄθελε μὲ δύναμι νὰ σβύσῃ ταῖς ῥυτίδαις,
Ποῦ ἔχάραξεν ἐπάνω του τὸ φοβερό του κρίμα.
'Ακίνητοι τριγύρω του, ὀρθοὶ καὶ τρομασμένοι,
Στέκουν ὁ Γκέκας ὁ Βελῆς μὲ τὸ Γιουσοὺφ 'Αράπη.
Κρυφά, κρυφὰ κυττάζονται, ῥωτιῶνται ἀνάμεσά τους,
Τί σύγνεφο νὰ πλάκωνε τὰ στήθη τοῦ Βιζήρη.
Σιωπηλὸς παράμερα, ἀχνός, συλλογισμένος.
Μὲ τὸ κεφάλι του γυρτό, ἔστεκε κι' ὁ Ταχήρης.
"Ολοι γνωρίζουν τὸν 'Αλῆ, κανεὶς δὲν ἀνασαίνει.
Βουβὰ τὰ παληκάρια του ἐπαίζανε τὰ μάτια
Στἄρματα τ' ἀξετίμωτα ποῦ κρέμονται τριγύρω.
'Εκεῖ σπαθιὰ τῆς Δαμασκοῦ, ἐκεῖ χρυσὰ πιστόλια
Καὶ καρυοφύλλια ξακουστὰ καὶ χίλια γιαταγάνια.
Τί κρίμα ποὔταν ἄνεργα καὶ τὰ φοροῦσε ὁ τοῖχος!
'Αστράφτει ἀκόμη φλογερὸ ἀνάμεσ' ἀπὸ τἄλλα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τοῦ Χρήστου τὸ περήφανο, τὸ φοβερὸ μαλλιόνι,
Τοῦ Μπουκουβάλα τὸ σπαθί, ποῦ ἀκόμη λαχταρίζει,
Τὸ καρυοφύλι τοῦ Σταθᾶ, τοῦ Ζίδρου τὸ χαντζάρι,
Τοῦ Ζίδρου τἄγιο λείψανο, ποῦ δίπλα μέσ' στὴ θήκη
Κοιμᾶται κ' ὀνειρεύεται κρυφὰ τὴν 'Ελασσόνα !
Εἴκοσι χρόνια θὰ σταθοῦν ἀκόμη κρεμασμένα
Καὶ θὰ ξυπνήσουν ὕστερα, θ' ἀναστηθοῦνε πάλι
Καὶ ποιὸ θὰ πάρῃ σύντροφο τὸ Μάρκο καὶ τὸ Διάκο,
Καὶ ποιὸ μὲ τὰ Γριβόπουλα καὶ μὲ τὸν Καρατάσο,
Θὰ στήσῃ τὸ λημέρι του ψηλὰ στὸ Μοναστῆρι.
Κι' ὅταν ἀρχίσῃ ὁ σκοτωμὸς κ' ὁ πόλεμος ἀνάψῃ
Καὶ πιάσῃ πάλι τἄρματα τοῦ Λούρου τὸ ποτάμι
Καὶ ξαφνισθῇ στὸν ὕπνο της ἡ ἔρμη Βαλαώρα,
Τότε καὶ τ' 'Ασπροπόταμο τὸ κῦμά του θ' ἀνοίξῃ
Καὶ θὰ φωνάξῃ στὰ βουνά, στὸ Περγαντί, στὴ Λάμια
Ν' ἀνθίσουν, νὰ γιορτάσουνε τὴν ὥρα, τὴν ἡμέρα,
Ποῦ ἀνέλπιστα ἐζωντάνεψαν τὰ κόκκαλα τοῦ Βάλτου,

Φυτά, λουλούδια ὁλόχαρα κοσμοῦν τὰ παραθύρια,
Καὶ ρίχνουν χίλιες μυρωδιαὶς καὶ χαίρονται στὸν ἥλιο.
Δυὸ μέραις δὲν τὰ πότισαν, κανεὶς δὲν τὰ θυμᾶται.
Λίγη δροσοῦλα πῶπεσε τἀνάστησε τὰ μαῦρα,
Κ' εὐχαριστοῦν τὸν οὐρανό, ποῦ δὲν τὰ λησμονοῦσε
Κ' ἐφρόντιζε γιὰ τἄχαρα μέσα σ' ἐκειὸν τὸν ἅδη.

Λαλοῦν φλογέραις γύφτικαις, ἀκούονται τραγούδια
Καὶ βροντοφῶνα τύμπανα καὶ θόρυβος καὶ γέλοια
Καὶ σκλάβοι ποῦ χορεύουνε καὶ θέλουν νὰ πνίξουν
Μέσ' στὴν ψευδὴτους τὴ χαρὰ τὸ φόβο, ποῦ τοὺς δέρνει,
Ἄλλοι στὸ χῶμα σέρνονται, στὴν πέτρα γονατίζουν,
Παρακαλοῦνε τὸ Θεὸ γιὰ τὸν καλὸν ἀφέντη

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Καὶ σκούζουνε καὶ ρυάζονται καὶ δὲ γυρεύουν ἄλλο,
Παρὰ νὰ ρίξῃ ἐπάνω τους ὅλη του τὴν κατάρα
Κι' οὔτε μιὰ τρίχα νὰ βλαφθῇ, νὰ πέσῃ τοῦ Βιζήρη.
Ἄλλοι φωνιάδες σέρνουνε, στὴ γῆ ποδοκυλοῦνε
Μὲ βλασφημίαις, μὲ χαραὶς λαχταριστὰ κεφάλια
Καὶ παίζουν, μετωρίζονται, γελοῦνε, κυνηγιῶνται.
Καὶ ποιὸς πετᾷ στὸν ἄλλονε ἕνα κομμάτι αἷμα,
Ποιὸς δέρνει τοὺς συντρόφους του μὲ σκοτωμένου χέρι,
Καὶ ποιὸς βαστοῦσε μιὰ καρδιὰ γιὰ νὰ πετροβολήσῃ,
Μικρὰ παιδιά, ποῦ ἐμάθαιναν τὴν τέχνη τοῦ πατέρα.
Μὲ τὰ λεπίδια τους κεντοῦν τἄψυχα τὰ κουφάρια
Καὶ τρέχουν καὶ σκοτώνονται, χτυπιῶντ' ἀνάμεσό τους,
Ποιὸ κεφαλαῖς περσότεραις σκληρὸ νὰ προταρπάξῃ,
Γιὰ νὰ ταῖς βάλῃ ἀπανωταῖς, νὰ χτίσῃ πυραμίδα.
Κ' ἐκεῖ ὁποῦ ταὶς ἔστενε, ἄλλο παιδὶ τὸ σπρώχνει,
Τὸ ρίχνει κατακέφαλα καὶ τοῦ χαλᾷ τὸν πύργο.
Διαβαίνει ἕνας γέροντας, τυφλὸς καὶ λιμασμένος,
Κ' ἐλεημοσύνη τοὺς ζητεῖ, τὸ χέρι του ἁπλώνει.
Κ' ἐκεῖνα μεσ' στὰ δάκτυλα, ποῦ τρέμουν ἀπὸ κρύο,
Τοῦ ρίχνουν ἕνα κάρβουνο, κ' ἕνα κομμάτι πτῶμα,
Καὶ τόνε διώχνουν σκούζοντας «Ψῆσέ το νὰ χορτάσῃς».
Γιάννινα, μαῦρα Γιάννινα, πῶς σᾶς βαστάει ὁ κόσμος !
Τέτοιαις χαραὶς ἀκούονται, καὶ τέτοια πανηγύρια
Μέσ' στὸ παλάτι τοῦ 'Αλῆ, μὲς τὴ σπηλιὰ τοῦ λύκου.
Τὸν ἐξυπνοῦσαν τὴν αὐγή, τὴ νύκτα τὸν κοιμίζουν·
Σήμερα δὲν ἐπρόσεχεν, εἶχεν ἀλλοῦ τὸ νοῦ του·

ΑΛΗΣ

Γιουσοὺφ 'Αράπη καὶ Βελῆ, συρέτε δὲ σᾶς θέλω·
Ἂς μείνῃ μόνος ὁ Ταχήρ, οἱ ἄλλοι τραβιχθῆτε . . .

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ὄχι, σταθῆτε μιὰ στιγμή, μὴ φύγετε σταθῆτε.
Μῦπανε πῶς ἐπιάσετε μὲ προδοσιὰ στὸν ὕπνο,
Τὸ γέρο Δράκο στὰ βουνὰ μὲ δυό του παλληκάρια,
Συρέτε νὰ τὸν φέρετε, θέλω νὰ ἰδῶ ποιὸς εἶναι.

. . .

Φεύγει ὁ Γιουσοὺφ κ' ἐγύρισε σὲ λίγο μέ τὸν κλέφτη.

. . :

Ἦταν ὁ Δράκος γέροντας, ὀρθὸς σὰν κυπαρίσσι,
Τὰ χρόνια δὲε ἐλύγισαν τὸ φοβερό του αὐχένα,
Ὡς **τὰ** νεφρά του σέρνεται ἡ κάτασπρή του χήτη.
Καὶ νὰ γυμνὰ τὰ στήθη του μαυρίζουν λογκωμένα.
Εἶναι τὰ μάτια του ἀετοί, τὸ μέτωπό του βράχος,
Καὶ μὲς τὸ βράχο ἐρρίζωσαν σὰν δυὸ κισσοὶ τὰ φρύδια.
Περήφανο τὸ μέτωπο, ψηλὸ καὶ χιονισμένο,
Γυρεύει ἀκόμη πόλεμο σὰν τὸ βουνὸ τῆς Κιάφας.
Τὸ πάτωμα τοῦ παλατιοῦ τὰ πόδια του κλονίζουν
Καὶ τ' ἄρματα, ποῦ κρέμοντο τριγύρω καρφωμένα,
Ἐγνώρισαν τὸ πάτημα τοῦ φοβεροῦ τοῦ κλέφτη
Κ' ἐξύπνησαν κ' ἐβρόντησαν, γιὰ νὰ τὸν χαιρετίσουν.
Ὁ τοῖχος ἀντιβόησε κι' ὁ Δράκος στὴ φωνή τους
Γιὰ πρώτη κ' ὕστερη φορὰ ἔννοιωσε λίγο δάκρυ,
Ποῦ ἐθάμβωσε τὰ μάτια του, Εὐλογημένου δάκρυ!

. . .

ΑΛΗΣ

Ποιὸς εἶσαι σὺ παλιόγερε, καὶ μ' ἀγριοκυττάζεις;

ΔΡΑΚΟΣ

Δράκο μὲ λένε. Ἀλήπασα, καὶ Δράκος θὰ πεθάνω.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΑΛΗΣ

Γονάτισε, προσκύνησε, κ' εἶμαι καλλίτερός σου.

ΔΡΑΚΟΣ

Δὲν ἐγονάτισα ποτέ, παρὰ στὸ μετερίζι
'Αλλοῦ δὲν ἐπροσκύνησα, παρὰ στὴν ἐκκλησιά μου.

ΑΛΗΣ

'Ακόμη μ' ἀνδρειεύεσαι! Ἔλα στὸ νοῦ σου Δράκο.
Καὶ λάβε χάρι τὴ ζωή. Προσκύνα, παραδώσου.

ΔΡΑΚΟΣ

Ἔχει ἡ καρδιά μου κόκκαλο, 'Αλῆ, καὶ δὲ λυγίζει·
Τοῦ κάκου νὰ πεδεύεσαι κόψε με κρέμασέ με.

ΑΛΗΣ

Τὶ νὰ σὲ κόψω; ἐκούφωσες. Ἡ φλέβα σου δὲν ἔχει
Γιὰ νὰ μοῦ βάψῃ τὸ σπαθὶ ἕνα ποτῆρι αἷμα.
Προσκύνα τὸ Βιζήρη σου, κ' ἔλα στὴ δούλεψί του.

ΔΡΑΚΟΣ

Λῦσε τὰ χέρια μου νὰ ἰδῇς, 'Αλῆ ἂν εἶμαι κούφιος.
Ποτάμι εἶναι τὸ αἷμα μου, κ' ὅπου χυθῇ θὰ πνίξῃ
Κόψε με, σοῦπα, κόψε με, δὲ θέλω τὸ ψωμί σου.
Ἂν ἔχῃς σκύλους ῥίξε το δός το τοῦ Βελῆ Γκέκα.

ΒΕΛΗ ΓΚΕΚΑΣ

Ὁ Βελῆ Γκέκας τὤφαγε καὶ τώρα τρώει καὶ σένα

ΔΡΑΚΟΣ

Μ' ἐξάφνισες στὸν ὕπνο μου, δὲν εἶσαι παλληκάρι.
Μὲ τὸ ψωμὶ τ' 'Αλήπασα ἔγινες χήρα μάνα.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Πῶς δὲ θυμᾶσαι τὴ βραδειὰ στὰ Πέντε στὰ Πηγάδια,
Ποῦ σ' ἔκραξα, σοῦ φώναξα μέσ' ἀπὸ τὸ καρτέρι,
Νὰ βγῆς νὰ πολεμήσωμεν οἱ δυό μας, Βελῆ Γκέκα,
Καὶ σὺ δὲν ἀποκρίθηκες κ' ἐκρύφτηκες στὸ λόγκο ;
Ἂν ἤθελα σ' αἱμάτωνα, σ' ἔπιανα ζωντανόνε,
Καὶ δὲν ἐκαταδέχτηκα, γιατὶ μὲ λένε Δράκο !

. . .

Ὁ Βελῆ Γκέκας ἄχνισε κ' ἅπλωσε στὸ μαχαῖρι.

. . .

ΑΛΗΣ

Εἶσαι Σουλιώτης ; . . . Πᾶρτέ τον, πᾶρτέ τον χάρισμά σας,
Μὴ τὸν χασομερήσετε. Μ' ἔψησε τόσα χρόνια·
Ἦλθε καιρὸς ταὶς χάραις του νὰ τοῦ πλερώσω τώρα.
Μηνύστε το τοῦ Σαμουήλ, τρισάγιο νὰ τοῦ ῥίξη,
Γιατ' εἶνε ἀξεμολόγητος κ' ἡ γῆ δὲν θὰ τὸν λυώση.
Συρέτε, στρῶστε τ' ἄλογα, τροχῆστε τὰ σπαθιά σας,
Κ' ἐβγᾶτε στὸ Ξηρόμερο, φᾶτε βουνὰ καὶ λόγκους,
Καὶ μὴ γυρίσετε σ' ἐμὲ καὶ μὴ φανερωθῆτε,
Ἂν πρῶτα δὲ μοῦ πιάσετε τοὺς δυὸ Κατσαντωναίους.

. . .

Καὶ μὲ τὸ χέρι ἐπρόσταξε νὰ τραβηχθοῦν νὰ φύγουν.
Ὁ Δράκος τὸν ἐκύτταζε καὶ βγαίνει τραγουδῶντας·
«Σαράντα χρόνια ἐνήστεψα μὲ τῆς Τουρκιᾶς τὸ αἷμα,
»Καὶ σήμερα τὸ πάσχα μου, τὸ Σοῦλι θὰ γιορτάση.
»Φάγε, Βελῆ, τὴ σάρκα μου, φάγε τὰ γηρατειά μου
»Νὰ βάλης αἷμα στὴν καρδιά, ψυχὴ μέσ' στὸ κουφάρι,
»Πρὶν ἔβγης στὸ Ξηρόμερο καὶ βρῆς τὸν Κατζαντώνη».

. . .

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΗΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΔΙΑΚΟΣ

ΕΚ ΤΟΥ Δ΄ ΑΣΜΑΤΟΣ

. . . Κ' ἰδοῦ τοῦ κάστηκε μὲ μιᾶς ὅτ' εἶδε τὴν κουφάλα
τοῦ δένδρου ν' ἀναδεύεται. Τοῦ ῥουπακιοῦ τὰ φύλλα
νὰ πέσουν ὅλα καταγῆς, νὰ μεταμορφωθοῦνε
νὰ γένουν σάρκες ζωνταναίς, καὶ τἄψυχο τὸ ξύλο
νὰ λάβη ἀνθρώπινη μορφή. Ἡ φλοῦδα μοναχή της
χωρίζει, ξεδιπλώνεται, καὶ τότε μὲ τὸ χέρι,
τὸ σιωπηλὸ τὸ φάντασμα, ποῦ στέκει ἐπάνωθέ του.
τὴ σήκωσε, τὴν ἔρριξε στὴν πλάτη του σὰ ῥάσο,
κ' ἔμειν' ἐμπρός του ἀκίνητο . . . Τριγύρω στὸ λαιμό του
χαράκι κόκκινο βαθύ, σὰν νἄθελε περάση
ἐκεῖθε ἡ κόψι τοῦ σπαθιοῦ. . .

— Χριστὸς ἀνέστη, Διάκε!

— Παπᾶ, τί θέλεις ἀπὸ μέ;.. Ποῦθ' ἔρχεσαι;.. ποιὸς εἶσαι;

— Ποιὸς εἶμαι, Διάκε;.. καὶ ῥωτᾶς; κύτταξε.. ὁ Ἡσαΐας,
Ἔλα μαζί μου γλήγορα, μὴ μᾶς προλάβ' ἡ μέρα.

— Δέσπότη μου, μ' ἐδέσανε... Τὰ σίδερά μου κόψε.

— Θανάση, μὴν εἶσ' ἄπιστος.. Δὲ σὲ κρατεῖ κανένας.
'Ανέβηκαν μεσουρανίς. Πετοῦν ἀκόμα.
'Αφίνουν πίσω τους βουνὰ καὶ πέλαγα κι' ἀστέρια.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τρυγόνια διαβατάρικα, ποῦ πήγαιναν στὴ Δύσι,
τοὺς ἀπαντοῦν στὰ σύγνεφα καὶ τοὺς καλημερίζουν.
Ὁ Διάκος τὰ χαιρέτησε, ταὔλόγησε ὁ Δεσπότης
καὶ τὸ ρωτᾷ ποῦ θὰ σταθοῦν νὰ ξεκαλοκαιρέψουν,
κ' ἐκεῖν' ἀπολογήθηκαν· «Στὰ Σάλωνα, στὴν Κιόνα,
στὴ Λιάκουρα τὴ δροσερή, στῆς Γκούρας τ' ἀκροβούνια.

—Ἀλλάξετε τὸ δρόμο σας, πουλιά μου εὐλογημένα,
σύρετ' ἀλλοῦ νὰ ζήσετε και νὰ ζευγαρωθῆτε.
Ἐκεῖ ἐθολῶσαν τὰ νερά, εἶναι φωτιὰ τ' ἀγέρι,
καὶ δὲ θὰ βρῆτε γιὰ φωλιὰ οὔτε κλωνὶ χορτάρι».

Οἱ δυὸ ψυχαὶς πάντα πετοῦν... Πετοῦν ὀλίγο ἀκόμα
καὶ φτάνουν σ' ἕνα ψήλωμα...

—Θανάση, στάσου τώρα,

κι' ὁλόγυρά σου κύτταξε.

—Δεσπότη!!! Ποιὰ εἶν' ἐκείνη
ἡ χώρα, ποῦ μαυρολογᾶ, χτισμένη σ' ἑφτὰ ράχαις;....
Μοῦ φαίνεται ἄγρια θάλασσα, καὶ τὸ ροχάλιασμά της
τἀκούω ποῦ φτάνει ὡς ἐδῶ...

—Προσκύνησε τὸ Θρόνο
τοῦ πρώτου μας τοῦ Βασιλιᾶ, τὸ μνῆμα τοῦ στερνοῦ μας...
Πῶς τρέμεις, Διάκε; Γιατὶ κλαῖς!.. Θανάση!.. εἶναι δική μας.

—Ἐλεημοσύνη... Ἕνα σπαθί... Πρὶν φέξῃ τήνε παίρνω..

—Διάκε, δὲν ἦρθ' ἡ ὥρα μας. Θὰ βαφτισθοῦμε πρῶτα
στὸ αἷμα, στὰ παθήματα καὶ κοφτερὰ στουρνάρια
στὸ μετερίζι τοῦ βουνοῦ τὸ γόνα μας θὰ τρίψουν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Θὰ πιοῦμε τὸν ἱδρῶτά μας. Θὰ μείνῃ μαύρη χήρα
ἡ γῆ μας ἡ ταλαίπωρη καὶ τὰ κοιλόρφανά της
θὰ μάθουν νὰ χορταίνουνε λαθύρια, βρακανίδαις,
καὶ τοῦ νεροῦ τὰ κάρδαμα, παρὰ νὰ τὰ σαρκώνῃ
τοῦ ξένου τὸ ἄτιμο ψωμί, πὤχει προζύμι πάντα,
φαρμάκια, καταφρόνεσαις, περίγελα καὶ δάκρυ.
Τότε θἀρθῇ περίφανο τὸ γένος νὰ χτυπήσῃ
τὴ θύρα τῆς Ἁγιᾶς Σοφιᾶς μὲ τοῦ σπαθιοῦ τὴ φοῦχτα
τὰ σιδερένια μάνταλα, στὴν προσταγὴ θὰ πέσουν,
κ' ἐκεῖ, ποῦ τώρ' ἀνάσκελα, μ' ὁλόρθα δαγγανάρια
μὲ τὸ λαρύγγι διάπλατο, θρασομανάει καὶ χάσκει
τὸ μισοφέγγαρο χρυσό, σὰν νἄθελε μὲ πεῖσμα.
ἀφοῦ μᾶς ἔφαγε τὴ γῆ, νὰ πιῇ τὸν οὐρανό μας,
ὁ σταυρωμένος θὰ σταθῇ... Μὴν κλαῖς... εἶναι δική μας.

—Κ' ἐμεῖς, πατέρα μου, οἱ φτωχοί, θἄμεθα πεθαμένοι...

Θὰ νὰ χτιστῇ μὲ κόκκαλα τὸ μακρυνὸ γεφύρι.
Μὴν εἶσαι, Διάκε, ἀχόρταγος. Κύτταξ' ἐκεῖ ποιὸς ἄλλος
μὲ τὸ κορμὶ τὰ θέμελα νὰ στοιχειώσῃ τώρα.
Θανάση μου! Γονάτισε... κρεμνοῦν τὸν Πατριάρχη!

Ἐγονατίσανε βουβοί. Κ' εὐθὺς στὴν ἔρμη χώρα!
ἔβρεξε φῶς ἀπὸ ψηλὰ καὶ τήνε πλημμυρίζει.
Καὶ κόσμον εἶδανε πολύν, σιμὰ στὸ περιγιάλι
νὰ μερμηγκιάζῃ ἀνήσυχος καὶ μέσ' ἀπῶνα ξύλο,
ὁποῦ εἶχε ἀράξῃ βιαστικά, τὸ Γέρο νὰ προβάλῃ
μὲ τ' ἀπανωκαλύμμαυκο, μὲ τὸ ραβδὶ στὸ χέρι.
Τὰ βάσανά του, οἱ ἀγχυπνιαίς, τὰ χρόνια του, οἱ νηστείαις
τὸ φοβερὸ τὸ μυστικό, ποῦ ἐκράτει κλειδωμένο

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

βαθειὰ στὰ φυλλοκάρδιατου, τὰ εἴχανε συντρίψη
κ' εἶναι τὸ πάτημά του ἀργό. Φονιάδες λυσσασμένοι
τὸν ἔσπρωχναν νὰ περιπατῇ καὶ τὰ γεράματά του
περιγελούσανε σκληρά.—«Τὴ λαγουδιά σου χτύπα . . .
'Εμπρός . . . κ' οἱ λύκοι, πιστικέ, θὰ φᾶν τὰ πρόβατά σου».
Τὸν ἔσυραν σὲ μιὰ ἄδειά . . . Πέφτη στὴ γῆ . . . Σταυρώνει.
Τὰ χέρια νὰ τὸν κόψουνε... «'Εμπρός !.. ἐμπρός !.. Δεσπότη.
Δὲν ἔχεις σβέρκο γιὰ σπαθί.. 'Ακέριος θὰ πεθάνῃς».
Μουγκρίζει ὁ ἀνεμοστρόβιλος. Σφιχτὰ τὸν ἀγκαλιάζουν
καὶ τόνε διώχνουν παρεμπρός: «Μόχτα... Δεσπότη... μόχτα...
Καὶ στὸ πατριαρχεῖό σου θαὖρῃς νὰ ξαποστάσῃς».
Κι' ἀνεμοδέρνει τἄλαφρό, τὸ μαραμένο φύλλο.
'Αλ' οὗ τὸν ἔφεραν ἐκεῖ κι' ἀφοῦ τὸν παραδῶκαν,
ἐβουβαθήκανε μὲ μιᾶς. Ἕνας στὸν ἄλλο ἐπάνω
λαχαμανοῦν ἀφρίζουνε . . . Στὴ μεσινὴ τὴ θύρα
σὲ λίγο τρίζει τὸ σχοινί . . . 'Αλαλαγμός, κατάραις . . .
Σπαράζει τἄγιο λείψανο . . . Τἀχόρταγα τὰ ὄρνια
ὁλόγυρὰ του σφίγγονται . . . Τοῦ ξέσχισαν τὰ ῥάσα . . .
Ξεγύμνωσαν τὰ στήθια του κ' ἐφάνηκε στὸν ἥλιο
ἀπόκρυφη λαβωματιά... Πλευρώνουν τὴν κρεμάλα
γρηαῖς ἀρκουδογύφτισσαις καὶ μὲ τὰ δοκανίκια
τοῦ δέρνουνε τὸ πρόσωπο . . . Πλακῶσαν κι' οἱ 'Εβραῖοι
καὶ ξεκρεμάσαν τὸ νεκρό . . . Ἁρπάζουν τὴν τριχιά του,
δαιμονισμένοι τρέχουνε . . . 'Οπίσωθε ἀλυχτοῦσαν,
χιλιάδες σκύλοι νηστικοί . . . 'Εφτάσαν στἀκρογιάλι . . .
Στοῦ Πατριάρχη τὸ λαιμὸ δένουν σφιχτὰ μιὰ πέτρα
καὶ μ' ἕνα ῥυάσιμο βραχνό, ποῦ τἄκουσαν οἱ τάφοι
καὶ τὰ παιδιὰ μέσ' στὴν κοιλιά, στὰ χέρια τόνε παίρνουν
καὶ τὸν πετοῦν στὴ θάλασσα . . . Νυχτώνει ... ὁ πεθαμένος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

προβαίνει στὴν ἀστροφεγγιά . . . Σιωπαλὰ τἀγέρι
φυσᾷ μέσ' στἄσπρα του μαλλιά . . . Τὸ λείψανο ἀρμενίζει...
Τἀκολουθοῦν τὰ κύματα . . . Ἡ νεκροσυνοδεία
σ' ἕνα καράβι σταματᾷ... Τοῦ μάρτυρα τὰ πόδια
χτυποῦν τὴν πρύμνη μιὰ φορά... χτυποῦν πάλε τὴν πλώρη...
'Ετρίξανε οἱ ξυλοδεσαίς . . . Ξυπνοῦν . . . τὸν ἀνεβάζουν . . .
'Εμπρός του γονατίζουνε. Ὁ πρωτοσύγκελλός του
τόνε γνωρίζει . . . τοῦ φιλεῖ τὸ μέτωπο, τὰ χέρια . . .
Σηκώνουνε τὸ σίδερο . . . Μὲ τὰ πανιὰ ἁπλωμένα
σχίζει τὴν ἄβυσσο ὁ νεκρὸς στὸ ξυλοκρέββατό του . . .

— Θανάση μου, ἐνικήσαμε ! . . τὸ ψυχομάχημά του
μεταλαβὴ κ' ἀντίδωρο . . .

— Πατέρα, δὲ θὰ νἄρθῃ
γιὰ μᾶς, προοιμίζομε, Δευτέρα Παρουσία
σ' αὐτὴν τὴν ἀκροπελαγιά ; Αὐτὸ τὸ ἔρμο χῶμα
δὲ θὰ τὸν ἰδοῦν ἐλεύθερο μιὰ μέρα οἱ παθαμένοι ;

— Πίστευε, Διάκε, στοῦ Θεοῦ τὴν παντοδυναμία.

— Δεσπότη μου !... πνεματικέ... Στοῦ δέντρου τὴν κουφάλα
πρὶν ξημερώσῃ νὰ μὲ πᾷς . . . Καὶ μὴ μὲ παρατήσῃς . . .
— Θὰ σοῦνε πάντα στὸ πλευρὸ μ' ἐμὲ κι' ὁ Πατριάρχης.
Ἁπλώνουν πάλε τὰ φτερά. Συχνά, συχνὰ ὁ Θανάσης
πετῶντας ἔστρεφε νὰ ἰδῇ στὴ νεκρωμένη χώρα
τὸ θόλο τῆς Ἁγιᾶς Σοφιᾶς, ὁποῦ φεγγοβολοῦσε
στὸ πρῶτο γλυκοχάραγμα, ὅσο ποῦ λίγο λίγο
τὸν ἔχασε ἀπ' τὰ μάτια του . . . 'Ελάλησε τὡρνίθι
κὶ τὤνειρό του ἐσβύστηκε . . .

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΗΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ο ΡΟΚΟΣ

ΕΚ ΤΟΥ Α΄ ΜΕΡΟΥΣ

Μέσ' στὸ γοργὸ πλεούμενο, ποῦ τὰ νερά σου τρέχει,
Τώρα ποῦ ἡ ξάστερη βραδειὰ καμμιὰ πνοὴ δὲν ἔχει,
Νἄξερες, θάλασσα καλή, μὲ πόση τρικυμία
Χτυπάει ψυχαὶς ἀδύναταις νύχτα τυφλὴ καὶ κρύα!
Γυρνοῦν τὰ γυναικόπαιδα σγὰ αἱματωμένα μέρη,
Ὅπου ὁ σταυρὸς νικήθηκε τοῦ Τούρκου ἀπὸ τ' ἀστέρι.
Στὰ κακορρίζικα—γιὰ ἰδές!—παρηγοριὰ δὲ δίνει
Μήτε οὐρανοῦ χαμόγελο, μήτε πελάου γαλήνη.
Ἔχουν ἀκίνητα, στεγνά, σ' ὅλη τὴ φύσι ξένα,
Στὴν ἄβυσσο τσ' ἀπελπισιᾶς τὰ μάτια βυθισμένα,
Καί, σὰν ἀπάνου στ' ἄπειρο κ' ἔρμο στοιχεῖο θωροῦνε,
Τὴ μαύρη μοῖρα τους ἀργὰ λὲς καὶ σ' αὐτὸ μετροῦνε.
Φοβᾶτ' ὁ ναύκληρος νὰ πῇ, πῶς αὔριο τὸ καράβι
Θ' ἀράξῃ στὴν πατρίδα τους. Κι' ἔχουν πατρίδα οἱ σκλάβοι;

Ἐλπίδα θεία, ποῦ ξέμακρα, σὲ βάσανα, σὲ πόνους,
Ἔκαμες πλάσματα ὡς αὐτὰ ν' ἀντισταθοῦν τρεῖς χρόνους,
Γύρισε πάλε, ὢ γύρισε! Στοῦ καραβιοῦ τὴν πλώρη
Ἔλα, ἡ γυναῖκα νὰ σὲ ἰδῇ, τ' ἀνήλικο κ' ἡ κόρη,
Ὡς, μ' ἕνα θράσινο κλαρί, ξανοίξανε μιὰ μέρα
Τῆς κιβωτῶς οἱ κάτοικοι τὴν ἄσπρη περιστέρα!
Ἔλα! στὸν ἴσκιο σου ἂς διαβοῦν τὸ νέο τῆς τύχης ρέμα,
Ψηλά, ψηλὰ κυττάζοντας μὲ θαρρεμένο βλέμμα·

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Βάλε τὸ χέρι σου γλυκὰ στὰ πονεμένα στήθια,
Ποῦ δὲ γυρεύουνε τῆς γῆς ἢ τ' οὐρανοῦ βοήθεια,
Καί, ἀπὸ τὸν κόρφο τῆς μητρὸς μέσ' στοῦ παιδιοῦ τὸ στόμα,
'Ελπίδα θεία, τὸ γάλα σου κάμε νὰ τρέξῃ ἀκόμα!

. . .

Πλέει τὸ καράβι ἀδιάκοπα, κ' ἡ πούλια ὡστόσο δείχτει,
Στὸν οὐρανὸ ἀρμενίζοντας, πῶς εἶναι μεσανύχτι.
Ὅλα σιγοῦν. Στὴ θάλασσα γλυκοκοιμοῦντ' οἱ ἀνέμοι,
Καὶ κάθε ἀστέρι, ποῦ ψηλὰ φεγγοβολάει καὶ τρέμει
Φαίνετ' ἀγγέλου σπλαχνικοῦ προσηλωμένο βλέμμα
Στὸν κόσμο, ποῦ ποτίζεται πάντα μὲ δάκρυα κ' αἷμα.
Κἄποιο, στὰ βάθη τῆς νυχτός. Πνεῦμα καλὸ καὶ θεῖο
Μ' ἐλεημοσύνη θἄγυρε τὰ μάτια καὶ στὸ πλοῖο,
Ἂν ἕνα κούρασμα γλυκὸ κ' ὕπνος ἀγάλια ἐχύθη
Σὲ τόσα ἐκεῖ, ποῦ λάχτιζαν, ἀπελπισμένα στήθη

Ἡ Κρήτη!—δὲν ἐχύθηκε τέτοια φωνὴ τριγύρου,
Δὲν εἶν' ἀπάτη λογισμοῦ, δὲν εἶνε πλάσμα ὀνείρου·
Ὤ! πῶς χουμᾶνε γιὰ νὰ ἰδοῦν τ' ἀγαπημένα μέρη,
Ποῦ σημαδεύει ἀκίνητο τῆς κορασιᾶς τὸ χέρι!
Μὲ τὶ φωνή, ξανοίγοντας μακρυὰ τὸν Ψηλορίτη,
Χίλιαις φοραὶς νὰ ξαναποῦν, ἡ Κρήτη! ἀκοῦς, ἡ Κρήτη!
Λὲς ὅτ' ἡ φλόγα τῆς αὐγῆς, ποῦ φέγγει ἀπὸ τὴν Ἴδα,
Τὰ στήθη αὐτὰ ξεπάγωσε μὲ μία της μόνη ἀχτίδα,
Καὶ τόσα κλάϊματα χαρᾶς ἐκεῖθε μέσα βγαίνουν.
Ὅπου τὰ πρῶτα αἰσθήματα σὰ χόρτο ἀναχλωραίνουν,
Χαίρονται αἱ δύστυχαις! Καὶ τὶ στὸν κόσμον θὲ νὰ ἐλπίσουν;
Ἀχ! γιὰ τὴν ἔρμη τους χαρὰ κι' οἱ ἄγγελοι θὰ δακρύσουν!
Στὴ γῆ, ποῦ πλῆθος ἔπεσαν, σὰν θερισμένο στάρι, ...

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἴσως κανένα θαὔρουνε τ' ὀλέθρου ἀπομεινάρι.
Ἡ μία, χωρὶς τὰ τέκνα της, τὸν ἄκληρο ἀσπρομάλλη.
Ἕνα της μόνον ἀδελφό, κἄποιο παιδί της ἄλλη·
Στὸ χῶμα ἐκεῖνο πωὔρηκαν τόσοι γενναῖοι τὸ μνῆμα,
Νὰ κλάψουνε θὰ δυνηθοῦν, ὡς τὸ κομμένο κλῆμα·
Μία μέρα ἐκεῖ τὰ κόκκαλα θέλει καὶ αὐταὶς ἀφήσουν, . .
Ἄχ! γιὰ τὴν ἔρμη τους χαρὰ κ' οἱ ἄγγελοι θὰ δακρύσουν!

'Εκεῖ ποῦ κλαῖνε καὶ γελοῦν καὶ δυνατὰ φωνάζουν,
Μ' ἀθῴα τρομάρα τὰ μικρὰ στὰ μάτια ταὶς κυττάζουν
Ψευδὰ τῆς Κρήτης τ' ὄνομα κατόπι ξαναλένε,
Καί, σὰν τὴ μάννα τους καὶ αὐτά, χαμογελοῦν καὶ κλαῖνε.
'Αλλ' ὅσα Κρητικόπουλα χλωμὴ καὶ μακρυσμένη
Στὸ νοῦ τους μνήμη ἐφύλαξαν τῆς γῆς ποῦ τὰ προσμένει,
Σκαρβαλωμένα στὰ σκοινιὰ καὶ στὸ κατάρτι τώρα,
Νὰ ξαναϊδοῦν γυρεύουνε τὴν ἀκριβή τους χώρα·
Κ' ἐνῷ κατάγναντα τὸ φῶς ἁπλοχωράει καὶ βάνει
Στὰ πορφυρένια γνέφια της ἕνα χρυσὸ στεφάνι,
Βλέποντας ταῦτα νὰ σειστοῦν ἀπ' τὴν πνοὴν τ' ἀνέμου,
Θαρροῦν πῶς εἶναι οἱ γίγαντες τοῦ κρητικοῦ πολέμου,
Ὁποῦ μὲ ροῦχα αἱματερὰ καὶ δόξας θεῖο σημάδι,
Ψηλὰ στὰ κορφοβούνια τους γυρνοῦν ἀπὸ τὸν Ἅδη.
'Ιδὲς τ' ἀτρόμητα παιδιά! στιγμὴ δὲν ἀπαριάζουν
Τ' ἀνάερο ξάγναντο, κ' ἐκεῖ συμμαζωμένα, μοιάζουν
Χρυσὸ μελίσσι ἀρίθμητο, πιασμένο ἀπὸ κλωνάρι,
Ποῦ πλέει σταὶς οὔραις τοῦ Μαγιοῦ. κρεμάμενο κουβάρι
Πλὴν σὲ ψυλότερη κορφή, σὲ τέτοιο μέρος, ὅπου
Δὲ φτάνει πέτασμα πουλιοῦ, δὲ φτάνει μάτι ἀνθρώπου,
Τῶν γυναικῶν ἡ δέησι φλογόβολη ἀνεβαίνει,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κ' ἴσως οἱ ἀγγέλοι τὴν ἀκοῦν, κατὰ τὸ πλοῖο γυρμένοι.
Παρακαλοῦν οἱ δύστυχαις, θερμὰ παρακαλοῦνε
Γιὰ τοὺς πολλοὺς ὁπὤπεσαν, γιὰ τοὺς ἀθλίους ποῦ ζοῦνε,
Δίχως ἐρώτησι κρυφὴ στὸν Πλάστη ν' αὐθαδειάσουν.
Ποιὸν ἀκριβὸ θὰ κλάψουνε καὶ ποιόνε θ' ἀγκαλιάσουν.
'Ελπίδα, φόβος, λύπησι, χαρὰ κ' εὐγνωμοσύνη,
Σμίγονται χίλια αἰσθήματα στὴν προσευχὴν ἐκείνη,
Ποῦ μουρμουρίζουνε τ' ἁγνὰ τῆς Κρήτης περιστέρια,
Μὲ σηκωμένα βλέμματα, μὲ σηκωμένα χέρια.
῎Ετσι, κι' ἡ νύχτα σὰ διαβῆ, σὰν πάψ' ἡ ἀνεμοζάλη,
Στὸ φῶς ξανασηκώνονται τὰ λουλουδάκια πάλι·
Ξανασηκώνονται στὸ φῶς καὶ πυρωμένα βγαίνουν
Χίλιαις ὁλόγυρα εὐωδιαίς, ποῦ μιὰ μονάχη κάνουν.
῏Ω ναί! περνῶντας τὰ βουνά, περνῶντας κάθε ἀστέρι,
Βυθίστε τὴν ἁγνότατη ψυχὴ στὰ οὐράνια μέρη,
'Εκεῖ ποῦ μ' ἄργητα ὁ Καιρὸς ἢ μὲ τρεχάτη βία
Ποτέ του δὲν ἐτάραξε τὴν ἄπειρη εὐτυχία.
Μὴν ἕνας ξένος λογισμὸς αὐτοῦθε σᾶς ἁρπάξῃ,
Πρὶν στ' ἀκρογιάλι τοῦ νησιοῦ τὸ ξύλο πάῃ καὶ ἀράξῃ,
Γιατί, ἀγκαλὰ τραβήξετε πολυκαιρνοὺς ἀγῶναις,
'Ολίγαις ὧραις καὶ στιγμαὶς θὰ σᾶς φανοῦν αἰῶνες!

'Ομπρός! 'Η γῆ, ποῦ ξέμακρα πολὺ δὲν εἶναι ἀκόμα,
'Ολίγο λίγο ἀπόσβυσε τὸ ἀγερικό της χρῶμα·
Φαίνετ' ἡ χλόη, καὶ μὲ τὸ φῶς τοῦ ἴσκιου τὸ σκοτάδι
Βουνὸ χωρίζει ἀπὸ βουνό, καὶ ράχη ἀπὸ λαγκάδι.
Δὲν εἶν' ἀπάτη! ξάστερα σ' αὐτὸ τὸ πλάγι κάτου
'Ασπρολογάει τὸ 'Ρέθυμνο, καὶ γύρω τὰ χωριά του·
Πλὴν μαῦρο κάψαλο κ' ἐρμιὰ δείχνουν τὰ μέρη ἐκεῖνα,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Όθε ὠργισμένη ἀπέρασε Τούρκου φωτιὰ καὶ ἀξίνα.
Γοργά, πουλί μου, ἀρμένιζε, κ' εὔχομαι πάντα ὀμπρός σου
Σὲ κάθε πέλαγο νὰ ἰδῇς τὸν μοναχὸν ἀφρό σου!
Μικρὸς ὁ δρόμος· μοναχὰ στὰ μάτια μεγαλώνει,
Γιατὶ τὸ μαῦρον ἴσκιο τους ρίχνουν αὐτοῦ τρεῖς χρόνοι.

Τρετᾶτε, ἀγγέλοι τ' οὐρανοῦ, μὴ τὰ θλιμμένα στήθια
Στὴ νέα χαροτρομάρα τους βρεθοῦν χωρὶς βοήθεια!
Νά! μὲ τ' ἀρώματα τῆς γῆς τερπνὸ ἀγεράκι φτάνει!
Ἀγνάντια — ἰδές! — ἐπρόβαλε τὸ ποθητὸ λιμάνι!

'Εδῶθε σκούζουν· μὲ φωναῖς ἐκεῖθε ἀπολογιῶνται.
Μικρὰ ξεφτέρια τοῦ γιαλοῦ κατὰ τὸ πλοῖο πετιῶνται,
Γοργὰ τὰ γυναικόπαιδα λαβαίνουν, καὶ κατόπι
Ξαναχτυποῦν καὶ σχίζουνε τὸ κῦμα οἱ λαμνοκόποι·
Γλυστροῦνε, χύνονται, πετοῦν, κοντὰ ὅσο πάει ζυγώνουν,
Οἱ βάρκες ὅλαις τὸ κουπὶ μέσ' στὰ ρηχὰ στυλώνουν!
Μὲ τόση ὁρμὴ καὶ δύναμι, βαθυὰ ριμμένο κάτω,
Τοῦ καραβιοῦ τὸ σίδερο δὲν ἅρπαξε τὸν πάτο,
Ὡς οἱ γυναίκαις, ποῦ μὲ μιᾶς ὁρμοῦν στὸ περιγιάλι,
'Αδυάζουν στὶς ἀγκάλαις τοις μίαν ἀκριβὴν ἀγκάλη.
'Εκεῖ φιλιῶνται καὶ φιλοῦν· ἐκεῖ πολληώρα μνήσκουν,
Κ' ἐνῷ τὰ μαῦρα πλάσματα φωνὴ καμμία μὲ βρίσκουν,
Μιλοῦν τὰ χνάρια ὁπ' ἄφηκε στὴν ὄψι τους ἡ λύπη,
Τ' ἄφθονα κλάϊματα μιλοῦν καὶ τῆς οἱ χτύποι,
Πῶς ἀπὸ τέτοιο ἀγκάλισμα πῶς ἔχουν λείψῃ τόσοι!
Ἄχ! οἱ καϋμέναις! καὶ προτοῦ κανεὶς νὰ φανερώσῃ,
Γιατὶ δὲν ἦρθαν, τὸ νογοῦν· ποῦ πήανε, τ' ἀπεικάζουν,
Καὶ χάμου — ἰδές! — τὰ πίστομα βροντοῦνε καὶ τοὺς κράζουν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Φιλῆστε, ναί, χίλιαις φοραὶς φιλήσετε τὸ χῶμα,
Ποῦ ὁλοῦθε ἀπὸ τὰ αἱμά τους εἶνε βαμμένο ἀκόμα!
Μὴ σᾶς πικράνῃ ὁλότελα πῶς κάθε παλληκάρι
Δὲν ἔχει χώρια ἕνα σταυρὸ κι' ἀνα στενὸ λιθάρι!
Γιὰ τέτοια ἐλεύθερα κορμιά, ποὺ ἐσώριασε τὸ βόλι
Εἶν' ἄξιο μνῆμα μεταβιᾶς ἡ γῆ τῆς Κρήτης ὅλη.
Κι' ὅσο αὐτοῦ μέσα δὲ θ' ἀκοῦν παρ' ἄλυσαις καὶ θρήνους.
Ἄ! τῆς πατρίδας ὁ σταυρὸς θἆναι σταυρὸς γιὰ ἐκείνους!
Φωναίς, ἀντάραις, κλάϋματα, θερμῆς ἀγάπης λόγια,
Μέσ' στὴν πλημμύρια τοῦ καϋμοῦ πνιγμένα μοιρολόγια,
Ἄμετρα χέρια, ποῦ χτυποῦν μίαν ἀπαλάμη σ' ἄλλη,
Μύριους ξυπνοῦν ἀντίλαλους τριγύρου στ' ἀκρογιάλι,
Πότε τὸ χῶμα οἱ δύστυχαις, πότε ψηλὰ κυττάζουν,
Μὲ τὴ θλιμμένη τους ψυχῆ δύο κόσμους ἀγγαλιάζουν,
Καὶ φαίνεταί σου ποῦ θὰ ἰδῇς γοργὰ νὰ τοὺς ἑνώσουν.
Μ' ὅσα φιλιὰ δὲν παύουνε τῆς γῆς νὰ ξαναδώσουν.

Ὡς εἶχεν ὁ λάβρα τῆς καρδιᾶς ὀλίγο ξεθυμάνῃ,
Μαζὶ μ' αὐτοὺς ποὺ ξέφυγαν τ' ἀνίλεο γιαταγάνι,
Σκορποῦν ἐδῶ, σκορποῦν ἐκεῖ, σκορποῦνε ἀπάνου, κάτου,
Μὲ χλωμιασμένο πρόσωπο καὶ μὲ σιωπὴ θανάτου·
Μόνον ἐλπίδαις μακρυναὶς τὴν ὄψι τους φωτίζουν.
Ὅταν στ' ἀθῶα παιδόπουλα καμμία ματιὰ γυρίζουν,
Στεγνώνουν ταῦτα τοῦ πατρὸς ἢ τ' ἀδελφοῦ τὸ δάκρυ,
Ποῦ ρέει στ' ἁγνό τους μάγουλο, καὶ πᾶνε ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη·
Στὴ φράχτη πᾶνε, στὴν ὀχτιά, τὸ φρύδι ἀπ' τ' αὐλάκι,
Τραγουδιστὰ μαζώνοντας κἀνένα λουλουδάκι.
Μοιάζουν ἀηδόνια, ὁπὤχουνε μὲ φόβο ξενυχτήσῃ.
'Ακούοντας πάλη τρομερὴ στὴν ὠργισμένη φύσι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ποῦ περιβόσκουν τὸ πουρνό, χωρὶς νὰ τὰ πειράξῃ
Ἂν ὁ οὐρανὸς ἀπάνου τους καμμιὰ ῥανίδα στάξῃ,
Καὶ κελαϊδῶντας προμηνοῦν ποῦ στ' ἄγνεφο κεφάλι
Τὸν ἥλιο γιὰ στεφάνι της ἡ 'Ανατολὴ θὰ βάλῃ.

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΜΑΡΚΟΡΑΣ

Η ΦΛΟΓΕΡΑ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΑ

ΛΟΓΟΣ ΤΡΙΤΟΣ

Τρίστρατα καὶ τετράστρατα καὶ μονοπάτια. 'Εκεῖνος(1)
Λίμνες, κορφάδες, πολιτεῖες, πόρτες,ποριές, κλεισοῦρες,
στὰ Βοδενά, στὸ σκούταρι, στὰ Σκόπια, στὸ Μπεράτι,
μακεδονίτικες λογγιές, ὅλα τὰ κατατόπια,
κι' ὁ κάμπος τῆς Πελαγονιᾶς κι' ὁ δρόμος τῆς Τριαδίτσας,
τὸν ξέρουν, καὶ ὅπου σαγιττιὰ ρωμαίϊκη σαρκοφάγα
χτύπησε τὸν ἀλλόφυλα καὶ τὸν 'Αμαλικίτη.
Κι' ἅδραξε καὶ κατάλυσε καὶ σκλάβο τόνε σέρνει
τὸ Βούλγαρο ἀπ' τὸ Δούναβη, τὸ Σλάβο ἀπ' τὰ Μπαλκάνια,
καὶ μὲ τὸ βρόχο στὸ λαιμό, μὲ τὸ χαλκὰ στὸ πόδι
σέρνοντας, ὄρνια καὶ σκυλιά, βογιάρους καὶ ζουπάνους,
πίσω ἀπὸ τἆρμα του ἔδεσε τὸ σπίτι σου τσαρίνα.
Καὶ πῆρε τὸ Λογγόκαστρο, καὶ πῆγε ἀπὸ τὸ Λόγγο
στὴν Καστοριὰ ποὺ ἁπλώνεται χλωρὴ σιμὰ στὴ Λίμνη,
καὶ τὰ στερνὰ τὰ τσάκισε τοῦ Σαμουὴλ φουσσάτα,
καὶ πνίγει μέσ' στὸν ποταμὸ τὸ βρώμιο Πετσενέγο,
καίει πέρα στ' Ὄστροβο σιμά, τοῦ τσάρου τὸ παλάτι,
κ' ἐδῶ χαλοῦσε κ' ἔρριχνε, κ' ἐκεῖ ἔχτιζε καὶ ζοῦσε

(1) Βασίλειος ὁ Βουλγαροκτόνος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κι' ὁλόγυρά του ἀνάβουνε τὴ φλόγα οἱ καλιφάδες,
καὶ κάψαλα οἱ κατοῦνες τους, καὶ κάτου τἄρματά τους,
καὶ φεύγουν πρὸς τὴ Δαμασκό, στοῦ Λίβανου τὴ σκέπη.
τὸ λυτρωμὸ γυρεύοντας, μακριάθε σὰ γρικᾶνε
τὸ πέταλο τοῦ ἀλόγου του, σὰ χτύπημα τοῦ ὀλέθρου.
Κ' οἱ 'Εμίρηδες λυγίζονται καὶ γέρνουν καὶ στὸ χῶμα
τὰ σέρνουν τὰ κεφάλια τους γιὰ νὰ τοὺς συμπαθήση.
'Από τ' 'Αρμένικα βουνὰ κι' ἴσα μὲ τἀκρογιάλια
τὰ 'Ιταλικὰ τοῦ πῆρε ἡ Δόξα τὄνομα καὶ τρέχει,
πλέει τὴν αὐγὴ στὸ Δούναβη καὶ πάει καὶ πρὸς τὸ βράδι
προβάλλει καὶ ἀργολούζεται μέσ' στὰ νερὰ τοῦ Εὐφράτη.

Κι' ἀπάνου ἀπ' ὅλα ἡ δόξα του πάει πρὸς τὴ χώρα ποὺ εἶνα
τὸ Πάγγαιο τὸ λογάρι της κ' εἶν' ἡ Θεσσαλονίκη
βασίλισσά της, κι' ἡ "Εδεσσα μάννα της, βρυσομάννα,
κ' εἶναι τοῦ Σλάβου τὄνειρο καὶ τοῦ Ρωμιοῦ ἡ λαχτάρα.
'Απλώνεται καὶ ὀργώνεται κι' ἀνθίζει καὶ πατιέται
στὴ μέση τοῦ 'Αλιάκμονα καὶ τοῦ 'Αξιοῦ ποῦ πάντα
ποτάμια ντεληπόταμα, Βαρδάρι καὶ Βιστρίτσα,
δὲ στέκουν, ὅλο ξεχειλᾶν κι' ἀγριεύουνε καὶ τρέχουν,
καὶ τὴ φυλάγουν καὶ τὴ ζοῦν τὴ χώρα, μὰ τοῦ κάκου,
γιατὶ νεροσυρμὲς λαῶν κ' ἐθνῶν καταποτῆρες
κυλᾶνε πάντα ἀπάνου της καὶ τήνε πλημμυρίζουν,
πολιτισμένοι, βάρβαροι, παλιές, καιναύργιες φάρες,
καὶ τιποτένιοι καὶ ἀκουστοὶ γοργὰ καὶ ἀργὰ διαβαίνουν,
ψάχνουν ἐδῶ, σκάφτουν ἐκεῖ, χτυπᾶν, παραμονεύουν,
σὰ νὰ ζητᾶν ὅλοι νὰ βροῦν κάπου στὰ χώματά της
τὸ γιγαντένιο τἄγαλμα, χρυσοπελεκημένο
ποὺ κάποτε στυλώνοταν καὶ θάμπωνε τὰ μάτια

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

στὸ Σλατοβρέκι τὸ βουνό, σὲ μιὰ κορφή του ἀπάνου,
καὶ πολεμᾶνε τἄγαλμα νὰ βροῦν, καὶ δὲν τὸ βρίσκουν,
καὶ τοὺς θαμπώνει τὸ ὄραμα, κ' ἡ χώρα κ' ἴδια στέκει
σὰν ὄραμα θαμπωτικὸ τὴ φαντασία χτυπώντας.
Κι ἀπώνου ἀπ' ὅλα ἡ δόξα του πάει κ' ἔρχεται στὴ χώρα
καὶ διαβατάρα ἀπὸ παντοῦ, σπιτώθηκ' ἐδῶ καὶ ἦρθε,
κ' ἡ δόξα του, γεράκι, ἀϊτός, γρύπας λιοκόρνο πάντα,
κ' ἡ δόξα του ἔγινε τσουκνιάς, ἔγινε ψαροπούλι
κ' ἔφαγε τὴν ἀφάγωτην ἀκρίδα τὴ βουλγάρα.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΡΩΦΙΛΗ

ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΕΙΣ ΠΕΝΤΕ ΠΡΑΞΕΙΣ

Πρᾶξις Γ' — Σκηνὴ τετάρτη.

ΣΚΙΑ τοῦ 'Αδερφοῦ τοῦ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ μιλεῖ.

ΣΚΙΑ. 'Αποὺ τὸν ᾅδην τὸ σκληρὸ καὶ τὸ σκοτεινιασμένο,
μὲ θέλημα τοῦ Πλούτωνα, τούτη τὴν ὥρα βγαίνω
στὸ φῶς τσ' ἡμέρας τὸ λαμπρό, καὶ τοῦ καθάριου κόσμου
τὰ κάλλη ἀκόμη δὲν μπορεῖ καλὰ νὰ δῇ τὸ φῶς μου,
γιατὶ τ' ἀμμάτια ποῦ 'σανε στὸ σκότος μαθημένα,
στὴ λάμψι τώρα στέκουσι τοῦ ἥλιου θαμπωμένα·
μὰ τοῦτ' ἀνὲν καὶ δὲ μποροῦ νὰ δοῦσι τὴν ἡμέρα,
τσῆ γῆς τὴ μυρωδιὰ γροικῶ καὶ τὸν γλυκὺν ἀέρα.
Ὦ κόσμε καλορροΐζικε, τόπε χαριτωμένε,
τῶ ζωντανῶ παράδεισος, δίκια ἀνατημένε
ἀπ' ὅσους κι' ὅσ. ἐχάσαμε, κι' ὁγιάντα δὲν μποροῦμε
κ' εἰς πᾶσα χρόνο μιὰ φορὰ πάλι νὰ σὲ θωροῦμε!
Μ' ἀνὲν καὶ δὲν κομπώνομαι, τὰ μάτια μου ἀρχηνοῦσι·
τοῦ ἥλιου τοῦ λαμπρότατου τὴ λάψι νὰ θωροῦσι·
βουνὰ καὶ κάμπους συντηρῶ, καθάρια βλέπω τώρα
τὴ Μέμφι τὴν ἐξακουστὴ καὶ μπορεμένη χώρα...
σκαμνὶ τοῦ δόλιου μου κυροῦ, κλερονομιὰ δική μου,
καὶ μόνη αἰτιὰ τοῦ σκοτωμοῦ ποῦ' λαβε τὸ κορμί μου!
στοῦτο τὸ σπίτι τὸ ψηλό, στοῦτο τὸ τιμημένο
παλάτιν ἐγεννήθηκα, στοῦτο ἀναθραμμένο
μικρὸ παιδὶ σ' ἀνάπαψες κ' εἰσὲ τιμαὶς μεγάλαις

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κ' εἰς πλείσιαις καλορριζικαὶς πάντα περίσσιαις ἄλλαις,
στούτη τὴν γῆν ἐπάτησα, στούταις ἐμπαινοβγῆκα
τσῆ πόρταις, στοῦτα τὰ θρονιὰ τ' αὐτιὰ ν' ἀφουκρασθῆκα
πολλῶ λογιῶ παινέματα, σὰν εἶν' συνηθισμένοι
νἆν ἐκ τὸν κόσμο οἱ βασιλοὶ πάντα τως τιμημένοι...
Ὦ ψευτικώταταις θωριαίς, κ' ἀσύστατή μου μοῖρα.
στοῦτο τὸν τόπο ἀκόμη τὸ θάνατό μου ἐπῆρα
κ' ἐγὼ καὶ τὰ παιδάκια μου, κι' ὄχι ποτὲ ἀπ' ἐχθρό μου,
μ' ἀπού τὸν ἀπονώτατο τὸν ἴδιο ἀδελφό μου
τοῦτον ποῦ στέκει ἀνέγνοιαστα καὶ βασιλεύγει τώρα
Τούτη τὴν ἀξιαζόμενη καὶ μπορεμένη χώρα

. . . .

Ὦ τῶν ἀνθρώπων λογισμοὶ καὶ θάρρη κομπωμένα,
καὶ γιάντα ξιόμπλι σήμερο δὲν παίρνειτ' ἀπὸ μένα;
Νὰ μεγαλώσω ἐλόγιασα, καὶ νὰ πληθύνω πλοῦτος,
μὰ λίγον ἤτονε γιὰ μὲ ὅλος ὁ κόσμος τοῦτος!
Μὰ κεῖν ὁποῦ δὲν ἔφθανε ὅλη τοῦ κόσμου ἡ κτίσι
ξάφνου σὲ λίγ' ὁ θάνατος τόπό θελε σφαλίσῃ!
γιατὶ ἀδελφὸς μ' ἀνέγνωρος σὲ τοῦτο μιὰ ἡμέρα
στὸ σπίτι μ' ἐθανάτωσε μὲ τὴ δική του χέρα,
δίχως καμμιᾶς λογῆς αἰτιά, μόνο γιὰ νὰ μοῦ πάρῃ
τὴ βασιλειὰ ποῦ μὤδωκε μόνο τοῦ Ζεῦ ἡ χάρι·
καὶ δυὸ μικράκια μου παιδιὰ πολλὰ μ' ἀγαπημένα
στὸν ᾅδη τότες τὸ ζημιὸ ἔπεψε μετὰ μένα·
καὶ κεῖν' ἀπ' ἔχω πλειότερο, καὶ πλειὰ παρὰ μαχαῖρι
μὤδωκε πόνο στὴν καρδιά. παντοτινό του ταῖρι
ἔκαμε ἡ γυναῖκά μου· ὦ θεέ, καὶ πῶς ἐμπόρειες
τόσαις μεγάλαις ἀπονιαὶς κάτω στὴ γῆ καὶ θώρειεις!
καὶ μετὰ κείνην ἔκαμε μιὰ θυγατέρα μόνο,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γιὰ νὰ γροικήση σήμερο πρίκα πολλὴ καὶ πόνο,
καθὼς ορίζου οἱ οὐρανοὶ καὶ θέλ' ἡ δικιοσύνη
τοῦ Ζεῦ, ἀπ' ἀνεκδίκιωτα κρίματα δὲν ἀφίνει,
μ' ἀνὲν κι' ἀργῆ καμμιὰ φορὰ τὴν παιδωμὴ νὰ δώση,
γιὰ νἄχη ὁ φταίστης τίβοτας καιρὸ νὰ μεταγνώση,
πάλι θυμᾶται κ' ἔρχεται μὲ δύναμι μεγάλη
τὴν ὥρα ποῦ λιγώτερα τὴν καρτεροῦσιν ἄλλοι·
γιὰ τοῦτο τοῦ Φιλόγονου (1) τὴν ἀτυχιὰ τὴν τόση
μὲ θάνατο πικρότατο σήμερο θὰ τελειώση!
. . . .

Τοῦτ' ἀποφάσισεν ὁ Ζεὺς σ' αὐτοὺς νὰ κάμη ὁμάδι
καὶ τοῦτο ἀγροικήθηκε σ' ὅλους ζημιὸ στὸν ᾅδη,
καὶ τόση μῶδωκε χαρὰ κι' ἔτσι πολλ' ἄρεσέ μου,
ποῦ τ' ᾅδ' ἡ παιδωμὴ γιαμιὰ μῶλειψε φαίνεταί μου·
κι' ὁ Πλούτωνας, πῶς χαίρομαι δίκια γνωρίζοντάς το,
σ' τοῦτο τὸν κόσμον ν' ἀναιβῶ μ' ὥρισ' ἀποὺ τὸν κάτω,
γιὰ νὰ μποροῦσι σήμερο τ' ἀμμάτια μου νὰ δοῦσι
τὸ σκοτωμόν μου τὸν πικρό, πλειότερα νὰ χαροῦσι·
Ἔντον' ἐδῶ ποῦ πρόβαλε ..! νὰ τόνε δῶ φοβοῦμαι,
καὶ τὴν πληγὴ ποῦ μῶκαμε στὸ στῆθός μου 'ντηροῦμαι
μὴ ξανανοίξη νὰ γενῆ κ' ἐδᾶ σὰν τότες βρύσι,
καὶ τούτους ὅλους αἷματα τσοῖ τόπους νὰ γεμίση.

Σκηνὴ πέμπτη

ΒΑΣΙΛΕΑΣ καὶ ΣΚΙΑ τοῦ 'Αδερφοῦ του.

ΒΑΣ. 'Απ' ὅσαις χάραις οὐρανός, γῆ μπορεμένη φύσι
γιὰ στόλισιν ἐβάλθηκε τ' ἀνθρώπου νὰ χαρίση,
πλει' ἄξια καὶ πλειὰ καλλίτερη δὲν τῶδωκε σὰν κείνη

1) Ὄνομα τοῦ Βασιλέως

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τσ' ἀδυνατῆς ἀποκοτιᾶς, κρίνω σ' ἀληθοσύνη·
γιατὶ δὲν εἶναι μηδεμιὰ σὰν τούτη νὰ ψηλώνῃ
τσ' ἀνθρώπους γληγορήτερα καὶ νὰ τσῆ μεγαλώνῃ·
τοῦτ' ἤκοψε καὶ μόζωξε τὰ δέντρη κ' ἔκαμέν τα
καράβια κ' εἰς τσῆ θάλασσας τσοῖ στράταις ἔβαλέν τα·
ταύτη τσοῖ ποταμοὺς περνᾷ καὶ τὰ βουν' ἀνεβαίνει,
τούτη μὲ πλείσια δύναμι τσοῖ ξένους κόσμους μπαίνει·
τούτη τὰ κάστρη πολεμᾷ, τούτη νικᾷ, καὶ τούτη
μόνια τση δίδει τσοῖ τιμαὶς καὶ τὰ μεγάλα πλούτη,
τούτη τὸ φόβο δὲν ψηφᾷ, τὸν ᾅδη δὲ φοβᾶται,
κι' ὅποιος τὴν ἔχει ζωντανὸς μόνο στὴ γῆ λογᾶται:
Τούτη καὶ μέτα βασιλιὸ μ' ἄξιωσε, τούτη μόνο
μ' ἔκανε κ' εἰς τὴν κεφαλὴ στέμμα χρυσὸ σηκώνω
καὶ μὲ μεγάλη μου τιμὴ τὴν Αἴγυπτον ὁρίζω,
κ' ἴσια μου καλορροΐζικο κανένα δὲ γνωρίζω·
νίκαις καὶ πλούτη καὶ τιμαὶς πᾶσ' ὥρα μοῦ πληθαίνου,
χαραὶς πολλοὶς στὸ σπίτι μου κ' εἰς τὴν καρδιά μου μπαίνου·
Μιὰ μόνο μοῦ βασάνιζεν ἔγνοια τὸ λογισμό μου,
τσῆ θυγατέρας μου (1) ἡ παντρειά... τώρα τὸ ροιζικό μου
τήνε τελειώνει, σὰ θαρῶ, καὶ τούτη πλει' ἀπὸ κεῖνο
παρ' ἁποῦ λόγιαζα καλλιά· γιὰ τοῦτο δίκαια κρίνω
πῶς οὐδεμιὰ καλομοιριὰ μὲ τὴ δική μου μοιάζει.
μηδὲ τσῆ μπόρεσίς μου πλειὸ μπόρεσι δὲν ταιριάζει.
Μὰ πάγω τσ' Ἐρωφίλης μου, τ' ἀμμάτια καὶ τὸ φῶς μου,
γι' αὐγὴ τὴν ἄξια τση παντρειὰ νὰ ξαναπ' ἀπατός μου.

ΣΚΙΑ. Ζεῦ, ἁποῦ στέκεις τσ' οὐρανούς, κ' ἐδῶ στὸν κόσμο κάτω
τσ' ἀνθρώπους ὅλους συντηρᾷς, τὰ λόγια 'ποῦ καυχᾶτο

---

1) Τῆς Ἐρωφίλης

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καλὰ περίσσια γροίκησε καὶ κάμε δικαιοσύνη
γρήγορα... μὲ τὴν ἄργητα χειρότερος ἐγίνη!
καὶ πρίκαις ἀπὸ δᾶ κι' ὀμπρὸ τοῦ δῶσε τοῦ θανάτου,
κι' ἂς εἶν' αὐταὶς οἱ προξενιαὶς ἥγ ὕστερη χαρά του.
Κ' ἐσὺ ἐκ τὸν ᾅδη, Πλούτωνα, πέψε φωτιὰ μεγάλη,
σὰ μ' ἔταξες, κ' ἂς ἄψουσι σὲ μιὰ μερὰ κ' εἰς ἄλλη
μάνηταις πρίκαις, βάσανα, κλάϋματα καὶ θανάτοι,
κ' ἔρημ' ἂς γένῃ σήμερον ἐτοῦτο τὰ παλάτι!

. . . .

ΧΟΡΟΣ. Τοῦ πλούτου ἀχορταγιά, τσῆ δόξας πεῖνα,
τοῦ χρυσάφιοῦ ἀκριβιὰ καταραμένη,
πόσα γιὰ σᾶς κορμιὰ νεκρ' ἀπομεῖνα,
πόσοι ἄδικοι πόλεμοι σηκωμένοι,
πόσαις συχναὶς μαλλιαὶς συναφορμά σας
γροικοῦνται ὁλιμερνῆς στὴν οἰκουμένη!
Στὸν ᾅδην ἂς βουλήσῃ τ' ὄνομά σας,
κι' ὄξω στὴ γῆν μὴν ἔβγῃ νὰ παιδέψῃ
νοῦ πλειὸν ἀνθρωπινὸν ἡ ἀτυχιά σας·
γιατὶ ἀποδεκεῖ, ὡς θωρῶ, σᾶς εἶχε πέψῃ
κανεὶς στὸν κόσμον δαίμονας νἄρθῆτε,
τσ' ἀνθρώπους μετὰ σᾶς νὰ φαρμακέψῃ.
Τὴ λύπησι μισᾶτε, καὶ κρατεῖτε
μακρὰ τὴ δικαιοσύνη ξωριστένη,
κι' οὐδὲ πρεπό, μηδ' ὄμορφο θωρεῖτε.
Γιὰ σᾶς οἱ οὐραν' εἶναι σφαλισμένοι,
κ' ἐδῶ στὸν κόσμο κάτω δὲ μποροῦσι
νὰ στέκουν οἱ ἀνθρῶποι ἀναπαυμένοι.
Μὲ τσ' ἀδερφοὺς τ' ἀδέρφια πολεμοῦσι
κ' οἱ φίλοι τσοῖ φωλιαῖς των ἀπαρνοῦνται,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ τὰ παιδιὰ τὸν κύρην τως μισοῦσι.

. . . .

Πλούτη καταραμένα, ποιός σας φίλος
μὲ ξένους, μὲ δικούς, μὲ τὴν καρδιά του,
δὲν εἶναι λυσσιασμένος, κι' ἄγριος σκύλος;
πότ ἕνας ἀκριβὸς τὴν πεθυμιάν του
χορταίνει μὲ τὰ πλούτη; πότες βάνει
τέλος ποτὲ στὴν τόσ' ἀχορταγιάν του;
Μὲ δίκιον ὁ οὐρανός, μὲ δίκιο πιάνει
τόσο πολὺ θυμὸν ἀντιδικά τως,
κ' εἰς πλείσταις παιδωμαὶς συχνὰ τσοῖ βάνει·
τὰ πλούτη τὰ μεγάλα, ἡ βασιλειά τως,
κ' οἱ δόξαις. κ' οἱ τιμαίς των οἱ περίσσαις
χάνουνται καὶ σκορποῦν μὲ τὰ κορμιά τως·
χίλια μεγάλα πάθη, χίλιαις κρίσεις
πρὶν καταιβοῦν στὸν ᾅδη δοκιμάζουν,
κάνωντας τσ' ὀφθαλμοὺς κλαϋμάτων βρύσεις....

'Εκ τῆς ἐκδόσεως **Κ. ΣΑΘΑ** ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΟΡΤΑΖΗΣ

ΓΥΠΑΡΙΣ

ΠΟΙΜΕΝΙΚΗ ΚΩΜΩΔΙΑ ΕΙΣ ΠΕΝΤΕ ΠΡΑΞΕΙΣ

Πράξις πρώτη

ΓΥΠΑΡΙΣ. Ὦ δάση μου πυκνότατα, φύγετε ἀπὸ σιμά μου,
μὴ σᾶς ἐκάψου σήμερο τ' ἀναστενάματά μου..:
γιατὶ γροικῶ στὸ στῆθός μου καμίνι ἀφτουμένο
καὶ λαύρα ἀποὺ τὸ στόμα βγαίνει τὸ πρικαμένο,
καὶ δὲν μπορεῖ παρὰ ὅ,τι βρῇ ν' ἄψῃ καὶ νὰ φλογίσῃ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ ὅλο τὸ κόσμο κάρβουνα φοβοῦμαι νὰ γεμίσῃ.
Βρύσες, τὰ πλεῖσά σας νερὰ τὰ δροσερὰ ἂς χαθοῦσι
καὶ στὴν βαθύτερη μερὰ κάτω στὴ γῆ ἂς χωστοῦσι·
μὴν τ' ἀποφρύξου οἱ λόγοι μου... καὶ σεῖς κατακαϋμένα
πρόβατα, ὁποῦ πορματῶ χόρτο μὴ φᾶτε οὐδένα,
γιατὶ τὰ φαρμακεύουσι τὰ δάκρυα τὰ δικά μου
τόσο πικρὰ ὁποῦ βγαίνουσι μέσα ἀπὸ τὴν καρδιά μου.
Ἴδα μου εὐγενικώτατη, ποῦ 'σαι συνιθισμένη
ἀπὸ χαιράμενους βοσκοὺς νά 'σαι κατοικημένη,
σήμερο θὰ σὲ στερευτῶ κ' εἰς τόπο θενὰ πάω
ὅπου νερὸ δὲν βρίσκεται, οὐδὲ ψωμὶ νὰ φάω,
ὁποῦ 'ναι δάση καὶ γκρεμνὰ καὶ δίχως χόρτα οἱ κάμποι,
καὶ ὁποῦ 'ναι σπήλια σκοτεινὰ θέλα νὰ γυρέψῃ νἄμπῃ,
γιὰ νὰ μηδὲ θωροῦσι φῶς τὰ μάτια τὰ δικά μου.
μὰ νἆν' καὶ κεῖνα σκοτεινὰ σὰν καὶ τὰ σωθικά μου.
. . . .

ΑΛΕΞΙΣ. Ποιὸς εἶναι ἐκεῖνος ὁ βοσκὸς ὁποῦ τὰ πρόβατά του
διώχνει ἀπὸ ταῦτα τὰ λαγκά ; Γιατὶ τὰ δάκρυά του
τὰ χόρτα φαρμακεύουσι, κ' ἔτσι παραπονᾶται
τοῦ ριζικοῦ του τοῦ κακοῦ καὶ μετ' αὐτὸ δηγᾶται ;
Ποιὸς ἄλλος κακορρίζικος τώρα στὸν κόσμο ἐφάνη
καὶ τὴ ζωή του δὲν ψηφᾷ, μὰ θέλει ν' ἀποθάνῃ ;
'Εγὼ 'λεγα τὸ πῶς ποτὲ κανεὶς ὡσὰν ἐμένα
δὲ βρίσκεται νά 'χῃ καρδιὰ καὶ σωθικὰ καϋμνα·
βάσανα νά 'χῃ ὡσὰν κ' ἐμὲ στὸν κόσμο δὲν ἐκράτου
ἄλλος κιανείς, κ' ἔτσι ἥμνογα ὅπου καὶ ἂν ἐπορπάτου·
καὶ τώρα βλέπω πῶς καὶ αὐτὸς κλαίγει καὶ ἀναστενάζει.
καὶ ἀπολπισμένος τῆς ζωῆς, τὸ θάνατό του κράζει,
Γιὰ τοῦτο ἀπὸ τὰ χείλη του θέλω νὰ τοῦ γροικήσω.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἂν ἔχῃ πόνο ὡσὰν κ' ἐμὲ στὰ σωθικὰ πιρίσσο·
μά, ἂν εἶναι καὶ τὰ μάτια μου ὁ πόθος δὲ θαμπώνῃ,
καθὼς τὴ δόλια μου καρδιὰ καθημερινὸ πληγώνει,
ἐτοῦτος εἶναι ὁ Γύπαρις, ὅπου γι' αὐτὸ ἐρωτοῦσα
οἱ βοσκοποῦλες ὀπροχτὲς καὶ πλεῖστα τὸν παινοῦσα,
ὁ Γύπαρις ὁποῦ ποτὲ δὲν ἦτο πικραμένος,
μὰ πάντα του χαιράμενος καὶ καλοκαρδισμένος,
καὶ τώρα κακορρίζικο τὸν ἑαυτό του κράζει
καὶ πικραμένος σὰν κ' ἐμὲ κλαίγει καὶ ἀναστενάζει!
Γύπαρι, πέ μου, ἀνὲν καὶ θὲς ὁ Κύριος νὰ σ' ἀξώσῃ
σταῖς πρίκαις κ' εἰς τοὺς πόνους σου τέλος γοργὸ νὰ δώσῃ·
ποιά 'ναι ἡ αἰτία ποῦ σ' ἔκαμε τόσα πρικιὰ νὰ κλαίγῃς,
καὶ πῶς θὰ πᾶ νὰ ξοριστῇς ἀπὸ δεπᾶ ποῦ λέγεις;
Στράφου καὶ 'δὲ ποιὸς σ' ἐρωτᾷ... πᾶψε τὰ κλάϋματά σου,
καὶ ἂν τύχῃ νὰ βρεθῇ γιατρὸς στὰ πάθη τῆς καρδιᾶς σου.
ΓΠΠΑΡΙΣ. 'Αλέξι, φεῦγε τὴ λαλιὰ σήμερο τῆς μιλιᾶς μου
καὶ μὴ γυρεύῃς τὴν αἰτία νὰ μάθῃς τῆς πικριᾶς μου·
γιατὶ θαρρῶ δὲ βρίσκεται θερτὸ δηδὲ κανένα
νὰ μηδὲν κλάψῃ ἀπὸ καρδιᾶς περίσσα λυπημένα,
γροικῶντας τὰ περίσσια μου βάσανα καὶ καϋμούς μου,
τὰ δάκρυά μου τοὺς πόνους μου καὶ τσ' ἀναστεναγμούς μου.
Α ΛΕΞΙΣ. 'Εγώ' μαι, ἀδέρφι Γύπαρι, στὰ πάθη μαθημένος.
καὶ ἂν ἤξευρες τὴν σήμερο πῶς βρίσκομαι ὁ καϋμένος,
χαρά 'χες πεῖς στὴν πρίκα σου σιμὰ στὴν ἐδική μου.
καὶ θέλεις τό 'χεις θάμασμα τὸ πῶς κρατεῖ ἡ ζωή μου!
τὸν ἥλιο εἶδα νὰ σταθῇ χίλιαις φορὲς γροικῶντας
τὰ πάθη μου καὶ νά 'κλαψε τὰ δάκρυά μου θωρῶντας!
ΓΥΠΑΡΙΣ. 'Εγὼ δὲν εἶδα νὰ σταθῇ τὸν ἥλιο νὰ μ' ἀκούσῃ,
μὰ εἶδαχορτάρια καὶ δεντρὰ πολλὰ νὰ ἀνασπαστοῦσι,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νὰ φεύγου γιὰ νὰ μὴ γροικοῦ τὰ ἀναστενάματά μου,
καὶ τὴν περίσσα λύπησι ἀπ' ὤχω στὴν καρδιά μου.
. . . .

Πρᾶξις πέμπτη

ΕΡΩΤΑΣ. Ἄθρωπος κρίνω ζωντανὸς στὴ γῆ νὰ μὴ γυρίζῃ
νὰ μὴ μιλῇ κακὸ γιὰ μὲ καὶ νὰ μηδὲ μὲ βρίζῃ,
ὅλοι μὲ κράζουν ἄπονο κοπέλι χωρὶς γνῶσι.
καί, ἂν ἐμποροῦσαν, θάνατο ἐθέλασι μοῦ δώσῃ,
λέσι πῶς οἱ σαΐτες μου τούταις οἱ χρυσωμέναις
ὁποῦ δοξεύου ταὶς καρδιαὶς πῶς εἶν' φαρμακεμέναις·
συναφορμάς μου σκοτωμοί, πολέμοι καὶ θανάτοι
δηγοῦνται πῶς ἡ θάλασσα καὶ ἡ γῆς εἶναι γεμάτη.
Πάθος μὲ κράζου τῆς καρδιᾶς καὶ βάρος μολυβένιο,
ἀπὸ εὐκαιριὰ καὶ ἀμελειὰ στὸν κόσμο γεναμένο·
ντροπὴ μὲ λὲ στὰ γερατειὰ καὶ χαλασμὸς τῆς νιότης,
τῆς ἐντροπῆς προξενητὴς καὶ τῆς τιμῆς προδότης.
Ἄδικον ἔχουσι πολὺ νὰ μὲ καταφρονοῦσι,
καὶ γὼ δὲν τοὺς ὀργίζομαι σ' ὅ,τι καὶ ἂ θενὰ ποῦσι,
γιατὶ δὲν ξέρουσι ποσῶς τὸ τὶ λαλοῦ γιὰ μένα,
μηδὲ ὡς ἐδᾶ δὲν ἔχουσι ποιὸς εἶμαι γνωρισμένα.
Ὁ κόσμος πρίχουν νὰ σταθῇ ἐγώ 'μαι γεννημένος
θεὸς ἀπάνω τσ' ὀρανοὺς περίσσα μπορεμένος,
θεὸς ἀπ' ὅλους τοὺς θεοὺς κάνω συχνιὰ καὶ τρέμου
στὴ δύναμί μου τὴν πολλή· μηδὲ κακὸ ποτέ μου
δὲν ἔκαμα, μὰ μάλιστα καλὸ ποτὲ κιανένα
δὲν ἔχει ἀρχὴ μηδ' ἀγαθὸ τέλος, παρὰ ἀπὸ μένα·
συναφορμάς μου εἰσὲ χαραῖς ὁ κόσμος δὲ γυρίζει.
μὰ πᾶσα πρᾶμα θρέφεται καὶ ἀνθεῖ καὶ λουλουδίζει.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

'Εγώ δὲν εἶμαι τσῆ ἐντροπῆς μεσίτης, σὰν μὲ λέσι,
μὰ εἶμαι τῆς τιμῆς βουλή, τέλος ἀρχὴ καὶ μέση·
τὸν νοῦν φωτίζω τῶν χοντρῶν, τοὺς πελελοὺς φονεύω,
διατάσσω τοὺς εὐγενικούς, καλὰ δὲν τοὺς ὁδεύω.
Συναφορμάς μου οἱ λογισμοὶ τῶν χοντρικῶν ψιλαίνου.
στὰ ὕψη τοῦ ὀρανοῦ πετοῦ καὶ ἀπάνω πλε.ὰ ἀναβαίνου·
τὰ ἔργα μου ταὶς διαφοραὶς τῶν βασιλειάδω σάζου,
καὶ τσὶ ὅργιταίς του παύουσι καὶ ταὶς μαλλιαὶς σκολάζου.
Μηδένα οἱ σαΐταις μου ποτὲ δὲν θανατώνουν,
μόνο γλυκιὰ καὶ ἀπαλαφρὰ πᾶσα καρδιὰ πληγώνουν,
γιὰ νά' ναι ἀγάπη πάντοτε καὶ ὁ κόσμος νὰ πληθαίνῃ,
καὶ ὁ θάνατος νὰ μὴν μπορῇ τσ' ἀνθρώπους νὰ λιγαίνῃ·
καὶ ὅσοι ἀπ' αὐτὸ χαθοῦσινε, νόσοι ἀπὸ μὲ γεννοῦνται,
καὶ ἀπὸ τὸν κόσμο οὐδὲ ποσῶς γιὰ τοῦτο δὲν ξοφλιοῦνται.
Ἡ ἀγρυπνιὰ συντρόφισσα μοῦ εἶναι κ' ἡ προκοσύνη,
ὁ κόπος, ἡ ἀπονομὴ καὶ ἡ ταπεινοσύνη·
μὲ τὴν ὀλπίδα θρέφομαι καὶ μὲ τὸ θάρρος μόνο.
ὅσο περνοῦσιν οἱ καιροὶ πλειότερα μεγαλώνω.

. . . .

Φτερούγαις ἔχω καὶ πετῶ κ' εἰς πᾶσα τόπο πηαίνω,
κι' ὥραις στὰ ὕψη πέτομαι, κι' ὥραις στὰ βάθη ἐμπαίνω·
κι' ὥραις στοὺς κάμπους πορπατῶ, κι ὥραις σ' βουνὰ καὶ δάση
καὶ στράτα δὲν εὑρίσκεται ποτὲ νὰ μὲ κουράσῃ·
ἄρχοντες, πλούσους, βασιλιοὺς σκλάβους, πτωχοὺς καὶ δούλους
μὲ δίχως 'ντήρησι καμμιὰ σύρνω δοξεύω τση οὔλους...

'Εκ τῆς ἐκδόσεως Κ. ΣΑΘΑ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΑΣΠΑΣΙΑ

ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΕΙΣ ΤΡΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

Πρᾶξις Γ' — Σκηνὴ ἑβδόμη.

ΑΣΠΑΣΙΑ Ὦ ἄγριον θανατικὸν ἐχθρὲ θνητῶν ἀθλείων!
ὢ ἔκτρωμα ὀλέθριον ἀσπλάγχνων Ἐρινύων;
ποῖος σεισμὸς σχίσας τὴν γῆν εἰς τὰ θεμέλιά της,
τέρας φρικτὸν σ' ἐξέρασε, καὶ μᾶς κατασπαράττεις;
Τοὺς σιδηρούς σου ὄνυχας μὲ λύσσαν ἀκονίζεις,
τὸν κόσμον ἐξωλόθρευσες, τὰς σάρκας τῶν πτωμάτων.
Ποτίζεις μὲ τὸν σπόρον σου γεννητικὸν θανάτων.
Ὦ τέρας, σὺ θανάτωσες, ἐσὺ τὸν Περικλέα!
κ' ἐγὼ ἂς γένω τὸ λοιπὸν τροφή σου τελευταία.
Ποῦ εἶσαι δράκων ἄγριε, ποῦ εἶσαι φωλευμένος;
ὡς πότε τὸ ἑλληνικὸν κατασπαράττεις γένος;
Καὶ σεῖς Στυγὸς γεννήματα τοῦ Ἅδου θυγατέρες,
κόραι σκληραί, κ' ἀνάξιαι νὰ γίνεσθε μητέρες
στὸν Ἅδη δὲν χορταίνετε, ὅπου ψυχὰς μυρίας
ἀσπλάχνως βασανίζετε μὲ φλόγας αἰωνίας,
ὢ Ἐρινύες ἄγριαι! ἀλλὰ κι' αὐτοῦ τοῦ κόσμου
ἐγίνετε σεῖς δήμιοι κ' ἁρπάξατε τὸ φῶς μου.
Καὶ ἀπολύθηκ' ἀπὸ σᾶς τὸ τέρας ἡ πανώλης,
διὰ νὰ γίνῃ ἔρημος τῶν Ἀθηνῶν ἡ πόλις;
Ἂν ἐπιδέχετ' αὔξησιν ἡ ἄκρα σας μανία,
ἡ λύσσα σας ἡ φοβερὰ καὶ ἡ μισανθρωπία,
ἀφρίσατε, λυσσήσατε, καὶ ὅσον ἐμπορεῖτε,
σκληραὶ κατ' ἐμοῦ κι' ἄσλαγχνοι καὶ τρομεραὶ γενῆτε.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Αὐτὴ ἡ βαθυτάτη μου κ' ἐγκάρδιος ὀδύνη
ποτὲ νὰ σᾶς αἰσθάνωμαι δὲν θέλει μὲ ἀφήνει.
Ἢ ἂν αἱ τιμωρίαι σας τὴν λύπην μου νικήσουν,
ἂν τὰ νερὰ τῆς λήθης σας τὸν φλογισμόν μου σβύσουν,
ἂν μὲ αὐτὰ τὸν Περικλῆ νὰ λησμονήσω μέλλω,
τὴν λύσσαν σας ἐπιθυμῶ, καὶ τὸν θυμόν σας θέλω.
Καὶ τώρα τί ; δὲν δύνασαι νὰ αἰσθανθῇς τίς εἶσαι ;
νὰ μ' ὁμιλήσῃς! νὰ μ' ἴδῃς ἢ κἂν νὰ μ' ἐνθυμῆσαι ;
εἰπὲ τὴν 'Ασπασίαν σου κἂν μίαν λέξιν μόνον.
νὰ καταπαύσῃς, φίλτατε, τὸν φλεγρόν μου πόνον.
Ἄχ ! ζωντανὸν ἀκομ' ἐγώ, ὦ Περικλῆ, σὲ πλάττω!
ἀκόμη τὰς ἐλπίδας μου ἀλλοίμονον φυλάττω !
Δὲν σὲ πιστεύω, ψεύδεσαι, μὲ παίζεις, φαντασία.
Τὸν Περικλῆ σου, στὸ ἑξῆς δὲν βλέπεις, 'Ασπασία !
Κι' ἂν σὺ λοιπὸν μὲ ἄφησες, ἐγώ, ἰδέ, σ' ἀφήνω ;
στὸν Ἄδη ἂν κατέβηκες, ἐγὼ στὴν γῆν νὰ μείνω;
Ὁ Πλούτων εἰς τὴν ἄβυσσον τῆς λήθης ἂν μὲ ρίψῃ,
ποτὲ ἀπὸ τὴν μνήμην μου δὲν θέλει σ' ἐξαλείψῃ
'Εκεῖ ἐγὼ μαύρη σκιά, σκιὰ τυραννουμένη,
θέλω ζητῇ τὸ φάσμα σου, στὸ χάος πλανωμένη.
Ὦ Πλούτων ἀδυσώπητε, τὸ ἦθός σου ἠξεύρω,
καὶ δὲν ἐλπίζω ἔλεος στὰ σπλάχνα σου νὰ εὕρω,
σὺ ὅμως ὅσον ἄξιος τοῦ Κωκυτοῦ δεσπότης
στοὺς στεναγμοὺς εἶσαι κωφός, στὰ δάκρυα τυφλώττεις,
τόσον ἐγὼ τὸν θρόνου σου τὸν σκοτεινὸν ἐκεῖνον
θέλω ταράττῃ μὲ κραυγὰς ἀκαταπαύστων θρήνων.
ΣΩΚΡΑΤΗΣ.'Απέθανε κι' ὁ 'Ερεχθεὺς κι'ὁ Θησεὺς κι'ὁ Σόλων,
κι' αὐτῶν ἡ ζωὴ ἔπαυσε καὶ τῶν ἡρώων ὅλων.
Ὁ Ζεὺς θνητὸν διώρισε τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Θάνατος καὶ στὴν Μίλητον κ' ἐδῶ κ' εἰς πάντα τόπον.
Τίς ἔζησε αἰώνια ; ἢ ἡδονὴν ὁποίαν
δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν εἰς τὴν μακροζωΐαν ;
Εἶν' ἡ ζωή μας λυπηρά, στενή, εὐθραυστοτάτη,
καὶ ἡ ἐλπὶς τῶν ἀγαθῶν παντοτινὴ ἀπάτη.
Καὶ τὸ παρὸν μᾶς τυραννεῖ, τὸ μέλλον μᾶς συγχύζει,
τὸ παρελθὸν δὲ συμφορῶν σειρὰν μᾶς ἐνθυμίζει.
Ἄλλα κατὰ τὸ γῆράς μας καὶ ἡ νεότης ἄλλα,
ὅσα τοῦ βίου βήματα, τόσα κακὰ μεγάλα !
Θνητοὶ δὲ θνητὰ πάσχοντες, πρὸς τί μικροψυχοῦμεν,
καὶ χαίρομεν στοὺς ζωντανούς, καὶ στοὺς νεκροὺς θρη-
[νοῦμεν ;
ἢ πῶς ἐγὼ τὸν Περικλῆ, τὸν θεῖον Περικλῆ μου
νὰ κλαύσω τὸν ἀθάνατον δὲν εἶναι ἐντροπή μου ;
Δὲν εἶνε εἰς ὅλους ἐντροπή, καὶ εἰς ἐσέν' ὁμοίως ;
ἢ σὺ φρονεῖς τὸν ἥρωα ὡς κτῆμά σου ἰδίως ;
Ἀνίσως ἦτον εὔλογον κανεὶς νὰ τὸν θρηνήσῃ,
ἡ πόλις πρώτη ἤθελε δακρύων πλῆθος χύσῃ.
Αὐτὴν εἶχε πατρίδα του μητέρα του γνησίαν,
αὐτὴ τὸν ἔδωσε τὸ φῶς καὶ τὴν ἐλευθερίαν,
αὐτὴ καὶ τὸν ἀνέθρεψε στὰς μητρικὰς ἀγκάλας,
αὐτὴ τὸν εἶχε στῦλόν της εἰς συμφορὰς μεγάλας.
Ἀπέθανεν... ἀλλ' εὕρανε τὴν θαυμαστὴν πατρίδα
μὲ τὸν τοιοῦτον θάνατον ζωῆς καλὴν σφραγῖδα.
Τὸν θάνατόν του ἡ κοινὴ ἐτίμησεν ἀγάπη,
κ' εἰς τοῦτον ἀποθνήσκοντα ἡ πόλις δὲν ἐντράπη,
καθὼς εἰς τὸν Θεμιστοκλῆ καὶ εἰς τὸν Μιλτιάδη,
ὅταν αὐτοὺς ἀχάριστα τοὺς ἔστειλε στὸν Ἅδη.
Ὅθεν αὐτὸν καὶ ἡ ζωή, κι' ὁ θάνατος ὁμοίως

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὴν ποθητὴν πατρίδα του ἐδόξασ' αἰωνίως.
Πρέπει λοιπὸν νὰ τὸν θρηνῇς ; ἢ πρέπει νὰ λυπῆσαι ;
Σύζυγος πρὶς ἀξία του, ἀξία χήρα ζῆσε.
Μὴ γίνεσαι αἰχμάλωτος εἰς τόσην φιλαυτίαν,
μὴ θρήνει, μὴ τὸν Περικλῆ διὰ τὴν 'Ασπασίαν.
Ὦ 'Ασπασία, ὅλ' αὐτὰ ὀλίγον συλλογίσου,
κι' ἀπόβαλε τὴν θλῖψίν σου, ἢ κἂν παρηγορήσου.
Τοῦ Περικλέους τὴν σκιὰν φυλάξου μὴ συγχύσῃς,
κ' ἡρώων τῶν συντρόφων του τὸ σοβαρὸν ὀργίσῃς.
Πρόσεχε, μήπως καὶ αὐτὸς ἐκεῖ ὁποῦ εὐφραίνει
τῶν 'Ηλυσίων ἡ τροφὴ διαιωνιζομένη,
μαθὼν ταύτην τὴν στάσιν σου ταλαντικὰ γογγύσῃ
καὶ ἡ ἀθανασία του φρικτὰ τὸν ἀπελπίσῃ.

ΙΑΚΩΒΑΚΗΣ ΡΙΖΟΣ ΝΕΡΟΥΛΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΣΤΡΙΩΤΗΣ

ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΕΙΣ ΠΕΝΤΕ ΠΡΑΞΕΙΣ

Πρᾶξις Γ'. — Σκηνὴ πρώτη

Πρωῒ πρὶν ἡλίου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΜΑΡΙΝΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ. Ἆ ναί. Μαρῖνε. ἤλθομεν ἤδη. (1)
Ἡ ὥρα 'κείνη, τόσον καιρόν, τοσούτους,

1) 'Ετηρήθη ἡ στίξις τοῦ πρωτοτύπου ὡς ἐτέθη ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ πρὸς διευκόλυνσιν τῆς μετρικῆς ἀναγνώσεως.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Χαμένους χρόνους, καρτερουμένη τόσον,
Ἔφθασε τέλος πάντων. Ἄ, οὗτος εἶναι,
Ὁ οἶκός μου· τὰς πρώτας, τῆς ζωῆς αὔρας,
Ἐδῶ ᾐσθάνθην. Πόσην χαρὰν ἀκούω!
Ἀγαπητέ μοι οἶκε, καλῶς σὲ εὗρον.
Ἡ ἀδελφή μου, ἡ δυστυχής μου μήτηρ,
Νὰ ζῶσι τάχα; Αἱ ἄθλιαι, ἂν εἶναι,
Εἰς λύπην εἶναι. Ἐπιστολὰς κ' εἰδήσεις,
Ἀπὸ αὐτάς, δὲν ἔχω πρὸ πολλοῦ χρόνου.
Πόσα, ἡ μνήμη, μοὶ ἐξυπνεῖ! Ὁπότε,
Δοῦλος ἐπέμφθην, τοῦ Ἀμουράτ, ἐκβῆκα,
Μικρὸς ἀκόμη, ἐκεῖθεν, ἐνθυμοῦμαι.
Τέσσαρα βρέφη, μᾶς ἔφεραν, κρατοῦντες
Εἰς τὰς ἀγκάλας, οἱ θλιεροὶ γονεῖς μας·
Δύο ἡ μήτηρ, καὶ δύο ὁ πατήρ μας.
Καὶ ὅτε, κάτω, μᾶς δῶκαν πρὸς τοὺς Τούρκους,
Μὲ τὴν εὐχήν μας, ὑπάγετε, μᾶς εἶπον
Κ' ἔκλαιον, κ' ἐλυποῦννο, καὶ μᾶς ἐφίλουν.
Καὶ βλέποντές τους, νὰ κλαίωσι τοσοῦτον,
Ἐκλαίομεν τηροῦντες, κ' ἡμεῖς ἀκόμη,
Χωρὶς νὰ ἐννοῶμεν.—Ἔφυγον ὅμως,
Ἐκεῖν' οἱ χρόνοι, τοῦ χωρισμοῦ, τῆς λύπης·
Καὶ ἂν ἐδῶθεν, μικρὸς ἐστάλην τότε,
Μεγάλος τώρα, ὀπίσω ἐπιστρέφω·
Καὶ ἀρκετὸς σοὶ τάσσω. Ἀφοῦ τὴν γῆν μου,
Ἐδῶ πατῶ· τὰ ἴχνη, ἀφοῦ καὶ βλέπω,
Τῆς παιδικῆς μου πλάνης, τόσον ἐμπρός μου,
Τοῦ δρόμου μας τὸν ὅρον, θαρρῶ νὰ φθάσω.
Τὸ στῆθος, τόσον σφιγκτὰ πηδᾷ κ' ἡ χείρ μου,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τόσον τὴν ὥραν, τοῦ νὰ κτυπήσῃ θέλει.
Ἄ βέβαια· ματαίως, ἐδῶ δὲν φθάνω.
Ἐντάμα, ὅλα, σᾶς ἐκδικῶ, ἀφεύκτως·
Πατέρα, Θρόνον, καὶ Γένος, καὶ Θρησκείαν.
ΜΑΡΙΝΟΣ. Νὰ ἐκδικήσῃς, ὅλα ὁμοῦ. καὶ θέλεις,
Καὶ καιρὸς εἶναι. Ἀλλ' ὅμως πίστευσέ μου·
Πρέπει πρὸς ταῦτα, νὰ σμίξῃς καὶ τὴν τέχνην
Τῶν θαυμασίων κατορθωμάτων, πάντα,
Πλῆκτρον, ἡ τόλμα εἶναι· ὁδὸς, ἡ τύχη·
Καὶ ὁδηγός, ἡ Πλάνη, Νέος ἀκόμη,
Συνηθισμένος, κατάστηθα νὰ τρέχῃς.
Νὰ παραβλέπῃς, νὰ σχίζῃς τοὺς κινδύνους
Καὶ νὰ περᾷς, τὴν τόλμην, σύντροφον ἔχεις·
Κ' ἴσως ἀκόμη, παραπολὺ τὴν ἔχεις.
Ἡ τύχη, κάπως οὔριον οὖραν πνέει.
Ἐν ᾧ ὁ Πάππας, μ' ἄλλους πολλούς, τὸν Τοῦρκον,
Ζητεῖ νὰ στρώξῃ· ἐν ᾧ ὁ Οὐνιάδης,
Τὰ ὑγρὰ νῶτα τοῦ Ἴστρου γεφυρώσας,
Καὶ μὲ σὲ ἤδη, προακουσθείς, σημαίαν,
Νίκης ἐμπήγει κ' ἐκεῖθεν μᾶς πλευρώνει,
Νὰ λυτρωθῇς, νὰ σώσῃς, Θρόνον καὶ Γένος,
Ἄλλη στιγμὴ δὲν ἦτο. Πρόσεχε ὅμως·
Νὰ μετρηθῇς προβαίνεις μὲ Πασσᾶν μέγαν.
Καὶ νὰ ἐγείρῃς πόλεμον, πρὸς τὸν Τοῦρκον.
Ὅθεν συμφέρει, ἡμεῖς οἱ Ἠπειρῶται,
Νὰ βάλωμεν εἰς ἔργον, τὴν τέχνην πρῶτα,
Ὥστε νὰ λυτρωθῶμεν· κ' ἡ εὕρεσίς μας,
Ὀρθή. καὶ ἀναγκαία, κ' εὔκαιρος εἶναι.
Ἄν πλανηθείς, τὴν Πόλιν, μᾶς δώσῃ οὗτος,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τότε, τοὺς Τούρκους σφάξε, γενοῦ Αὐθέντης,
Κάμε ἀνδρείους τοὺς Ἕλληνας καὶ σπεῖρε,
Τῆς τόσης τόλμης, τεράστια παντόθεν.
ΓΕΩΡΓΙΟΣ. Τέχνας ἐγώ; ἀκόμη, ἄπρεπον κρίνω.
ΜΑΡΙΝΟΣ. Ὅταν ποτέ, μὲ μίαν φοῦκταν ἀνδρείων,
Μέλλῃς νὰ τρέχῃς, καὶ νὰ παλεύῃς πάντα,
Τῆς πονηρίας, διδάσκαλος θέλ' εἶσαι.
Ἐν μέσῳ τόσων, ἀνδρειωμένων Τούρκων,
Πιθαμὴ γῆς, ἂν τώρα, πόλεμον στήσῃς,
Αἵματα θέλ' ἀξίσῃ, κ' ἴσως τὸ τέλος,
Τῆς πόλεώς μας ταύτης. Σύρων κατόπιν,
Τριακοσίους μόνον, ἀνάπτεις μάχην;
Ἢ ἂν ἀνάψῃς, ἔπειτα, ὑποφέρεις,
Βλέπων τὴν φλόγα νὰ καίῃ τὴν Πατρίδα;
Παρὰ τὸ νὰ τὴν λάβῃς δύσκολον εἶναι,
Νὰ τὴν φυλάξῃς μᾶλλον· καὶ τότε ἔχεις,
Καιρὸν ν' ἀνδραγαθήσῃς. Γραικικὸν αἷμα,
Ἐδῶ νὰ χύσῃς, Γεώργιε φυλάξου.
Τουρκικὸν αἷμα, προσπάθησε νὰ χύσῃς.
ΓΕΩΡΓΙΟΣ. Ναί, καὶ διψάω· καὶ νὰ ἀρχίσω θέλω,
Πρῶτα μὲ τοῦτον, τὸν σφάκτην τοῦ Πατρός μου,
Κ' ἔπειτα μὲ τοὺς ἄλλους ἐξίσου ὅλους,
Ὠμούς, βαρβάρους, τοῦ Γένους μας Τυράννους.
Γένος, ὦ σύ, κλαυμένον, δύστυχον Γένος,
Μὰ σὲ ὀμνύω· μὰ τὴν λαμπράν σου δόξαν·
Μὰ τὰ μνημεῖα τῶν τόσων σου Ἡρώων
Πολέμιος τῶν Τούρκων, νὰ εἶμαι πάντα·
Καὶ ὥστε πνέω, τοῦτόν σου τὸν ἀέρα,
Ἕνα νὰ μὴ ἀφήσω, Τοῦρκον, οὔτ' ἕνα·

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

῞Οπου εὑρίσκω, ἕνα Βάρβαρον Γένος,
Φυλὴ διεστραμμένη, τίς εἶμαι βλέπεις.
'Εὰν δὲ δὲν ἀναστήσω, ἐγὼ ἐξάφνω,
῞Ελληνας νέους, καὶ ὡς ἀστραπή, νὰ πέσω.
Νὰ σᾶς φονεύσω, ἢ νὰ σᾶς διώξω βλέπεις·
Καὶ σύ, ὦ τοῦ Πατρός μου, σκιὰ γενναία,
Εἶμαι ἐδῶ, μὴ σκούζης, σ' ἀκούω παῦσε.
Σὲ ἐκδικάω. χορταστικά, γεμᾶτα,
Τόσας νὰ δώσω τοῦ σφάκτου σου μὲ τοῦτο.
(Πιάνει τὸ σπαθί του)
῞Οσας ῥανίδας, τοῦ αἵματός σου τότε,
῎Εχυσας, σοὶ ὀμνύω.
ΜΑΡΙΝΟΣ. ῎Εμβα ἂν θέλης,
Εἰς ἑαυτόν. Στοχάσου ἰδὲ ποῦ στέκεις.
ΓΕΩΡΓΙΟΣ. Στέκομαι, ἴδε, εἰς τὰ Παλάτιά μου.
Εἰς τὰς λαμπρὰς Αὐλάς μου στέκομαι ταύτας·
Εἰς τοῦ σφαγμένου Πατρός μου, τοὺς θαλάμους·
Καὶ ἄτρομος, προσμένω τὸν δήμιόν του,
Καὶ τοὺς κρανοῦντας, τὸν Θρόνον μου, βαρβάρους.
'Ω Τοῦρκοι σεῖς· ποῦ εἶσθε; 'Εμπρὸς ἐκβῆτε.
'Ω δειλὲ σὺ Προδότα· ἔμπειρε μόνον,
Κρυφὰ τὴν νύκτα γέροντας νὰ φονεύης·
Ποῦ εἶσαι; 'Ηλθα... κρύπτεσθε; Σᾶς εὑρίσκω.
'Ανοίγω, κατασκάπτω, τῆς γῆς τὰ βάθη·
Τὰς Πύλας σχίζω. τὰ σκότη τοῦ Ταρτάρου,
Καὶ σᾶς ἐκβάλλω.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΑΜΠΕΛΙΟΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ο ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ

Πρᾶξις Α΄. — Σκηνὴ πρώτη.

(Φαίνονται παραθαλάσσια μέρη τοῦ Ἁγίου Ὄρους περιτριγυρισμένα ἀπὸ βράχους χιονοσκεπάστους. Ἡ Σελήνη εἶναι περὶ τὴν δύσιν της).

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ καὶ ΠΑΪΣΙΟΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ. Ποῦ εἶναι ὁ νεόφερτος, ὁ ξένος Ὁδοιπόρος ;
Σὰν ἔξαφνο μετέωρο μᾶς φάνηκε στὸ Ὄρος.
Τί μοναχὸς παράδοξος... Τί φεύγει τοὺς ἀνθρώπους,
Κ' εἰς τῶν σπηλαίων κρύπτεται τοὺς ἀφωτίστους τόπους ;
ΠΑΪΣΙΟΣ. Τὰ πνεύματα τὰ ἔξοχα ζητοῦν τὴν ἐρημίαν,
Καὶ φεύγουν τὴν μὲ τοὺς κοινοὺς ἀνθρώπους κοινωνίαν,
Καθὼς ὁ μέγας πλάτανος τὰς ρίζας του δὲν βάλλει
Παρ' ὅπου πλατανόκορμοι δὲν τὸν ἐγγίζουν ἄλλοι.
ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ. Τὸν εἶδα χθές...'Ετρόμαξα...Μ' ἐπάγωσαν τὸ αἷμα
Τὸ σιγανό του πάτημα, τὸ σκοτεινό του βλέμμα,
Κ' αἱ ὠρθωμέναις καὶ λευκαὶς τῆς κεφαλῆς του τρίχες.
Μαζί του ἦσουν σήμερα. Τί ὁμιλίαν εἶχες ;
Ποιὸς εἶναι ; Τί ζητᾷ ἐδῶ ; Σὲ εἶπε τ' ὄνομά του ;
Ποιὰ εἶναι ἡ θρησκεία του καὶ ποιὰ ἡ γενεά του ;
ΠΑΪΣΙΟΣ. Συγκατοικοῦμεν φίλε μου, τρεῖς μέρες σ' ἕνα δῶμα.
Τρεῖς λέξεις μόνον ἔφυγαν ἀπ' τὸ ὠχρό του στόμα.
'Ενῷ ἐγὼ τὸν ὁμιλῶ, αὐτὸς θρηνεῖ μονάχος,
Κουφὸς εἰς κάθε λόγον μου καθὼς αὐτὸς ὁ βράχος.
Αὐτὴν τὴν ὥραν, πάντοτε ἐν ᾧ γλυκοχαράζει,
'Ενῷ κτυποῦν τὰ σήμαντρα, κι' ὁ πετεινὸς φωνάζει,
Σ' αὐτὰ τὰ μέρη ἔρχεται, τὴν λύραν του τονίζει,
Παράδοξα καὶ λυπηρὰ τραγούδια μᾶς ἀρχίζει.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ. Τὴν νύκτα προχθὲς ἄστραπτε· τὸν εἶδα νὰ εὐγαίνῃ
Στὴν ἔρημη ἀκρογιαλιὰ καὶ βράχους ν' ἀνεβαίνῃ.
'Εδῶ τριγύρω ἔσκαψε μονάχος βαθὺν λάκκον,
Στῆς γῆς τὰ σπλάγχνα ἔθαψε κοκκάλων ἕνα σάκκον,
'Απὸ μαγείαις, μυστικὰ καὶ κρίματα γεμάτος....
'Ακούω κρότον... ἔρχεται εἶν' ἡ φωνή του... νάτος.

Σκηνὴ δευτέρα

(Οἱ ἀνωτέρω καὶ ὁ 'Οδοιπόρος καθήμενος εἰς ἕναν βράχον καὶ στηριγμένον ἔχων τὸ μέτωπον εἰς τὸ χέρι· 'Αρχίζει μόλις νὰ χαράζῃ καὶ ἀκούεται ἐκ διαλειμμάτων ἦχος σημάντρων).

ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ. Αὐτὸ βλέπεις τὸ ποτάμι
"Οπου τρέχει θολωμένο;
Αὐτὸ βλέπεις τὸ καλάμι
Τὸ ξερὸ τὸ κυρτωμένο:
'Εγὼ εἶμαι τὸ καλάμι,
Τὸ μοτάμ' εἶν' ἡ ζωή μου,
Καὶ τὸ μέλλον μου, οἱ ἄμμοι
Τῆς ξηρᾶς αὐτῆς ἐρήμου.
Θόλωσε καὶ μαύρη τρέχει, 'Οδοιπόρε, ἡ ζωή σου.
Τὰ βουνά, τὰ σύννεφά των, νὰ οἱ μόνοι σύντροφοί σου.
Εἰς ἐρήμους πεδιάδας σὲ παραίτησαν οἱ φίλοι,
Τῆς πιστῆς σου ἐρωμένης νεκροκλείσθησαν τὰ χείλη.
Τὸ πᾶν ἄλλαξε, κ' ἡ φύσις, καὶ οἱ ἄνθρωποι κι' ὁ χρόνος
Πλὴν δὲν ἄλλαξεν ὁ Πλάστης. δὲν ἀλλάζει αὐτὸς μόνος.
"Ολοι σ' ἔστησαν δολίως
Τὴν παγίδα τῆς ἀπάτης·
Πλὴν αὐτὸς εἶν' αἰωνίως
Καὶ πατήρ σου καὶ προστάτης.
'Ως θυμίαμα λιβάνου, καθαρὸς ἐνώπιόν του,
Ζῆσ' ἐν μέσῳ ἀρωμάτων εἰς τὸν ἅγιον ναόν του.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

῾Ο μελῳδικὸς ὁ φοίνιξ πρὶν ἰδῇ πῶς ἀποθνήσκει.
Στὰ βουνὰ τῆς ᾿Αραβίας γῆν ἀπάτητον εὑρίσκει,
Προνοεῖ τὴν τελευτήν του,
Κ᾿ εἰς εὐώδη ξηρὰ δάση ἑτοιμάζει τὴν ταφήν του.
ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ. Τὸ ἄγριό του πρόσωπο ἀρχίζει νὰ μ᾿ ἀρέση.
ΠΑΪΣΙΟΣ. ᾿Απὸ τὸν βράχον, ἀδελφέ, φοβοῦμαι μήπως πέση.

(Μὲ δυνατὴν φωνὴν πρὸς τὸν ῾Οδοιπόρον).

Θὰ πέσῃς, ξένε ἀσκητή, μὴ γέρνῃς τὰ πλευρά σου.
ΘΕΘΔΟΣΙΟΣ. (῾Ομοίως πρὸς τὸν ῾Οδοιπόρον).
Τί βλέπεις εἰς τοὺς οὐρανούς, δὲν βλέπεις ἐμπροστά σου;
ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ. (Βυθισμένος εἰς συλλογισμούς).
Κρυσταλλωμένε Ἄθωνα! μὲ θάμβος σὲ κυττάζω,
Καὶ βλέπων σε τὴν δεξιὰν τοῦ πλάστου σου δοξάζω.
Τὸ φῶς λαμβάνει τ᾿ οὐρανοῦ ἡ κορυφή σου πρώτη
Καὶ εἰς τοῦ Ἅδου φθάνουσιν οἱ πόδες σου τὰ σκότη.
Διάδημ᾿ ἀδαμάντινον τὸ μέτωπόν σου στέφει,
Τὰ δάση ἔχεις ζώνην σου καὶ κόμην σου τὰ νέφη.
Καθὼς ὁ πρῶτος ἄνθρωπος τῆς κτίσεως ἀρχαῖος,
Σὺ πρῶτος ἔλαβες ζωὴν καὶ θέλεις τελευταῖος
Προσφρέρει τὸν αὐχένα σου στὸν αἱμοβόρον χρόνον.
Νὰ τρέχῃ βλέπεις ὑπὸ σὲ ἡ κόνις τῶν αἰώνων·
Κατακλυσμὸς δὲν ἔλουσε τὸ μέγα μέτωπόν σου·
Μὲ σέβας φιλ᾿ ἡ θάλασσα τὰς πτέρνας τῶν ποδῶν σου.

(Στέκει ὀλίγας στιγμὰς ἄφωνος καὶ ἔπειτα ἐξακολουθεῖ δείχνων τοὺς βράχους).

Ὦ φύσις! τόσα τέκνα σου, χωρὶς ψυχὴν κ᾿ αἰσθήσεις,
Αἰῶνας ζοῦν καὶ θέλουν ζῇ, ὅσο καὶ σύ, ὦ φύσις!
Κ᾿ ἐν ᾧ τῶν μυστηρίων σου τὸ αἴνιγμα εὑρίσκει

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τῆς γῆς αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος... πῶς ζῇ! πῶς ἀποθνήσκει!
('Ο ἥλιος ἀναβαίνει ἀπὸ τὴν θάλασσαν καὶ χρυσώνει
τὰς ἀκρωρείας τοῦ Ἄθωνος).

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ. (Βλέπων τὴν φύσιν).

Τὸ φεγγαράκι ἔδυσε. Μὲ κρίνους στολισμένη
Ἡ ῥοδοδάκτυλος αὐγὴ στὸν οὐρανὸν εὐγαίνει.
Πηγαίνω... τἀρνιὰ ξύπνησαν... ἀκούω ταῖς φωναίς των,
'Ακούω τὰ κουδούνια των καὶ ταῖς περπατησιαίς των.

(Φ ε ύ γ ε ι)

Πρᾶξις Ε'. -- Ἐκ τῆς Γ' σκηνῆς.

ΠΑΙΣΙΟΣ. Δυὸ κόσμους βλέπεις, ἂν τὸ πᾶν ἰδῇς μὲ σώας φρένας.
'Απέραντος, αἰώνιος, ἀόρατος ὁ ἕνας
Εἰς τοὺς αἰθέρας κρύπτεται... διὰ νὰ τοὺς γνωρίσῃ.
Τὸν ἄνθρωπον ἠθέλησεν ὁ Πλάστης νὰ προικίσῃ
Μὲ ἀοράτους ὁρατάς, ἐντὸς κ' ἐκτὸς αἰσθήσεις.
Μὲ δύο τὸν ἐπροίκισεν ἀντικειμένας φύσεις.
Ἡ ψυχικὴ καὶ ἄϋλος εἰς τοὺς χυδαίους μόνον
'Αποστερεῖται βαθμηδὸν τὸν νοερόν της τόνον.
'Αλλ' εἰς ἐμὲ φωτοβολεῖ ὡς ἄστρον χωρὶς δύσιν·
'Αλλ' εἰς ἐμὲ ὡς κάτοπτρον ἀντανακλᾷ τὴν κτίσιν·
'Αλλὰ περιφερόμενον τὸ βλέμμα τοῦ νοός μου
Στ' ἀόρατα, στὰ ὁρατά, ἐκτός, ἐντὸς τοῦ κόσμου,
Σειρὰν εὑρίσκει αἰτιῶν καὶ ἀποτελεσμάτων,
Τὸ ἄφθαρτον εἰς τὴν φθορὰν τῶν δημιουργημάτων,
Τὴν ἔντεχνον ἁπλότητα ὑπὸ τὸ σύνθετόν των,
Τὴν κεκρυμμένην τάξιν των ὑπὸ τὸ ἄτακτόν των,
Μίαν καὶ μόνην κίνησιν εἰς ὅλας τὰς κινήσεις,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Μίαν καὶ μόνην θέλησιν εἰς ὅλας τὰς θελήσεις.
Τὸ σύμπαν οὕτω θεωρῶν χωρὶς σκιὰν καὶ σκότος,
Δὲν εἶναι, λέγω, γέννημα τυφλοῦ συμβεβηκότος,
Ἀλλ' ἔντεχνος ἐνέργεια πνευματικῆς αἰτίας,
Μεγάλη πόλις τοῦ Θεοῦ, πολῖται τῆς ὁποίας
Αἱ πλάσεις εἶν' αἱ νοεραί, καὶ μόνος νομοδότης
Ἡ μία κι' ἀδιαίρετος καὶ ἀγαθὴ Θεότης.
Ἀφ' ἧς στιγμῆς τοῦ σύμπαντος μερὶς ἐθεωρήθην
Καὶ εἰς τὴν πόλιν τοῦ Θεοῦ ἐπολιτογραφήθην,
Φεγγοβολεῖ οὐράνιος λαμπὰς εἰς τὴν ψυχήν μου·
Ὡς εἱμαρμένης δὲν φρονῶ συμβὰν τὴν ὕπαρξίν μου.
Τοῦ θείου μου προορισμοῦ γνωρίζω τὴν ἀξίαν,
Καὶ δὲν ἀνήκω εἰς γονεῖς, εἰς ἔθνους κοινωνίαν,
Εἰς ἕνα μόνον μέρος γῆς, εἰς ὄντων ἕνα εἶδος·
Πολίτης εἶμαι γενικὸς τῆς γενικῆς πατρίδος·
Ἡ τάξις, ἡ ἐντέλεια τοῦ ὁρατοῦ μας κόσμου
Ὁ πρῶτος εἶναι κ' ἔσχατος καὶ μοναχὸς σκοπός μου·
. . . .

ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ. Τὴν μαύρην φαντασίαν μου ὁ λόγος σου ἐξάπτει
Καὶ θείου ἐνθουσιασμοῦ πυρκαϊὰν ἀνάπτει.
Ὑπάρχει λοιπὸν ἡ ψυχὴ ἀθάνατος οὐσία!
. . . .

ΠΑΪΣΙΟΣ. Ψυχή! ἐκτὸς τοῦ κόσμου μας ὡς ἄστρον θ' ἀνατείλῃς
Δὲν εἶσαι ἀποτέλεσμα ὀργανισμοῦ τῆς ὕλης·
Τὸ πῦρ σου τὸ αἰσθάνομαι, τὸ μέτωπόν μου φλέγει·
Ναί, εἶσ' ἀθάνατος . . . φωνὴ κρυφία μὲ τὸ λέγει·
Ἀπὸ τὴν πρὸς τοὺς οὐρανοὺς συχνὴν ἀνύψωσίν σου
Τεκμαίρομαι οὐράνιον καὶ τὴν καταγωγήν σου.
Θνητὴ ἂν εἶσαι, διατὶ τὸ ἀσθενές μου σῶμα,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

'Εν ᾧ εἶς ἐλαφρόπτερο βαρυκοιμᾶται στρῶμα,
Σὺ ἀγρυπνεῖς καὶ τρέχουσα εἰς πτέρυγας ὀνείρου,
'Ελεύθερη ὁδοιπορεῖς ἐν μέσῳ τοῦ ἀπείρου ;
'Ως πότε, ἄφρονες θνητοί, ἀμφιβολίας δῖναι
Θ' ἀποπλανοῦν τὰς φρένας σας ; ὁ κόσμος αὐτὸς εἶναι
Γῆ ἐξορίας πρόσκαιρος, ὁ οὐρανὸς πατρίς μας
Τῆς ἄλλης τῆς παντοτινῆς κ' εὐδαίμονος ζωῆς μας·
Αὐτ' ἡ ζωὴ μικρὸν συμβὰν καὶ στιγμιαία φάσις·
'Ο θάνατος ἡ ἀληθὴς κ' αἰώνιος μας στάσις. . .
'Οποῖα ῥίγη ἡδονῆς θὰ αἰσθανθ' ἡ ψυχή μας,
'Ως πάχνης ὅταν ὕφασμα διαλυθ' ἡ ζωή μας,
Καθὼς τὸ παραπέτασμα τῆς φύσεως ἀνοίξη,
Τῆς ἀληθείας ὁ Θεὸς τὸ φῶς ὅταν μᾶς δείξη
Καὶ μᾶς εἰπῇ «τὸ ἔνδυμα τῆς πλάνης σας ἀφῆτε·
Τὴν ἄλυσιν τῶν ὄντων μου ἰδῆτε καὶ χαρῆτε !»

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΟΥΤΣΟΣ

'Εκ τῆς ἀρχικῆς ἐκδόσεως 1831.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΟΙ ΤΡΙΑΚΟΝΤΑ

ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΜΕΡΗ ΠΕΝΤΕ

Μέρος Α΄. — ἐκ τῆς Α΄. Σκηνῆς

Ἡ βασίλειος Στοά. Πολῖται περιφέρονται συνδιαλεγόμενοι.

ΚΡΙΤΙΑΣ (ἐρχόμενος μετ' ἄλλων). Ναί, οὗτος εἶναι, Πλάτων,
οὗτος, Σώκρατες,
σύ, ὃ τὴν φρένα τῶν ἀνθρώπων διορῶν,
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὗτος ὁ καρπὸς
ὃν δρέπομεν οἱ δήμων προϊστάμενοι.
Εὐεργεσίαν σπείροντες εἰς τοὺς λαούς,
ἀγνωμοσύνης θέρος συγκομίζομεν.
Ἡ πόλις αὕτη ἠπειλεῖτο, πρόρριζος
ὑπὸ βιαίας λαίλαπος ν' ἀνατραπῇ.
Διὰ χειρὸς εὐρώστου τὴν ὠρθώσαμεν.
Ἀφηνιῶν ὁ δῆμος παρεφέρετο
ἐν ἀρρυθμίστοις ἅλμασι κατὰ κρημνῶν.
Συνέχοντές τον εἰς ἁλύσεις σιδηρᾶς,
τὸν σώζομεν, τὴν ὕδραν καταβάλλοντες
τῆς ἀναρχίας τὴν μυριοκέφαλον.
Ἀλλ' ἡ συνωμοσία ἡ ἀκοίμητος
ἐν τῇ σκοτίᾳ ναυλοχεῖ, ἑλίσσουσα
πέριξ ἡμῶν τὰς σπείρας τὰς κρυφίας της.
Ἡμῶν κατόπιν ἕρπει, ἀναμένουσα
ἕως νὰ εὕρῃ τὸ κενὸν τοῦ θώρακος.
Εἰς μάτην περιμένει, καὶ πῶς ἔχομεν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὸν θώρακα, ἂς μάθη, ἀδαμάντινον,
καὶ σιδηρᾶ τὰ στήθη. Τῶν Τριάκοντα
δὲν ἐγεννήθη ἔτι ὁ ἀντίπαλος,
Πηδαλιοῦχοι αἱρετοὶ τῆς πόλεως,
ἀπὸ τῆς πρύμνης δὲν θενὰ κατέλθωμεν,
καί, ἄκουσαν ἑκοῦσαν, θὰ τὴν σώζωμεν.
Ἂν δέ τις τούτων ἄλλα, ἂν κενὰ φρονῇ
κι' ἐπιχειρῇ, ὑπάρχουν οἱ κωλύοντες·
τ' ὀξὺ μὲν πρῶτον τοῦτο ἐγχειρίδιον,
τὸ ἄνθος εἶτα τῶν ἀνδρείων, οἱ ἱππεῖς,
καὶ τελευταῖοι οἱ ἐκ Σπάρτης σύμμαχοι,
οἱ σωφροσύνην εἰς ἡμᾶς διδάσκοντες.
Ἡ προδοσία ἐὰν αἴρῃ κεφαλήν,
δὲν ἀγνοοῦμεν κεφαλὰς νὰ κόπτωμεν.
Ἂν εἰς αἱμάτων πάλην προκαλώμεθα,
οὐδὲν κωλύει νὰ κυλίσῃ αἵματος·
πορφυροῦν κῦμα ὁ καλλίρρους Ἰλισσός,
νὰ πλημμυρήσῃ αἷμα τὸν Κεραμεικόν,
καὶ τῶν αἱμάτων ἡ ἀναθυμίασις
μέχρι τοῦ οἴκου ν' ἀναβῇ τῆς Ἀθηνᾶς.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ. Νομίζεις, ὦ Κριτία, πῶς εὐπρόσδεκτον
θυμίαμα θὰ εἶναι τοῦτο τῷ Θεῷ ;
Ὁσάκις βλέπεις εἰς τὸν Ἑκατόμπεδον
τὸ πλάσμα τοῦ Φειδίου τὸ θεοπρεπές,
ἡ χρυσελεφαντίνη θεία της μορφή,
τὸ αἴθριόν της μέτωπον, καὶ τὸ γλαυκὸν
τὸ κατανεῦον ὄμμα της, σοὶ φαίνονται
πνέοντα δίψαν ἀνθρωπίνων θυσιῶν ;
Καὶ ὅταν φέρῃς περὶ σὲ τὸ βλέμμα σου·

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εἰς τὴν ὡραίαν φύσιν τὴν θεόπλαστον,
ἡ ἁρμονία τῶν εὐρύθμων νόμων της,
καὶ τῶν παντοίων ἀγαθῶν οἱ θησαυροί,
οὓς τοῖς ἀνθρώποις δίδουσ' οἱ 'Ολύμπιοι,
σημεῖα μίσους ἀπηνοῦς σοὶ φαίνονται ;
οὐχὶ προνοίας καὶ στοργῆς τεκμήρια ;
Καὶ δὲν νομίζεις, οἱ διασκευάσαντες
τὸν κόσμον τοῦτο εἰς χαρᾶς διαίτημα,
τὴν εὐτυχίαν τῶν θνητῶν πῶς θέλουσι ;
πῶς ἔρως εἶναι ἡ ὑπάτη φύσις των,
κ' ἐξαίρεσις ὁ πόνος, καὶ ὁ στεναγμός ;
Ἢ ἴσως ταῦτα λέγων λέγω ἄτοπα ;

ΚΡΙΤΙΑΣ. 'Ορθῶς νομίζω, Σώκρατες, φιλοσοφεῖς·
ἡ τέχνη ὅμως τοῦ ἀνθρώπους κυβερνᾶν
ἀλλοίους ἔχει ὅρους· ἔχει πρώτιστον
νόμον τὸν φόβον, πρῶτον κέντρον τὴν ποινήν.
Ποτὲ δὲν εἶδες τὸν καλὸν ἡνίοχον
νὰ παραλείπῃ, Σώκρατες, τὴν μάστιγα.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ. Σεῖς, ὦ Κριτία, πολιτευόμενοι
γνωρίζετε τὴν τέχνην σεῖς τοῦ κυβερνᾶν·
σεῖς καὶ τοὺς νόμους καὶ τὰς ἀξιώσεις της.
'Εγὼ δ' ἐφρόνουν πάντοτε, ὑπέρτατος
ὁ Ζεὺς πῶς εἶναι κυβερνήτης τοῦ παντός,
ὅτι αὐτοῦ τὰ σκῆπτρα, ὅτι παρ' αὐτοῦ
τὸ κράτος ἀπορρέει καὶ ἡ δύναμις,
κ' οἱ νόμοι του πῶς πρέπει εἰς ὑπόδειγμα
τοῖς κυβερνῶσι τοὺς λαοὺς νὰ πρόκεινται.
Καὶ βλέπων τὸν Κρονίδην ὅτι διοικεῖ
ἐν εὐμενείᾳ καὶ ἐν ἠπιότητι

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λαοὺς μυρίους ἄλλων φύλων καὶ γλωσσῶν,
ὅσους φωτίζ' εἰς τὸ μακρόν του στάδιον
ὁ ἀνατέλλων καὶ ὁ δύων ἥλιος,
πῶς τοὺς συνάπτει δι' ἁλύσεως χρυσῆς
τῆς πατρικῆς προνοίας καὶ ἀγάπης του,
τοὺς πάντας σώζων καὶ τοὺς πάντας συντηρῶν,
ὡς ὁ δυνάστης τοῦ παντός, ἐνόμιζον
κ' οἱ κυβερνῆται τῶν λαῶν πῶς δύνανται
ἐπὶ θεσμῶν ἀγάπης νὰ στηρίζωνται,
καὶ τὴν σκηπτροῦχον χεῖρά των νὰ τείνωσιν
ἰαίνουσαν, καὶ ὄχι τραυματίζουσαν.
Καί, κατὰ ταῦτα, μοὶ ἐφάνη πάντοτε
ἡ ἀγαθότης τῆς ἰσχύος γνώρισμα,

ΚΡΙΤΙΑΣ. Τὶ ἀξιοῦσιν οἱ ἀρχὰς θηρεύοντες;
Πρὸς κτῆσιν τίνος ποθυμένου ἀγαθοῦ
ἀντιφθονοῦνται καὶ διαπληκτίζονται;
Τὸ στάδιόν των προχωρεῖ δι' ἀκανθῶν,
ἐφ' ὧν τὰ ῥάκη μένουσι τοῦ βίου των.
καὶ σπεύδουσι τίς πρῶτος ν' ἀναρριχηθῇ
εἰς τὴν ὑπάτην κεφαλὴν τῆς κλίμακος,
ὅπου λυσσῶσαι λαίλαπες συρίζουσιν,
ὅπου στοιχείων σύγκρουσις ἀντιπαθῶν,
ὅπου τοξεύει ἡ στρεβλὴ διαβολή,
καὶ ὁ ἀγνώμων ὄχλος μᾶς προσυλακτεῖ,
καθὼς οἱ κύνες τῆς Ἑκάτης τὸν δαυλόν.
'Εκεῖ ὡς κύματ' ἄλλα σπεύδοντ' ἄλλοθεν,
παντοῖαι ἀξιώσεις ῥήγνυτ' ἐφ' ἡμῶν,
καὶ αἱ μορφαί, κ' αἱ κρίσεις αἱ μεμψίμοιροι
πᾶσάν μας πρᾶξιν φαρμακεύουσιν· ἐκεῖ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πᾶν βλέμμα ἔχθραν πνέει, στόμα πᾶν ἐκεῖ
εἰς δειλὸν ψεῦδος ἢ εἰς ὕβριν βλάσφημον
ἀνοίγεται, καὶ πᾶσα χεὶρ ἐγείρεται
εἰς ἐπαιτίαν, ἢ ἐπίβουλον πληγήν·
σπανίως δέ, εἰς λύπης ἀνακούφισιν·
χεὶρ ἐκεῖ θλίβει φιλικὴ τὴν χεῖρά μας,
κι' εἰλικρινὴς φαιδρότης ἀκτινοβολεῖ
ἐν μέσῳ διαστρόφων μορφαστῶν· ποτὲ
θερμὴ καρδία μετὰ τῆς καρδίας μας
ἐν ἁρμονίᾳ δὲν κτυπᾷ. Τί θέλουσιν
οἱ ἐπαιτοῦντες τὰς ἀρχάς ; Σοφώτερος
δὲν εἶν' ὁ φεύγων τῶν κοινῶν τὸν κλύδωνα
εἰς ὅρμους ἀκυμάντους ; ὁ κατολιπὼν
τὴν ἄχαριν παλαίστραν, κ' εἰς ἀνάπαυσιν
κατακλιθεὶς τοῦ βίου τοῦ ἀπράγμονος ;
Κι' ἐγὼ ἐπίσης τρὶς εὐδαιμονέστερος
δὲν θενὰ ἤμην ἂν ἀντὶ ν' ἀγωνιῶ
ὑπὲρ τῶν ἀγνωμόνων, τὸ πηδάλιον
ἐγκαταλείπων τὸ κυματοδίνητον,
ᾑρούμην βίον ἰδιώτην, ἄφροντις,
νῦν μέν, καλέ μου Πλάτων, εἰς τὸ Ἄθμονον
εἰς τῆς Ἀμαρουσίας τ' ἄλση κυνηγῶν,
νῦν δ' εἰς τοὺς κήπους τοὺς εὐσκίους κ' εὐθαλεῖς
τοῦ Ἀκαδήμου τὴν τερπνήν σου δίαιταν,
ταῖς Μούσαις θύων κ' ἐλεγεῖα στιχουργῶν,
τοῦ βίου δρέπων τὸν γλυκύτερον καρπὸν
καὶ τὰς ὀξείας ἀποσπῶν ἀκάνθας του ;

ΠΛΑΤΩΝ. Σὺ ὁ τὴν πεῖραν καὶ τὸν νοῦν προσβύτερος,
Κριτία, μὲ χλευάζεις, γνώμην μοι ζητῶν·

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

οὐδὲ σπουδάζων λέγεις ταῦτα ἢ φρονεῖς.
Γλυκὺ ὁ ῥύαξ τῆς ζωῆς νὰ κελαδῇ
ἐπὶ ἀνθέων καὶ λειμώνων λιπαρῶν·
πλὴν δὲν ἐπλάσθη ὁ ἀνὴρ ἐπὶ τῆς γῆς
πρὸς ἄγονον καὶ στεῖραν ἡδυπάθειαν.
Τὴν εὐρωστίαν τῶν μελῶν τῷ ἔδωκεν
ὁ Ζεὺς πρὸς πάλην καὶ πρὸς νίκην, τὴν ὁδὸν
τοῦ βίου ὅπως σχίζῃ ἐναγώνιον
ἐν μέσῳ τῶν σκοπέλων καὶ τρικυμιῶν,
ὅπως τὰ ὕψη κατακτᾷ καὶ κατορθοῖ
πᾶν ὅ,τι μέγα καὶ πᾶν ὅ,τι εὐκλεές·
ἰσχὺν καὶ βάθος τῆς φρενὸς τῷ ἔδωκεν,
ὅπως τῶν ὄντων ἄρχῃ, ὅπως προνοῇ.
Προνόμιον ὁποῖον εὐγενέστερον
τοῦ τοὺς ἀνθρώπους κυβερνᾶν, τοῦ ἐντυποῦν
εἰς τοῦ λαοῦ τὴν ὕλην τὴν εὐμάλακτον
τὴν ἑαυτοῦ σφραγῖδα ; Εἶν' ἐπίφθονος
κ' εὐδαίμων ὅστις σώζει τὴν πατρίδα του,
πηδαλιοῦχος δεξιὸς τῆς τύχης της,
ᾧ ἐκ θεῶν ἐδόθη τὴν ἰδέαν του
περὶ δικαίου καὶ ἀδίκου, ἀγαθοῦ
καὶ φαύλου νὰ χαράττῃ εἰς τὸν νόμον της,
καὶ νὰ τῇ περιβάλλῃ δόξης στέφανον.
Ποῖον καθῆκον τούτου εἶνε εὐγενέστερον ;
Ἂν ἐπετράπη εἰς θνητόν, ἐφάμιλλος
τῶν 'Ολυμπίων νὰ κληθῇ, οὗτος ἐστὶν
ὁ ἐκ τοῦ ὕψους διατάττων κ' ἐφορῶν
τὰ πλήθη, καὶ ῥυθμίζων τὰς κινήσεις των
ὁ διορῶν τοὺς πόθους τὰς ἀνάγκας των.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀκούων τὰς εὐχάς των καὶ ἐξιλεῶν,
ὁ τὴν ἰσχὺν καὶ δίκην ἔχων πάρεδρον,
καὶ διανέμων τὴν ποινὴν καὶ ἀμοιβήν,
ὁ μετ' ἀκάμπτου καὶ ἀνδρείας τῆς φρενὸς
φρουρῶν τὸν νόμον, τὸν φρουρὸν τῆς πόλεως,
ὁ τῶν κοινῶν προστάτης, ὁ σωσίπολις.
Ἐν ᾧ πολίτης ἄτιμος καὶ ἀγεννής,
ὁ ἱκανὸς τὴν πόλιν νὰ εὐεργετῇ,
ἀλλὰ προκρίνων ῥάθυμον ἀνάπαυσιν.

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ

Η ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΜΕΡΗ ΠΕΝΤΕ

Μέρος Β'. σκηνὴ δευτέρα.

(οἰκία τοῦ Λάμπρου Λεβαδέως).

ΛΑΜΠΡΟΣ καὶ οἱ ΠΑΝΤΑΧΟΘΕΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΥΝΕΛΘΟΝΤΕΣ

ΛΑΜΠΡΟΣ. Οὐδέποτε τὸν οἶκόν μου ὡς τώρα συνηγμένοι
τοσοῦτοι δὲν ἐτίμησαν οὐδὲ τοιοῦτοι ξένοι.
Ἡ στέγη μου σᾶς δέχεται ὑπερηφάνως, φίλοι.
ΧΡΟΝΙΑΤΗΣ. Ἰδοὺ ἐσπεύσαμεν καθὼς μᾶς εἶχες ἐπιστείλει.
καὶ βλέπομεν μετὰ χαρᾶς συναδελφοὺς ἐντίμους,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀγνώστους, ἀλλὰ φίλους μας, καθὸ εἷς σὲ γνωρίμους.
'Αλλὰ τὶ βλέπω ; μὲ ἡμᾶς ὁ Πέτρος Καλλικέας !
Ἔσπευσας πράξεις προϊδὼν μεγάλας καὶ γενναίας,
οὐδὲ ἠθέλησας, υἱὲ τῆς Σπάρτης, νὰ προσμείνῃς
πρὶν ἔλθῃς νὰ συμπληρωθῇ ὁ δίσκος τῆς σελήνης.
ΚΑΛΛΙΚΕΑΣ. 'Ιδοὺ οἱ σύντροφοι ἐδῶ οἱ ἐκ Πελοποννήσου.
Εἶν' ὅλοι φίλοι μου καλοί· ἂς γίνουν κ' ἐδικοί σου.
Ὁ Φλῶρος μᾶς ἐκάλεσε κ' ἐσπεύσαμεν προθύμως,
'Ηξεύρομεν, φρονεῖ ὀρθῶς καὶ σκέπτεται φρονίμως,
καὶ τῆς Πατρίδος του μακράν, τῆς ἀπὸ φῶτα χήρας
θὰ προσεκτήθη θησαυροὺς καὶ γνώσεων καὶ πείρας.
Βεβαίως ἀπὸ ἔνδοξα ἐπαναστρέφων μέρη,
δῶρον λαμπρὸν ἢ συμβουλὴν πολύτιμον μᾶς φέρει·
Ὅταν ὁ λύκος ἀπειλῇ τὴν μάνδραν του ἀσμένως
τὸ ποίμνιον συνέρχεται τριγύρω τοῦ ποιμένος·
ὅταν τὸ πλοῖον φέρηται εἰς τὰς σφοδρὰς θυέλλας,
καὶ ὁ ὁρίζων πέριξ του εἶν' ἄγριος καὶ μέλας.
τοῦ κυβερνήτου τὴν φωνὴν ἐπιθυμοῦν οἱ ναῦται·
δὲν εἶν' αἱ περιστάσεις, ὦ φίλοι μου, τοιαῦται ;
'Ερχόμεθα ν' ἀκούσωμεν τὶ σκέπτεται, τὶ θέλει,
νὰ τὸν περιστοιχίσωμεν συμφέροντ' ἂν ἀγγέλλῃ.
ΑΡΧΙΜΑΝΔΡ. Τὸν Φλῶρον ; τὸν ἐγνώρισα ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων·
τῆς πρώτης του ἀνατροφῆς τὴν ἐφορείαν εἶχον·
τὰ πρῶτα τὸν ἐδίδαξα στοιχεῖα τῶν γραμμάτων·
Τῆς ἐμβριθοῦς του κρίσεως, τῶν νέων αἰσθημάτων
εἶδα γενναίως εἰς αὐτὸν ἀναπτυχθὲν τὸ σπέρμα·
καὶ ἂν δὲν ἠκολούθησα μαζί του ὥς τὸ τέρμα
ἤδη τὸν κρίνω ἐντελῶς ἐκ τῆς ἀφετηρίας.
'Εὰν αἱ παραινέσεις του χυθοῦν ἐκ τῆς καρδίας,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δεχθῆτέ τας, πιστεύσατε, γενναῖαι θὲ νὰ εἶναι·
ἐὰν δὲ εἶναι γέννημα τῆς κεφαλῆς ἐκεῖναι,
δεχθῆτέ τας, φρονήσεως θὰ φέρωσι τὸν τύπον.
ΝΕΟΚΛΗΣ. Πολλὰ καὶ ἐρχόμενοι ἀπὸ μακρὰν μᾶς εἶπον.
ἐν ὑπολήψει καὶ τιμῇ πῶς ἔζ' εἰς Γερμανίαν,
εἰς ἀρετὴν πῶς ηὔξησε καὶ εἰς φιλοσοφίαν.
ΚΑΛΛΙΚΕΑΣ (ἰδιαιτέρως πρὸς τὸν Χρονιάτην).
Αὐτὸς ποῦ τώρα ὁμιλεῖ εἰξεύρεις ποῖος εἶναι ;
ΧΡΟΝΙΑΤΗΣ (παρουσιάζων τὸν Νεοκλῆν εἰς τὸν Καλλικέαν).
Εἶναι ὁ Φαίδων Νεοκλῆς πατρίς του αἱ 'Αθῆναι·
ὡς ἐκ τῶν πρώτων φίλων μου τὸν συνιστῶ ὡς φίλον.
ΝΕΟΚΛΗΣ (δίδων τὴν χεῖρα του εἰς τὸν Καλλικέαν).
Πολῖται πλέον πόλεων δὲν εἴμεθ' ἀντιζήλων.
Ἴσα δεινὰ καὶ ἅλυσις αἰχμαλωσίας ἴση
τῆς Σπάρτης καὶ τῶν 'Αθηνῶν διήλλαξαν τὰ μίση.
Ἡ δυστυχία τοὺς δεσμοὺς συσφίγγει τῆς φιλίας.
ΧΡΟΝΙΑΤΗΣ (ἐξακολουθῶν πρὸς τὸν Καλλικέαν καὶ παρουσιάζων τὸν Δ. Χλωρόν, τὸν Φ. Ἱπποτην καὶ ἄλλους).
'Εκ τῆς 'Ηπείρου φίλοι μας καὶ ἐκ τῆς Θεσσαλίας.
ΚΑΛΛΙΚΕΑΣ (πρὸς τοὺς 'Ηπειρώτας).
Τῆς ὀρεινῆς 'Ηπείρου σας τί γίνεται ὁ λέων ; (1)
Ἡμεῖς ἐπὶ τὰ ὄρη μας καὶ εἰς μυχοὺς σπηλαίων
ἀκόμη ποῦ σωζόμεθα, ἀκτήμονας ἐν γένει
τυράννους δὲν φοβούμεθα. Ὁ πλοῦτος ποὺ μᾶς μένει,
ἡ ἀνεξαρτησία μας κ' ἡ σφαῖρα ἡ πυρίνη,
σπανίως τῶν τυράννων μας τὴν ὄρεξιν ἐκίνει.

(1) Ὁ 'Αλῆ Πασσᾶς τῶν 'Ιωαννίνων.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΧΟΡΟΣ. Οἱ βράχοι κ' ἡ ἀνδρεία σας εἶν' ἐδικός σας θώραξ,
ἀλλὰ ἡμεῖς, τὰ σπλάγχνα μας κατασπαράττει κόραξ.
Ἡ ἅρπυια, ἥτις ροφᾷ τὸν ἄθλιόν μας τόπον,
αἵματα θέλει νὰ τραφῇ καὶ πτώματα ἀνθρώπων,
θέλει χρυσὸν νὰ κυλισθῇ καὶ δάκρυα νὰ πίῃ.
Ὁ στεναγμὸς εἰς ὅλων μας τὰ στήθη ἀναβρύει,
πλὴν περιστέλλεται ἐντὸς τοῦ ἕρκους των ὀδόντων·
δίδουν πολλοὶ τὴν κεφαλὴν τιμὴν τῶν στεναγμῶν των.
Ὁ πλοῦτος εἶναι κίνδυνος, εἶν' ἔγκλημα ἡ φήμη,
καὶ σκόλοψ ἡ ἐπιρροὴ καὶ τόλμ' ἡ ἐπιστήμη,
καὶ εἰς πολλοὺς τὰ βάσανα ἡ ἄτιμος ἀγχόνη
τὴν κτῆσιν προτερήματος ἢ ἀρετῆς πληρώνει.
Ὁ ἐνδεὴς τὸν ἄρτον κλῶν τροφῆς ἐπιουσίου,
τὸν ἀφαιρεῖ τοῦ στόματος τοῦ κλαίοντος παιδίου,
καὶ τοῦ τυράννου δι' αὐτοῦ τὴν ἀπληστίαν τρέφει.
Δακρύοντας πρὸς οὐρανὸν τοὺς ὀφθαλμούς του στρέφει·
δὲν προσκαλεῖ τὸν κεραυνὸν ὁποῦ κωφὸν ἠξεύρει,
ἀλλ' εἰς τὸν θάνατον ζητεῖ διεκφυγὴν νὰ εὕρῃ.
Τὸ αἷμα καταπόρφυρον τὴν λίμνην ἡμῶν βάφει·
Τοὺς λόφους μας λευκαίνουσιν ὡς ποίμνια οἱ τάφοι·
τοῦ πλούτου μας ὁ ἄπληστος σατράπης ἐκορέσθη,
ἀλλὰ ἡ αἱμοβόρος του μανία δὲν ἐσβέσθη·
εἰς τὴν ὀσμὴν τοῦ αἵματος σκιρτᾷ καθὼς ὁ λέων·
ὁ νοῦς του ἐφευρετικὸς εἰς εἴδη ποινῶν νέων,
ἐξήντλησε τὰς τρομερὰς βασάνους τοῦ ταρτάρου,
καὶ ἔνδον τῆς καρδίας του ἐξεῦρε τῆς βαρβάρου
ἀγριωτέρας παρ' αὐτὰς καὶ ἀνοσιωτέρας·
ταὺς μὲν δημίους καθιστᾷ τῶν τέκνων του, τὸ τέρας,
τοὺς ἄλλους ῥίπτ' εἰς κάμινον κ' εἰς πίσσαν τοὺς ἐμβάπτει.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δι' ἄλλους σκάπτει εἰς τὴν γῆν καὶ ζωντανοὺς τοὺς
[θάπτει,
καὶ βλέπων ὀδυρόμενον τὸ θῦμά του καὶ τρέμον,
καγχάζει ὁ χαιρέκακος καὶ θηριώδης δαίμων.

ΕΥΑΝΘΟΠΟΥΛ. Μὴ εἶν' εὐδαιμονέστερα τὰ ἐδικά μας μέρη;
Ποῖα καὶ πόσα ὁ λαὸς κ' ἐκεῖ δὲν ὑποφέρει!
Αἱ πόλεις μας ἐκάησαν, ἡ γῆ μας ἐξηράνθη,
οἱ λόφοι μας παράγουσι τριβόλους, ὄχι ἄνθη·
φυγόντες παρῃτήσαμεν εἰς ἑρπετὰ καὶ λύκους
τοὺς κήπους, τὰς ἐπαύλεις μας, τοὺς πατρικούς μας
[οἴκους·
ὁ γεωργὸς τὴν αὔλακα μὲ δάκρυα ποτίζει,
καὶ καίει τοὺς ἀστάχυς του ἀντὶ νὰ τοὺς θερίζῃ.
διότ' εἰς τοὺς τυράννους του τοὺς χρεωστεῖ, διότι
εἰς τὴν πτωχὴν καλύβην του τὸ τέκνον του λιμώττει·
καὶ ὁ μὲ τοὺς ἱδρῶτάς του τὸν ἄρτον του κερδίζων,
σταυρώνει τοὺς βραχίονας τὸν ἄρτον ἀτενίζων.

ΚΑΡΑΒΟΣ. Δὲν εἶναι ταῦτα χαρακτὴρ οὐδ' ἀρετὴ γενναίων.
Δὲν γίνετ' εὐτυχέστερος ὁ ἀπρακμῶν καὶ κλαίων.
Πρέπει ὁμοῦ μὲ τὰ δεινὰ καὶ ἡ ψυχὴ ν' αὐξάνῃ.
Ἡ τύχη κεῖται ὑψηλά, ὅστις ὑψοῦται, φθάνει·
ἀγώνων καὶ προσπαθειῶν εἶναι υἱὸς ὁ πλοῦτος.

ΕΥΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ (Πρὸς τὸν Χρονιάτην)
Ὑπερηφάνως ὁμιλεῖ ὁ νησιώτης οὗτος

ΧΡΟΝΙΑΤΗΣ. Ὑπερηφάνως ὁμιλεῖ ἀλλ' ὁμιλεῖ δικαίως.
Τὴν ἀνεξαρτησίαν ἔφυγεν ὁ κρατερὸς Ὑδραῖος,
τὴν ἀνεξαρτησίαν του νὰ διασώσῃ θέλων,
κ' ἐρρίφθη ὡς ναυάγιον γυμνὸς ἐπὶ σκοπέλων.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

'Εκεῖθεν πέριξ του σκοπῶν τὸ κῦμα τῆς θαλάσσης,
ἠσθάνθη θάρρος νὰ ριφθῇ εἰς τὰς ὑγρὰς ἐκτάσεις,
κ' εἰς τὸν ἀφρὸν σωζόμενος ποῦ ἐλευθέρως πλέει,
τῆς τρικυμίας τὴν πνοὴν μὲ τέρψεις ἀναπνέει,
ἀγάλλεται τὸν ἀχανῆ ὠκεανὸν νὰ βλέπῃ,
καὶ τοὺς καρποὺς τῆς τόλμης του εἰς ξένας ἀκτὰς
[δρέπει.

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡ. Ὦ τέκνα μου! Ὁ Κύριος ἐπέτρεψεν ἐπίσης
παντοῦ νὰ συμμεθέξωμεν δοκιμασίας ἴσης,
τὰ κρίματά μας τιμωρῶν, κολάζων τὸν λαόν του·
καὶ ἀφ' ἡμῶν ἀπέστρεψε τὸ θεῖον πρόσωπόν του,
ὡς τὸν λαόν του 'Ισραὴλ ἀφῆκε εἰς τὸν Νεῖλον,
τυράννου ὑποπόδιον καὶ δοῦλον ἀλλοφύλων.
Παντοῦ μετ' ἀγριότητος ὑβρίζεται μεγίστης
ὁ ἐθνισμός μας, ἡ τιμὴ καὶ ἡ σεπτή μας πίστις·
κατεσιγάσθη πανταχοῦ ὁ λόγος τοῦ Κυρίου,
ἡ φλὸξ ἐγγίζει νὰ σβεσθῇ τοῦ θυσιαστηρίου,
καὶ ἡ Ἑλλὰς ἐγένετο δακρύων κολυμβήθρα.
Ψυχὴν γενναίαν, τέκνα μου. Εἰς τὰ πικρά της ῥεῖθρα
ἂν ὅλοι ἐβαπτίσθητε, θαρρεῖτε, καρτερεῖτε.
Ποῖος γνωρίζ' εἰς τοῦ Θεοῦ τὰ γόνατα τί κεῖται;
Ὁ ἀληθὴς χριστιανὸς ἐγκαρτερῶν λατρεύει
τὴν χεῖρα τοῦ ἐκδικητοῦ Θεοῦ ποῦ τὸν παιδεύει·
ἕως παρέλθῃ τοῦ θυμοῦ ἡ καταιγὶς προσμένει,
καὶ μὲ ψυχὴν πιστεύουσαν τοὺς πόνους ὑπομένει·
Τὰς ῥίζας ἡ ὑπομονὴ πικρὰς εἰς τὴν γῆν ἔχει,
ἀλλ' ἄνω εἰς τὸν οὐρανὸν γλυκεῖς καρποὺς παρέχει...

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΚΥΨΕΛΙΔΑΙ

ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΕΝΤΕ

Πρᾶξις πρώτη.—Σκηνὴ πρώτη.

Οἰκία Περιάνδρου. ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ, ΚΥΨΕΛΟΣ καὶ ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ (εἰσερχόμενος εἰς τὴν σκηνὴν μετὰ τῶν τέκνων του Πρὸς τοὺς ἀνθρώπους του).

Θυσίαν εἰς τὸν Δία τὸν Ἐφέστιον.

(Πρὸς τοὺς υἱούς του).

Μετὰ μακράν σας στέρησιν ἡ πατρικὴ
σᾶς βλέπει πάλιν στέγη, κ' ἡ ἀγκάλη μου
σᾶς περιπτύσσει, τέκνα μου, μετὰ χαρᾶς.
Μοῖρα κακὴ πρὸ χρόνων ἐκ τῶν κόλπων μου
σᾶς ἥρπασε, καὶ ἔζων βίον ἄτεκνον·
ἀλλὰ ὁ ἀγαθός μου δαίμων σήμερον,
ὁ δαίμων τῆς πατρίδος τῆς ποθούσης σας
σᾶς ἐπανάγει οἴκαδε νεοθαλῆ
φυτά, μὲ τὴν σκιά σας τὴν ἀμφιλαφῆ
τὴν γῆν ἐκείνης νὰ σκιάσητε, κ' ἐμοῦ
τοῦ ἀπωρφανισμένου νὰ θερμάνητε
τὴν γηραιὰν καρδίαν, νὰ φαιδρύνητε
τὸν βίον τὸν μονήρη, καὶ τὴν σήμερον
σᾶς περιπτύσσω τέλος εἰς τοὺς κόλπους μου,
πολύτιμοί μοι κορυφαί, παμπόθητοι
υἱοί μου! Τύχης τὰ ἀνθρώπινα τυφλῆς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δὲν εἶναι ἔργον. Οἱ θεοὶ διέπουσι
τὸν βίον τοῦ ἀνθρώπου. Ἤλπισά ποτε
τὰ φέροντα χιτῶνα πρὶν μειράκια
νὰ ἐπανίδω νέους, ἐπιδέξια
φοροῦντας τὴν χλαμύδα τὴν ἐφηβικήν,
τὴν κόμην πρὸ πολλοῦ εἰς τὸν 'Απόλλωνα
προσενεγκόντας ἤδη, καὶ τὸ πρόσωπον
μ' ἁβρῶν γενείων στέφος καλλιπάρειον
ὡραϊσμένους; Κύψελε, Λυκόφρον! Πλὴν
σεῖς σιωπᾶτε κατηφεῖς. Κατήφειαν
σας φέρει ἡ χαρά μου;

ΚΥΨΕΛΟΣ Ὄχι πάτερ μου.
Εἰς ὅσα εἶπες τίποτε ν' ἀποκριθῶ
δὲν ἔχω· διὰ τοῦτο σιωπῶ. 'Αλλὰ
ποσῶς δὲν εἶμαι κατηφής· αἰσθάνομαι
χαρὰν ἐξ ἐναντίας ὅτι οἱ θεοὶ
μ' ἐχάρισαν πατέρα σὲ τὸν πλούσιον
καὶ μέγαν τῆς Κορίνθου τύραννον.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ (καθ' ἑαυτόν). Ὦ Ζεῦ!
—Καὶ σύ, υἱέ μου δευτερότοκε, ἀλλὰ
ἠγαπημέν' ἐξ ἴσου μὲ τὸν Κύψελον,
καὶ σὺ Λυκόφρον σιωπᾷς,

(Ὁ Λυκόφρων μένει σύννους καὶ σιωπηλός. Μετὰ μικρὰν παῦσιν).

Τὸ πρόσωπον,
τοὺς ὀφθαλμούς σου κἄν, Λυκόφρον, πρὸς ἐμὲ
ποσῶς δὲν στρέφεις; Πλὴν εἰς μάτην, τέκον μου,
υἱέ μου, ὦ Λυκόφρον!

ΛΥΚΟΦΡΩΝ (ριπτόμενος αἴφνης εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Περιάνδρου).
Πάτερ, πάτερ μου!

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ. Εἰπέ, εἰπέ μοι λάλησον.
ΛΥΚΟΦΡΩΝ. Ὢ διατί,
μ' ἄνθη ἐνῷ καὶ μὲ στεφάνους ἔστρωσε
τὸν δρόμον μου ἡ εὐτυχία, τρέμω μὴ
πατήσω εἰς ἀκάνθας ; Χρόνον ἔζησα
μακρὸν νομίζων ὅτι εἶμαι ὀρφανός,
καὶ βλέπων τοὺς ὁμήλικας νὰ ἔχωσι
πατέρα καὶ μητέρα τοὺς ἐφθόνουν, καὶ
τὴν τύχην ἐπεθύμουν τὴν βασιλικὴν
ν' ἀλλάξω μὲ τὴν τύχην των τὴν πένησσαν.
'Εξαίφνης — ποία μου ἡ χαρά ! — μανθάνομεν
πῶς ἔχομεν πατέρα, ὅστις μᾶς καλεῖ.
'Εκ τῆς χαρᾶς μεθύων ἔξω τῶν τειχῶν
τῆς 'Επιδαύρου τρέχω μὲ τὸν ἀδελφόν,
καὶ σπεύδω πρὸς τὴν Κόρινθον. Μυριαχῶς
τὴν ὄψιν τοῦ πατρὸς ἡ φαντασία μου
ἀνέπλαττε, καὶ πτέρυγας γοργὰς πτηνοῦ
μὴ ἔχων ἠδημόνουν. Τὸν τρισπόθητον
πατέρα τέλος βλέπω, καὶ — ὦ πάτερ μου,
ἀνοησία παιδική ! Συγχώρησον
Ἡ μέθη τῆς χαρᾶς μὲ παραζάλισε.
ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ. Λυκόφρον, λυπηρός τις βλέπω, στοχασμὸς
τὸ πνεῦμά σου ταράττει. Τὴν καρδίαν σου
εἰς τὸν πατέρα ἄνοιξον. Τὰ τέκνα μου
ποθῶ νὰ βλέπω χαίροντα σήμερον,
καθὼς ἐγώ. Εἰπέ, τί ἔχεις ;
ΛΥΚΟΦΡΩΝ. Τίποτε ;
ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ. Λυκόφρων !
ΛΥΚΟΦΡΩΝ. Πάτερ, σύγγνωθι τῆς δυστυχοῦς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καρδίας τοῦ υἱοῦ σου τ' ἀνεξήγητα
αἰσθήματα. Ἂν ἀντὶ νὰ πάλλῃ ἐκ χαρᾶς
ἀδημονεῖ καὶ θλίβεται ὡς εἰς εἱρκτὴν
κλεισθεῖσα τὰ λαμπρὰ αὐτὰ ἀνάκτορα,
καὶ τὸν ἀέρα πάλιν καὶ τὸν οὐρανὸν
ζητεῖ τῆς 'Επιδαύρου, πάτερ, σύγγνωθι.
Αὐτὴ ἀκόμη νεαρὰ καὶ ἄπειρος,
κ' ἡ χαρὰ βάρος μέγα καὶ ἀσύνηθες.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ. Τῇ ἀληθείᾳ, τέκνον μου, δὲν ἐννοῶ
τοὺς μεμψιμοίρους λόγους σου. 'Αλλὰ καιρὸς
ν' ἀναπαυθῆτε Ἤλθατε μακρὰν ὁδόν.

(Πρὸς τοὺς ἀνθρώπους του)

Εἰς τὸ λουτρὸν τοὺς ἡγεμόνας. Εἰς λαμπρὸν
συμπόσιον προσμένει ὅλ' ἡ Κόρινθος
νὰ ἴδῃ τοὺς υἱούς μου ἐπειτ' Ἄγετε·
καὶ σύ, Λυκόφρων φίλτατέ μου, πάραυτα
θὰ ἴδῃς, ἂν του Περιάνδρου ἡ αὐλὴ
εἱρκτή, ὡς λέγεις εἶναι ἢ Μουσῶν ναός,
τῶν θρόνων τῆς 'Ελλάδος ἐγκαλλώπισμα
καὶ πρυτανεῖον τῶν σοφῶν της. Ἄγετε.

(Οἱ ἄνθρωποι τοῦ Περιάνδρου ἐξάγουσι τὸν Κύψελον καὶ Λυκόφρονα.)

Δ. ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΜΕΡΟΠΗ

ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΕΝΤΕ

Πρᾶξις τρίτη. — Σκηνὴ τρίτη

ΑΙΠΥΤΟΣ, ΠΟΛΥΦΟΝΤΗΣ, ΜΕΡΟΠΗ καὶ ΕΥΡΥΜΕΔΗ

ΠΟΛΥΦΟΝΤΗΣ. Χαῖρε, ἄνασσα
ΜΕΡΟΠΗ. Χαῖρε καὶ σύ, ὦ βασιλεῦ, καθὼς ἐγώ.
ΑΙΠΥΤΟΣ. (ἄνευ τῆς ἱκετηρίας δραμὼν πρὸς τὴν Μερόπην).
ὮΩ τῆς Μεσσήνης ἡ κλεινὴ βασίλισσα
καὶ ἄνασσα Μερόπη—,
ΠΟΛΥΦΟΝΤΗΣ (πρὸς ἑαυτόν). Ποῖον τόλμημα !
ΑΙΠΥΤΟΣ. Ὦ μῆτερ παμφιλτάτη τοῦ Αἰπύτου σύ !
ΜΕΡΟΠΗ. Θεοί, τί βλέπω :
(Πρὸς τὴν Εὐρυμέδην, ἀλλὰ χωρὶς νὰ στραφῇ πρὸς αὐτὴν ὡς προσηλωμένη πρὸς τὸν Αἴπυτον, ἀποτεινομένη δὲ πρὸς αὐτὴν μόνον διὰ τῆς ἑτέρας χειρός).
Εὐρυμέδη !
ΑΙΠΥΤΟΣ. Πότνια,
ὦ μῆτερ τοῦ Αἰπύτου, εἰς τοὺς πόδας σου
γονυκλινὴς προσπίπτων ἄφες ν' ἀσπασθῶ
καὶ μὲ θερμὰ νὰ καταβρέξω δάκρυα
τὴν σεβασμίαν ταύτην δεξιάν.
(πράττει ὅ,τι λέγει).
ΠΟΛΥΦΟΝΤΗΣ (καθ' ἑυατὸν.) 'Ιδέ
ὁ μιαρὸς τὶ δόλον ἐπενόησε !
ΜΕΡΟΠΗ. (ἔχουσα ἤδη καὶ μέχρι τέλους τῆς σκηνῆς ταύτης ἀναποσπάστως προσηλωμένους τοὺς ὀφθαλμούς της εἰς τὸν Αἴπυτον).

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τίς εἶσαι, νέε σύ, ὁ τὴν καρδίαν μου
ταράττων μέχρι τῶν ἐσχάτων της μυχῶν,
καὶ διὰ τῆς μορφῆς σου τῆς ἀπατηλῆς
τὰς φρένας καὶ τὴν ὅρασιν τῆς δυστυχοῦς
μητρὸς ἀποπλανῶν ; Δὲν ἀποκρίνεσαι ;
Τίς εἶσαι ; σ' ἐρωτῶ, πῶς ὀνομάζεσαι ;

ΑΙΠΥΤΟΣ. 'Εξ Αἰτωλίας εἶμαι ξένος νέηλυς,
καὶ Τηλεφόντης λέγομαι.

ΜΕΡΟΠΗ Ποία φωνή !
τί πόνος, ποία συμπαθητικὴ μορφή !
(πρὸς τὴν Εὐρυμέδην, ἀλλ' ὅπως καὶ ἀνωτέρω).
Τὸν ἤκουσας, τὸν βλέπεις, Εὐρυμέδη μου ;
'Ιδέ, οἱ χαρακτῆρες τοῦ προσώπου του
εἰς σὲ δὲν ἐνθυμίζουν τὸν Κρεσφόντην ;
τὸ βλέμμα του πρὸ πάντων—!

ΕΥΡΥΜΕΔΗ Ποία πλάνη φεῦ !

ΜΕΡΟΠΗ Ναί, ποία πλάνη ! ποῖον ὄνειρον ψευδές,
ἀπατηλόν, ὦ Εὐρυμέδη, πλὴν τερπνόν !
—"Εχεις μητέρα, ξένε ;

ΑΙΠΥΤΟΣ "Εχω, ἄνασσα.

ΜΕΡΟΠΗ Καὶ ζῇ ἀκόμ' ἡ μήτηρ σου ;

ΑΙΠΥΤΟΣ Ζῇ, ἄνασσα.

ΜΕΡΟΠΗ. Εἰπέ μοι, ξένε, σ' ἀγαπᾷ, τὴν ἀγαπᾷ ;

ΑΙΠΥΤΟΣ. Ναί, μ' ἀγαπᾷ, τὸ βλέπω, τὸ αἰσθάνομαι,
Κ' ἐγὼ— "Ω ! ἂν ἐγώ, θεοί, τὴν ἀγαπῶ !
Διὰ τοὺς ὀφθαλμούς μου προσφιλέστερον
ὂν τῆς μητρός μου ταύτης καὶ γλυκύτερον
ὁ ἥλιος ἀκόμη δὲν ἐφώτισεν
ἐπὶ τοῦ κόσμου, ἄνασσα. Ἡ θέα της

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τόσον γλυκειὰ μ' εἶναι, τόσον προσφιλής,
ὥστε πρὸς πάντα ἐὰν ἔμελλον τυφλὸς
νὰ γίνω, ἵνα βλέπω τὴν μητέρα μου,
τυφλὸς νὰ εἶμαι ἐδεχόμην πάντοτε
καὶ πρὸς τὸν κόσμον ὅλον τὸν ἐπίλοιπον,
καὶ ὀφθαλμοὺς νὰ ἔχω μόνον διὰ τὴν
μητέρα μου!

ΜΕΡΟΠΗ. Εὐδαῖμον μῆτερ!

ΕΠΡΥΜΕΔΗ ῏Ω θεοί!

ΜΕΡΟΠΗ. Κ' ἐγὼ—μὲ βλέπεις, ξένε;—εἶχα καὶ ἐγὼ
υἱόν, ὅποιος σύ, τῆς ἡλικίας σου,
ἀλλ' ὀρφανὸν καὶ μόνον—ξένε, μ' ἐννοεῖς;
ναί, ὀρφανὸν καὶ μόνον, ξένον, ἔρημον.

ΕΥΡΥΜΕΛΗ. ῏Ω ἄνασσα Μερόπη!

ΜΕΡΟΜΗ. Εἶχον, ναί, κ' ἐγὼ
υἱόν. 'Αλλ' εἶσ' ἀκόμη νέος, ξένε. σύ,
οὐδ' ἔαμθες ἀκόμη τί σημαίνουσιν
αἱ λέξεις αὗται. ῎Οχι, σὺ οὐδέποτε,
οὐδέποτε οἱ ἄνδρες σεῖς θὰ μάθητε
οὐδὲ θὰ αἰσθανθῆτε ποίαν ἔννοιαν
καὶ σημασίαν διὰ τὴν καρδίαν τῆς
μητρὸς ἡ λέξις αὕτη ἔχει ἡ ἁπλῆ:
υἱός.—Πλὴν σὺ δακρύεις, σὺ μὲ ἐννοεῖς.
Καὶ ὅμως σὺ δὲν εἶσαι μήτηρ, ὡς ἐγώ.

ΠΟΛΥΦΟΝΤΗΣ. Ταλαίπωρη Μερόπη!

ΕΥΡΥΜΕΔΗ· Σύνελθ' ἄνασσα.

ΜΕΡΟΠΗ. Διὰ νὰ μ' ἐννοήσῃς, ξένε, κάλλιον.
— διότι μ' ἐννοεῖς, διότι' ἡ θέα σου,
διότι ἡ ὡραία σου καὶ ἄδολος

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

αὐτὴ μορφὴ ἑλκύει τὴν καρδίαν μου
καθὼς τοῦ κοιμωμένου Ἐνδυμίωνος
ἡ ὄψις τῆς Σελήνης τ' ὄμμα τ' ἄγρυπνον—
ναί, ἵνα μ' ἐννοήσῃς, ξένε, ἄκουσον.
Δὲν εἶχον ἕνα μόνον, εἶχον τρεῖς υἱούς.
ἀλλὰ τοὺς δύο, παῖδας ἔτι νεαρούς,
μοὶ τοὺς ἐφόνευσαν. Κ' ἦλθον ἐδῶ ἐγώ,
καὶ εἶδον κείμενα ἐδῶ χαμαί,
εἰς ταῦτα τῆς Μεσσήνης τὰ ἀνάκτορα,
τὰ νεαρά των σώματα ἀγνώριστα,
κρεουργημένα, αἱματόφυρτα, ἐγώ,
ὦ ξένε, μ' ἐννοεῖς ; Ἐγὼ ἡ μήτηρ των !
Τὸν τρίτον μου υἱόν, παιδίον νήπιον,
ψελλίζον μόλις, χεῖρες εὔσπλαγχνοι μακρὰν
κ' ἐκτὸς τῆς Μεσσηνίας τὸν διέσωσαν.
Ὁ ὀρφανὸς υἱός μου οὗτος καὶ φυγάς,
τὸ μόνον ἦτο τέκνον μου, μὲ ἐννοεῖς ;
ἦτο τὸ πᾶν, ὁ κόσμος ὅλος δι' ἐμέ,
Ἐγώ, μὲ βλέπεις ; εἶμαι ἡ βασίλισσα
ἐδῶ τῆς Μεσσηνίας Τὴν βασιλικὴν
πλὴν ἁλουργίδα ταύτην, τὸ διάδημα,
τὸν θρόνον τῆς Μεσσήνης, σύμπαντας ὁμοῦ
τοὺς θρόνους καὶ τὰς χώρας τῶν Ἡρακλειδῶν
ἤθελον δώσῃ, ξένε, εἰς ἀντάλλαγμα
μιᾶς ἡμέρας τοῦ υἱοῦ μου. Μ' ἐννοεῖς ;
Πλὴν τὸν υἱόν μου τοῦτον, πλὴν τὸ τέκνον μου
τὸ μόνον τοῦτο, ξένε, τὸ ἐφόνευσαν.
Τί ; τρέμεις ἐκ τῆς φρίκης ;

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΑΙΠΥΤΟΣ. Παῦσον, πρὸς θεῶν,
βασίλισσα.
ΜΕΡΟΠΗ. Ναὶ τρέμε ἐκ τῆς φρίκης σύ,
παιδίον. Σὺ δὲν εἶσαι μήτηρ. 'Αλλ' 'Εγὼ—
'Εγὼ δὲν τρέμω. Μ' ἔλειψεν ἡ δύναμις
τοῦ τρόμου καὶ τῆς φρίκης.
ΑΙΠΥΤΟΣ. Παῦσον, ἄνασσα.
ΜΕΡΟΠΗ. 'Αλλ' ὄχι, καὶ εἰς σὲ θὰ λείψ' ἡ δύναμις
τοῦ τρόμου καὶ τῆς φρίκης καὶ τῆς νέας σου
ζωῆς θὰ σταματήσῃ ἡ ἐνέργεια,
ὅταν ἀκούσῃς, ὅτι τὸν ἀνόσιον
καὶ μιαρὸν κακοῦργον, τὸν ἀπάνθρωπον
φονέα υἱοῦ μου,
(Ὁ Αἴπυτος ὑποχωρεῖ ἔντρομος πρὸς τὸν βωμόν).
εἰς τὸν οἶκόν του
φιλοξενεῖ, γνωρίζεις τίς ; Ὦ ! μάντευσον !
Ὁ σύζυγός μου.
ΠΟΛΥΦΟΝΤΗΣ. Ἄνασσα !
ΜΕΡΟΠΗ. Ὁ βασιλεὺς
ὁ Πολυφόντης.
ΠΟΛΥΦΟΝΤΗΣ. Ὄχι δὲν φιλοξενεῖ
ὁ οἶκος τοῦ συζύγου σου καὶ ἄνακτος
τὸν δολοφόνον τοῦ υἱοῦ σου, ἄνασσα,
ἀλλὰ τοῦ ἱκεσίου τῶν Ἡρακλειδῶν
Διὸς ὁ χῶρος οὗτος καὶ ὁ ἱερὸς
ἐδῶ βωμός, εἰς ὃν ἱκέσης ὁ φονεὺς
κατέφυγε, παρέχει σκέπην, ἄσυλον
καὶ προστασίαν.
ΜΕΡΟΠΗ. Ποῦ ; 'Εδῶ ; Τίο εἶναι ; Τίς ;

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΠΟΛΥΦΟΝΤΗΣ. Ὁ ξένος οὗτος
ΜΕΡΟΠΗ. Εὐρυμέδη — ;
ΕΥΡΥΜΕΔΗ. Ναί, αὐτὸς
ὁ Αἰτωλός.
ΜΕΡΟΠΗ Ὢ! ποία, θεοί, τύφλωσις!
Ὁ ξένος οὗτος ἡ ἀσπίς, ἡ ἔχιδνα;

(Ὁρμᾷ καὶ θέλει ν' ἁρπάσῃ τὸ ξίφος τοῦ Πολυφόντου, ὅστις ἐμποδίζει αὐτήν. Ὁρμᾷ ἔπειτα πρὸς τὸν βωμόν, ὃν ἐν τῷ μεταξὺ εἶχεν ἐναγκαλισθῇ ὁ Αἴπυτος, ἀλλ' ὁ Πολυφόντης ἔρχεται καὶ ἐκεῖ καὶ τὴν ἐμποδίζει).

ΠΟΛΥΦΟΝΤΗΣ. Τί μελετᾷς, παράφρον! Ποῦ, ὦ πάντολμε,
ποῦ προχωρεῖς ἐνταῦθα; Εἶναι ὁ βωμὸς
Διὸς τοῦ ἱκεσίου καὶ ξενίου τῶν
Ἡρακλειδῶν, διὰ τοὺς ξένους ἄσυλον
καὶ τοὺς ἱκέτας. Εἶναι, γύναι, ἱερὰ
ἡ κεφαλὴ τοῦ ξένου καὶ ἱκέτου μου.
'Οπίσ', ὀπίσω, βέβηλε. Φρουροί, ἐδῶ
ταχθῆτε πέριξ.
(Οἱ δορυφόροι περικυκλοῦσι τὸν βωμόν).
ΜΕΡΟΠΗ Ὢ θεοὶ αἰώνιοι!
τί βλέπω; τί δὲν εἶναι τῶν αἰσθήσεων
ἀπάτη τοῦτο; Ὤ, ποῖος ἀνόσιος,
αἰσχρὸς τῶν θείων νόμων ἐμπαιγμός! 'Ιδοὺ
λοιπόν, τὸ προσωπεῖον πλέον ἔπεσε,
καὶ τοῦ υἱοῦ μου τὸν φονέ' ἀναφανδὸν
ὁ τῆς Μεσσήνης προστατεύει βασιλεὺς
καὶ τρυφερὸς καὶ φίλτατός μου σύζυγος.
'Αλλ' ὄχι, Πολυφόντα, ὄχι, πρόμαχε
τῆς εὐσεβείας κ' ὑπουργὲ τῆς Θέμιδος!
'Εὰν δι' Ἡρακλείδην εἶναι ἱερὰ
ἡ κεφαλὴ τοῦ ξένου καὶ ἱκέτου του,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πολὺ ἱερωτέρα εἶνε δι' ἐμὲ
ἡ κεφαλὴ ἐκείνου, ὅστις ἔβαψε
τὰς χεῖράς του εἰς τὸ αἷμα Ἡρακλείδου, εἰς
τὸ αἷμα τοῦ υἱοῦ μου. Ναί, τὴν κεφαλὴν
τοῦ μιαροῦ κακούργοι ἀφιέρωσα
εἰς τὰς θεὰς τοῦ σκότους, αἵτινες γοργαὶ
καὶ παρὰ πόδας τοὺς φονεῖς διώκουσι,
τὸ αἷμα ἐκδικοῦνται. Κ' ἐκ τοῦ Ἅδου ἂν
αἱ Ἐρινύες καὶ τῆς γῆς ἐξέλειψαν,
διὰ τὸν δολοφόνον τοῦ Αἰπύτου μου
θὰ εὑρεθῇ, ὦ Πολυφόντα, Ἐρινύς.

[Ἐξέρχεται ἡ Μερόπη καὶ μετ' αὐτῆς ἡ Εὐρυμέδη]

. . . .

Σκηνὴ ἑβδόμη.

Ὁ Αἴπυτος κοιμᾶται εἰς τὸ κρηπίδωμα τοῦ βωμοῦ.

ΜΕΡΟΠΗ καὶ κατόπιν κρυφίως ΕΥΡΥΜΕΔΗ καὶ ΛΥΚΟΡΤΑΣ

ΜΕΡΟΠΗ [ἐλθοῦσα καὶ κατασκοπεύσασα τὸν Αἴπυτον].

Ἐδῶ κοιμᾶται—μόνος.
(Περιβλέπουσα).
Εἰς τὴν αἴθουσαν
οὐδεὶς φυλάττει πλέον. Σπεύσωμεν· καιρός·
['Ελθοῦσα ἐμπρὸς τοῦ ἀγάλματος τοῦ Διός].
—Ὦ ἱκετήσιε καὶ ξένιε σὺ Ζεῦ,
τὴν θείαν ἐπικαλοῦμαι ἀρωγήν,
ἢ τοὺς θεσμούς σου ἐὰν παραβαίνω νῦν,
τὸ αἷμα ἐκδικοῦσα τοῦ υἱοῦ μου, ὤ!
ὁ κεραυνός ἂς μὲ κατακαύσῃ, Ζεῦ,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πλὴν τὴν γλυκεῖαν ἄφες με ἐκδίκησιν
νὰ ἀπολαύσω ταύτην.
(Καταβᾶσα εἰς τὸ προσκήνιον).
—Σεῖς δέ, ὦ σεμνὰ
ὀνόματα τοῦ σκότους, καταχθόνιαι
θεαί, ὦ 'Ερινύες, σεῖς τὴν χεῖρά μου,
σᾶς ἱκετεύω σεῖς καθοδηγήσατε.
('Ελθοῦσα ὑπεράνω τοῦ Αἰπύτου καὶ ὑψώσασα ἐπ' αὐτοῦ τὸ ἐγχειρίδιον)
Σκιὰ παρωργισμένη τοῦ Αἰπύτου μου,
τὸ θῦμα δέξαι τὸ ἐκδικητήριον.

ΛΥΚΟΡΤΑΣ (δραμὼν καὶ παρεμβὰς μεταξὺ τοῦ Αἰπύτου καὶ τῆς Μερόπης).
Μερόπη, στάσου.

ΜΕΡΟΠΗ Γέρον, τί ἀποτολμᾷς;
'Οπίσω!
('Ο Αἴπυτος ἐγείρεται ἔντρομος).

ΛΥΚΟΡΤΑΣ. Μῆτερ τάλαινα, τί ἔμελλες
ἐδῶ νὰ πράξῃς;

ΜΕΡΟΠΗ Τὸν υἱόν μου ἔμελλον
νὰ ἐκδικήσω.

ΛΥΚΟΡΤΑΣ. Νὰ φονεύσῃς ἔμελλες;

ΜΕΡΟΠΗ. Τί λέγεις, ὦ Λυκόρτα;

ΑΙΠΥΤΟΣ. (παρατηρήσας τὸν Λυκόρταν). Πάτερ μου;
(παρατηρήσας τὴν Μερόπην) Θεοί!

ΛΥΚΟΡΤΑΣ. Ἡ μήτηρ σου Μερόπη, εἶναι, Αἴπυτε.
('Εκ τῆς χειρὸς τῆς Μερόπης ἐκπίπτει τὸ ἐγχειρίδιον).

ΜΕΡΟΠΗ. Σκληροῦ ὀνείρου ὀπτασία δὲν πλανᾷ
τὴν ὅρασίν μου, ὦ θεοὶ αἰώνιοι;

ΛΥΚΟΡΤΑΣ. Τοὺς ὀφθαλμούς σου ὄνειρον, μὰ τοὺς θεοὺς
τοὺς ἀθανάτους, ἄνασσα, δὲν ἀπατᾷ.
Εἶν' ὁ υἱός σου οὗτος, εἶν' ὁ Αἴπυτος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΜΕΡΟΠΗ. Ἡ μάντις μου καρδιὰ δὲν ἐψεύδετο
λοιπόν! Ὦ τρισολβία τῆς μητρὸς στιγμή!
Ὦ τέκνον, ὦ υἱέ μου!
ΑΙΠΥΤΟΣ. Μῆτερ, μῆτερ μου!
(Ρίπτονται εἰς τὰς ἀγκάλας ἀλλήλων).

Δ. ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗΣ

ΦΑΥΣΤΑ

ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΕΝΤΕ

Πράξις πρώτη—Σκηνὴ Ε΄.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ [1], ΑΒΛΑΒΙΟΣ

ΑΒΛΑΒΙΟΣ. Ὡς δι' ἑνὸς ἡ Ῥώμη ὅλη στόματος
σὲ μακαρίζει καὶ θαυμάζει, Κύριε.
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ. Παράδοξον!
ΑΒΛΑΒΙΟΣ Οὐδόλως. Πότε ἄλλοτε
ὑπῆρξε τόσον μέγα, τόσον ἀχανὲς
τὸ κράτος τῶν Ρωμαίων; Πότε ἄλλοτε
διῃρημένον τοῦτο εἰς τεμάχια
πλειότερα, εἰς κράτος πάλιν ἕν, ὡς πρίν,
ἀλλὰ ἀρρήκτως, ὅπως πρὶν οὐδέποτε,
νὰ συνενώσῃ νοῦς καὶ χεὶρ κατώρθωσε
θνητοῦ θαυμασιώτερον, θειότερον;
Τὶς ν' ἀριθμήσῃ δύναται τὰ τρόπαια,
τὴν νικηφόρον ὅσα ἐσημείωσαν
πορείαν σου διὰ τῆς οἰκουμένης; Τὶς
τὰς δάφνας, μ' ὅσας καθ' ἑκάστην δρέπουσα

---

[1] Κωνσταντῖνος ὁ μέγας

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νωπάς, πρὶν ἔτι μαρανθῶσιν αἵ προτοῦ,
μόλις νὰ στρώνῃ ἔφθανε τὸν δρόμον σου
ἡ Νίκη, πρὸ ποδῶν σου τρέχουσα γοργή;
Τὰ χρονικὰ τῆς Ῥώμης βρίθουσι νικῶν,
κ' ἡ πόλις τῶν Καισάρων εἶδε πρότερον
ἑκατοντάκις τῶν αὐτοκρατόρων της
τοὺς ἀετοὺς ἐκ τῶν ἐσχατιῶν τῆς γῆς
πρὸς τοὺς ἑπτά της λόφους ἐπιστρέφοντας
δαφνοστεφεῖς. Πλὴν πότε τόσας ἔδρεψε
Ῥωμαῖος δάφνας, ὄχι μόνον Γερμανοὺς
νικῶν καὶ Ράλλους, ὄχι τρέπων ἄτακτα
βαρβάρων στίφη, ἀλλ' ἐμπείρους στρατηγούς,
αὐτοὺς τοὺς χθὲς καὶ πρῴην αὐτοκράτορας,
οἵτινες σκῆπτρον εἰς τὴν χεῖρα ἕκαστος
ἐκράτουν, κ' ἐναντίον ρωμαϊκὰς
ὡδήγουν λεγεῶνας, τὸν Μαξέντιον,
τὸν Μαξιμιανὸν καὶ τὸν Λικίνιον;
Μόλις παρῆλθεν ἤδη δεκαετηρίς,
ἀφότου αἴφνης χείμαρρος ἐξ Ἄλπεων
καταρρυεὶς τὴν Ρώμην περιέζωσας
καὶ ἀναρπάσας αἴφνης ἐξηφάνισας
τοῦ Μαξεντίου τὰς δυνάμεις, καὶ αὐτὸν
καὶ τὴν κολοσσιαίαν τυραννίαν του.
Σκιρτῶσα ἐκ χαρᾶς εἰς τὰς ἀγκάλας της
σ' ἐδέχθ' ἡ Ῥώμη τότε τὸν σωτῆρά της·
ἀλλ' ἀπιστοῦντες πρὸς τὸ ἔργον τοῦ θνητοῦ,
ὡς θεῖον θαῦμα οἱ λαοὶ ἐπίστευσαν
τὴν νίκην σου ἐκείνην τότε, λέγοντες
ὅτ' εἰς τὰ ὕψη τ' οὐρανοῦ σταυρὸν ἰδὼν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ τὰς μυστηριώδεις πέριξ του
«Χριστός, ἐν τούτῳ νίκα», εἰς τὸ λάβαρον
τὰς λέξεις ταύτας ἔγραψας καὶ τὸν σταυρόν,
καὶ ὅτι δι' αὐτῶν ἐθαυματούργησας
Εἰς τὴν Μελβίαν γέφυραν τὴν νίκην σου.
Τόσον ὁ κόσμος ἐξεπλάγη. Τί παράδοξον
λοιπόν, τὸν Κωνσταντῖνον ἐὰν ἔχουσα
ἡ Ῥώμ' εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτῆς σήμερον
εἰκοσαετηρίδα ἑορτάζοντα,
πλήρη τοιούτων θαυμασίων ἀληθῶς
καὶ ὑπὲρ πᾶσαν ἀνθρωπίνην δύναμιν
καὶ ἔννοιαν κατορθωμάτων καὶ νικῶν,
σὲ μακαρίζει καὶ θαυμάζει ;

ΛΩΝΣΤΑΞΤΙΝΟΣ. Εὖγε ! Ἄ,
μὰ τὸν Ἀπόλλωνα καὶ μὰ τὸν Ἰησοῦν
ὁ πανηγυρικός σου ἀριστούργημα
τῆς τέχνης ἦτο, ἄξιος Κικέρωνος.
Εἰς τὸ θυμιατόν σου μόνον ἔρριψας
τὸν λίβανον πολὺ ἀφθόνως, ἀφειδῶς.
Πλὴν ματαιολογοῦμεν ἐν οὐ δέοντι.

ΑΒΛΑΒΙΟΣ. Εἰς τοὺς θεοὺς ὁμνύω, ὅτι, Κύριε,
εἰλικρινῶς, ἀδόλως σοὶ ἐλάλησα,

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ. Τότε θαυμάζω τὰς πληροφορίας σου.
Ἕως προχθὲς ἀκόμη σὺ μοὶ ἔλεγες,
ὅτι ὁ κόσμος ὅλος καὶ ἐκτὸς κ' ἐντὸς
τῆς Ῥώμης ἓν θαυμάζει μόνον πρόσωπον
καὶ μακαρίζει, τὸν υἱόν μου Κρίσπον.

ΑΒΛΑΒΙΟΣ Ναί.
ἀλλ' ὡς υἱόν σου μᾶλλον.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ. Ἄ, λανθάνεσαι
μεγάλως ὄχι ὡς υἱόν μου οὐδαμῶς·
ὡς νέον εὐπροσήγορον κ' ἐπαγωγόν,
ὡς ἱκανὸν ν' ἀνοίξῃ κ' εἰς τὸν ἔσχατον
τοῦ ὄχλου τὴν καρδίαν καὶ τὴν χεῖρά του
ὡς ἄδολον, ἀνδρεῖον καὶ ἡρωϊκόν,
ὡς Κρίσπον. Τὸν λαόν, ὡς βλέπω φίλε μου,
δὲν ἔμαθες καλῶς ἀκόμη οὐδὲ σύ,
ὁ τόσον σοφὸς ἄλλως καὶ πολύπειρος.
Δὲν ἔχει κρίσιν ὁ λαός, δὲν ἔχει νοῦν,
τὴν ὄψιν μόνον βλέπει κ' ἐπιφάνειαν,
καὶ κρίνει μὲ τὴν ὅρασιν, ὄχι τὸν νοῦν.
Τὸ κάλλος κ' ἡ νεότης, νὰ τὸ εἴδωλο,
παντὸς λαοῦ. τὸ κάλλος δέλεαρ γλυκὺ
τῶν ὀφθαλμῶν, ὡς ἡ νεότης δέλεαρ
τῆς φαντασίας. Ποίαν ἔχομεν τροφὴν
διὰ τὴν φαντασίαν ἢ τὴν ὅρασιν
ἡμεῖς τοῦ ὄχλου, σὺ κ' ἐγώ, 'Αβλάβιε;
Καμμίαν. Μόνον φόβον δύναται
εἰς τὸν λαὸν τὸ γῆρας νὰ ἐμπνεύσῃ, φεῦ,
ἐνῷ μυρίας ἐξαστράπτει φαεινὰς
ἐλπίδας μόνη βλέμματος ἀκτὶς
νεανικοῦ. Τὸ γῆρας ἥλιος
πρὸς δύσιν κλίνων, ὅστις ἓν ὑπόσχεται
τὴν νύκτα μόνον τὴν ψυχρὰν καὶ ζοφερὰν
'Αλλ' ἡ νεότης εἶνε ῥοδοδάκτυλος
'Ηώς, φοροῦσα ἐπὶ τοῦ μετώπου της
τοῦ κάλλους τὸν ἀδάμαντα τὸν φαεινόν,
τῆς 'Αφροδίτης τ' ἄστρον, ἥτις εὔελπις

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

προάγγελος ἡμέρας, φῶς ὑπόσχεται
καὶ λάμψιν κ' εὐτυχίαν. Τούτου ἕνεκα
λετρεύει τὸν υἱόν μου Κρίσπον ὁ λαός·
ΑΒΛΑΒΙΟΣ. Καὶ τούτου ἴσως ἕνεκα, ὦ Κύριε,
ἀλλ' ἔτι μᾶλλον ἕνεκα τῶν ἀρετῶν,
αἵνινες καθιστῶσιν αὐτὸν ἄξιον
διάδοχόν σου. Δὲν λατρεύει ὁ λαός
ὡς νέον τὸν υἱόν σου καὶ ὡς εὐειδῆ,
ἀλλ' ὡς τὸν τροπαιοῦχον καὶ δαφνοστεφῆ
τῆς Χαλκηδόνος νικητήν, ὡς τὸν—
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ. 'Αρκεῖ.
Εἰς τ' ἄκρον τῆς γωνίας καὶ ἀριστερᾷ
τῆς Ἱερᾶς Ὁδοῦ, ἣν διαβαίνομεν
ἐκ τοῦ Καπιτωλίου ἐπιστπέφοντες,
ὀκτὼ ἢ δέκα νέους παρετήρησα
ἰδιοτρόπως συνηγμένους. Τούτων εἷς
μὲ ἐδακτυλοδείκτει, καὶ στροφόδενος
πρὸς τοὺς λοιποὺς ἐγέλα συγκαγχάζοντας
ἀναφανδὸν ἢ κύπτοντας τὸ πρόσωπον
εἰς τ' ἄκρον τῆς τηβέννου των. Μ' ἐνέπαιζον.
Τοὺς εἶδες ;
ΑΒΛΑΒΙΟΣ. Ὄχι· ἀλλὰ ἕως αὔριον
θὰ ἔχῃς τὰ ὀνόματά των, Κύριε.
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ. Θὰ εἶναι συνομόται πάντως, ἴσως δὲ
καὶ φίλοι τοῦ υἱοῦ μου.
ΑΒΛΑΒΙΟΣ. 'Αποτρόπαιον!
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ. Καὶ λίαν ἀλλὰ ὄχι καὶ παράδοξον.
Αἴ, γηραιέ μου φίλε, συναναστροφαὶ
κακαὶ κ' ἐλπίδες κεφαλῆς νεανικῆς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εἰς τὴν ἐσχάτην δύνανται ἀπόνοιαν
τὸν ἄνθρωπον νὰ σπρώξουν. Πρὶν ἠθέλησας
τὸν πανηγυρικόν του νὰ μοὶ εἴπῃς, ὡς ἂν εἰ
τὰς ἀρετάς του καὶ τὰ κατορθώματα
ἐγὼ ἠγνόουν. Τί λοιπὸν ἐνόμισες;
δὲν εἶμ' ἐγὼ πατήρ του, δὲν τὸν ἀγαπῶ;
Καὶ τίς τὸν Κρίσπον ἔνδοξον κατέστησε,
τίς ἄλλος παρ' ἐμέ, ὅστις νεώτατον
ἀκόμη τόσον ὕψωσα, φερόμενος
ἀπερισκέπτως, ὡς ἐπείσθην πρὸ πολλοῦ,
τοποθετήσας οὕτως, ὥστε νὰ φανοῦν
αἱ ἀρεταί του καὶ νὰ δοξασθῇ αὐτός;
Τίς εἰς τὸν θρόνον Καίσαρος τὸν ὕψωσε,
νεώτατον ἀκόμη, δίδων εἰς αὐτὸν
τὰ δευτερεῖα τῆς αὐτοκρατορικῆς
ἀρχῆς τοιουτοτρόπως, τίς εἰ μὴ ἐγώ;
'Αλλ' εἶναι νέος ἀπερίσκεπτος πολύ,
κ' ἡ πρόωρος ἀρχή του μόνον μ' ἔπαρσιν
ἐπλήρωσε καὶ τῦφον τὴν καρδίαν του,
καὶ μὲ φιλοδοξίαν ἀσυμβίβαστον,
'Αβλάβιέ μου, μὲ τὴν ἡλικίαν του.
Διῴκει τὴν Γαλλίαν ὡς ἀπόλυτος
σχεδὸν μονάρχης· ἀλλ' ἐρώτα με καὶ πῶς;
Τοιουτρόπως, ὥστε ὁ λαὸς αὐτῆς
ἐλέτρευε τὸν ὅμοιόν του καίσαρα!
'Ολίγοι ἔτι, ὡς ὁ Κρίσπος, καίσαρες,
καὶ οἱ λαοί, ὡς ἵπποι ἀχαλίνωτοι
ἀφηνιῶντες, θὰ διασπαράξωσι
τὸ κράτος, ὅπερ μόλις διὰ σιδηρᾶς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

χειρὸς νὰ συνενώσω μετὰ ποταμοὺς
κατρώθωσα αἱμάτων. Ἀνεκάλεσα
τὸν Κρίσπον ἐκ Γαλλίας καὶ διώρισα
τὸν Κωνσταντῖνον. Εἶναι παῖς ἀκόμη, ναί,
ἀλλὰ καπνοὺς δὲν ἔχει, καὶ θὰ κυβερνᾷ
ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν ἄλλων. Ἔπειτα
τὸ ἤθελε, νὰ σ' εἴπω τὴν ἀλήθειαν
κ' ἡ μήτηρ του, ἡ Φαῦστα. Τί δὲ γίνεται ;
Ἀντὶ ὁ Κρίσπος τὴν φιλοδοξίαν του
νὰ καταστείλῃ καὶ νὰ μείνῃ ἥσυχος,
ζητεῖ ἀρχήν, ἣν μὴ λαβὼν ὀργίζεται
καὶ μανιώδης εἰς τοὺς κόλπους ρίπτεται
τῶν δυσηρεστημένων καὶ συνωμοτῶν.
Γνωρίζεις κάλλιόν μου σύ, Ἀβλάβιε,
ὅτι ἡ Ῥώμη εἶναι τὸ παγκόσμιον
κακοηθείας πάσης καὶ διαφθορᾶς
φυτώριον ὁμοῦ καὶ καταγώγιον,
καὶ ὅτι συνωμότας ἢ νὰ τρέφῃ ἢ
νὰ προστατεύῃ ἡ πατρὶς δὲν ἔπαυσε
ποτὲ τοῦ Κατιλίνα.

ΑΒΛΑΒΙΟΣ Ἀληθέστατον.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ. Αἴ, Κρίσπε, Κρίσπε !—Ἄκουσον, Ἀβλάβιε.
Τὸ πρὸ πολλοῦ κλεισμένον τῶν καταδοτῶν
δὲν ἔπρεπε ν' ἀνοίξω πάλιν στάδιον·
πλὴν τί νὰ κάμω ; Ἀνεκοίνωσας παντοῦ
τὸ περὶ τούτων εἰδικὸν διάταγμα ;

ΑΒΛΑΒΙΟΣ. Πρὸ ἡμερῶν.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ. Καὶ πάλιν γράψε, Ὕπαρχε.
Δικαιοσύνη αὐστηρὰ θ' ἀποδοθῇ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀνεξαιρέτως κατὰ πάντων· μ' ἐννοεῖς;
Ἐὰν ὁ ὀφθαλμός σου, εἶπεν ὁ Χριστός,
σὲ σκανδαλίζῃ, ἔκβαλέ τον. Οἱ Θεοὶ
ἐκ τῆς ἀνάγκης ταύτης νὰ μὲ σώσωσιν,
ἀλλ' ἐν ἀνάγκῃ θὰ τὸ πράξω. Ὕπαγε.

(Ὁ Ἀβλάβιος ἐξέρχεται).

Σκηνὴ Ε΄.

(Προβαίνει ἐκ τῶν ἀριστερῶν παρασκηνίων ἡ Ἑλένη προπεμπομένη ὑπὸ τῆς περὶ αὐτὴν αὐλικῆς θεραπείας.)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΕΛΕΝΗ

ΕΛΕΝΗ. Υἱέ μου Κωνσταντῖνε!
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ. Χαῖρε, μῆτέρ μου!

(Ὁ Κωνσταντῖνος ἀσπάζεται τὴν Ἑλένην καὶ ὁδηγεῖ αὐτὴν εἰς ἐξ ἀριστερῶν αὐτοῦ θρόνον).

Λυποῦμαι ὅτι ἕνεκεν ἀσχολιῶν
σπουδαίων δὲν εἰσῆλθον εἰς τὴν τελετὴν
τῆς ἐκκλησίας.
ΕΛΕΝΗ. Ἔπρεπε, χριστιανὸς
ἀφοῦ, υἱέ μου, εἶσαι εὐσεβέστατος,
καὶ τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ
τοσοῦτον ἐβοήθησας κ' ἐστήριξας,
ἔπρεπε νὰ εἰσέλθῃς, ὅτε μάλιστα
κ' ἡ ἑορτή σου τὸ ἀπῄτει σήμερον,
νὰ προσκυνήσῃς τὸν σταυρὸν τὸν τίμιον,
καὶ νὰ σὲ εὐλογήσῃ ὁ Ἐπίσκοπος.
Πλὴν δὲν πειράζει ἕνεκα τῶν ἄλλων σου
καλῶν καὶ θεαρέστων ἔργων ὁ Θεὸς
θὰ παραβλέψῃ ταύτην σου τὴν ἔλλειψιν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Σκηνὴ ΣΤ΄.

(Προβαίνει ἐκ τῶν δεξιῶν παρασκηνίων ἡ Φαῦστα μετὰ τῆς περὶ αὐτὴν θεραπείας).

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, ΕΛΕΝΗ, ΦΑΥΣΤΑ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ. Χαῖρε, φιλτάτη Φαύστα!

ΦΑΥΣΤΑ. Χαῖρε, Κύριε!
Πολλὰ τὰ ἔτη, Κωνσταντῖνε, σ' εὔχομαι
καὶ ὑγιῆ καὶ εὐτυχῆ καὶ ἔνδοξα
ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ κόσμου, πρὸς θάνατον
μνήμην καὶ δόξαν σοῦ τε καὶ τοῦ οἴκου σου
καὶ πρὸς χαράν μου.

(Ὁ Κωνσταττῖνος ἀσπάζεται αὐτὴν καὶ ὁδηγεῖ πρὸς τὸν δεξιόθεν αὐτοῦ θρόνον).

ΕΛΕΝΗ Πλήρης εἶναι σήμερον,
Θεέ μου, ἡ χαρά μου. Ὡς ὁ Συμεὼν
κ' ἐγὼ νὰ εἴπω δικαιοῦμαι σήμερον·
Νῦν ἀπολύεις, Δέσποτα, τὴν δούλην σου·
οἱ ὀφθαλμοί μου εἶδον τὸ σωτήριον,
τὴν δόξαν τῆς ἁγίας ἐκκλησίας σου
καὶ τοῦ Εὐαγγελίου. Εἶδον τὸν σταυρὸν
ἐπὶ τοῦ θρόνου· εἶδον εἰς τὴν Νίκαιαν
τριακοσίους δέκα ὀκτὼ σοφοὺς
καὶ ἱεροὺς πατέρας δογματίζοντας
περὶ τῆς ἄνω βασιλείας, πρῶτον δὲ
χριστιανὸν Ῥωμαῖον αὐτοκράτορα
τὸν Κωνσταντῖνον εἶδον τὸν υἱόν μου. Νῦν,
νῦν ἡ χαρά μου, τέκνον μου, πεπλήρωται·
νῦν τοῦ ὀνόματός σου πλήρης κ' ἐσαεὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀθάνατος ἡ δόξα. Πλήν, ὦ φίλτατε,
υἱὲ καὶ κύριέ μου, ὅπως ἡ χαρὰ
ἐμοῦ καὶ πάντων πλήρης, οὔρω σήμερον
ἂς γίνῃ πλήρης κ' ἡ χαρὰ τοῦ οἴκου σου.
Ὑπάρχει τις ἐνταῦθα, σὰρξ καὶ αἷμά σου,
βαρύθυμος, ἐν ᾧ οἱ πάντες χαίρουσι,
πενθῶν, ἐν ᾧ ὁ κόσμος ἑορτάζει πᾶς,
ἐν παραβύστῳ καὶ γωνίᾳ ἑαυτὸν
συστέλλων καὶ συγκρύπτων, ὅπου σήμερον
σοβοῦσιν ἐλευθέρως καὶ οἱ δοῦλοί σου.
Ὑπάρχει τις εἰς τῆς οἰκογονείας σου
τὸν κύκλον τοῦτον εὐτυχῆ καὶ χαίροντα
περίλυπος μακρόθεν ἀποβλέπων νῦν,
διότι τὸν φραγμὸν τῆς δυσμενείας σου,
φραγμὸν συκοφαντίας ἀποτρόπαιον,
νὰ ὑπερβάλῃ ὁ ἀθῷος δὲν τολμᾷ.
Ἂς πέσῃ οὗτος ὁ φραγμὸς ὁ ἄδικος
τῆς δυσμενείας σήμερον, υἱέ μου. Ναί,
τῆς παγκοσμίου ἑορτῆς σου καὶ χαρᾶς
καὶ χάριτος κ' εὐνοίας μία κἂν ἀκτὶς
ἂς ἀνατείλῃ κ' εἰς αὐτοῦ τὸ πρόσωπον,
Ἐὰν δὲ κ' ἔπταισέ τι, τῆς συγγνώμης σου
μόνος αὐτὸς θὰ μένῃ ξένος σήμερον,
ὁ Κρίσπος μόνον, ὁ υἱός σου;

[Δακρύει. Αἴφνης πρὸς τοὺς ἰδίους θεράποντας]

Εἴπατε
τὸν Καίσαρα νὰ ἔλθῃ.

[Οἱ θεράποντες ἐξέρχονται]

ΚΩΝ)ΤΙΝΟΣ [Ταχέως πρὸς τοὺς θεράποντας, ἀπελθόντας ὅμως ἤδη]
Ὄχι!

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

(Πρὸς τὴν Ἑλένην μετ' ἀδημονίας, ἀλλ' ἠπίως).

Μῆτέρ μου,

πῶς σκέπτεσαι !

(Πρὸς τὴν Ἑλένην μετά τινος αὐστηρότητος)

Αὐγούστα, κακῶς ἔπραξας.

ΕΛΕΝΗ Υἱὲ καὶ κύριέ μου, ἔσο εὐμενὴς
ὡς αὐτοκράτωρ, ἔσο πρᾶος ὡς πατήρ.

Σκηνὴ Ζ'.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, ΕΛΕΝΗ, ΦΑΥΣΤΑ, ΚΡΙΣΠΟΣ

ΚΡΙΣΠΟΣ Ὦ πάτερ μου !

[προσπίπτει γονυπετὴς πρὸς τοῦ πατρικοῦ θρόνου]

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Τί θέλεις, Καῖσαρ, τί ζητεῖς

ΚΡΙΣΠΟΣ Δὲν ἔρχεται ὁ Καῖσαρ πρὸς τὸν Αὔγουστον,
ἀλλ' ὁ υἱὸς πρὸς τὸν πατέρα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Τί ζητεῖς ;

ΚΡΙΣΠΟΣ Οὐδὲν καὶ πάντα. Ἐκ τοῦ αὐτοκράτορος
Οὐδέν. Τὰ πάντα παρὰ τοῦ πατρός. Ζητῶ
—Ὤ! τί ζητῶ;! Ὁπόταν ἤμην, πάτερ μου,
μικρὸν παιδίον, τῆς φιλτάτης μου μητρὸς
ὀρφανισθέν, ἐζήτουν κλαίων καὶ θρηνῶν
τὸ μόνον, ὅπερ μ' εἶχε μείνῃ ἀγαθὸν,
τὸν κόλπον τοῦ πατρός μου, τὴν ἀγκάλην του.
Καὶ μ' ἔφερεν ἐκεῖ εἰς τὴν ἀγκάλην του,
καὶ εἴμεθα ἐκεῖ κ' οἱ δύο—κάλλιστα
τὸ ἐνθυμοῦμαι—καὶ οἱ δύο εὐτυχεῖς.
Ἡ εὐτυχία πρὸ πολλοῦ ἐξέλιπεν
ἐκείνη, καὶ καθ' ἣν ἡμέραν εἰς φονεῖς
καὶ καταδίκους ἡ ζωὴ χαρίζεται

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ζητῶ ὡς χάριν καὶ γονυπετὴς ἐγὼ
ἓν βλέμμα παρὰ τοῦ πατρός μου εὐμενές.
ἓν ρῆμ' ἀγάπης, μίαν λέξιν του στοργῆς.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Αὐτὴ ἡ ἄσκεπτος μου σὲ διέφθειρεν
ἀγάπη τόσον, Κρίσπε.

ΚΡΙΣΠΟΣ [Μεθ' ὁρμῆς ἐγειρόμενος]
Μὲ διέφθειρεν ;
'Ιδοὺ λοιπόν, ἐλύθη τὸ μυστήριον.
Γνωρίζω τώρα τῆς δυσαρεσκείας σου
τὸν λόγον. Διεφθάρην. Ποία, πάτερ μου,
εἶν' ἡ διαφθορά μου ;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Τόπος καὶ καιρὸς
δὲν εἶν' ἐδῶ τοιαύτης ἐρωτήσεως.

ΚΡΙΣΠΟΣ Μὲ διαβάλλουν, πάτερ, μὲ συκοφαντοῦν.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Σιώπα, Καῖσαρ.

ΚΡΙΣΠΟΣ. ['Ολονὲν ἐξαπτόμενος]. Πάτερ, μὲ συκοφαντοῦν,
ζητοῦν τὸν ὄλεθρόν μου.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Καῖσαρ, σιωπή !

ΚΡΙΣΠΟΣ [Μετὰ τολμηρᾶς ὁρμῆς].
Ποτὲ ἐνόσῳ ζῶ· μόνος ὁ θάνατος
τὸ στόμα μου ἂς φράξῃ. 'Αλλ' ἐνόσῳ ζῶ,
θὰ κράζω : εἶμ' ἀθῷος, εἶμ' ἐνώπιον
ἀνθρώπων καὶ θεῶν ἀθῷος. Ἔνοχον
μὲ λέγει εἷς μόνος, μία γλῶσσα ἔνοχον
μὲ λέγει ἰοβόλος, μία ἔχιδνα
τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν ἐφαρμάκευσε
συκοφαντοῦσα τοῦ πατρός μου, καὶ αὐτὴν
τὴν ἔχιδναν ὁ κόσμος τὴν γνωρίζει !

[Ταῦτα λέγων ρίπτει φλογερὰ βλέμματα πρὸς τὴν Φαῦσταν]

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ. (Ὀργίλος πρὸς τὸν Κρίσπον). Πῶς;

(Ἡ Φαῦστα κλονεῖται καὶ ἀναπίπτει ὀλιγοδρανὴς ἐπὶ τοῦ θρόνου. (Ὁ Κωνσταντῖνος παρατηρήσας τοῦτο στρέφεται πρὸς αὐτήν).

τί ἔχεις, Φαῦστα;

ΚΡΙΣΠΟΣ Ὦ! σεῖς δίκαιοι θεοί!
τὴν δύναμίν σας βλέπω!!

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ (πρὸς τὸν Κρίσπον)
Ἀσεβέστατε!
μακρὰν τῶν ὀφθαλμῶν μου! Φύγε, ὕπαγε!

(Καταπεταννύεται ἡ αὐλαία).

Ν. Δ. ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗΣ

ΛΟΥΚΑΣ ΝΟΤΑΡΑΣ

ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΕΝΤΕ

Πρᾶξις Β — Σκηναὶ Γ′ καὶ Δ′.

Ὁ ναὸς τῆς Ἁγίας Σόφιας φαίνεται πρὸς τὸ βάθος. Ἀπὸ τῆς μεγάλης κατὰ μέτωπον θύρας ἐξέρχονται ἀθρόοι Τοῦρκοι μετ' αἰχμαλώτων... Ἑτέρωθεν μετ' ἀπείρου πολεμικῆς συνοδείας φαίνεται ἐρχόμενος ἔφιππος ὁ Μωάμεθ Β′... Ἔρχεται, ἐλεύθερος τὸ σῶμα καὶ ἡγεμονικός, ὁ Λουκᾶς Νοταρᾶς συνοδευόμενος ὑπὸ πλήθους Τούρκων ὁπλιτῶν.

ΕΙΣ τῶν παρισταμένων στρατιωτῶν προσελθὼν καὶ
γονυκλιτήσας ἐνώπιον τοῦ Μωάμεθ
Παδισάχ, ἱκέτιδας
τὰς χεῖράς μου ἐγείρω καί σου δέομαι
Ν' ἀκούσῃς.

ΜΩΑΜΕΘ Λάλει

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ο ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ Λέγω πῶς ἐφόνευσα
Ἐγὼ τὸν ἡγεμόνα τῶν ἀπίστων.

ΜΩΑΜΕΘ Πῶς!

Ο ΣΤΡΑΤ. Ἐνῷ τοῦ τείχους ἄνω συνεπλάκημεν,
Καὶ ἄπιστοι καὶ Τοῦρκοι συνηρπάζοντο
Εἰς κῦμα ὀλέθρου καὶ σφαγῆς,
Αἴφνης ἐκεῖ ἐχθρὸν προσβλέπω πίστεως
Παλαίοντα πρὸς Τοῦρκον· ἐν τῇ συμπλοκῇ
Κατέπεσ' ἡ χλαμύς, καὶ θώρακα χρυσοῦν
Ἐπὶ τὰ στήθη τοῦ ἀπίστου ἔβλεπα
Καὶ κόμην κάτω κυματίσασαν μακρὰν
Καὶ βλέμμ' ἀτάραχον. Βαρὺς ἐφώρμησα
Καὶ τὸν ἀντίπαλόν του Τοῦρκον πίπτοντα
Ὁ Ἕλλην ἡγεμὼν παρηκολούθησεν...
Ὅπου αὐτὸν κατέκτεινα ἐλέγετο
Πῶς τῶν ἀπίστων ἔμενεν ὁ ἡγεμών,
Καὶ ὡς αὐτὸν οὐδένα συναπήντησα
Ἢ εἶδα ἄλλον.

ΕΤΕΡΟΣ τῶν στρατιωτῶν ἐλθὼν καὶ γονυκλιτήσας ἐνώπιον τοῦ Μωάμεθ.

Παδισάχ, προσέρχομαι
Κ' ἐγὼ νὰ εἴπω προσφιλῆ ἀλήθειαν.
Ἐγὼ ὁ πρῶτος εἶμαι τῶν στρατιωτῶν,
Ὅστις αὐτὸν τὸν ἡγεμόνα ἔκτεινα
Ἐπὶ τοῦ τείχους, ἀντικρὺ τοῦ θρόνου σου.
Τὰ τείχη ὅτε ὡς πτηνὰ ἀνέβημεν.
Οὐδὲν τὸν Κωνσταντῖνον μᾶς ἐπρόδιδε
Ποῦ ἡ σκηνή του κἂν καὶ οἱ περὶ αὐτόν.
Ὁρμῶντες ἐπ' ἀλλήλους Τοῦρκοι κ' Ἕλληνες

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

'Ως μ' ἀνοικτὰς ἀγκάλας ἐρασταὶ θερμοί,
Ἡμεῖς νικῶντες καὶ ἐκεῖνοι πίπτοντες
Προεχωροῦμεν ὅλοι σύμπυκνοι. Φωνὴν
'Εκεῖ ἀκούω αἴφνης: Σώζου Βασιλεῦ!»
— Τὴν γλῶσσαν τῶν ἀπίστων ἐννοῶ μαθὼν
Παιδίον ἔτι εἰς 'Αδριανούπολιν.—
Στρέφω· κ' ἐκεῖνος εἶπε: Στῆτε, φίλοι μου!»
'Εκεῖνος ἦτο. Ὥρμησα καὶ ὄπισθεν
Σφοδρὰν πλαγίαν σπάθην κατεβίβασα
'Επάνω τοῦ αὐχένος. Ἔπεσε νεκρός.
Ἡ ἐρχομένη πλήμμυρα μὲ ἔσυρεν
'Εκεῖθεν—

ΜΩΑΜΕΘ Λόγοι μόνον, εἶνε μάταιοι
'Αλήθειαν ἂν εἴπετε, ἀμφότεροι
Δραμόντες φέρετέ μου τάχιστα ἐδῶ
Τοῦ ἡγεμόνος τὸν νεκρόν.

(Οἱ στρατιῶται ἀνεγείρονται καὶ σπεύδουσι πρὸς τὸ διαταχθὲν)

Ἡ εἴδησις
Αὐτὴ μὲ θλίβει πλέον ἴσως, Νοταρᾶ,
Ἢ ὅσον χαίρω ὅτι σὺ κἂν ἔζησες,
Ἂν εἶναι ἀληθὲς ὅτι νεκρὸς κατέπεσε.

ΝΟΤΑΡΑΣ. Πολὺ πιστεύω εἰς τὸν οἶκτον τοῦ Θεοῦ
Κ' ἐλπίζω ὅτι ζῶντα δὲν θὰ ἄφησεν
Αὐτόν, νὰ ἴδῃ τὴν σκληρὰν ἀτίμωσιν
Τοιοῦτος αὐτοκράτωρ, πρόμαχος, πατήρ.
Νὰ ἴδῃ τοῦ λαοῦ του ὅλου δούλωσιν
Σφαγήν, ἐρήμωσιν.

ΜΩΑΜΕΘ. (ὀργίλως) Σεῖς μόνοι πταίετε,
Ἂν Μουσουλμάνα νὰ γενῇ, εἰς αἵματα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Νὰ βαπτισθῇ ἡ πόλις ἔπρεπεν. ἂν πῦρ,
Ὡς τὸν χρυσόν, νὰ καθαγνίσῃ τὴν ἐχθρὸν
Εἰς φίλην καὶ ὑπήκοον. Προέτεινα
'Εγὼ τοσάκις εἰς ὑμᾶς νὰ παύσετε
Ματαίως ἀναβάλλοντες τὴν ἅλωσιν,
Ματαίως ν' ἀγωνίζεσθε ἀπέλπιδες,
Ματαίως τόσα πλούτη, μόχθους, αἵματα
Νὰ σπείρετ' ἔσω τῶν τειχῶν μαχόμενοι.
'Εγὼ τοσάκις εἰς τὸν ἄνακτα ὑμῶν
Παρήγγειλα, ἂν ἐλευθέρας μ' ἄφινε
Τῆς πόλεως τὰς πύλας καὶ ἀπόλεμος
Τοῦ Βυζαντίου ἐγινόμην κύριος
Χωρὶς σφαγῆς, πυρὸς καὶ ἀνδραποδισμοῦ,
Χωρὶς φθορᾶς τινος καὶ ἀτιμώσεως,
Χωρὶς ἐχθροὶ ἀλλήλους νὰ σπαράττωμεν,
Τοσαύτας χώρας ἐλευθέρας ἔδιδον
Ν' ἀνάσσῃ φίλος εἰς ἐμὲ κ' ἐλεύθερος.
Τοσάκις τόσα εἶπα καὶ ἐμήνυσα!
Σεῖς ὅμως πάντοτ' ὅλας τὰς προτάσεις μου
'Αγέρωχοι καὶ κοῦφοι ἐλακτίσατε.
Λοιπὸν τίς πταίει; Τίς τῶν δύο, Νοταρᾶ;
Μὴ τάχα ἐκερδίσατ' ἐπιμένοντες,
Καὶ οὕτω διπλασίαν λύσσαν νικητοῦ
Κ' ἐκδίκησιν διπλῆν συνεπισύροντες;
Μὴ τάχα ἐκλείσθητε μαχόμενοι
'Αφρόνως ἔσω τῶν τειχῶν οἱ χίλιοι
Καὶ δύο τρεῖς τοξόται τοὺς μυρίους μου
Καὶ ἑκατομμυρίους μου ὁπλίτας; Πῶς;
Εἰπέ με, λέγε, Νοτορᾶ!

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΝΟΤΑΡΑΣ. Ὦ βασιλεῦ,
Ἡ πόλις ἐὰν ἦτο εἰς τὰς χεῖράς μας,
Ἀλλ εἰς ἡμῶν τὸς χεῖρας δὲν ἀπέκειτο
Αὐτῆς ἡ δούλωσις, ἡ τύχη ἡ πικρά·
Κ' ἡμῶν ἐπάνω ἄλλος ἐβασίλευεν
Ἐκεῖ, σιωπηλὸς Θεὸς καὶ δίκαιος.
Καὶ οὗτος μόνος καὶ δυνάμενος
Νὰ ἀπονείμη μόνος νίκην, ἅλωσιν·
Ἡμεῖς ἁπλοῖ ἐδῶ φρουροὶ ἐτάχθημεν
Τὴν πόλιν τοῦ Χριστοῦ νὰ προασπίσωμεν
Μέχρι θανάτου μόνον πέραν, ὕστερον
Τὴν πόλιν ἂν ἐδίδω πᾶσαν εἰς ὑμᾶς
Εἶν' αἱ βουλαὶ αὐτοῦ ἀνεξερεύνητοι.
Ναί, ἀληθὲς ὁμοῦ τὴν Πελοπόννησον
Μὲ ἄλλας χώρας ἐλευθέρας ἔδιδες,
Μηνύων εἰς τὸν αὐτοκράτορα ἡμῶν,
Τῆς πόλεως τὰς κλεῖδας ἂν σοὶ ἔδίδεν·
Τῆς πόλεως τὰς κλεῖδας, εἰς τὸν ἄνακτα
Ὑπάρχει τούτου τιμιώτερον; Ὁ ἥλιος,
Τὸ φῶς του ἂν ἠδύνατο ἀπεκδυθεὶς
Νὰ δώση, τὶ θὰ ἔμενεν; Ἠδύνατο
Τὸ ἄστρον τῆς ἡμέρας τὰς ἀκτῖνάς του
Ν' ἀπεκδυθῇ, καὶ πώποτε ἠδύνατο
Τῆς πόλεως αὐτῆς ὁ Ἕλλην βασιλεὺς
Τὰς κλεῖδας ζῶν νὰ παραδώση εἰς ἐχθρούς;
Ἡ οἰκουμένη τότε πᾶσα, πᾶς αἰὼν
Αὐτὸν πῶς θὰ ἐκάλει; Μόνος βασιλεὺς
Εἶναι ἐκεῖνος, ὅστὶς μάρτυς γίνεται
Ἐν τῇ εἰρήνῃ κι' ἥρως εἰς τὸν κίνδυνον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

'Αλλάσσων τὴν πορφύραν μὲ τὸ αἷμά του.
Καθὼς ἡ στήλη αὕτη ἡ μαρμάρινος
Ὁ Ἕλλην θλᾶται, βασιλεῦ, δὲν κάμπτεται.
Ὁ θάνατος ἂν ἀφανίζῃ σήμερον
Ἡμᾶς, ἡμῶν τὰ τέκνα κἂν εἰς αὔριον
'Αγέρωχα παντοῦ νὰ ζῶσι δύνανται
'Εντίμων προπατόρων γόνοι εὐγενεῖς·
'Αλλ' ὡς γονέως αἷμα μεταδίδεται
Εἰς τοῦ υἱοῦ τὰς φλέβας, κ' εἰς τὰ μέτωπα
'Εγγόνων σώζεται τὸ στίγμα ἄσβεστον
Τῆς ἀτιμίας τῶν πατέρων· ἕκαστος
Υἱοὺς τοιούτους τότε θὰ λιθοβολῇ,
Θὰ πτύῃ εἰς τὸ πρόσωπον, θὰ κλίνωσι
Δοῦλοι αὐτοὶ τὴν κεφαλὴν καὶ ἄφωνοι,
Οὐδὲ τὸ ὄμμα των ποτὲ θὰ ὑγρανθῇ,
Οὐδὲ ποτὲ τὸ στῆθος θ' ἀναπάλλεται
Εἰς εὐκλεῶν προγόνων τὴν ἀνάμνησιν.
Ὅπως τὸ κρίνον τοῦ ἀγροῦ μαραίνεται
Ἂν παύσῃ ἐπιλάμπων ἄνω ἥλιος...
Μὲ παραφέρει, βασιλεῦ, στοργὴ πατρὸς
'Απάτριδος, κ' εἰς ὄνειρα ἀφίνομαι
Μελλούσης εὐδοξίας τῶν υἱῶν μου... Φεῦ!
Τοῦ δράκοντος ἐκείνου εἶμαι ὅμοιος,
Τὰ κεκομμένα ὅστις σύρων μέλη του
Ζητεῖ ἐντὸς τῆς φωλεᾶς ζωήν...

ΜΩΑΜΕΘ. Ζωὴν
Ὡραίαν καὶ εἰς σὲ καὶ εἰς τὰ τέκνα σου
'Εγὼ δωροῦμαι, Νοταρᾶ. Τῆς πόλεως
Αὐτῆς ἡμῶν σὲ καθιστῶ ὑπέρτατον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Καὶ κραταιὸν καὶ παντεπόπτην ἔφορον.
τιμῆς κι' ἰσχύος ὅσης ἂν ἀπέλαυες
Παρὰ τῷ βασιλεῖ σου, τούτων κρείττονα
Εἰς σὲ θὰ δώσω κύριος ἀπόλυτος.
Πλησίον μου τοιοῦτον θέλω σύμβουλον
Ὡς σέ, τὴν πᾶσαν ἔχοντα τῆς πόλεως
Φροντίδα καὶ ἀνόρθωσιν. Παρηγοροῦ
καὶ μὴ ἀθύμει.

ΕΙΣ (προάγγελος ἐλθὼν καὶ γονυκλιτήσας ἐνώπιον τοῦ Μωάμεθ)
Παδισάχ, εὐφρόσυνος
Νὰ ἀναγγείλω φθάνω ὅτι τὸν νεκρὸν
Τοῦ ἡγεμόνος τῶν ἀπίστων φέρουσιν.

ΜΩΑΜΕΘ (Πρὸς τοὺς περὶ αὐτόν) Σιγή!
Ὁ ἡγεμὼν προέρχετ', ὁ ἀντίπαλος
'Εμοῦ. Εἶναι νεκρός. Τὰ χείλει κλείσατε,
Ἂν ἀληθὴς αὐτός, καὶ χαιρετίσατε
Μετ' ἀνδρικῆς καρδίας κ' ἐλεήμονος
τὸν ἡγεμόνα, ὅστις ἂν δὲν ἔζησε
Νὰ ἀποθάνῃ κἂν ἐγνώριζεν!

Οἱ ἀνωτέρω. Προσέρχονται μετὰ πλήθους πολλοῦ οἱ δύο ἐκεῖνοι στρατιῶται φέροντες ἐπὶ λογχῶν καὶ καταθέτοντες πρὸ τοῦ Μωάμεθ τὸν νέκρὸν τοῦ Αὐτοκράτορος

ΜΩΑΜΕΘ 'Ιδέ,
Ὦ Νοταρᾶ, καὶ λέγε μοι ἂν εἶν' αὐτὸς
Ὁ ἡγεμών σοι

ΝΟΤΑΡΑΣ (στραφεὶς καὶ προσιδὼν)
Οἴμοι, Κωνσταντῖνέ μου!—
Αὐτός. Ὁ αὐτοκράτωρ εἶναι, βασιλεῦ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Αὐτός. Τὸ σῶμα τὸ βαρὺ κ' εὐρύστερνον.
Ἀναγνωρίζω τοῦτον ἀπὸ τὰς πολλὰς
Αὐτὰς πληγὰς τοῦ στήθους, τοῦ προσώπου του.
Ὁ τῶν Παλαιολόγων ὅλων ἄριστος,
Ὁ Κωνσταντῖνος ὁ Δραγάσης, βασιλεῦ,
Εἶναι αὐτός.

ΕΙΣ (τῶν στρατιωτῶν ἐκείνων γανυκλητίσας)
Παδισάχ, ἀνεύρομεν
Αὐτὸν ὑπὸ πολλὰ ἀπίστων πτώματα.
Τὰ ἐρυθρά του μόλις ταῦτα σάνδαλα
Μὲ τὸν χρυσαετόν των διεκρίναμεν.
Ἐκράτει ἔτι σπάθην εἰς τὴν χεῖρά του
Κ' ἠτένιζεν ἐπάνω

ΜΩΑΜΕΘ Πρῶτος ἔπεσεν!

ΝΟΤΑΡΑΣ Καὶ τὸν Θεὸν ἐπεκαλεῖτο ἤλπιζεν...

ΜΩΑΘΕΘ Ὦ τύχη, τύχη!—Τ' ἀνοιγμένα ὄμματα
Αὐτὰ νὰ ὑπομείνω εἶν ἀδύνατον...
(Πρὸς τοὺς περὶ αὐτὸν Τούρκους)
Ἐγὼ ἐπάνω ρίπτω τοῦ νεκροῦ αὐτοῦ
Τὴν χλαῖνάν μου ὡς θώπευμα. Ὁ θάνατος
Εἶναι πιστοί μου κρυερός· ἀλλ' ἡ ζωὴ
Ἐμὲ θερμαίνει, φλέγει... Εἰς τὸ στῆθός του
(Ρίπτει ἐπὶ τοῦ νεκροῦ τὴν χλαμίδα του καὶ θέτων ἐλαφρῶς τὸν πόδα ἐπ' αὐτοῦ)
Ἐγὼ τὸν πόδα θέτων, μόνος βασιλεύς,
Αὐτὰ ἐδῶ προστάττω καὶ ἀκούσατε:
Ἡ κεφαλή του σήμερον τῆς πόλεως
Εἰς τὴν ὑψηλοτέραν στήλην θὰ στηθῇ
Μέχρι νυκτός, περίβλεπτος ἐκεῖ νεκρά.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Οἱ φίλοι του νὰ κλαίωσιν ἀπέλπιδες.
Νὰ βλέπωσι καὶ οἱ πιστοὶ ν' ἀγάλλωνται.
'Αλλ' αὔριον τὴν κεφαλήν του ἄχυρα
Πληρώσας θέλω στείλῃ, ὡς τὸ κάλλιστον
Τεκμήριον τῆς νίκης μου, εἰς τῶν Περσῶν
Καὶ τῶν 'Αράβων τοὺς γενναίους ἀρχηγούς,
Εἰς τῆς πατρῴας γῆς τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν,
Αὐτὰ ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ, φρονήσασα
Ν' ἀντιπαλαίσῃ πρὸς ἐμέ. — Τὸ σῶμά του,
Τὸ στῆθος ὅμως βασιλέως ἀληθοῦς,
Μὲ ὅλας τὰς τιμὰς καὶ τὰς λαμπρότητας,
Μὲ πᾶσαν θέλω μουσικῆς ἀνάστασιν
Νὰ τιμηθῇ, νὰ κηδευθῇ βασιλικῶς,
Κ' ἡ γῆ νὰ ἴδῃ καὶ ν' ἀκούσῃ ἅπασα
Ὅτι ἐκλείπ' ὑπὸ τὸ χῶμα, ἔσβυσεν
Ὁ τελευταῖος τῶν Ἑλλήνων ἡγεμών.

Σ. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΦΩΚΑΣ

ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΕΝΤΕ

Πρᾶξις πρώτη — Σκηνὴ ΣΤ'.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ, ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ. (προσκυνῶν)
Τὴν βασιλείαν σου ὁ Θεὸς ὁ μέγας ἄς φυλάττῃ !
ΝΙΚΗΦΟΦΟΣ. Ὁ 'Αθανάσιος !
(σπεύδει καὶ τὸν ἐναγκαλίζεται)

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

"Αγιε καὶ ποθητὲ πατέρα,
τόσον καιρὸν σ' ἐζήτησα, σ' ἐκάλεσα — ποῦ ἦσουν ;
ΑΘΑΝ. Καὶ τὶ μὲ θέλεις, βασιλιᾶ ; Προσεύχομαι γιὰ σένα
μακράν σου.
ΝΙΚΗΦ. 'Αλλὰ σὲ ἤθελα πλησίον μου νὰ σ' ἔχω.
ΑΘΑΝ. Τ' ὄνειρο ἐκεῖνο πέρασε.
ΝΙΚΗΦ. Τὰ λόγια σου ἔχουν πίκρα.
Τὴν παλαιὰ λησμόνησες φιλία; Τὴν ζωή μας
στοῦ στρατοπέδου τὴ σκηνή, σταῖς φάραγγες τοῦ Ταύρου,
στὴν Κιλικία τὴ μακρινή, στῆς Κρήτης τὰ λαγκάδια,
ποῦ μὲ τὸ ξίφος στὸ πλευρὸ καὶ τοὺς ἐχθροὺς τριγύρω
ἐμελετούσαμε μαζὺ τὰ ἱερὰ βιβλία ;
Τὰ οὐράνια τὰ λόγια σου, τῆς πίστεώς σου ἡ φλόγα
καὶ τῆς ἀγγελοφόρητης ψυχῆς σου ἡ γοητεία
μ' ἐμάγευαν, μ' ἀνάρπαζαν σὲ ὑπερκόσμισες σφαῖρες,
σὲ κόσμους ἁγιότητος. — Τὰ ἔχεις λησμονήση ;
ΑΘΑΝ. Τότε ἦσουν ἄλλος. Ὁ τραχὺς ἦσουν στρατιώτης,
ὁ ἀσκητής, ποῦ ἐφλόγιζαν τὴν ἄδολη ψυχή σου
ἅγιοι πόθοι. — Σήμερον τὸ ταπεινό μου ράσο
μὲ τὴν αὐτοκρατορικὴ πορφύρα δὲν ταιριάζει.
ΝΙΚΗΦ. "Ενα πανάγιο σύμβολο τὸ ράσον ἀδελφώνει
μὲ τὴν πορφύραν : ὁ Σταυρός ! 'Απόστολός του ἂν εἶσαι,
μήπως κ' ἐγὼ δὲν ἔμεινα πιστός του στρατιώτης ;
ΑΘΑΝ, 'Αθέτητες τὸ λόγο σου καὶ τὴν ὑπόσχεσί σου.
"Οταν ἀπ' τοὺς Σαρακηνοὺς ἐλύτρωσες τὴν Κρήτη,
ἀπὸ τὰ πλούσια λάφυρα μοῦ ἔδωκες καὶ μοῦ εἶπες :
«Πήγαινε ἀμέσως, πήγαινε νὰ κτίσης στ' "Αγιον "Ορος
τὴν ἥσυχη κ' ἐρημικὴ φωλιὰ τῆς προσευχῆς μας,
γιατ' ἦλθε ἡ ὥρα κ' ἡ στιγμὴ μαζί σου ν' ἀσκητέψω».

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ μὲ μιὰν ἄδολη χαρὰν ἐπῆγα στ' Ἅγιον Ὄρος
καὶ μὲ λαχτάραν ἔκτισα τὴ Λαύρα τὴν Ἁγίαν.
Ἀλλ' ἔξαφνα ὁ θεοσεβὴς ἐκεῖνος στρατηλάτης,
ὁ ἀσκητής, ἐφόρεσε βασιλικὴ κορῶνα!
Ὦ! πῶς σὲ ἀπεπλάνησεν ἡ λάμψις ἡ ματαία
τοῦ κόσμου, κ' ἐπροτίμησες τὰ πρόσκαιρα ἀγαθά του
ἀπ' τὸ οὐράνιο βύθισμα στὰ κάλλη τῆς λατρείας!

ΝΙΚΗΦ. Δὲν μ' ἐπλάνεσαν τ' άγαθὰ τὰ πρόσκαιρα τοῦ κόσμου.
Ἐχθρὸς τῆς ἐκκλησίας μας, τοῦ κράτους μας προδότης
θὰ ἤμουν, ἂν στὸ ἀπόκοσμο κελλί μου ἀναπαυόμουν,
ἐνῷ τριγύρω κίνδυνοι μᾶς περιζώνουν μύριοι.
καὶ τόσες βάρβαρες φυλὲς σ' Ἀνατολὴ καὶ Δύσι
μ' ἄγρια λαχτάρα στρέφουνε τὸ βάσκανό των μάτι
κατὰ τὴν θεοφρούρητη καὶ ζηλεμένη Πόλι!
Μὴν παύσῃς τῆς θρησκείας μας τὸ πῦρ ν' ἀναδαυλίζῃς.
Μὲ τὰ χρυσᾶ τὰ λόγια σου τὰ πνεύματα κατήχει.
Ἐργάζου γιὰ τὴ δόξα της.—Ἐγὼ μὲ τὸ σπαθί μου,
τὴν θεία βασιλεία της στὸν κόσμο θὰ ξαπλώσω
Τοῦ Κωνσταντίνου τὸ ἄπειρον βασίλειον θ' ἀναστήσω.
Τὸν τάφο τὸν Πανάγιο θὰ τὸν ἐλευθερώσω,
ποῦ χρόνια τὸν κατέχουνε, τὸν βεβηλώνουν χρόνια
οἱ ἄπιστοι Σαρακηνοί.

ΑΘΑΝ. (Μετὰ θερμότητος)
Ὦ! ἂν γι' ἀγάπη τοῦ Σταυροῦ, γι' ἀγάπη αὐτῆς τῆς Πόλης
τὸν θρόνο ἐπροτίμησες ἀπ' τὸ σεμνὸ κελλί σου,
ἀλλὰ τὴν ἐθεμέλιωσες τὴ δόξα σου στὸ κρίμα.
Ὁ θρόνος, ὅπου κάθεσαι, στὴν γενεὰν ἀνήκει
τοῦ Ῥωμανοῦ. Κι' ὡρκίσθηκες ὅρκους φρικτοὺς μιὰ μέρα
ἁρπακτικὰ τὰ χέρια σου σ' αὐτὸν νὰ μὴν ἁπλώσῃς.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΝΙΚΗΦ. [ἐν ταραχῇ].
"Όχι, δὲν τοὺς λησμόνησα τοὺς ὅρκους μου ἐκείνους·
Οὐδέποτε μ' ἐφλόγισεν ἡ ἄνομη λαχτάρα
ἀπ' τὰ παιδιὰ τοῦ Ρωμανοῦ τὸν θρόνον των ν' ἁρπάξω.
. . . .
ΑΘΑΝ. "Αν ὡμιλοῦσαν οἱ βουβοὶ τοῦ παλατιοῦ σου τοῖχοι,
Θὰ μαρτυροῦσαν πράγματα, ποῦ ὀρθὲς τῆς κεφαλῆς σου
αἱ τρίχες θὰ ἐσηκώνοντο.
ΝΙΚΗΦ. Μὰ καὶ θὰ μολογοῦσαν,
ὅτι σ' αὐτὸν ἐκάθισαν τὸν θρόνον βασιλιάδες,
ποῦ εἶχαν ἀσάλευτη ψυχὴ τῆς ἀρετῆς τὸ βάθρον,
ἅγιοι θεοφοβούμενοι, κ' εἶχαν ἀγάπη μόνη
τὸ κράτος, μόνην ἔχθραν των καὶ μῖσος τοὺς ἐχθρούς του.
ΑΘΑΝ. 'Αφοῦ τὸν θρόνον ἔκλεξες, δὲν μ' ἀπομένει πλέον
παρὰ μὲ πόνο καὶ στοργὴ νὰ σοῦ φωνάξω: 'Αγρύπνα!
Ἦλθα σταὶς ἀπροσπέλαστες τοῦ θρόνου σου βαθμίδες,
ποῦ τόσα πάθη κρύβονται, τόσα φωλεύουν φίδια,
ποῦ σκύβουν δούλων μέτωπα καὶ χαμερπῶν κολάκων,
ἦλθα ἄφοβα κ' ἐλεύθερα νὰ σοῦ φωνάζω: 'Αγρύπνα!
Καὶ τώρα φεύγω, βασιλιᾶ.
ΝΙΚΗΦ. Μὴ φεύγης! Στάσου ἀκόμα!
Μεῖνε κοντά μου σύμβουλος, πνευματικός μου μεῖνε.
ΑΘΑΝ. Πνευματικὸ καὶ σύμβουλο θὰ μ' ἔχῃ στ' "Αγιον "Ορος.
ΝΙΚΗΦ. 'Αλλ' εἶναι ἡ ἁγιωσύνη σου πειὸ χρήσιμη ἐδῶ κάτω,
ἐδῶ ποῦ πάθη πύρινα στὰ στήθη ἀντιπαλαίουν
καὶ συγκλονίζεται ἡ καρδιὰ κι' ὁ νοῦς μας σκοτεινιάζει,
Μεῖνε καὶ δός μας φώτισιν ἀπ' τὸ περίσσιο φῶς σου.
Ἡ ἀγγελικὴ γαλήνη σου θὰ φέρνη τὴν εἰρήνη
στὴν ταραγμένη μας ψυχή.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΑΘΑΝ. Ζητεῖς ψυχῆς γαλήνη
κι' ἀκόμα τὴν ἁμαρτωλὴν ἀνέχεσαι πορφύρα ;
Εἶναι στενὴ γιὰ τὸ πλατὺ κ' ἐλεύθερό σου στῆθος.
Δὲν ἔχεις τόση δύναμι νὰ τὴν ἀποτινάξῃς ;
Παράτησέ την. Δόσε την στοὺς Πορφυρογεννήτους.
Σὺ μέγας εἶσαι, βασιλιά, καὶ δίχως τὴν πορφύρα.
Γι' αὐτὴν δὲν ἐγεννήθηκες.—Ἔλα στὸ Ἅγιον Ὅρος,
ποῦ ἀνθοβολοῦν τῆς πίστεως τὰ ῥόδα καὶ τὰ κρίνα
καὶ μέσ' τὴν ἀσυντάρακτη γαλήνη εὐωδιάζουν.
Μαζὶ μὲ τὸ ψιθύρισμα τὸ μυστικὸ τῆς Πλάσης
θὰ σμίγουν οἱ ψαλμοί μας
καὶ μὲ τὸ φῶς τὸ ἀθάνατο ποῦ στὰ οὐράνια τρέχει
στὸν Πλάστη θ' ἀνεβαίν' ἡ προσευχή μας !
Ἐκεῖ 'ναι ἡ βασιλεία σου, ἀπάνω ἀπὸ τὸν κόσμον !
λαμπρότερη ἀπ' τῆς γῆς τοὺς θρόνους.
Δὲν ἔχει ἀνάγκην ὁ Σταυρὸς ἀπ' τὸ βαρύ σου ξίφος·
ἡ ἀγγελική του δύναμις καὶ τὸ γλυκύ του πνεῦμα
τῆς οἰκουμένης ταὶς καρδιαὶς θὲ νὰ ταὶς ὑποτάξῃ.
Θὲ νὰ χαθοῦν βασίλεια, θὰ συντριφθοῦνε θρόνοι,
ἀλλ' ὁ Σταυρὸς ἀθάατος τὸ κράτος του θ' ἁπλώνῃ.

ΝΙΚΗΦ. (ἐν ἐκστάσει)
Μὲ συναρπαζ' ἡ γλῶσσά σου στὸ μαγικό της ῥεῦμα.
Ὢ ! νὰ μὴν εἶμ' ἐλεύθερος νὰ σὲ ἀκολουθήσω
εὐθύς, χωρὶς ἀναβολή !

ΑΘΑΝ. Κανεὶς δὲν σ' ἐμποδίζει.
Στὸν βασιλιᾶ Βασίλειον, τοῦ Ῥωμανοῦ τὸ τέκνον,
ἂς εἶναι καὶ ἀνήλικος, παράδος τὴν κορῶνα,
(ὁ Νικηφόρος ὀπισθοχωρεῖ συνοφρυούμενος)
κ' ἔλα μαζί μου νὰ ὑψωθῇς στὸ θρόνο ποῦ σοῦ ἀνήκει,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Καὶ μὴν ἀργῇς. 'Αλλ' ἄκουσε. Ἂν ὡς τὴν ὥρα ἐκείνη
ἡ ἀνταριασμένη σου ψυχὴ ζητήσῃ τῆς θρησκείας
τὸ στήριγμα, τὸν Γαβριήλ, τὸν θεῖον ὑμνογράφον,
ἀπ' τοῦ Στουδίτου τὴν μονὴ προσκάλεσε.
(Ὁ Νικηφόρος ἵσταται ἀλλόφρων).
Σὲ ἀφίνω.
ΝΙΚ. (ὡς ἀνανήφων ἀτενίζει τὸν 'Αθανάσιον καὶ εἶτα τὸν ἐναγκαλίζεται).
Ὁ ἄγγελος προστάτης μου φεύγει, θαρρῶ, μ' ἐσένα.
ΑΘΑΝ. [ἐκτείνων εἰς αὐτὸν ἐν εἴδει εὐλογίας τὰς χεῖρας].
Ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ κ' ἡ φώτισις μαζί σου!
['Εξέρχεται].

ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣ ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ

ΦΑΙΔΡΑ

ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΡΕΙΣ

Πρᾶξις τρίτη—Σκηνὴ ς'.

ΘΗΣΕΥΣ, ΑΓΓΕΛΟΣ

ΑΓΓΕΛΟΣ. Ἔφυγεν ἀπὸ σένα ἐξωρισμένος.
Κ' ἐμεῖς, μὲ δακρυσμένα μάτια,
μὲ τὴν καρδιὰ κομμάτια,
τὸν συνωδεύαμεν. 'Εκεῖνος λυπημένος,
ἐγύρισε τὰ βουρκωμένα μάτια
κι' ἀποχαιρέτησε μὲ πόνο τὰ παλάτια,
ποὺ τὰ μικρά του χρόνια εἶχε περάσει.
'Αποχαιρέτησε βουνὰ καὶ δάση
καὶ τὶς πηγὲς τὶς κρυσταλλένιες,
ποὺ δίχως ταπεινὲς στὸ πνεῦμά του ἔννοιες,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μὲ τὴν ψυχή του καθαρὴ σὰν τὰ νερά,
συχνὰ τὰ χείλη ἐδρόσιζε τὰ φλογερά.
Τὰ δάκρυα μᾶς τύφλωσαν τὰ μάτια.
Λύπη καὶ καρτερία ἀδελφωμένες
στ' ὡραῖο πρόσωπό του ἦταν χυμένες.
'Εχάϊδεψε τ' ἀγαπημένα του ἄτια
καὶ στ' ἅρμα ἐπήδησε. Γιαλό, γιαλὸ
ἀργοκυλοῦσε. Ἦταν τὸ στόμα του σιωπηλό,
καὶ μελαγχολικὰ γερμένο τὸ κεφάλι.
Ἔξαφνα μιὰ τρομακτικὴ βοὴ
ἔσεισε πέρα ὥς πέρα τ' ἀκρογιάλι.
'Απὸ τὸ φόβο μᾶς ἐκόπηκ' ἡ πνοή.
Ἔτρεμαν τ' ἄλογα. Μόλις τὰ συγκρατοῦσε,
καθησυχαστικὰ τοὺς ὡμιλοῦσε,
μόνος ἀτάραχος, γενναῖος,
ὁ πολυθρήνητος, ἡρωϊκός σου νέος.
Τότε στὰ πέλαγα μακρυά,
ἐφάνη κ' ἔτρεχε πρὸς τὴ στεριὰ
κῦμα πελώριο μ' ἀφροὺς καὶ μουγκρητά.
Δὲν τρέχει, ἀλλὰ πετᾷ.
Τέρας φρικτὸ μέσ' ἀπ' τὸ κῦμα ἐφάνη
καὶ στ' ἀκρογιάλι φθάνει.
'Απὸ τὸ στόμα χύνει φλόγες καὶ καπνοὺς
καὶ μὲ τὰ βογκητά του σεῖ τοὺς οὐρανούς.
Παγώσαμε. Τὰ γώνατα παραλυμένα.
Τ' ἄτια περίτρομ' ἀφηνιασμένα,
τ' ἅρμα τὸ σύρνουνε πρὸς τοὺς κρημνούς.
Πνιγμένοι στοὺς καπνοὺς ποὺ σκοτεινιάζαν τὸν ἀέρα,
χαμένοι ἀπὸ τρομάρα καὶ φοβέρα,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δὲν εἴδαμε πότε τὸ τέρας ἀνελήφθη,
οὔτε καὶ τὸν Ἱππόλυτον πῶς ἐσυντρίφθη.
Στοὺς στεναγμούς του ἐτρέξαμεν—ὢ σπαραγμός
καρδιᾶς καὶ θρῆνος κι' ὀδυρμός!
Κομμάτια τ' ἅρμα καὶ στὰ θρύμματά του
θαμμένο τὸ κορμὶ τοῦ ἁρματηλάτου·
τὸ εὐγενικὸ κεφάλι μέσα στὸ αἷμα·
μισοσβυσμένο τὸ λαμπρό του βλέμμα.
Τὸν φέρνουνε. Μέσ' στοῦ θανάτου τὸν ἀγῶνα
μᾶς εἶπε αὐτὰ τὰ λόγια μόνα:
«Στὸ δυστυχῆ μου τὸ νεκρὸ
ζητῶ ἕνα δάκρυ τοῦ πατέρα μου πικρό»,
[Δείχνει τὴ συνοδεία ποῦ φέρνει τὸν Ἱππόλυτο]
'Ιδού τον τῶρα—ἕνα φορτίο φοβερό.
Σ' αὐτὸ τὸ γυιό σου δὲν θ' ἀναγνωρίσης.
Τοῦ κάκου θεν' ν' ἀναζητήσης
μέσ' στοῦ κορμιοῦ του τὸ σωρὸ
τὴ λεβεντιά του καὶ τὴ χάρι
ποὖ ἦταν τοῦ κόσμου τὸ καμάρι.

ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣ ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΛΥΡΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΠΡΟΣ ΤΟΝ

ΒΑΣΙΛΕΑ ΚΥΡΙΟΝ

ΜΑΝΟΥΗΛ ΤΟΝ ΚΟΜΝΗΝΟΝ

(ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ)

. . . 'Από μακρόθεν μ' έλεγεν ὁ γέρων ὁ πατήρ μου,
Τέκνον μου, μάθε γράμματα, ἂν θέλῃς νὰ φελέσῃς·
Βλέπεις τὸν δεῖνα, τέκνον μου; πεζὸς ἐπεριπάτει·
Καὶ τώρα, βλέπεις, γέγονεν χρυσοφτερνιστηράτος,
'Αλογοτριπλοντέλινος καὶ παχυμουλαράτος.
Αὐτός, ὅταν ἐμάθανεν, ὑπόδησιν οὐκ εἶχεν·
Καὶ τώρα, βλέπεις τον, φορεῖ τὰ μακρημίτηκά του.
Αὐτὸς μικρὸς οὐδὲν ἶδεν τοῦ λουτροῦ τὸ κατώφλιν,
Καὶ τώρα λουτρακίζεται τρίτον τὴν ἑβδομάδα.
Ὁ κόρφος του βουρβούριζεν ψύρας ἀμυγδαλάτας,
Καὶ τώρα τὰ ὑπέρπυγα γέμει τὰ Μανολάτα.
Καβάδυν εἶχεν στούππινον τζαντζαλοφορεμένον,
Καὶ φόρην το μονάλλαγος χειμὸν καὶ καλοκαίριν,
Καὶ τώρα, βλέπεις γέγονεν λαμπροπουκαμισάτος,
Παραγεμιστοτραχηλος καὶ μορφοπροσωπάτος·
Αὐτὸς ὅταν ἐμάθανεν ποτὲ δὲν ἐκτενίσθην.
Καὶ τώρα καλοχτένιστος καὶ μαυροτριχαράτος
Καὶ πείσθητι γεροντικοῖς καὶ πατρικοῖς μου λόγοις·
Καὶ μάθε τὰ Γραμματικά, ἂν θέλῃς νὰ φελέσῃς.
Ἂν γὰρ πεισθῇς ταῖς συμβουλαῖς καὶ τοῖς διδάγμασί μου,
Σὺ μὲν λοιπὸν νὰ τιμηθῇς, μεγάλως εὐτυχήσεις·

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἐμὲ δὲ τὸν πατέρα σου κἂν ἐν τοῖς τελευτοῖς μου,
Νὰ θρέψῃς ἀδύνατον καὶ νὰ γεροβοσκήσῃς.
Ὡς δ' ἤκουσα τοῦ γέροντος, Δέσποτα τοῦ πατρός μου
(Τοῖς γὰρ γονεῦσι πείθεσθαι φησὶ τὸ θεῖον γράμμα),
Ἔμαθα τὰ Γραμματικά, πλὴν μετὰ κόπου πόσου !
Ἀφοῦ δὲ τάχα γέγονα γραμματικὸς τεχνίτης,
Ἐπιθυμῶ καὶ τὸ ψωμὶν καὶ κύταλον καὶ ψίχαν·
Καὶ διὰ τὴν πεῖναν τὴν πολλὴν καὶ τὴν στενοχωρίαν,
Ὑβρίζω τὴν Γραμματικήν, καὶ κλαίγω καὶ φωνάζω·
Ἀνάθεμα τὰ γράμματα ! Χριστέ, καὶ ποῦ τὰ θέλει !
Ἀνάθεμαν καὶ τὸν καιρόν, κ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν,
Ὁποῦ μὲ παρεδώκασιν εἰς τὸ σκολίον ἐμέναν !
Τάχα νὰ μάθω γράμματα, τάχα νὰ ζῶ ἀπεκεῖνα·
Ἂν μ' ἔλειπαν τὰ γράμματα καὶ μάθανα τεχνίτης.
Ἀπ' αὐτοὺς ὁποῦ κάμνουσιν τὰ κλαποτὰ καὶ ζοῦσιν
Νἄμαθα τέχνην κλαποτὴν καὶ νἄζουν μετ' ἐκείνην·
Μὲ ταύτην γὰρ τὴν κλαποτὴν τὴν περισορεμένην,
Νὰ ἄνοιγα τὸ ἀρμάριν μου, νὰ τόβρισκα γεμᾶτον
Ψωμὶν κρασὶν πληθυντικόν, καὶ θυνομαγερίαν,
Καὶ παλαμιδοκόμματα, καὶ τζύρους καὶ σκομπρία,
Παροῦ ὅτι τώρ' ἀνοίγω το, βλέπω τοὺς πάτους ὅλους,
Καὶ βλέπω χαρτοσάκουλα γεμᾶτα τὰ χαρτία.
Ἀνοίγω καὶ τὴν ἄρκλαν μου νἄβρω ψωμὶν κομμάτιν,
Καὶ βρίσκω χαρτοσάκουλον ἄλλο μικροτερίτζιν.
Γυρεύω τοῦ κελίου μου ταὶς τέσσαρες γωνίαις,
Καὶ βρίσκω σαρακιάρικα πολλὰ πολλὰ χαρτία.
Ἁπλώνω στὸ περσίκιν μου, γυρεύω τὸ πουγγίν μου,
Διὰ στάμενα τὸ ψηλαφῶ, καὶ αὐτὸ γέμει χαρτία.
Ἀφοῦ δὲ τὰς γωνίας μου τὰς ὅλας ψηλαφήσω,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἵσταμαι τότε κατηφὴς καὶ ἀπομεριμνημένος·
Λιγοψυχῶ, λιγυψυχῶ ἀπὸ πολλῆς μου πείνας·
Καὶ διὰ τὴν πεῖναν τὴν πολλὴν καὶ τὴν στενοχωρίαν,
Ἀρνοῦμαι τὰ Γραμματικά, τὰ κλαποτὰ προκρίνω.

Ἐκ τῆς ἐκδόσεως Α. ΚΟΡΑΗ ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ

ΠΟΙΗΜΑ ΠΑΡΑΙΝΕΤΙΚΟΝ
(ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ)

Στίχοι, γραφὴ καὶ διδαχή, καὶ παραινέσεως λόγοι
ἐξ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ τοῦ μακαριωτάτου
πρὸς τὸν τοῦ πρίγκηπος υἱὸν Καίσαρος Βρυεννίου,
Εἰς φρόνησιν καὶ παίδευσιν, εἰς λόγων εὐκοσμίαν.

Πρὸ πάντων ἔχε τοῦ Θεοῦ τὸν φόβον εἰς τὸν νοῦν σου,
καὶ πρόσεχ' ὅτι τὰ κρυπτὰ γινώσκει τῶν ἀνθρώπων,
ἐλέγχει δὲ τοὺς λογισμούς, δικάζει καὶ τὰς πράξεις,
καὶ φανερώνει τὰ κρυπτὰ καὶ τοὺς κακοὺς κολάζει,
τοὺς δὲ καλοὺς εὐεργετεῖ καὶ φίλους ὀνομάζει·
εἰς τοῦτον μόνον ἔλπιζε κι' εἰς ἄλλον μὴ ἐλπίζῃς!
Λέγει γάρ τις τῶν προφητῶν ἐκείνων τῶν ἁγίων·
εἴ τις εἰς Θεὸν ἤλπισεν, ποτὲ οὐ καταισχύνθη·
Ἄλλος δὲ πάλιν θαυμαστὸς προφήτης λέγει τοῦτο·
εἴ τις ἄνθρωπον θαρρεῖ κ' εἰς ἄνθρωπον ἐλπίζει,
ἐπικατάρατός ἐστιν μᾶλλον κι' ἀπελπισμένος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

'Ωσὰν ἴδῃς τὸν φίλον σου, παιδί μου, πρὸς ἐσένα,
οὕτως ἂς εἶσαι πρὸς αὐτόν, κι' οὐ μὴ σὲ λείψῃ φίλος.
Ὁπόταν θέλῃς κτήσασθαι μετά τινος φιλίαν,
πολυπραγμόνει, μάνθανε, ψηλάφα, κατερώτα
τὴν γνώμην καὶ τὴν φρόνησιν καὶ τὴν προαίρεσίν του
μᾶλλον ἂν εἶχε πρὸ ἐσοῦ φίλον καὶ πῶς τὸν εἶχε,
καὶ ποταπὴν ὑπόληψιν ἔδειξε πρὸς ἐκεῖνον.
Κι' ἂν μάθῃς, ὅτι καθαρὰν ἐφύλαξεν ἀγάπην,
τότε ἀναγκαλίσου τον καὶ δέξου τον ὡς φίλον,
Εἰ δ' εἰς τὸν πρῶτον ἔσφαλεν κι' οὐκ ἔστερξεν ὡς φίλον,
φεῦγε, ὅσον τὸ δύνασαι, ἀποχωρίσου ἀπ' αὔτου.

Μὴ κάμῃς φίλους σύντομα καὶ πάλιν τοὺς ἀφήσῃς·
ὥσπερ γὰρ ἔνι συχαντὸν τὸ νὰ μὴ ἔχῃς φίλους,
οὕτως ἔνι ὑπόψογον συχνὰ νὰ κάμῃς φίλους
νὰ τοὺς ἀφίνῃς σύντομα καὶ νὰ γυρεύῃς ἄλλους.
ἕνεκεν τούτου πρόσεχε πρῶτον καλὰ καὶ σκόπει.
καὶ τότε γύρεψε καλῶς νὰ κάμνῃς τὴν φιλίαν.
'Αφ' ὅτου φθάσῃς κι' εὕρῃς τὸν ἐκεῖνόν σου τὸν φίλον,
τότε προχείρου μετ' αὐτὸν μετὰ πολλῆς ἀγάπης.
Ἂς εἶσαι τότε ἐλεύθερος, ἂς εἶσαι ἀφιερωμένος·
καὶ φρόντιζε τοῦ φίλου σου μετὰ πολλῆς ἀγάπης
παρὰ τὴν θεραπείαν σου καὶ τὴν ἀνάπαυσίν σου.
Καλὴ καὶ πρώτη δοκιμὴ τοῦ φίλου ἔνι τοῦτο,
ἂν κάποτε κι' ὁ φίλος σου σ' ἀνάγκην βοηθῇ σε
ἂν ἔχῃς καὶ περίστασιν καὶ συγκακοπαθῇ σε,
Ἂν ἴδῃς καὶ τὸν φίλον σου καὶ χρῄζει τίποτέ σου,
μὴ καρτερέσῃς νὰ τὸ εἰπῇ μηδὲ νὰ τὸ ζητήσῃ,
ἀλλ' ἀπ' ἐντεῦθεν πρόλαβε καὶ δός του μοναχός σου,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νὰ τοῦ τὸ δώσῃς, νὰ χαρῇ. οὐχὶ δι' ἀτιμίαν.
'Εκείνους ἔχε μετὰ σέ, ἀγάπα κι' ἀποδέχου,
ὁποῦ πολλὰ συνθλίβονται μετὰ τῶν δυστυχούντων,
ἀλλὰ καὶ μᾶλλον χαίρονται μετὰ τῶν εὐτυχούντων.

Ὅταν σ' ἐπέλθῃ χαρωπόν, μὴ τὸ κενοδοξήσῃς,
καὶ ὅταν σ' ἔλθῃ λυπηρόν, μὴ σὲ νικήσῃ ἡ θλῖψις·
τὸν δὲ σκοπὸν τῆς λύπης σου μηδὲν τὸν φανερώσῃς,
ἵνα μὴ χαίρωνται οἱ ἐχθροὶ κ' οἱ φίλοι σου λυποῦνται.
Ὅπου τὴν θλίψιν μοναχὴν οὐ δύναται φυλάξαι,
πῶς νὰ φυλάξῃ θησαυρὸν ἢ τίποτ' ἄλλο πρᾶγμα ;
'Απόφευγε τὰς ταραχάς, φεῦγε καὶ τοὺς κινδύνους·
εἰ δὲ συμβῇ σε ἐμπλακῆς εἰς κίνδυνον πολλάκις,
ὡς ἄνδρας ἀγωνίστησε νὰ ζήσῃς, ν' ἀποθάνῃς—
πάντες γὰρ ἀποθνήσκομεν κἂν οὕτως, κἂν ἀλλέως—
καλὸν καὶ ὑπερένδοξον τὸν ἔπαινον κερδάνῃς.

Ὡς θέλεις νἄχουν, τέκνον μου, πάντες σ' οἱ κρείττονές σου,
οὕτως καὶ τοὺς ἐλάττονας τίμα καὶ πρόσεχέ τους.
Φεῦγε τοὺς κολακεύοντας ἀπὸ κακοπρργίας,
ἀγάπα δὲ τοὺς λέγοντας ὀρθὰ ἀκολακεύτως.
'Αγάπα καὶ τοὺς συγγενεῖς καὶ τίμα κι' ἀσχολοῦ τους,
ὅτι ὁ νόμος λέγει το, ἡ φύσις ἀπαιτεῖ το.
Ἂν γὰρ οὐκ ἔχῃς εἰς αὐτοὺς ἀγάπην, ὡς ἁρμόζει,
ξένος οὐ μὴ σ' ἐμπιστευθῇ, καὶ εἶσαι ὑβρισμένος.
Θέλε τοὺς ὄντας μετὰ σέ, ἀγάπα κι' ἀποδέχου,
κάλλιον νὰ σ' ἐντρέπωνται παροῦ νὰ σὲ φοβοῦνται·
γεννᾷ γὰρ σέβας ἡ ἐντροπή, ὁ φόβος ἔχει μῖσος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Λόγους κακοὺς μηδὲν λαλῆς μηδὲ ἀκούειν θέλῃς.
ὅπου γὰρ θέλει πάντοτε ἀκούειν αἰσχροὺς λόγους,
λέγειν αἰσχρὸ οὐκ ἐντρέπεται, καὶ πράττειν οὐ φοβεῖται.

'Εκ τῆς ἐκδόσεως Κ. ΒΑΓΝΕΡ ΑΛΕΞΙΟΣ ΚΟΜΝΗΝΟΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΞΕΝΙΤΕΙΑΣ
(ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ)

...Εἴ τις οὐκ εἶδε ξενιτειὰν κ' εἰς ξένα οὐκ ἐδάρην,
ἃς βλέπῃ κι' ἂς προσέχεται ξένον μὴν ὀνειδίσῃ.
Ἡ ξενιτειὰ κι' ὁ θάνατος ἀδέλφια λογοῦνται'
ὁ θάνατος ὥσὰν ἔλθῃ στὸν ταπεινὸν τὸν ξένον,
εὐθὺς τὸν κάμνει ταπεινόν, τὴν φρόνεσίν του χάνει.
Ὅλοι τὸν λέουν «συνέφερε. ἔλα στὸν λογισμόν σου
Συνέφερε καὶ σύντυχε· εἰ ἔχεις, ξένε, πέ το».
Κ' ἐκεῖνον τὸν ἐπέτρωσαν τῆς κενιτειᾶς αἱ λύπαις.
Γλῶσσα δὲν ἔχει νὰ τὸ 'πῇ, χείλη νὰ 'μολογήσῃ,
μόνον βογγᾷ ὁ 'λεεινὸς καὶ συχνοαναστενάζει.
Ἔχουσι κρῖμα περισσὸν καὶ ἁμαρτιαῖς μεγάλαις
ὁποῦ καταδικάζουσι τοὺς ξένους εἰς τὰ ξένα,
τοὺς μοναχούς, τοὺς ὀρφανούς, τοὺς πολυπικραμένους.
Ἡ τύχη τους τὰ ἔγραψεν ὄντως νὰ τὰ παθαίνουν,
τοὺς πόνους νἄχουν σύντροφον, τὰ δάκρυα γειτόνους,
καὶ τὰ ἀναστενάγματα ὡς πρῶτα ἐξαδέλφια,
αὐτὰ νὰ ἔχουν πάντοτε, ποσῶς νὰ μὴν τοὺς λείπουν,
νὰ γέμουσιν τὰ χείλη τους τὸ ἄδολον φαρμάκι,
καὶ νὰ τὸ καταπίνουσιν οἱ κακομοιριασμένοι,
καὶ νὰ τοὺς σφάζῃ πάντοτε εἰς ὅλα τους τὰ μέλη.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Χείλη δὲν ἔχουν νὰ τὸ ποῦν τὸ πρᾶγμα νὰ θαρρέσουν,
καὶ κλίνουν τὰ κεφάλια τους, στέκουν πάντα θλιμμένοι.
Ξένος οὐκ ἔχει γνώριμον, ξένος οὐκ' ἔχει φίλον,
οὐκ ἔχει παρηγόρησιν ὁ ξένος εἰς τὰ ξένα·
μόνος του πίνει τὸ πικρόν, μόνος του τὸ φαρμάκι,
καὶ μοναχὸς ψυχομαχεῖ ὁ κακομοιριασμένος.
Στὴν γῆν τὴν κρύαν κείτεται χωρὶς κανένα στρῶμα,
καὶ τὸ κεφάλιν του γυμνὸν χωρὶς προσκεφαλάδι.
Οἱ ἄγγελοι διατρέχουσιν νὰ πάρουν τὴν ψυχήν του,
καὶ τὴν ψυχήν του ἐπαίνουσιν. κι' ὁ ξένος ἀπομένει
χωρὶς κανέναν ἐδικὸν διὰ νὰ τὸν κερδέσῃ.
Στέκουν πολλοὶ καὶ βλέπουν τον, κανεὶς δὲν ἐσιμώνει·
μόνον ἂν τύχῃ ἄνθρωπος στὰ ξένα παιδευμένος,
ἐπαίρνει, ὑπάγει, θάφτει τον μὲ τοῦ Θεοῦ τὸν φόβον.
Εἰ δὲ μή, οὕτως κείτεται δι' ὅλης τῆς ἡμέρας.
Καὶ ἂν λάχῃ καὶ εὑρηθῇ ἐκεῖ πλησίον τάφος,
συρνάμενον τὸν παίρνουσιν καὶ μέσα τὸν γκρεμνίζουν,
κι' ἀφίνουν τον ἐλεεινὸν καὶ πάγουν τὴν ὁδόν τους.

'Ακ τῆς ἐκδόσεως Κ. ΒΑΓΝΕΡ

Ο ΕΛΕΦΑΣ

(ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ)

. . . . Τότε ἐλθὼν ὁ ἔλεφας ἐστάθη εἰς τὸ μέσον
καὶ ταῦτα προσεφθέγξατο πρὸς τὴν κοινότην ὅλην·
«Ὥσπερ τις πύργος ἀσφαλὴς καὶ κατωχυρωμένος,
φρούριον ἀπολέμητον καὶ δυνατὸν εἰς ἄκρον

---

1) «Διήγησις παιδιόφραστος τῶν τετραπόδων ζώων.»

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

οὕτως ὑπάρχω καὶ ἐγώ, σφόδρα στερεωμένος·
ἐπάνω μου γὰρ κτίζουσιν κάστρη μὲ τὰ σανίδια,
καὶ ξυλοπύργους δυνατοὺς πολλὰ ὠχυρωμένους,
καὶ στήκουσιν οἱ ἄνθρωποι μέσα ἁρματωμένοι
καὶ πολεμοῦσιν ἰσχυρῶς πάντας τοὺς ἐναντίους,
καὶ πάντας καταβάλλουν τους, πάντας καταπονοῦν τους.
Ἀκόμη τὰ ὀστέα μου ποιοῦν μεγάλας χρείας,
βασιλικὰ κλινάρια. πατσιαρχῶν σελλία.
καὶ δοκανίκια γλυπτά, τορνοεμφωλευμένα,
καθίσματα βασιλικά, θρανία δεσποτᾶτα·
κρατοῦν τα οἱ ἐπίσκοποι καὶ οἱ μητροπολῖται
καὶ οἱ μεγαλοηγούμενοι μὲ τὰς μακρὰς γενειάδας,
ἀκόμη καὶ οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ πραγματευτάδες
ἔχουσίν τα παιγνίδια καὶ αὐτοὶ τορνευμένα·
ταβλία καὶ ζατρίκια καὶ ὅσα τὰ τοιαῦτα.
Ποιοῦν μαχαιρομάνικα μεγάλων μαχαιρίων,
ὁμοίως καὶ εἰς τὰ μικρὰ ὡραιωμένα σφόδρα·
κτένια ἔμορφα πολλά, τὰ δένουν μὲ χρυσάφιν,
ἀκόμη μὲ ἀσήμιον σμαραγδοπλουμισμένα,
καὶ ἔχουν τα οἱ ἀρχόντισσαις καὶ γραίαις καὶ μεσόγραις·
ἀλλ' ἔχουσιν καὶ κάτοπτρα ἃ λέγονται καθρέπται,
καὶ βλέπουσι τὸν ἴσκιο τους αἱ νέαις κοπελούδαις».
Ὡς ἤκουσεν ἡ μαϊμοῦ ἐλέφαντος τοὺς λόγους—
ὅλοι γὰρ ἐσυντύχασιν καὶ ὅλοι γὰρ ἀπεῖπον,
οὐδένας δὲ ἀπόμεινεν, μόνον αὐτὴ καὶ μόνη·
ἐκρύπτετο δ' ὡς πονηρὰ μέσον τῶν τετραπόδων—
ἐπήδησεν δὲ καὶ αὐτὴ κ' ἐστάθην εἰς τὸ μέσον,
καὶ ταῦτα ἀπεφθέγξατο καὶ τὸν ἐλέφαν λέγει.
«Ἦλθες καὶ σύ, μακρύμυτε, μετὰ τῆς προμυτίδος,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νὰ καυχισθῇς, νὰ ἐπαρθῇς, παράσημον τῶν ζώων ;
Ἔξω ἀπὸ τῆς φύσεως τῆς ἡμέρας εἶσαι.
καβούρου τάξιν κέκτησαι μεγαλοχαχανάτου,
ἔχεις ἀλλοῦ τὸ στόμα σου κι' ἀλλοῦ τὴν προμυτίδαν,
ἀλλοῦ συνάγεις βρώματα καὶ ἀλλαχοῦ τὰ τρώγεις.
Λοξόποδε παράσημε καὶ κάθαρμα τῶν ζώων,
δίχα γονάτων γέγονας καὶ δίχα ἁρμονίας,
καὶ στέκεις μονοστέλεχος νύκταν τε καὶ ἡμέραν,
καὶ οὐ πίπτεις ν' ἀναπαυθῇς καθὼς τὰ ἄλλα ζῷα,
οὔτε ἀνάπαυσιν μικρὰν ἔχεις ὡσὰν οἱ πάντες·
ἀλλ' ὅταν θέλῃς νὰ ὑπνῇς ἱστέκεσαι ὀλόρθος
καὶ ἀκουμπίζεις εἰς δενδρὸν ἢ εἰς μεγάλην πέτραν,
καὶ μετὰ φόβου στέκεσαι καὶ τρέμεις καὶ κοιμᾶσαι·
καὶ ἂν νυστάξῃς πάμπολλα καὶ κοιμηθῇς βαρέα,
ἀλλοί σ' ἐσὲν κακότυχον, πῶς θέλεις ἐξεστρέψει,
νὰ γείρῃς ἐξανάσκελα, νὰ πέσῃς ἄνω κάτω.
οἱ πόδες σου νὰ στέκονται ἀπάνω ὥσπερ ξύλα·
ποσῶς δὲ νὰ μὴ δύνασαι διὰ νὰ 'γερθῇς ὀλόρθος,
καὶ ἔρχονται οἱ ἄνθρωποι ὁποῦ σὲ κυνηγοῦσιν,
εὑρίσκουν καὶ σκοτώνουν σὲ καὶ καταλύουσίν σε,
ὡς ἄνανδρον, ὡς ἀσθενήν, μὴ ἔχοντα τὶ δρᾶσαι.
Καὶ σὺ ληρεῖς μὲ τὰς πολλὰς τὰς ψεματολογίας,
πῶς εἶσαι ζῷον μέγιστον, πάνυ ἀνδρειωμένον.
Πολλάκις δὲ οἱ ἄνθρωποι ποιοῦν καὶ ἄλλας πράξεις
καὶ τέχνας ἄλλας, ἄτυχε, πῶς νὰ σὲ καταλύσουν,
καὶ οὔτε ὕπνον θεωρεῖς νύκταν τε καὶ ἡμέραν·
ἀξινογλύφουν τὰ δενδρὰ ἢ πριονοκοποῦντα,
καὶ ἀποκόπτουν τα λοιπὸν εἰς ἄκρον τὰ κοποῦσιν,
καὶ πᾶς ἐκεῖ νὰ κοιμηθῇς, ἐκεῖ καὶ νά 'κουμπήσῃς·

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὸ δένδρον πίπτει, κρούει σε καὶ εἰς τὴν γῆν σὲ βάνει,
σκοτώνουν σε, ὡς εἴπομεν καὶ παίρνουν τὰ ὀστᾶ σου.
Αὐτὰ γὰρ εἶναι τὰ καλὰ καὶ τ' ἀγαθὰ τὰ ἔχεις».

'Εκ τῆς ἐκδόσεως Κ. ΒΑΓΝΕΡ.

Η ΕΙΣΟΔΟΣ ΤΟΥ ᾼΔΟΥ(1)
(ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ)

...Καὶ φάνη μου, ἐγκρεμνίστηκα στῆς μαύρης γῆς τὸν πάτο
καὶ βούλησα καὶ διάβηκα στὸν ᾅδην ἀποκάτω,
κ' ηὗρα ταῖς πόρταις σφαλισταὶς καὶ τὰ κλειδιὰ παρμένα,
καὶ μετὰ μαῦρα φλάμπουρά ἀπ' ἔξω τεντωμένα,
κ' εἶδα τὸν Χάρον κ' ἔμπαινε κ' ἔβγαινε θυμωμένα.
Σὰν μακελλάρης καὶ φονιᾶς τὰ χέρια ματωμένος,
μαῦρον ἐκαβαλίκευεν, ἐβάσταν καὶ γεράκιν,
καὶ κράτειεν εἰς τὴν χεῖράν του σαγίταν καὶ τοξάκιν,
κ' εἶχεν θωριὰν ἀγριόθωρην, μαύρην καὶ ἀλλοτριωμένη,
κ' ἡ φορ3σιά του χάλκινη καὶ καταματωμένη.
Τὸ δεῖν τὸν ἐφοβήθηκα κ' εἶπ' «ἂς διαγύρω πίσω,
κι' ἂς κάμω τρόπον κι' ὀρδινιὰ τὴν στράταν νὰ γυρίσω.
Τίς ξεύρει πῶς νὰ τοῦ φανῇ, μήπως διὰ μὲν μανήσῃ
καὶ μὲ θυμὸν καὶ χόλητα ἀπάνω μου κινήσῃ.
καὶ πῆ μου τ' ἤθελες ἐδῶ ; Τί ἀπόκρισιν νὰ δώσω
καὶ ἥντα πρόφασιν νὰ βρῶ τὸν ᾅδην νὰ μερώσω ;

(1) «'Ρίμα θρηνητικὴ εἰς τὸν πικρὸν καὶ ἀκόρεστον ᾌδην.»

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Λοιπὸν δι' αὐτὴν τὴν ἀφορμὴν ἐσπούδασα νὰ στρέψω
κι' ὀμπρὸς ὀπίσω νὰ στραφῶ, νὰ πάγω νὰ μισέψω
εἰς μιὸν τὴν πόρταν ἔρραζα κ' εὗρά την σφαλισμένη,
περατωμένην δυνατὰ καὶ κατακλειδωμένη,
κι' ὀμπρὸς στὴν πόρταν ἦτονε εἰς τὸ μπασεβγασίδιν
ὄφις τρικεφαλόστομος, δεμένος μ' ἁλυσίδι,
κι' ὥσὰν πορτάρης ἔβλεπε πόρταις κι' αὐλαὶς ὁμάδι,
μήπως καὶ λάθῃ τόν τινας κι' ἔβγῃ ἀπὸ τὸν ἄδην.
Καὶ τὸ στραφῆν καὶ τὸ νὰ ἰδῇ, ἐταύρισεν τὸ φίδι,
καὶ σὰν τὸν σκύλον ἔσυρε νὰ κόψῃ τ' ἁλυσίδι,
κ' ἔδρασεν νἄρθῃ ἀπάνω μου νὰ φθάσῃ νὰ μὲ πνίξῃ,
ὥσὰν θεριὸ ὁποῦ 'τονε ὥς γιὰ νὰ μὲ ξεσκίσῃ·
τὄναν του στόμα ἔβγαινεν φωτιάν, καπνὸν κι' ἀπύριν,
τἆλλον φαρμάκιν ἔγεμε τῆς πόρτας τὸ προθύριν,
καὶ τἆλλον αἷμαν ἔρρεγεν κι' ἀκνίδα μὲ τὸν βρῶμο·
ἔποικεν ὄχληταν πολλὴν καὶ σίγησιν καὶ τρόμο,
κι' ὁ ᾅδης ἐταράχθηκεν κ' οἱ πόρταις ἐσαβόξαν,
κι' ἀπὸ τὸν φόβον τὸν πολὺν τὰ μέλη μου ἐτρομάξαν.
Κι' ἀκούει ὁ Χάρος τὴν ὄχλησιν ὁποῦ 'χεν ὁ πορτάρης
κι' ἦρθε στὴν πόρταν τρέχοντας στὸν μαῦρον καβαλλάρης
κι' ἀπὸ μακρυᾶς ἐφώναξεν «ποιὸς ἐκ τὸν ᾅδη ἐβγαίνει
καὶ ποιὸς τοῦ χάρου τὴν αὐλὴν ἀποτρομᾷ κι' ἐμπαίνει;»

'Εκ τῆς ἐκδόσεως Κ. ΒΑΓΝΕΡ — ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΙΚΑΤΟΡΟΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΠΟΛΕΜΙΣΤΗΡΙΟΝ ᾼΣΜΑ

Ὁ καιρός, ἀδελφοί, τῆς ἐλευθερίας φθάνει,
Καὶ τὸ Ἔθνος ἡμῶν τὰς δυνάμεις του λαμβάνει
Γενναῖοι Ῥουμελιῶται
Μωραῖται καὶ Νησιῶται,
Τὸ αἷμα τῶν τυράννων χύστε ποταμηδόν.

Μὴ φοβεῖσθε, Γραικοί, ὅτι εἶσθε τάχα ὀλίγοι·
Ἡ Εὐρώπη, ἰδού, τὰς ἀγκάλας της ἀνοίγει.
Ὁ τύραννος κλονεῖται,
Τὴν πτῶσίν του φοβεῖται.
Ὁ ζῆλος τῆς πατρίδος ἂς λάμψ' εἰς τὰς ψυχάς.

Μὴ φοβεῖσθε, Γραικοί, τοὺς λαοὺς τοὺς τρισβαρβάρους,
Εἶναι ὄχλος πολὺς δίχως τόλμης τε καὶ θάρρους.
Εἰς φάλαγγας ταχθῆτε,
Γενναίως πολεμεῖτε,
Τὸ αἷμα τῶν τυράννων νὰ τρέξῃ πρὸ ποδῶν.

Ἡ ἀθλία Ἑλλὰς εἰς βαρὺν ζυγὸν στενάζει·
Τοὺς πιστούς της υἱοὺς εἰς βοήθειάν της κράζει.
Ἁλύσεις νὰ συντρίψουν,
Δεσμά της νὰ ἀπορρίψουν,
Καὶ τρόπαια θριάμβου νὰ στήσουν κατ' ἐχθρῶν.

ΡΗΓΑΣ ΦΕΡΑΙΟΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Η ΑΝΟΙΞΙΣ

Ἡ γλυκυτάτ ηΑνοι ι
Μὲ τ' ἄνθια στολισμένη,
Ῥοδοστεφανωμένη
Τὴ γῆ γλυκοτηράει.

Κ' ἡ γῆ τὴ χλόη ἐντύνεται,
Τὰ δάση της ἰσκιώνουν,
Τὰ κρύα χιόνια λιώνουν,
Ὁ οὐρανὸς γελάει.

Τὰ λουλουδάκια βάφονται,
Τὰ πλάγια χρωματίζουν,
Κ' ἠδονικαὶς φωτίζουν
Οἱ δροσεραὶς αὐγαίς.

Στὸ ἀγκαθερὸ τριαντάφυλλο
Γλυκολάλάει τ' ἀηδόνι,
Τὸ ξένο χελιδόνι
Ταιριάζει τὴ φωλιά.

Στοὺς κάμπους πλούσια κ,' ἄκοπα
Σὲ πράσινα λιβάδια
Τὰ ζωντανὰ κοπάδια
Βελάζουν καὶ πηδᾶν,

Κι' ὁ νιὸς βοσκός, χαρούμενος.
Φυσῶντας τὴ φλογέρα,
Γιεμίζει τὸν ἀέρα
Μὲ τραγουδιῶν φωναίς.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΗΛΑΡΑΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΡΩΤΑΣ ΠΛΗΓΩΜΕΝΟΣ

Μιὰν ὁ Ἔρωτας μικρὴ
σαϊτίτσα του πικρή,
    Σκουριασμένη στὴ φαρέτρα,
Τὴν ἐβγάνει σιγανά,
Καὶ τὴν πιάνει, κι' ἀρχινᾷ
    Καὶ τὴν τρίβ' εἰς μιὰ πέτρα.

Τρῖβε, τρῖβε βιαστικά,
Τὸν γλυστράει ἐξαφνικὰ
    'Απ' τὴν πέτρα, κακῇ τύχῃ,
Καὶ τὸν βρίσκει καὶ τὸν ξεῖ
Ἴσια ἴσια μεταξὺ
    Στοῦ δακτύλου του τὸ νύχι.

—Ὤχ! ψωνάζει, νὰ χαθῇς!
Καὶ τὸ δάχτυλό του εὐθὺς
    Μέσ' τὸ στόμα του τὸ βάζει.
Τὸ δαγκάνει, τὸ φυσάει,
'Απ' τοὺς πόνους του λυσσάει
    Καὶ πικραὶς φωναὶς ἐβγάζει.

Ἡ μητέρα του τ' ἀκούει,
Τ' ἁπαλά της στήθη κρούει:
    —Τ' εἶν', παιδάκι μου, φωνάζει,
Τ' εἶναι τούτη ἡ φωνή;
Ποῦ τ' ἀγόρι μου πονεῖ;
    Ποιὸς τ' ἀγόρι μ' τὸ πειράζει;

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

— Ἄ ! νενέ, τὴν λέει, γλυκειά !
Μιὰ σαΐτα μου κακιὰ
Μὲ ἀγκύλωσε—νὰ σκάση !—
Καὶ ἡ ἀγκυλωματιὰ
Μὲ φλογίζει σὰν φωτιά,
Καί... καί... καί... θὲ νὰ μὲ χάση.

Τότ' αὐτὴ χαμογελᾷ,
Καὶ τὸν λέγει :— Ἰδὲ καλά,
Μάθε, τέκνον μου, καὶ μόνος,
Πόσον, πόσον εἶν' κακός,
Καὶ πικρὸς καὶ καυστικὸς
Τῆς σαΐτας σου ὁ πόνος.

ΑΘ. ΧΡΗΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΖΑΚΥΝΘΟΝ

Χαῖρε Αὐσονία, χαῖρε
Καὶ σὺ Ἀλβιών, χαιρέτωσαν
Τὰ ἔνδοξα Παρίσια
Ὡραία καὶ μόνη ἡ Ζάκυνθος μὲ κυριεύει.

Τῆς Ζακύνθου τὰ δάση
Καὶ τὰ βουνὰ σκιώδη,
Ἤκουον ποτὲ σημαίνοντα
Τὰ θεῖα τῆς Ἀρτέμιδος
Ἀργυρᾶ τόξα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Καὶ σήμερον τὰ δένδρα,
Καὶ τὰς πηγὰς σεβάζονται
Δροσερὰς οἱ ποιμένες·
Αὐτοῦ πλανῶνται ἀκόμα
Αἱ Νηρηΐδες.

Τὸ κῦμα τὸ ἰόνιον πρῶτον
Ἐφίλησε τὸ σῶμα,
Πρῶτοι ἰόνιοι Ζέφυροι
Ἐθώπευσαν τὸ στῆθος
Τῆς Κυθερείας.

Καὶ ὅταν τὸ ἑσπέριον ἄστρον
Ὁ οὐρανὸς ἀνάπτῃ,
Καὶ πλέωσι γέμοντα ἔρωτος
Καὶ φωνῶν μουσικῶν
Θαλάσσια ξύλα,

Φιλεῖ τὸ ἴδιον κῦμα,
Οἱ αὐτοὶ θωπεύουν Ζέφυροι
Τὸ σῶμα καὶ τὸ στῆθος
Τῶν λαμπρῶν Ζακυνθίων
Ἄνθος παρθένων.

Μοσχοβολάει τό κλῖμά σου,
Ὦ φιλτάτη πατρίς μου,
Καὶ πλουτίζει τὸ πέλαγος
Ἀπὸ τὴν εὐωδίαν
Τῶν χρυσῶν κίτρων.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Σταφυλοφόρους ῥίζας,
Ἐλαφρὰ, καθαρά,
Διαφανῆ τὰ σύννεφα
Ὁ βασιλεὺς σοῦ ἐχάρισε
Τῶν Ἀθανάτων.

Ἡ λαμπὰς ἡ αἰώνιος
Σοῦ βρέχει τὴν ἡμέραν
Τοὺς καρπούς, καὶ τὰ δάκρυα
Γίνονται τῆς νυκτὸς
Εἰς ἐσὲ κρίνα.

Δὲν ἔμεινεν, ἐὰν ἔπεσε
Ποτὲ εἰς τὸ πρόσωπόν σου,
Ἡ χιών· δὲν ἐμάρανε
Ποτὲ ὁ θερμὸς Κύων
Τὰ σμάραγδά σου.

Εἶσαι εὐτυχής· καὶ πλέον
Σὲ λέγω εὐτυχεστέραν,
Ὅτι σὺ δὲν ἐγνώρισας
Ποτὲ τὴν σκληρὰν μάστιγα
Ἐχθρῶν, τυράννων.

Ἂς μὴ μοῦ δώσῃ ἡ μοῖρά μου
Εἰς ξένην γῆν τὸν τάφον·
Εἶναι γλυκὺς ὁ θάνατος
Μόνον ὅταν κοιμώμεθα
Εἰς τὴν πατρίδα.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΛΒΟΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΙΣ ΤΟΝ ΙΕΡΟΝ ΛΟΧΟΝ

Ἂς μὴ βρέξῃ ποτὲ
Τὸ σύννεφον, καὶ ὁ ἄνεμος
Σκληρὸς ἂς μὴ σκορπίσῃ
Τὸ χῶμα τὸ μακάριον
Ποῦ σᾶς σκεπάζει.

Ἂς τὸ δροσίζῃ πάντοτε
Μὲ τ' ἀργυρᾶ της δάκρυα
Ἡ ῥοδόπεπλος κόρη.
Καὶ αὐτοῦ ἂς ξεφυτρώνουν·
Αἰώνια τ' ἄνθη.

Σᾶς ἅρπαξεν ἡ τύχη
Τὴν νικητήριον δάφνην.
Καὶ ἀπὸ μυρτιὰν σᾶς ἔπλεξε
Καὶ πένθιμον κυπάρισσον
Στέφανον ἄλλον.

'Αλλ' ἂν τις ἀποθάνῃ
Διὰ τὴν πατρίδα, ἡ μύρτος
Εἶναι φύλλον ἀτίμητον,
Καὶ καλὰ τὰ κλαδιὰ
Τῆς κυπαρίσσου.

Ἕλληνες, τῆς πατρίδος
Καὶ τῶν προγόνων ἄξιοι·
Ἕλληνες σεῖς, πῶς ἤθελεν
Ἀπὸ σᾶς προκριθῇ
Ἄδοξος τάφος;

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

῾Ο γέρων χρόνος φθονερός,
Καὶ τῶν ἔργων ἐχθρὸς
Καὶ πάσης μνήμης, ἕρπεται,
Περιτρέχει τὴν θάλασσαν
Καὶ τὴν γῆν ὅλην.

᾿Απὸ τὴν στάμναν χύνει
Τὰ ῥεύματα τῆς λήθης,
Καὶ τὰ πάντα ἀφανίζει·
Χάνονται αἱ πόλεις, χάνονται
Βασίλεια, κ' ἔθνη.

᾿Αλλ' ὅταν πλησιάσῃ
Τὴν γῆν, ὅπου σᾶς ἔχει,
Θέλει ἀλλάξει τὸν δρόμον του
῾Ο Χρόνος, τὸ θαυμάσιον
Χῶμα σεβάζων.

Αὐτοῦ, ἀφοῦ τὴν ἀρχαίαν
Πορφυρίδα καὶ σκῆπτρον
Δώσωμεν τῆς ῾Ελλάδος,
Θέλει φέρει τὰ τέκνα της
Πᾶσα μητέρα

Καὶ δακρυρέουσα θέλει
Τὴν ἱερὰν φιλήσει
Κόνιν, καὶ εἰπεῖ :—τὸν ἔνδοξον
Λόχον, τέκνα, μιμήθητε,
Λόχον ῾Ηρώων !

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΛΒΟΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν κόψι
Τοῦ σπαθιοῦ τὴν τρομερή,
Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν ὄψι,
Ποῦ μὲ βία μετράει τὴν γῆ.

'Απ' τὰ κόκκαλα βγαλμένη
τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά,
Καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη,
Χαῖρε, ὦ! χαῖρε, 'Ελευθεριά!

'Εκεῖ μέσα ἐκατοικοῦσες,
Πικραμένη, ἐντροπαλή,
Κ' ἕνα στόμα ἀκαρτεροῦσες
Ἔλα πάλι, νὰ σοῦ πῇ.

Ἄργιε νἄλθῃ ἐκείνη ἡ μέρα,
Κι' ἦταν ὅλα σιωπηλά,
Γιατὶ τἄσκιαζε ἡ φοβέρα,
Καὶ τὰ πλάκωνε ἡ σκλαβιά.

Δυστυχής! παρηγορία
Μόνη σοῦ ἔμενε νὰ λές:
Περασμένα μεγαλεῖα,
Καὶ διηγῶντάς τα νὰ κλαῖς.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Καὶ ἀκαρτέρει, καὶ ἀκαρτέρει
Φιλελεύθερη λαλιά,
Ἕνα ἐκτύπαε τ' ἄλλο χέρι
Ἀπὸ τὴν ἀπελπισιά,

Κ' ἔλεες: πότε, ἄ! πότε βγάνω
Τὸ κεφάλι ἀπ' τσ' ἐρημιαίς;
Καὶ ἀποκρίνοντο ἀπὸ πάνω!
Κλάψαις, ἄλυσσες, φωναίς.

Τότε ἐσήκωνες τὸ βλέμμα
Μέσ' στὰ κλάϋματα θολό,
Καὶ εἰς τὸ ῥοῦχο σου ἔσταζ' αἷμα,
Πλῆθος αἷμα ἑλληνικό.

Μὲ τὰ ῥοῦχα αἱματωμένα
Ξέρω ὅτι ἔβγαινες κρυφά,
Νὰ γυρεύῃς εἰς τὰ ξένα
Ἄλλα χέρια δυνατά.

Μοναχὴ τὸ δρόμο ἐπῆρες,
Ἐξανάλθες μοναχή·
Δὲν εἶν' εὔκολες οἱ θύραις,
Ἂν ἡ χρεία ταὶς κουρταλῇ.

Ἄλλος σοῦ ἔκλαψε εἰς τὰ στήθια,
Ἀλλ' ἀνάσασιν καμμιά.
Ἄλλος σοῦ ἔταξε βοήθεια,
Καὶ σὲ γέλασε φρικτά.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἄλλοι, ὢϊμέ! στὴ συμφορά σου
Ὁποῦ ἐχαίροντο πολύ:
Σύρε νἄυρῃς τὰ παιδιά σου,
—Σύρε, ἔλεγαν οἱ σκληροί.

Φεύγει ὀπίσω τὸ ποδάρι,
Καὶ ὁλογλήγορα πατεῖ
Ἢ τὴν πέτρα ἢ τὸ χορτάρι,
Ποῦ τὴν δόξα σου θρηνεῖ

Ταπεινότατη σοῦ γέρνει
Ἡ τρισάθλια κεφαλή,
Σὰν φτωχοῦ ποῦ θυροδέρνει,
Κ' εἶναι βάρος του ἡ ζωή.

Ναί· ἀλλὰ τώρα ἀντιπαλεύει
Κάθε τέκνο σου μὲ ὀρμή,
Ποῦ ἀκατάπαυστα γυρεύει
Ἢ τὴ νίκη, ἢ τὴ θανή.

'Απ' τὰ κόκκαλα βγαλμένη
Τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά.
Καὶ 'σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη,
Χαῖρε, ὢ! χαῖρε, 'Ελευθεριά!

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΣΟΛΩΜΟΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΤΑ ΔΥΟ ΑΔΕΛΦΙΑ

Ἡ Αὐγοῦλα ποῦ νἆναι ;
Κοντεύει τὸ βράδυ,
Ποῦ μαῦρο σκοτάδι
Ξαπλώνει στὴ γῆ.

Πηγαίνει ἐκεῖ ποῦναι
Ψηλὸ κυπαρίσσι,
Πηγαίνει στὴ βρύσι·
Δὲν εἶναι οὐδ' ἐκεῖ.

Στἀλῶνι, στἀμπέλι,
Στὸ δρόμο κυττάζει,
Καὶ τέλος φωνάζει·
—Αὐγοῦλα μου, Αὐγή !

—Αὐγή μου ! συχνότατα
τοῦ βγῆκε ἀπ' τὰ στήθη,
Καί : Αὐγή μου, ἀπεκρίθη
Μία ἄλλη φωνή.

Πῶς εἶν' τῆς Αὐγούλας
Ὁ 'Ανθὸς ἐστοχάσθη,
Καὶ πρόθυμα ἐβιάσθη
Κατὰ τὴν Αὐγή.

'Ετοῦτα λαλῶντας,
Κοντά της πηγαίνει·
Ἡ Αὐγοῦλα σωπαίνει,
Καὶ δὲν τοῦ μιλεῖ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Προσκέφαλο κόκκινο
Τῆς κεῖται ἀποκάτου
Κρεββάτι θανάτου
Στενὸ καὶ πικρό.

Θανάτου στεφάνι
Τριγύρου στὴν κόμη·
Εἶν' ὄμορφη ἀκόμη
Στὴν ὄψι πολύ.

Ὁ ἄγγελος ἴσως,
Ποῦ παίρνει τὸ μίλημα,
Τῆς πῆρε μὲ φίλημα
Γλυκὸ τὴν ψυχή.

Γιατὶ ἔχει χαμόγελο
'Ακόμη στὸ στόμα
Ποῦ λὲς καὶ στὸ χῶμα
Δὲν πρέπει νὰ μπῆ.

Δὲν εἶν' πεθαμένη·
Τὴν ὄψι τηρᾶτε·
Κοιμᾶται, κοιμᾶται,
Εἰς ὕπνο βαθύ.

'Εγύρευε ἀνήσυχος,
Ὡσὰν περιστέρι,
Γιὰ ναὕρῃ τὸ ταῖρι,
Καὶ δὲν τοῦ βολεῖ.

Καὶ τρέχει καὶ τρέχει
Παντοῦ νὰ κυττάξῃ,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Καὶ δίχως νὰ κράξῃ
Δὲν μνήσκει στιγμή.

Στὸ μάτι μακρόθεν
Ὁ τοῖχος ἀσπρίζει,
Καὶ γύρω του ἀνθίζει,
Ἡ δάφνη, ἡ μιρτιά.

Ἀλλὰ ἄνανθη κλαίει.
Ὀμπρὸς εἰς τὴ θύρα,
Τοῦ ἀνθρώπου τὴ μοῖρα
Κλωνόγυρτη ἐτιά.

Τὴν εἶδε προβαίνοντας
Στὴ μέση, κ' ἐφώναξε·
—Αὐγοῦλα μου, ἐτρόμαξε :
Ὁ Ἀνθός σου πολύ.

Ἀνήσυχου ὀνείρου
Τρομάρα, μαυρίλα,
Στὰ χέρια, στὰ χεῖλα,
Τὰ χρώματα σβεῖ.

Τὴ γύρευε τόσο,
Καὶ τέλος τὴν βρίσκει
Ἀκίνητος μνήσκει
Γιὰ νὰ τὴ θωρῇ.

Τῆς παίρνει μὲ χέρι
Ἀργὸ τὸ στεφάνι,
Τὸ βάνει, τὸ βγάνει
Ἀπ' τὴν κεφαλή.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

—Ἡμέρα βραδυάζει
Αὐγοῦλα, πηγαίνω·
Κοντά σου πεθαίνω
Ἂν μείνω μ' ἐσέ.

Αὐγοῦλα, ἂν δὲν ἔλθῃς,
Γιὰ πάντα σὲ ἀρνιοῦμαι·
Φοβοῦμαι, φοβοῦμαι,
Μὴν ἔβγουν νεκροί.

Αὐγοῦλα, γιὰ ξύπνα,
Γιὰ ξύπνα, κι' ἂν λάχῃ
Καὶ σ' εὕρουν μονάχη,
Πεθαίνεις καὶ σύ.

Ἡ Αὐγοῦλα κοιμᾶται,
'Αλήθεια σοῦ λέω·
Μὴν κλαὶς, γιατὶ κλαίω,
Μανοῦλα κι' ἐγώ.

'Ιδοὺ τὸ στεφάνι
Μὴ γέρνῃς στὴν ἄλλη
Μεριὰ τὸ κεφάλι,
Τὰ μάτια μὴν κλειῇς.

Στἀφίτω στὰ γόνατα,
Κι' ἄκόμη ἂν ἀργήσῃ
Ἡ Αὐγὴ νὰ ξυπνήσῃ,
'Εμὲ τὸ φορεῖς.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΣΟΛΩΝΟΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Η ΗΜΕΡΑ ΤΗΣ ΛΑΜΠΡΗΣ

Καθαρώτατον ἥλιο ἐπρομηνοῦσε
τῆς αὐγῆς τὸ δροσάτο ὕστερο ἀστέρι
Σύγνεφο, ταχυά, δὲν ἐπερνοῦσε
Τ' οὐρανοῦ σὲ κανένα ἀπὸ τὰ μέρη.
Καὶ ἀπὸ κεῖ κινημένο ἀργοφυσοῦσε
Τόσο γλυκὸ στὸ πρόσωπο τ' ἀέρι,
Ποῦ λὲς καὶ λέει μέσ' τῆς καρδιᾶς τὰ φύλλα :
Γλυκειὰ ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος μαυρίλα.

Χριστὸς ἀνέστη ! Νέοι, γέροι καὶ κόραις,
Ὅλοι, μικροί, μεγάλοι ἑτοιμασθῆτε·
Μέσα σταὶς ἐκλησίαις ταὶς δαφνοφόραις
Μὲ τὸ φῶς τῆς χαρᾶς συμμαζωχθῆτε·
Ἀνοίξετε ἀγκαλιαὶς εἰρηνοφόραις·
Ἐμπροστὰ στοὺς Ἁγίους, καὶ φιληθῆτε,
Φιληθῆτε γλυκὰ χείλη μὲ χείλη,
Πέστε Χριστὸς ἀνέστη, ἐχθροὶ καὶ φίλοι.

Δάφναις εἰς κάθε πλάκα ἔχουν οἱ τάφοι,
Καὶ βρέφη ὡραῖα στὴν ἀγκαλιὰ οἱ μαννάδες·
Γλυκόφωνα, κυττῶντας ταὶς ζωγραφι-
σμένες εἰκόνες, ψάλλουνε οἱ ψαλτάδες·
Λάμπει τὸ ἀσῆμι λάμπει τὸ χρυσάφι
Ἀπὸ τὸ φῶς ποῦ χύνουνε οἱ λαμπάδες·
Κάθε πρόσωπο λάμπει ἀπ' ἁγιοκέρι
Ὅπου κρατοῦνε οἱ Χριστιανοὶ στὸ χέρι.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΣΟΛΩΜΟΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ο ΤΑΦΟΣ ΤΟΥ ΠΑΤΕΡΑ

Τοῦ πατέρα σου, ὅταν ἔλθῃς
Δὲν θὰ ἰδῇς παρὰ τὸν τάφο·
Εἶμαι ὀμπρός του, καὶ σοῦ γράφω,
Μέρα πρώτη τοῦ Μαϊοῦ.

Θὰ σκορπίσουμε τὸ Μάη
Πάνου στ' ἄκακα τὰ στήθη,
Γιατὶ ἀπόψε ἀπεκοιμήθη
Εἰς τὸν ὕπνο τοῦ Χριστοῦ.

Ἦταν ἥσυχος κι' ἀκίνητος
Ὡς τὴν ὕστερη τὴν ὥρα,
Καθὼς φαίνεται καὶ τώρα
Ποὺ τὸν ἄφισε ἡ ψυχή.

Μόνον, μιὰ στιγμὴ πρὶν φύγῃ
Τ' οὐρανοῦ κατὰ τὰ μέρη,
Ἀργοκίνησε τὸ χέρι,
Ἴσως γιὰ νὰ σ' εὐχηθῇ.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΣΟΛΩΜΟΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Η ΛΙΜΝΗ ΤΟΥ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

Εἰς τὴν λίμνη κυματοῦσε μιὰν ἀνέφελη νυχτιά,
Ἡ πολύπαθη καρδιά του κ' ἐποθοῦσε μοναξιά.
Σιγὰ φλοίσβιζε τὸ κῦμα στὸ μονόξυλον ἐμπρός,
Τὸ πανάκι μου φισοῦσεν ἀεράκης στεριανός.
Δὲν ἀκούετο ἄλλος κρόνος ἀπ' τὸν κρότο τῶν ψαριῶν,
Ὅταν, ἔξαφνα πηδῶντας, ἐβουτοῦσαν στὸν βυθόν.
'Εξανοίγοντο μακρόθεν τῶν ψαράδων οἱ πυριαίς,
Φαίνοντ' ὅλαις ἀπ' τὸ μάκρος πῶς κινοῦντο μοναχαίς,
Κ' ἐσχημάτιζαν ἐμπρός μου τόξον ὅλο φωτεινό.
Σὰν τῆς θάλασσας πλανῆται περπατοῦσαν στὸ νερό.
'Ανεφαίνονταν σποράδην τ' ἀστερέωτα νησιά,
Λὲς κ' ἐβγῆκαν ὑγρὰ τότε ἀπὸ τ' ἄβαθα νερά.
Πάμπολλα θαλασσοπούλια, κουρνιασμένα ἐδῶ κ' ἐκεῖ,
Εἶχαν φύλακας τὰ σκότη καὶ τὰ κύματα στρωμνή·
Τὸ φεγγάρι ἀπὸ τὰς Πάτρας εἶχε ἀρχίσῃ τὸ βουνὸ
Ν' ἀναβαίνῃ ἀγάλια ἀγάλια τὸν καθάριον οὐρανό,
Κ' ἡ ἀχτῖνά του στὸ κῦμα ἐλαφρὰ νὰ κολυμπᾷ,
Κι' ὁλογάλανο τὸ κῦμα νὰ τὴν βλέπῃ, νὰ γελᾷ,
Μὲ τὴ λάμψι ἐφάνη τότε κάτω στὴν ἀκρογιαλιὰ
Μιὰ ψηλὴ καὶ μαυροφόρα σὰν τὸν ἴσκιον ἐλαφρά.
Μισοκρύβετο ἡ μορφή της σὲ μιὰ σκέπη μελανή,
Σὰν ὁλόφωτος κομήτης στὴν νεφέλη τὴ λεπτή·
Καί, στὴ λάμψι γυρισμένη, ἄρχισε νὰ τραγουδῇ
Μὲ τὴν αὔρα, μὲ τὸ κῦμα τὴν ἀκόλουθην ᾠδή:
«'Ωχρὸ καὶ ἄστατο φεγγάρι, ποῦ τὴ μαύρη φέγγεις γῆ,
»Κι' ὁποῦ μοιάζεις μέσ' τὰ σκότη μιὰ λαμπάδα νεκρική!

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

»Ἀρχινᾷς,φωτογεννιέσαι, κ' εἰς τοὺς κόλπους τοῦ φωτὸς
»Ἀπ' ὀλίγο ὀλίγο αὐξάνεις, ὡς ποῦ γίνεσσ' ὅλο φῶς·
»Καὶ φῶς ὅλον ἀφοῦ γένης, συχνὰ σύγνεφον πυκνὸν
»Ξάφνω σκώνεται, σ' ἁρπάζει ἀπ' τὰ μάτια τῶν θνητῶν.
»Κι' ὁ σκληρότατος ὁ Χάρος ἔρχετ' ὅλως ἀφανής,
»Καὶ συχνότατ' ἀφανίζει τὸ γλυκὸ ἄνθος τῆς ζωῆς».

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ

Ο ΑΠΟΜΑΧΟΣ ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΗΣ

Εἰς τὸν γέρον Ὄλυμπόν μας, κοντὰ σ' ἕνα κυπαρίσσι
Ἕνας γέρων Ῥουμελιώτης
Μὲ τοὺς φίλους του τὸ βράδυ κάθισε νὰ τραγουδήσῃ :
—Τῆς πατρίδος στρατιώτης,
Ἑπτά, ἔλεγ', ἑπτὰ χρόνους μὲ καρδιὰ πάντοτε νέα
Βάσταξα καὶ στὸ Δερβένι καὶ στὸν κάμπο τὴ σημαία.
Ἐνθυμᾶσθε, σύντροφοί μου, ἐνθυμᾶσθε τοὺς καλούς μας,
Τοὺς ἡρωϊκοὺς καιρούς μας ;

Ἐνθυμᾶσθε, τοῦ Χουρσίτη αἱ τριάντα χιλιάδες
Μιὰ μιὰ ὅλαις διαλεκταὶς
Ὅταν γέμισαν τοῦ Ἄργους ταὶς μεγάλαις πεδιάδαις
Μ' ἀστραπαὶς καὶ μὲ βρονταίς,
Ἐνθυμᾶσθε μὲ τὶ θάρρος ἐπιασθήκαμε στὰ χέρια
Μὲ δρεπάνια, μὲ κοντάρια καὶ μὲ ξύλ' ἀντὶ μαχαίρια ;
Ἐνθυμᾶσθε, σύννροφοί μου, ἐνθυμᾶσθε τοὺς καλούς μας,
Τοὺς ἡρωϊκοὺς καιρούς μας ;

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

'Ενθυμᾶσθε τῶν Σκοδριάνων σὰν μᾶς πλάκωσε τὸ πλῆθοςς
Πῶς εὐθὺς στὸ Καρπενῆσι
Ἔτρεξεν ὁ Μπότσαρής μας, καὶ μὲ τ' ἀκριβό του στῆθος
Πρόφθασε νὰ τοὺς σκορπίση ;
'Ενθυμᾶσθε τῆς πληγῆς του πῶς μᾶς ἔκρυφτε τὸ αἷμα ;
Τί καρδιὰ μᾶς ἔδιδ' ὅλους μὲ τὸ ὕστερό του βλέμμα ;
'Ενθυμᾶσθε, σύντροφοί μου, ἐνθυμᾶσθε τοὺς καλούς μα
Τοὺς ἡρωϊκοὺς καιρούς μας ;

'Ενθυμᾶσθε ἀπ' τοὺς Τούρκους σὰν σκεπάσθησαν οἱ λόγγοι
Τῆς ἀνδρείας Ῥούμελής μας
Καὶ βαστοῦσεν ὁ 'Αράπης σφαλιστοὺς στὸ Μεσολόγγι
Τὰ παιδιά μας, τοὺς γονεῖς μας ;
'Ενθυμᾶσθε, μέσ' στὰ μάτια τῆς σκληρᾶς Εὐρώπης ὅλης
Πῶς ἀνέβηκεν ὡς τἄστρα τοῦ Μεσολογγιοῦ ἡ πόλις ;
'Ενθυμᾶσθε, σύντροφοί μου, ἐνθυμᾶσθε τοὺς καλούς μας,
Τοὺς ἡρωϊκοὺς καιρούς μας ;

'Ενθυμᾶσθε, ὁ Καραΐσκος μὲ τριακόσιους διαλεκτούς του
Ὅταν ἦλθε στὰς 'Αθήνας,
Πῶς τοῦ Κιουταχῆ ἐχάθη κ' ἡ ἀνδρεία του κι' ὁ νοῦς του ;
Δὲν ἐπέρασ' ἕνας μῆνας,
Καὶ ἡ Ῥούμελη σηκώθη κι' ἔγιν' ὅλη ἕνα σῶμα,
Κ' ἐκοκκίνισ' ἀπὸ αἷμα τῆς 'Αράχωβας τὸ χῶμα ;
'Ενθυμᾶσθε, σύντροφοί μου, ἐνθυμᾶσθε τοὺς καλούς μας
Τοὺς ἡρωϊκοὺς καιρούς μας ;

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Χωρὶς πόλεις, χωρὶς κάστρα, ξεχισμένοι, πεινσαμένοι
καὶ μὲ διψασμένο στόμα,
Νεκρωμένοι ἀπ' τὸν τῦφο, ἀπ' τὰ βόλια πληγωμένοι
Καὶ χλωμοὶ ὥσὰν τὸ σῶμα
Εἶς τὸν οὐρανὸ τὰ μάτια εἶχαμ' ὅλοι γυρισμένα,
Πλὴν ποτὲ εἰς τοὺς τυράννους δὲν ἐκλίναμεν αὐχένα...,
Ἐνθυμᾶσθε, σύντροφοί μου, ἐνθυμᾶσθε τοὺς καλούς μας,
Τοὺς ἡρωϊκοὺς καιρούς μας ;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΟΥΤΣΟΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΜΙΑΟΥΛΗΝ

Δὲν ἀπέθανεν, ὁπόταν ἔκαιεν εἰς τὴν Μεθώνην
Ἕνα στόλον μετὰ κρότου,
Καὶ δὲν ἔλαβε τὴν τέφραν τῆς πυρᾶς, λευκὴν σινδόνην,
Οὐδ' ὡς ξυλοκράββατόν του στέλεχος ἑνὸς δικτρότου.

Ἀλλ' εἰς τὴν ἐσχάτην ὥραν πόσην ἔδειξεν ἀνδρείαν !
Πρὸς τὸν θάνατον ἐστράφη,
Καὶ τοῦ Χάρωνος τὸ πλοῖον εἶδε μ' ὅσην ἀφοβίαν
Ἔβλεπεν εἰς τὸν ἀγῶνα τῶν ἐχθρῶν τὰ πυκνὰ σκάφη.

Τὸν ἀγαπητὸν Μονάρχην, εἰς τὰ ἔσχατά του πλέον,
Μὲ καρδίας εἶδε πόνον,
Τοὺς υἱούς του καὶ τὸ ἔθνος τοῦ ἐσύστησεν ἐκπνέων
Καὶ τοῦ ἔδωκε τὴν χεῖρα ἥτις ἔπλασε τὸν θρόνον.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Εἰς τὰς Πάτρας, ὅταν πρώτην ναυμαχίαν ἐπεχείρει
Φοβερὰν κατὰ συστάδην,
Καὶ μετέβαλλον αἱ βόμβαι τοῦ πολεμικοῦ Ταχίρη
Τὴν αὐγὴν εἰς νύκτα μαύρην καὶ τὸν οὐρανὸν εἰς Ἅδην,

Ἀντεστάθη αὐτὸς μόνος καὶ μ' ἓν σκάφος εἰς τρεῖς στόλους,
Κ' εἰς δειλὰς φωνὰς μὴ κλίνων,
Καὶ μὲ χάλκινον τρομβόνι ἀπειλῶν τοὺς φίλους ὅλους
Καὶ μὲ χεῖρα ῥωμαλέαν τὸ πηδάλιον εὐθύνων.

Τώρα κεῖται... Γεγραμμέναι πόσαι ἡμιθέου πράξεις
Εἰς τὸ μέγα μέτωπόν του!
Ὦ ἐχθρέ! χωρὶς νὰ τρέμῃς τώρα μόνον νὰ κυττάξῃς,
Τώρα μόνον κατὰ πρῶτον, δύνασαι τὸ πρόσωπόν του!

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΟΥΤΣΟΣ

Η ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΤΟΥ ΚΛΕΦΤΗ

—Ἔχετε γιά, ψηλὰ βουνὰ καὶ κρυσταλλένιαις βρύσαις,
Χαράματα μὲ ταὶς δροσαίς, νύχταις μὲ τὸ φεγγάρι,
Καὶ σεῖς, μαῦρα κλεφτόπουλα, ποῦ τὴν Τουρκιὰ ἐτρόμαξε
Ἀρρώστια δὲν μ' ἐπλάκωσε καὶ πηαίνω νὰ πεθάνω·
Κι' ἂν πάρῃ βόλι τὸ κορμί, πάλ' ἡ ψυχὴ ἀπομένει·
Μαῦρο πουλάκι θὰ γενῶ, μαῦρο χελιδονάκι,
Νἄλθῶ τὸ γλυκοχάραμα νὰ ἰδῶ ποῦ πολεμᾶτε·
Καὶ σὰ σχολάσῃ ὁ πόλεμος, κ' ἔβγῃ τἀχνὸ φεγγάρι,
Πάλι θὲ νἄλθω νὰ σταθῶ σ' ἕνα κυπαρισσάκι,
Τὰ λίγα τὰ κλεφτόπουλα ποῦ βρῶ στὴ γῆ νὰ κλάψω·

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Μέσα στῆς νύχτας τὴν ἐρημιά, στὸν ὕπνο ποῦ κοιμῶνται,
Ν' ἀκούσουν οἱ μαννάδες τους νὰ τὰ μυρολογήσουν·
—Γιὰ ἰδὲς τὴ θύρα τοῦ Πασσᾶ ποῦ πᾶψετὸ τραγοῦδι,—
Ἔχετε γειὰ ψηλὰ βουνά, τρεχούμενα ποτάμια·
'Αδέρφια, νὰ μὲ θάψετε σὲ μιὰ ψηλὴ ῥαχοῦλα,
Ν' ἀκούω τ' ἀηδόνια πὤρχονται καὶ φέρνουν τὸν 'Απρίλη·
Κι' ὅταν ἀπ' τὴν Ἁγιὰ Σοφιά, τὸ μέγα μοναστῆρι,
Ἔβγουν τὰ μοσκολίβανα μὲ τὸ Χριστὸς 'Ανέστη,
Λευκὸ πολάκι θὰ γενῶ στὴν Πόλι νὰ πετάξω

ΙΟΥΛΙΟΣ ΤΥΠΑΛΔΟΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΩΝΙΑΝ

Τὶς τὴν ψυχήν μου θὰ ἡμερώσῃ ;
Τὶς εἰς τὸν πόθον μου θέλει δώσει
Πτερὰ Ζεφύρου ;
Τὶς εἰς τοὺς τόπους θέλει μὲ φέρει
Ὅπου ὁ Μέλης στιλπνὸς μαρμαίρει
Ὡς πλὰξ ἀργύρου ;

'Εκεῖ γλυκεῖαι πνέουσιν αὖραι,
Καὶ εἰς τὸ κῦμα δονοῦνται μαῦραι
Σκιαὶ πλατάνων.
'Εκεῖ εὐώδης θάλλει μυρσίνη,
'Εκεῖ τὰ πάντα τέρψις, γαλήνη,
Πλὴν τῶν τυράννων !

Ἡ τυραννία τὴν φρίκη σπείρει
Καὶ τῆς ὡραίας φύσεως φθείρει
Τὴν ἁρμονίαν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Αὐτὴ μαραίνει τὰ κάλλιστ' ἄνθη,
Καὶ ἡ πνοή της κατελυμάνθη
Τὴν 'Ιωνίαν.

'Αλλ' ἂν τὰ κάλλη της λαῖλαψ τύπτῃ,
Ὑπὸ τὸ βάρος τῆς ἀνακύπτει
Πλέον ὡραία,

Κ' εἰς τὴν γλυκεῖαν μορφήν της ἔτι
Τὸ δουλικόν της πένθος προσθέτει
Δέλγητρα νέα.

Οὕτως εἰς ῥόδον πίπτει βαρεῖα
Ἡ ὀλολύζουσα τρικυμία
μὲ ὄμβρου σάλον

Πλὴν εἰς τὴν τόσην ἀνεμοζάλην
Ὑπερηφάνως ἐγείρει πάλιν
Μέτωπον θάλλον!

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΣΟΥΤΣΑΣ

ΤΟ ΣΤΕΡΕΩΜΑ

Εὐφραίνου, ὦ ψυχή μου, τῆς κτίσεως τὰ κάλλη
Ἡ γῆ θαυμάτων πλήρης ἐνώπιόν σου θάλλει·
Κι' ἂν τῆς νυκτὸς ὁ πέπλος ἐπὶ μικρὸν τὰ κρύψῃ,
Πληθὺς θαυμάτων νέων γεννᾶται εἰς τὰ ὕψη.

Γλυκεῖα νηνεμία! νεκτερινὴ γαλήνη!
Στιλπνή, ἀκτινοβόλος, μηνοειδὴς σελήνη
Λάμπει ἐπὶ αἰθέρος εἰς δρόσον λελουσμένου,
Ὦ κόσμημ' ἀδαμάντων εἰς μέτωπον παρθένου.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἡ πόλις ὅλη κεῖται ὡς ἄνθρωπος ὑπνώττων.
Κανένα δὲν ἀκούεις εἰς νὸν ἀέρα κρότον
Ὡς πλὰξ χρυσοῦ ἀπέφθου τὸ πέλαγος μαρμαῖρον
Ἀντανακλᾷ τὴν λάμψιν ἑκάστου τῶν ἀστέρων.

Γλαυκόν, γλυκύ γελόεν τοῦ οὐρανοῦ τὸ χρῶμα,
Νέφος οὐδὲν σκιάζει τὸ καθαρόν του δῶμα·
Καὶ διὰ τῆς μεγάλης ἐνάστρου ὀροφῆς του
Ἡ δόξα διαλάμπει κι' ἡ χάρις τοῦ Ὑψίστου!

Ὁ μέγας Γαλαξίας ὡσὰν πλατεῖα ζώνη
Ἐκ πέρατος εἰς πέρας τοὺς οὐρανοὺς κυκλώνει,
Σπόρος πυκνὸς καὶ ἄστρων φυταλιὰ μεγάλη
Ἐξ ἧς ὁ Πλάστης κόσμους διηνεκῶς ἐκβάλλει.

Μακρὰν τῶν ἄλλων ἄστρων, δειλαὶ ὡς πελειάδες,
Ὁδεύουν κατὰ μόνας αἱ ἄσπιλοι Πλειάδες,
Ἀχώριστοι παρθένοι μὲ συστολὴν μεγάλην
Ὁμοῦ συνανατέλλουν, καὶ δύουν ὁμοῦ πάλιν.

Ὁ εὔζωνος Ὠρίων νυκτιπολεῖ κατόπιν,
Ἀργυροήλου ξίφους χρυσῆν βαστάζων κώπην,
Ἄγρυπνος στρατιώτης καὶ φύλαξ πιστός, μένων
Ἔνθα ὁ ἀρχηγός του τὸν ἔχει τεταγμέννον.

Ἐδῶ σμαράγδου δίκην ἓν ἄστρον πρασινίζει,
Ἐκεῖ ἐρυθρὸν ἄλλο ὡς ἄνθραξ σελαγίζει,
Καὶ ὅλα ὁμοῦ λάμπουν ἀτάκτως ἐσπαρμένα,
Ποῦ μὲν πυκνὰ ὡς ἄμμος, ποῦ δὲ ἀραιωμένα.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ὦ οὐρανέ, ὦ κάλλος αἰώνιον, ἀρχαῖον.
Ἀείποτε νεάζον, ἀείποτε ἀκμαῖον,
Ὁ τύπος τῶν δακτύλων τοῦ Πλάστου εἰς σὲ μόνον
Ἀνέπαφος τηρεῖται δι' ὅλων τῶν αἰώνων.

Ποτὲ τὸ κρύσταλλόν σου τὸ διαυγὲς ἐκεῖνο
Μ' ἀναπνοὴν ὁ σκώληξ ἐγὼ δὲν θὰ μολύνω·
Οὐδὲ κανεὶς μονάρχης, ὅστις τὴν γῆν ἐκπλήσσει,
Δὲν θέλει ἓν σου ἄστρον μικρὸν μετατοπίσει.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΣΟΥΤΣΑΣ

ΚΟΡΟΝΑ ΚΑΙ ΣΠΑΘΙ

(ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ)

Δὲν μετριοῦνται οἱ ἁρματωμένοι,
Οὐδὲ τ' ἄλογα ἐκεῖ κάτου·
Ὁ Μεχμέτης ποῦ προβαίνει
Καὶ τήν Πόλι τριγυρνᾷ,
Στέλλει μήνημα θανάτου :
« Ἢ τὴν μάχη ἢ τὰ κλειδιά.»

—Εἰς τὴν ὥραν τοῦ κινδύνου
Σᾶς προσμένω, Τοῦρκοι, ἐλᾶτε,
Βροντερὴ τοῦ Κωνσταντίνου
Ἀποκρίνεται ἡ φωνή,
Ταῖς φοβέραις δὲν φοβᾶται
Ὅποιος ζώνεται σπαθί.—

Καὶ μιὰ αὐγὴ γλυκοχαράζει
Ὅταν γύρου ἡ Πόλι σειέται,
Καὶ κραυγὴ μιὰ μόνη βγάζει

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τὸ στρατόπεδο τοῦ ἐχθροῦ,
Ποῦ τρεμουλιαστὴ σκορπιέται
Εἰς τοὺς θόλους τοῦ οὐρανοῦ.

Καὶ ἂν τὸ φρούριο χύνει κάτου
Πέτραις, βέλη, φλόγες, πίσσα,
Τὸ χαλάζι τοῦ θανάτου
Τοὺς ἀπίστους δὲν κρατεῖ.
'Ανεβαίνουνε μὲ λύσσα
Εἰς τὰ τείχη μαζωχτοί,

Εἰς τοῦ Ρωμανοῦ τὴν Πύλη,
Πρώτη θέσι τοῦ κινδύνου.
Κάνουν στὸ χαντάκι σκύλοι
Τὰ κουφάρια τους βουνό·
Τὸ σπαθὶ τοῦ Κωνσταντίνου
Πάντα ἀπὸ αἵματα ζεστό,

Δυὸ φορὲς τοῦ Μουσουλμάνου,
Διώχνει ἐκεῖθε τὴν μανία,
Ἦτον ὅμως ἐκεῖ ἐπάνου
Πικρὴ ἀπόφασι γραφτή,
Στὴν Ἁγία μας Σοφία
Μιναρὲς νὰ σηκωθῇ.

Ὦ δειλοί, ποῦ παραιτεῖτε
Τὴν σκηνὴ τὴ μυρωμένη
Τῆς τιμῆς γιὰ νὰ σφαχθῆτε
Σὰν ἀρνιὰ στὸ μακελειό,
Πίσω ἐλᾶτε ! σᾶς προσμένει
Τίμιος θάνατος ἐδῶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Μόνος τότε, τὸ λιοντάρι,
Ῥίχνει μάτι βουρκωμένο
Στὸ ἱερὸ Προσκυνητάρι
Πὤδειχνεν ἀπὸ μακρυὰ
Τὸν σταυρό του ἀνυψωμένο
Γιὰ τὴν ὕστερη φορά.

Προσκυνῶ σὰν Ἁγιαστήριο
Τὴ σκηνὴ τὴ δοξασμένη,
Ποῦ τὸ αἷμά του εἶν' μυστήριο
Ὡς τὴν ὕστερη σταξιά·
Προσκυνῶ τὴν τιμημένη
Τῆς δουλείας ξαγορά.

. . . .

Ἄψυχο νεκρὸ τὸν γδαίνει
Ἡ Τουρκιά, καὶ τὴ στολή του,
Ποῦ ἦταν ὅλη ἀετωμένη,
Τὴν εὑρῆκε· μονάχα
Δὲν εὑρέθη τὸ σπαθί του
Καὶ ἡ κορώνα πουθενά.

Τὸ ΣΠΑΘΙ τὸ κρύψαν μοίραις
Εἰς τὸν Ἰλισσὸ ἐκεῖ πέρα,
Τὴν ΚΟΡΩΝΑ ἐσὺ τὴν πῆρες,
Ταξιάρχη τοῦ οὐρανοῦ,
Γιὰ νὰ ζώσῃς μίαν ἡμέρα
Τὸ κεφάλι ἑνὸς ΞΑΝΘΟΥ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΑΛΟΚΩΣΤΑΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΥΠΑΤΙΑ

Παρθένε, ἥτις εἰς πτυχὴν τῆς εὐσεβοῦς σου χλαίνης
Τὸν τύμβον ἀπεκάλυψας ποτὲ τῶν ἀθανάτων,
Ἱέρεια μελῳδικὴ θρησκείας διωγμένης,
Ἁγνὴ καὶ τελευταία ἀκτὶς εἰς τὰ οὐράνιά των.

Ὦ! χαῖρε! σὲ ἀσπάζομαι, ὦ πότνια! Σὲ εἶδον
Ὅτ' ἔσεισε τὸν Ὄλυμπον ἡ βία καταιγίδων·
Σὲ εἶδον, ὡς ἡ εὐσεβὴς ἐκείνη 'Αντιγόνη,
Τὸν γηραιὸν Οἰδίποδα ν' ἀκολουθήσῃς μόνη.

'Ωχρὰ ὑπὸ τὰς ἱερὰς στοὰς παρισταμένη,
Πυθία εἰς τὸν τρίποδα τὸν μαντικὸν δεσμία,
Σὺ ἦσο, κ' εἰς τὸ στῆθός σου ἡ τῶν θεῶν χορεία
Συνέπαλλεν, ὑπὸ λαῶν θνητῶν προδιδομένη.

Παρερχομένη ἔβλεπες αὐτοὺς ἐπὶ πυρίνης
Νεφέλης καὶ σ' ἐνέπλησσον ἀγάπης καὶ σοφίας,
Κ' ἐκστατικὴ σὲ ἤκουσεν ἡ γῆ νὰ διαχύνῃς,
Ὡς ἀττική τις μέλισσα, τὰς θείας μελῳδίας.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ο ΜΕΓΑΣ ΕΠΑΙΤΗΣ

Ἄνεμος πνέει ψυχρὸς χειμῶνος,
Καὶ ἤδη στρῶμα παχὺ χιόνος
Τὴν γῆν καλύπτει·
Εἶναι κλεισμένη πᾶσα οἰκία
Εἰς τὸ χωρίον, καὶ ἡ ἑστία
Σπινθῆρας ῥίπτει

Ἐπαίτης ἵσταται πρὸ τῆς θύρας
Κ' ἐξ ἡμιθραύστου ἐκχέει λύρας
Ὠδὰς γλυκείας.
Οἱ ὀφθαλμοί του εἶν' ἐσβεσμένοι,
Καὶ ὅμως ἔτι ἐντός των μένει
Πῦρ εὐφυίας.

«Ἀνοίξατέ μου, ἀνοίξατέ μου!
«Αἱ χεῖρες ἤδη αἱ γηραιαί μου
«Παγώνουν, φίλοι!
«Σχεδὸν ἐξέλιπεν ἡ ψυχή μου,
«Καὶ παγωμένη φεύγ' ἡ πνοή μου
«Ἀπὸ τὰ χείλη.

«Ἄσυλον δότε μου στιγμιαῖον,
«Καὶ θὰ σᾶς εἴπω ᾆσμα ὡραῖον.
«Στέγασμα μόνον
«Μ' ἀρκεῖ καὶ ἄρτου μικρὸν ψυχίον,
«Ἀφοῦ διάγω πεινῶν τὸν βίον
«Καὶ ζῶ παγώνων.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

«Ναί! θὰ σᾶς ψάλω ᾆσμα ὡραῖον,
«Ἔργ' ἀθανάτων καὶ ἡμιθέων,
«Ἢ καὶ ἀνθρώπων·
«Ἔπη θὰ εἴπω μαχῶν ὀργίλα,
«Θὰ περιγράψω ἤθη ποικίλα
«Ποικίλων τόπων.

«Θὰ ἀπαριθμήσω στρατὸν ἡρώων
«Ἁπανταχόθεν δραμόντ' ἀθρόον
«Πρὸς τὸν ἀγῶνα,
«Ὅπου ὑπῆρξε ποτὲ ἡ Τροία,
«Καὶ ὅπου σήμερον τὰ θηρία
«Πλανῶνται μόνα.

«Θὰ περιγράψω τοῦ Ἀχιλλέως
«Τὰς πράξεις, ὅσα, θνητὸς καὶ νέος,
«Ἔπραξε θεῖα·
«Πῶς ἠγωνίσθη ὡς, οὐδεὶς ἄλλος
«Εἰς τὸν ἀγῶνα, εἰς ὃν τὸ κάλλος
«Ὑπῆρξ' αἰτία.

«Πῶς τῆς Ἰθάκης ὁ ἄναξ γέρων
«Πρὸς μακρὰς χώρας τὸ βῆμα φέρων
«Ἀπεπλανήθη·
«Ἐκεῖ δὲ πόσας ἤκουσε γλώσσας,
«Κ' ἐθνῶν σωρείας εἶδεν ὁπόσας
«Κ' ἔμαθεν ἤθη.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

«Ἀλλὰ ἡ θύελλα ἐπαυξάνει,
«Καὶ νὰ μὲ σώσῃ οὐδεὶς ἐφάνη.
«Οἱ ἐνοικοῦντες,
«Θερμοί, παγώνοντα λησμονοῦσι
«Καὶ τὸν ἐπαίτην περιφρονοῦσι,
«Αὐτοὶ πλουτοῦντες.

«Στενάζων ἔξωθεν καὶ δακρύων,
«Ἀκούω τᾄσματα τῶν ὀργίων
«Νὰ ἀντηχῶσι·
«Ἐγὼ μαραίνομ', ἐκεῖνοι θάλλουν,
«Θρήνους ἐκχύνω, ἐκεῖνοι ψάλλουν,
«Θνήσκω, καὶ ζῶσι·

«Ἀνοίξατέ μου! τυφλὸς καὶ γέρων,
«Βῆμα κλονούμενον περιφέρων
«Τοσοῦτον χρόνον,
«Παντοῦ εὑρίσκω σκληρὰς καρδίας
«Παντοῦ βασάνους καὶ κακουχίας,
«Παντοῦ τὸν πόνον.

«Πλανῶμαι πάντοτε συναθροίζων
«Γνώσεις καὶ ἅμα διασκορπίζων
«Τὰ ᾄσματά μου·
«Ἀλλ' οὐδ' ἡ μνήμη μου κἂν θὰ ζήσῃ.
«Κ' ἡ πλὰξ τοῦ τάφου μου θὰ ἐγκλείσῃ
«Καὶ τ' ὄνομά μου.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

«'Εν μέσῳ τόσων δεινῶν καὶ πόνων
«Μὲ παρηγόρουν ἐλπίδες μόνον
«'Αθανασίας.
«Γενεὰς ἄλλας δικαιοτέρας
«Ἤλπισα μάτην· ἰδοὺ τὸ πέρας
«Ζωῆς ἀθλίας.

«Ἡ ὥρα ἔφθασε τοῦ θανάτου,
«'Ενῷ εἰς ὄνειρα ἀθανάτου
«Ἔπλεον κλέους,
»Καὶ μόλις σύρων ἀσθενὲς σῶμα,
«Ἤλπιζον, ἄφρων ἐγώ! ἀκόμα
«Καιροὺς ὡραίους...»

'Αλλ' αἴφνης ἔπαυσεν ἡ ᾠδή του,
Κι' ἡ λύρα ἔπεσε τοῦ πρεσβύτου,
Κτῆμα ἀρχαῖον·
Ὁ τελευταῖος δὲ ταύτης στόνος
Μὲ τὴν ἐσχάτην πνοήν του μόνος
'Εμίχθη κλαίων.

Καὶ μὲ χιόνος τὸ πρωὶ στρῶμα
Ποιμήν τις εὗρε γέροντος πτῶμα
Κεκαλυμμένον.
'Εκράτει ἔτι παρὰ τὴν χεῖρα
Λύραν, κ' εἰς ταύτην «Ὁμήρου λύρα»
Ἦτο γραμμένον.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΙΣ ΤΗΝ ΒΕΝΕΤΙΑΝ

1

Τὸ ἔδαφος τῆς πρώην σου δεσποίνης
Πατεῖς, ὦ Ἕλλην, τὸ λιθοστρωμένον
Κ' ἐκ τῆς μελαίνης γόνδολας ἐκβαίνων,
Δὲν σ' ἔρχεται τὸ γόνυ σου νὰ κλίνῃς ;

Ἢ δὲν τηρεῖς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης
Τὸ ἦθος πλέον τὸ ταπεινωμένον,
'Αλλ' ἴσως ἀπὸ στόμα ὠργισμένον
Καὶ σκώμματα χαιρέκακα ἐκχύνεις ;

Μή, μή ! ἀλλ' εὐγνωμόνως ἐνθυμήσου,
Πῶς ὅτε ἦν εἰς σκότος βυθισμένη,
'Εδῶθεν φῶς ἐδέχετο ἡ πατρίς σου,

Καὶ ἀπὸ σιγηλὰ ἐδῶ τεμένη
Αἰῶνας τρεῖς ἡ νοερὰ τροφή σου
Σ' ἐδίδετο καλῶς ἐσκευασμένη.

2

Παράθυρα κλειστὰ τῶν παλατίων,
Εἰπέτεμ' εἶν' ἀλήθεια ἢ μῦθος,
Πῶς πρώην ἐξ ὑμῶν χαρίεν πλῆθος
'Επρόβαλλε προσώπων γυναικείων

Καὶ ἔβλεπε στρατοὺς τῶν ἐγχωρίων,
Πῶς νικηταὶ μ' ἀγέρωχον τὸ ἦθος

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

'Επέστρεφον, κ' ἐκόμπαζεν ὁ λίθος
Ὑπὸ ποδῶν πατούμενος ἀνδρείων ;...

Ἱστοὶ μεταλλοστήρικτοι μεγάλοι
Μὲ τὰς τριπλᾶς ἐπάνωθεν σημαίας
Τῆς Κύπρου καὶ τῆς Κρήτης καὶ Μωρέως,

Λαλεῖτε ! ἡ αἰδὼς σᾶς καταβάλλει
'Ενῷ υἱὸν ἐλευθερίας νέας
Τὸν Ἕλληνα μὲ βλέπετε ; βεβαίως !

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗΣ

Ο ΒΡΑΧΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΥΜΑ

«Μέριασε, βράχε, νὰ διαβῶ» τὸ κῦμ' ἀνδρειωμένο
Λέγει στὴν πέτρα τοῦ γιαλοῦ θολό, μελανιασμένο,
»Μέριασε μέσ' στὰ στήθη μου ποῦσαν νεκρὰ καὶ κρύα
»Μαῦρος βοριᾶς ἐφόλιασε καὶ μαύρη τρικυμία.
»'Αφροὺς δὲν ἔχω γι' ἄρματα, κούφια βοὴ γι' ἀντάρα,
»Ἔχω ποτάμι αἵματα, μὲ θέριεψε ἡ κατάρα
»Τοῦ κόσμου ποῦ βαρέθηκε τοῦ κόσμου ποῦπε τώρα,
»Βράχε θὰ πέσῃς, ἔφτασεν ἡ φοβερή σου ὥρα.
»Ὅταν ἐρχόμουνα σιγά, δειλό, παραδαρμένο,
»Καὶ σώγλυφα καὶ σώπλενα τὰ πόδια δουλωμένο,
»Περήφανα μ' ἐκύτταζες καὶ φώναζες τοῦ κόσμου,
»Νὰ ἰδῇ τὴν καταφρόνεσι ποῦ πάθαινε ὁ ἀφρός μου.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

»Κι' ἀντὶς ἐγὼ κρυφὰ κρυφά, ἐκεῖ ποῦ σ' ἐφιλοῦσα
»Μέρα καὶ νύχτα σ' ἔσκαφτα, τὴ σάρκα σου ἐδαγκοῦσα
»Καὶ τὴν πληγὴ ποῦ σ' ἄνοιγα, τὸ λάκκο ποὖθε κάμω,
»Μὲ φύκη τὸν ἐπλάκωνα, τὸν ἔκρυβα στὸν ἄμμο.
»Σκῦψε νὰ ἰδῆς τὴ ῥίζα σου στῆς θάλασσας τὰ βύθη,
»Τὰ θεμέλιά σου τἄφαγα, σ' ἔκαμα κουφαλίθι.
»Μέριασε, βράχε, νὰ διαβῶ· Τοῦ δούλου τὸ ποδάρι
Θὰ σὲ πατήση στὸ λαιμό.... Ἐξύπνησε λιοντάρι».

Ὁ βράχος ἐκοιμώτουνε. Στὴν καταχνιὰ κρυμμένος,
Ἀναίσθητος σοῦ φαίνεται, νεκρός, σαβανωμένος.
Τοῦ φώτιζαν τὸ μέτωπο, σχισμένο ἀπὸ ῥυτίδες,
Τοῦ φεγγαριοῦ ποὖταν χλωμό, μισόσβυσταις ἀχτίδες.
Ὁλόγυρά του ὀνείρατα, κατάραις ἀνεμίζουν,
Καὶ στὸν ἀνεμοστρόβιλο φαντάσματα ἀρμενίζουν,
Καθὼς ἀνεμοδέρνουνε καὶ φτεροθορυβοῦνε
Τὴ δυσωδία τοῦ νεκροῦ τὰ ὄρνια ἂν μυριστοῦνε.

Τὸ μούγκρισμα τοῦ κύματος, τὴν ἄσπλαχνη φοβέρα
Χίλιαις φοραὶς τὴν ἄκουσεν ὁ βράχος στὸν αἰθέρα
Ν' ἀντιβοᾷ τρομαχτικὰ χωρὶς κἂν νὰ ξυπνήση
Καὶ σήμερ' ἀνατρίχιασε, λὲς θὰ λιγοψυχήση.

Κῦμα, τί θέλεις ἀπὸ μὲ καὶ τί μὲ φοβερίζεις ;
»Ποιὸς εἶσαι σὺ κ' ἐτόλμησες ἀντὶ νὰ μὲ δροσίζης,
Ἀντὶ μὲ τὸ τραγοῦδί σου τὸν ὕπνο μου νὰ εὐφραίνης
»Καὶ μὲ τὰ κρῦα σου νερὰ τὴ φτέρνα μου νὰ πλένης,
»Ἐμπρός μου στέκεις φοβερὸ μ' ἀφροὺς στεφανωμένο,
»Ὅποιος κι' ἂν εἶσαι μάθετο, εὔκολα δὲν πεθαίνω».

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

«—Βράχε, μὲ λένε ἐκδίκησι. Μ' ἐπότισεν ὁ χρόνος
»Χολὴ καὶ καταφρόνεσι. Μ' ἀνέθρεψεν ὁ πόνος.
»Ἤμουνα δάκρυ μιὰ φορὰ καὶ τώρα κύτταξέ με
Ἔγινα θάλασσα πλατειά, πέσε προσκύνησέ με.
»'Εδῶ μέσα στὰ σπλάχνα μου βλέπεις δὲν ἔχω φύκη,
»Σέρνω ἕνα σύγνεφο ψυχαίς, ἐρμιὰ καὶ καταδίκη.
Ξύπνησε τώρα σὲ ζητοῦν τοῦ ᾅδη μου τ' ἀχνάρια....
»Μ' ἔκαμες ξυλοκρέβατο... Μὲ φόρτωσες κουφάρια...
»Σὲ ξένους μ' ἔρριξες γιαλούς... Τὸ ψυχομάχημά μου
»Τὸ περιγέλασαν πολλοὶ καὶ τὰ παθήματά μου
»Τὰ φαρμακέψανε κρυφὰ μὲ τὴν ἐλεημοσύνη.
»Μέριασε, βράχε νὰ διαβῶ, ἐπέρασε ἡ γαλήνη,
»Καταποτήρας εἶμ' ἐγώ, ὁ ἄσπονδος ἐχθρός σου,
»Γίγαντας σκέκω ἐμπρός σου».

Ὁ βράχος ἐβουβάθηκε. τὸ κῦμα στὴν ὁρμή του
'Εκαταπόντισε μὲ μιᾶς τὸ κούφιο τὸ κορμί του.
Χάνεται μάσ' στὴν ἄβυσσο, τρίβεται, σβυέται, λυώνει
Σὰν νᾆταν ἀπὸ χιόνι.
'Επάνωθέ του ἐβόγγυξε γιὰ λίγο ἀγριωμένη
Ἡ θάλασσα κ' ἐκλείστηκε. Τώρα δὲν ἀπομένει
Στὸν τόπο ποὖταν τὸ στοιχειὸ κανεὶς παρὰ τὸ κῦμα,
Ποῦ παίζει γαλανόλευκο ἐπάνω ἀπὸ τὸ μνῆμα.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΗΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΤΟ ΞΕΡΡΙΖΩΜΕΝΟ ΔΕΝΤΡΟ

Δέντρο πῶς κοίτεσαι νεκρὸ στὸν ἄμμο τοῦ γιαλοῦ μου;
Ποιὸ χέρι σὲ ξερρίζωσε, ποιὰ δύναμι σ' ἐπῆρε
'Απὸ τὴ ῥάχη τοῦ βουνοῦ καὶ σ' ἔρριξε στὸ κῦμα;....
'Εσένα τὰ γεράματα δὲν σ' εἶχαν σαρακώση,
Στὰ ἀτάραγα κλωνάρια σου ἑκατοστάδαις χρόνοι
Χωρὶς νὰ τὰ λυγίσουνε, ἐστέκαν σωριασμένοι.
Στὴ σιδερένια φλοῦδά σου, χωρὶς νὰ τήνε γδάρῃ
Τοῦ λόγγου τ' ἀγριοδάμαλο τὰ κέρατα ἔτροχοῦσε.
Πές μου, ποῦ κοίτεσαι νεκρό, ῥουπάκι, στὸ γιαλό μου;»

—Κατέβαινε ὁλοφούσκωτο προχτὲς τὸ Δημοσάρι
Μουγκρίζοντας στὸ διάβα του, σὰν νὰ ζητοῦσε ἀμάχη.
Δὲν τὸ βαστοῦσαν ῥιζιμιά, δὲν τὸ κρατοῦσαν φράχταις,
Στὸ πέρασμά του ἐγέρνανε σὰν νὰ τὸ προσκυνοῦσαν
Οἱ σχίνοι, τἀγριοπρίναρα. Τὸ κῦμα στὸ θυμό του
'Ερροβολοῦσε πάντα ἐμπρός, θεότυφλο, ὠργισμένο,
Καὶ πέφτει κατακέφαλα μ' ὅλη του τὴν ἀνδρειά του,
Γιὰ νὰ ρουφήξῃ ἕνα κοντρὶ ποῦ τὤφραζε τὸ δρόμο.
"Εστεκα ἐγὼ κ' ἐκύτταζα κι' ἀπ' τὴ βουβὴ τὴν πέτρα,
"Ακουσα τότε μιὰ φωνὴ σὰν νἄβγαινε ἀπ' τὸν ᾅδη.

»Πέρνα, ποτάμι, μέριασε, σύρε νὰ σκιάζῃς ἄλλους,
»'Εμὲ μ' ἐπάτησε βαρὺ ποδάρι ἀνδρειωμένου,
»Μ' ἐστοίχειωσε τὸ αἷμά του, κ' εἶμαι θεμελιωμένο,
»Γιὰ νὰ φωνάζω ἀνάθεμα σ' ἐκείνους ποῦ προδίνουν.
»Εἶμαι τ' 'Αργύρη τὸ κοντρί, εἶμαι τ' 'Αργύρη ὁ τάφος.—»
Τὸ κῦμα ἀναστηλώθηκε, ἀφρομανάει, θεριεύει.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τότε μὲ μιᾶς ἐψήλωσε κι' ἡ πέτρα τὸ κεφάλι
Καὶ στὸν πλατὺν τὸν ὦμό της τ' ἀγιόκλημα ἀνθισμένο
Ξαπλώθηκε σὰν νἄτανε τοῦ σκοτωμένου ἡ χήτη.
Ὁλόγυρά του οἱ μυρτιαὶς γοργὰ συμπυκνωθῆκαν,
Σφιχτὰ τὴν ἐπερίπλεξαν κ' ἐφάνηκε ὁ 'Αργύρης
Ὁλόρθος τὴ φλοκάτη του σὰν νὰ φοροῦσε ἀκόμα.
Φεύγουν μὲ τρόμο τὰ νερά. Τοῦ πεθαμένου ὁ ἴσκιος
Τὰ κυνηγάει καὶ τὰ πατεῖ. Τὸ χνῶτό του τὰ σχίζει.
'Αρμένιζε τὸ φάντασμα. Τὰ νεκρολίβανά του
Τἄχει φτερούγια στὰ πλευρὰ κι' ἀνεμοδέρνει χάρος.
Ἔτρεμε ἡ γῆ στὴ ρίζα μου, μ' ἐπλάκωσε ἡ θολοῦρα,
Μ' ἀγκάλιασεν ὁ χαλασμός, μ' ἐσύντριψε, μ' ἐπῆρε
Καὶ τώρα σέρνομαι νεκρό... Τήραξε, μὲ γνωρίζεις ;
Θυμᾶσαι ποὖρθες μιὰ φορὰ μὲ τὰ λαγωνικά σου
Κ' ἐπλάγιασες στὸν ἴσκιο μου ; 'Εγὼ μὲ τὰ κλωνάρια
Σ' ἐσκέπασα στὸν ὕπνο σου καὶ σὺ μὲ τὸ λεπίδι
'Εχάραξες στὴ φλοῦδά μου, πρὶν φύγῃς τ' ὄνομά σου.
Ἡ μοῖρα μᾶς ἀδέρφωσε, ξερριζωμένο τώρα
Γυρεύω τόπο νὰ ταφῶ... Σ' ἀγάπησα.., μὲ θέλεις ;...

—Μεῖνε, σὲ θέλω, δέντρο μου... Σὰν ἔρθῃ καὶ γιὰ μένα
Ἡ ὥρα ἡ ἀναπόφευχτη ὁποῦ σὲ συνεπῆρε,
Θὰ πῶ μέσ' στὰ σανίδια σου νὰ κλείσουν τὸ κορμί μου
Καὶ τ' ὄνομα ποῦ φύλαξες στὴ φλοῦδά σου γραμμένο,
Ἂν θὰ τὸ φάγ' ἡ μαύρη γῆ, θέλω μὲ σὲ νὰ λυώσῃ.
Μεῖνε, σὲ θέλω, δέντρο μου, στὸν τάφο συντροφιά μου.
Ὅποιος κι' ἂν σ' ἔστειλε σ' ἐμέ, ρουπάκι, καλῶς ἦρθες..

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἔστεκ' ἀκίνητος ἐκεῖ, θωρῶντας ξαπλωμένο
Τὸ δέντρο τὸ περήφανο ποῦ μοὖχε στείλ' ἡ μοῖρα,
Καὶ χίλιοι μύριοι στοχασμοὶ σκληρὰ μ' ἐμαρτυρεῦαν.
Θυμήθηκα τὴ νιότη μου ὅταν μέσ' στὴν καρδιά μου·
Ἐφύτρων' ἄδολη ἡ χαρὰ μὲ φτερωταὶς ἐλπίδαις...

Ξέγνοιαστη τότε ἀνέμιζε, σὰν νἄτανε ξηφτέρι,
Ἀκαταδάμαστη ψυχή, κ' ἔπερνε γιὰ λιμέρι
Πότε τὰ πεῦκα τοῦ βουνοῦ, πότε τὰ κυπαρίσσια
Καὶ πότε ἐφώλιαζε κρυφὰ μέσα στὰ ῥημοκκλήσια,
Κ' ἐγύρευε φαντάσματα. Μονάχη, ἀποσταμένη,
Εὕρισκ' ἐκεῖ παρηγοριά. Τὴν νύχτα οἱ πεθαμένοι
Τὴν ἔπαιρναν πνεματικὸ κ' ἐκείνη γιὰ λουλούδια
Τοὺς ἔρριχνε μνημόσυνα, τοὺς ἔδινε τραγούδια.

Πόσαις φοραὶς καθήμενος στὸ βράχο μονοχός μου
Ἔβλεπα νἄρχεται νεκρὸ τὸ μούγκρισμα τοῦ κόσμου
Νὰ ξεψυχᾷ στὰ πόδια μου, σὰν τὸν ἀφρὸ στἀγέρι,
Καὶ πόσαις ἄμετραις φοραίς, μ' ἀντάρα, μ' ἀγριοκαῖρι,
Ἐκρύφθηκα στὴν λαγκαδιὰ καὶ μέσα στὰ πλατάνια
Ἔνοιωθα ἀπόκρυφη χαρά, ἔνιωθα περηφάνια
Πιστεύοντας ὅτ' ἤμουνα θεριὸ μὲ τὰ θερία,
Ἀνήμερο, ἀνυπόταχτο κ' ἐγὼ σὰν τὰ στοιχεῖα...
Τὰ δέντρα ἔτριζαν καταγῆς, γυρτά, ξερριζωμένα,
Τὰ νυχτοπούλια ἐσκούζανε τριγύρω μου ἀγριωμένα,
Κι' ἐγὼ μ' ἕνα τουφέκι
Ἐπίστευα πῶς ἤμουνα βροντὴ κ' ἀστροπελέκι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Πικραὶς ποὖν' οἱ ἐνθύμησαις!.. Τότε τὸ μέτωπό μου,
Πλατύς, καθάριος οὐρανός, δὲν τὤχαν αὐλακώση
Τοῦ χρόνου τὰ ξεσχίσματα, οἱ πόθοι, τὰ φαρμάκια
Σὰν πύργος ἔστεκε ψηλὸ κ' ἐπάνω του ἐφωλιάζαν
Χιλιάδες ὄνειρα χρυσᾶ, λὲς κ' ἦταν χηλιδόνια
Κ' ἐφύγαν μὲ τὴν ἄνοιξι, τὰ σκόρπισε ὁ χειμῶνας.
Τώρα τὸ σκέπασαν μὲ μιᾶς οἱ καταχνιαὶς τοῦ κόσμου,
Συγνέφιασε, σκοτίδιασε καὶ ῥαγισμένη πλάκα
Κατάμεσα στοῦ κεφαλιοῦ τἄψυχο μοναστῆρι,
Στεῖρο ξαπλώνεται, βουβό, τοῦ λογισμοῦ μου τάφος...
Τί κρίμα τόσο γρήγορα νὰ φεύγουνε τὰ νιᾶτα !
Ὅποιος κ' ἂν σ' ἔστειλε σ' ἐμέ, ῥουπάκι, καλῶς ἦρθες.

Ὅταν κ' ἐσὺ τὸ δύστυχο, χλωρὸ καὶ στολισμένο
Ἐσήκωνες μεσουρανὶς τ' ἀλύγιστα κλωνάρια,
Βελάζοντας στὸν ἴσκιο σου ἔτρεχε τὸ κοπάδι·
Ὁ πιστικὸς χαρούμενος σ' ἀγάπαε σὰν πατέρα·
Χήραις γρηαίς, πανόρφανες καὶ ξετραχηλισμέναις
Σοῦ ἐπαίρναν τ' ἀντιρρίμματα, ὡσὰν ἐλεημοσύνη,
Κι' ὅταν τὰ ῥίχναν στὴ φωτιὰ κι' ὁλόγυρα στὰ θράκια
Μὲ τὸ φτωχὸ προσάναμμα τὴ νήστεια ἀποκοιμοῦσαν,
Τότε σ' εὐχολογούσανε κ' ἐλέγαν στὴ Παρθένο
Νὰ σοῦ στοιχιώνῃ τὰ κλαριά, νὰ σοῦ χαρίζῃ χρόνια...
Τώρα νεκρὸ στὸν ἄμμο μου θὰ σὲ θυμοῦνται τάχα ;...

Ἐμαραθήκανε γιὰ μᾶς τοῦ κόσμου οἱ πρασινάδες.
Ἐσένα σ' ἐξερρίζωσε τὸ κῦμα στὴν ὀργή του,
Ἐμὲ μοῦ τρώγουν τὴν καρδιὰ ἀχόρταγαις ἐλπίδες.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Νἄξερες πῶς ταὶς ἔτρεφα ! Καὶ τώρα μία μία
Μαραίνονται καὶ πέφτουνε σὰ φύλλα τὸ χειμῶνα.
Πλάστη μεγαλοδύναμε ! Σπλαχνίσου μὲ τὴν ὥρα
Ποῦ θἄρθη ὁ Χάρος νὰ μ' εὑρῇ, καὶ πρὶν σβυστῇ τὸ φῶς μου
Στεῖλέ μου πάλαι νὰ τὰ ἰδῶ μ' ὅλη τὴν ὀμορφιά τους
Τὴν νιότης μου τὰ ὀνείρατα ! Ἄφες τα νὰ φορέσουν
Τὸ ῥοδοκάλια τῆς αὐγῆς καὶ στὸ προσκέφαλό μου
Νἄρθοῦν νὰ μὲ ῥαντίσουνε χτυπῶντας τὰ φτερούγια
Μὲ πάχνη ἀπὸ τὸν Κίσσαβο.... Πατέρα, στεῖλε μού τα.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΗΣ

ΝΕΚΡΙΚΗ ΩΔΗ

Τὴν αὐγὴ μὲ τὴ δροσοῦλα ἐξεφύτρωσ' ἕνα ῥόδο·
Τὴν αὐγὴ μὲ τὴ δροσοῦλα ἐμαράθηκε τὸ ρόδο·

Γιὰ μιὰν ἄνοιξι μονάχα στὰ περήφανα κλαριά του
'Ετραγούδησε τ' ἀόδόνι, ἔκαμε καὶ τὴ φωλιά του...
Σὰν ἡ ἄνοιξι γυρίσῃ καὶ τ' ἀηδόνι σὰ γυρίσῃ,
Τὴ φωλιά του ποῦ θὰ στήσῃ ;...

Ὅταν ἔβγαινε ἡσελήνη, ὅταν ἔβαιναν τ' ἀστέρια,
Μὲ ἀγάπη τὸ ἐθωροῦσαν, τοῦ ἁπλώνανε τὰ χέρια,
Σὰν νὰ ἤθελαν ἐκεῖ ἐπάνω νὰ τὸ πάρουν τὸ καϋμένο,
Ἔλεγαν πῶς εἶν' ἀδέρφι, ἔλεγαν πῶς πλανημένο
Τ' οὐρανοῦ τὸ μονοπάτι τ' ὀρφανὸ θὰ εἶχε χάσῃ.
Ὢχ ἀστέρια ! ὢχ ἀστέρια ! γρήγορα ποῦ θὰ σᾶς φθάσῃ !

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κάποιοι ποῦ ἄκουσαν τ' ἀηδόνι στὸ κλαρί του νὰ λαλῇ,
Εἶπαν δὲν εἶναι τραγοῦδι, μοιρολόγι εἶν' ἐκεῖ..
Κι' ὅσοι εἶδαν τὰς ἀκτῖνας τῶν ἀστέρων τ' οὐρανοῦ
Νὰ γελοῦν, νὰ παιγνιδίζουν μὲ τὰ φύλλα τοῦ ὀρφανοῦ
Εἶπανε τὰ φῶτα ἐκεῖνα ἄχ! δὲν εἶναι τῆς χαρᾶς,
Εἶπαν ὅτι εἶναι τὰ φῶτα νεκρικῆς κεροδοσᾶς.

Τὴν αὐγὴ μὲ τὴ δροσοῦλα ἐξεφύτρωσ' ἕνα ῥόδο.
Τὴν αὐγὴ μὲ τὴ δροσοῦλα ἐμαράθηκε τὸ ῥόδο.

Μὴν ἐπέρασεν ἐκεῖθεν ὁ βοριᾶς ὁ παγωμένος
Καὶ σὰν εἶδε τέτοιο ῥόδο ὁ σκληρὸς ἐρωτεμένος
Ἅρπαξε τὴ μυρωδιά του
Καὶ τὴν πῆρε στὰ φτερά του;...

Τόσον εἶναι μαραμμένο καὶ τὰ φύλλα του ἔχει ἀχνὰ
Ὁποῦ λὲς ὅτι γιὰ χρόνους τῆς αὐγούλας ἡ δροσιὰ
Δὲν τὸ ἐδρόσισε τὸ μαῦρο. Τόσον εἶναι πικραμένο
Ὁποῦ λὲς ὅτι ἐπάνω σὲ κορμὶ σαβανωμένο
Κάποιο χέρι τὸ εἶχε στήση
Νεκρικὰ νὰ τὸ στολίσῃ

Τὴν αὐγὴ μὲ τὴ δροσοῦλα ἐξεφύτρωσ' ἕνα ῥόδο·
Τὴν αὐγὴ μὲ τὴ δροσοῦλα πῶς ἐχάθηκε τὸ ῥόδο;

Δὲν τὸ ξεύρω!... Κάποιος εἶπε ὅτι ἐψὲς τὸ βράδυ βράδυ
Εἶδε κάποιονε νὰ φεύγῃ σὰν καπνὸς μὲ τὸν ἀγέρα.
Τ' ἄλογό του ἦτον μαῦρο σὰν τῆς νύχτας τὸ σκοτάδι
Κ' ἐλαφρὸ σὰν τὸν αἰθέρα·
Εἰς τὸ χέρι του ἐβαστοῦσε, ἀχαμνό ξεγυμνωμένο.
Ἕνα ῥόδο μαραμμένο.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

῞Οταν ἔφευγε ἀκολουθῶντας τοῦ πελάου τὴν ἄκρη ἄκρη,
῎Αχ ! δὲν ἔχουν' ἕνα δάκρυ,
Μόνον ἔλεγε στὸ κῦμα, ποῦ τὸν βλέπει καὶ τραβιέται:
«Κύματά μου εἰπέτε, εἰπέτε,
«Δὲν εἶν' ὄμορφο τὸ ῥόδο ;» Μόνον λέγει στὸ χορτάρι
Ποῦ ἀποκάτω ἀπ' τὸ ποδάρι
Τοῦ ἀλόγου του πεθαίνει: «Δὲν εἶμ' ἄξιος κ' ἐγὼ
Τέτοιο ῥόδο νὰ φορῶ ;»
Τέτοια ῥόδα καὶ τοῦ Χάρου κάνουν ὄμορφα τὰ στήθια.
Εἶν' ἀλήθεια, εἶν' ἀλήθεια !

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΗΣ

Η ΑΛΗΘΙΝΗ ΕΥΤΥΧΙΑ

'Απὸ τ' ῎Αργος ξεκινάει,
Πρὶν ἡ αὐγὴ τ' ἀστέρια σβύση,
Κόσμος ἄπειρος, ποῦ πάει
Στὸ Ναὸ νὰ προσκυνήση.
Μύρια ζῷα ποδοβολοῦνε·
Τρέχουν ἅμαξαις πολλαίς,
Καὶ τὴν ῞Ηρα ὑμνολογοῦνε
'Αναρίθμηταις φωναίς.

Οὔτε γέρος, ποῦ στὴν κλίνη
῎Εχει μήναις παραδείρη,
Οὔτε ἀνήλικος ἀφίνει
Τῆς Θεᾶς τὸ πανηγύρι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Πῶς ἀκόμα ἐκεῖθε λείπει ;
Στοῦ σπιτιοῦ της τὴν αὐλὴ
Ἡ τρισέβαστη Κυδίππη
Τί ζητάει ; τί καρτερεῖ ;

Εἶχε σύναυγα προστάξῃ,
Πρὶν κανεὶς τὸν δρόμον πάρῃ,
Νὰ τῆς φέρουν γιὰ τ' ἁμάξι
Ἕνα κάτασπρο ζευγάρι·
Ἀλλ' οἱ ταῦροι θὰ βοσκοῦσαν
Σὲ λιβάδια μακρινά.
Καὶ θλιμμένη τὴ θωροῦσαν
δυὸ φιλόστοργα παιδιά.

Δὲν ἐστάθηκαν πολληώρα
Σὲ μιὰ ἄνεργη ἀπορία·
Νά ! τ' ἁμάξι ἀπὸ τὴ χώρα
Βγαίνει, χύνεται μὲ βία·
Δίχως πούπετα νὰ μείνῃ,
Μὲ ἀκατάπαυτην ὁρμή,
Δρόμο παίρνει, δρόμο ἀφίνει,
Καὶ περνάει σὰν ἀστραπή.

Ἀγκαλὰ καὶ τόσοι κρότοι
Γύρω ἠχοῦνε σταὶς πεδιάδες,
Τ' ἀκοῦν πὤρχεται κ' οἱ πρῶτοι
Κ' οἱ στερνοὶ προσκυνητάδες.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Σταματοῦν τὸ βλέμμα φέρνουν
Ὅθε πρέπει νὰ φανῇ·
Νάτο! οἱ νέοι τ' ἁμάξι σέρνουν,
Κ' εἶνε ἡ μάννα τους ἐκεῖ.

Ζήτω ἀμέτρητα βοΐζουν,
Ἑνωμένα στὸν ἀέρα
Μὲ φωναίς, ποῦ μακαρίζουν
Τὴν καλύτυχη μητέρα·
Καί, ὡς περνοῦν τὰ παλληκάρια,
Στὰ ἱδρωμένα τους μαλλιὰ
Πέφτουν πράσινα κλωνάρια
Ἀπὸ δάφνη καὶ μυρτιά.

Μέσ' στὴ μέση ἀπὸ τὸ πλῆθος
Ἡ Κυδίππη κατεβαίνει,
Μὲ τὸν Ὄλυμπο στὸ στῆθος.
Μὲ τὴν ὄψι δακρυσμένη·
Δὲν ἀργεῖ· στὸ μέρος πάει
Ποῦ λατρεύεται ἡ Θεά·
Λίγα λούλουδα σκορπάει
Καὶ προσεύχεται θερμά·

—Μὴν ἰδῇς καθόλου ἐκεῖνο
Ποῦ τολμάω νὰ δώσω τώρα·
Ὅσα κλάϊματα ἐγὼ χύνω
Δέξου ἀντὶς ἀπ' ἄλλα δῶρα·

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Σ' ἐξορκίζω! κάμε ὦ θεία,
Στὰ παιδιά μου νὰ δοθῇ
Ἡ καλλίτερη εὐτυχία
Ὁποῦ βρίσκεται στὴ γῆ.—

Πῶς δεότουνε! μὲ πόση
Τῆς ψυχῆς οὐράνια πύρα
Καὶ τὰ μάτια εἶχε σηκώση
Καὶ τὸ νοῦ κατὰ τὴν Ἥρα.
Ἔκαμ' ἔπειτα νὰ φύγῃ,
Καί, γυρνῶντας ταπεινά,
Τὰ δύο τέκνα τῆς ξανείγει
Χάμου ἀκίνητα—νεκρά!

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΜΑΡΚΟΡΑΣ

ΟΙ ΘΗΣΑΥΡΟΙ ΤΟΥ ΑΛΗΠΑΣΑ

Εἶν' ἄγρια νύχτα! Σκάφτοντας ἐδῶ στὸν ἔρμο τόπο,
Τοῦ κάκου ἀφίνετε, παιδιά, τὸν ὕπνο γιὰ τὸν κόπο.
Πιστέψετέ μου· ἀκούσετε τὸ γέρο ποῦ σᾶς κρένει·
Οἱ θησαυροὶ τ' Ἀλήπασα δὲν εἶν' ἐδῶ θαμμένοι.
Σᾶς λέω μεγάλο μυστικό· μοῦ τῶπε μίαν ἡμέρα
Ἕνας φτωχὸς καλόγερος, ποῦ κατοικοῦσε πέρα·
Ἅγια ψυχή, ποῦ διάβασε σὲ ἀθάνατα βιβλία
Πολλὰ τ' ἀνθρώπου ἀπόκρυφα, πολλὰ μυστήρια θεῖα
Ἤμουν ἀγῶρι σὰν ἐσᾶς, κ' ἐπῆα νὰ τοῦ μιλήσω,
Τ' ἄδικο βιὸ ποῦ βρίσκεται ποθῶντας νὰ γνωρίσω.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ὁ σεβαστὸς—ἀδιάκοπα στὴ μνήμη μου τὸν ἔχω—
Σὰν εἶπε πῶς κολάζομαι τὰ μάταια νὰ ξετρέχω,
Μακρυὰ θυμοῦμαι πὤρριξε τὸ βλέμμα του τριγύρου
Στὰ περιγιάλια, στὰ βουνά, στὰ δάση τῆς 'Ηπείρου,
Καὶ θλιβερὰ τὰ μάτια του γυρνῶντας καὶ σ' ἐμένα,
Κατόπιν ἀρχίνησε νὰ πῇ μὲ χείλη πυρωμένα :
—Μῦθος δὲν εἶναι· ὁ τύραννος ἀμέτρητο λογάρι
Ἔθαψε κάπου, τρέμοντας μήπως ἐχθρὸς τὰ πάρῃ.
Μόν' ἡ κατάρα τοῦ Θεοῦ τ' ἀστροπελέκι ἀνάφτει
Καὶ τὰ κρυμμένα πλούτη του λαβρίζει καὶ ξεθάφτει.
Μὲ μιας παντοῦ στὴν Ἤπειρο, σὰ φύλλα μαραμμένα.
Σφοδρὸς ἀνεμοσνρόβιλος πετάει τ' ἀσβολωμένα.
Ἄχ ! δὲ θὰ πάρουν τὴ μορφὴ καὶ τὸ λαμπρό τους χρῶμα
Ὅσο τρεμάμενος ῥαγιᾶς θὰ τὰ μολύνῃ ἀκόμα,
'Αλλ' ὥς βροντήσῃ ἐπάνω τους ἐλεύθερο ποδάρι,
'Εδῶ θὰ γένουν μάλαμα κ' ἐκεῖ μαργαριτάρι.

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΜΑΡΚΟΡΑΣ

ΤΖΙΤΙΚΑΣ ΚΑΙ ΓΡΥΛΛΟΣ
(ΜΥΘΟΣ)

Εἶπε μιὰ νύχτα ὁ Τζίτζικας τοῦ Γρύλλου :
—Δὲν πᾷς καὶ σύ, καϋμένε, νὰ ἡσυχάσῃς,
Ποῦ ὅλοι κοιμῶνται, κ' εἶσαι σὺ μονάχος
Ὅπου πάρνᾶς τὴ νύχτα τραγουδῶντας ;
Ἄσωτε ἀσώτου τέκνο, ποῦ ἀσωτεύεις
Ἕναν πολύτιμο καιρό, ποῦ ἐμπόριες
Νὰ τὸν οἰκονομᾷς γιὰ νὰ κοιμᾶσαι ;

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

—Ναί, λέει ὁ Γρύλλος, ἴσια κουβεντιάζεις.
Λὲς τὴν ἀλήθεια καὶ θαυμάζω μόνο
Πῶς, Τζίτζικας ἐσύ, μιλεῖς γιὰ γνῶσι,
Γιὰ οἰκονομία καιροῦ, καὶ γιὰ ἡσυχία!
Δὲν εἶσαι σύ, ποῦ, ὁλομερὶς στὸν ἴσκιο
Ἑνὸς πράσινου δέντρου τριζονίζεις
Τραγούδια βαρετὰ καὶ δίχως τέλος;
Καὶ κουφαίνεις τοὺς κάμπους; καὶ ἀλαλιάζεις
Τοὺς ἐργάτας ποὺ κάνουν τὴ δουλιά τους;
Κ' ἐσπατάλησες πάντα τὸν καιρό σου
Τραγουδῶντας ἀμέριμνα ὅλη 'μέρα;
Πῶς ἦλθες τώρα ἀπάνου ὀχ τὸ κλαρί σου
Νὰ διδάξῃς σ' ἐμᾶς σιωπή, ἡσυχία'
Οἰκονομία καιροῦ, φρόνησι, γνῶσι;
Ὦ Τζίτζικά μου! καὶ συμπάθησέ με,
Συμπάθησέ με, στὸ λέω πάλε μά...
Θέλεις νἄχῃς δικαίωμα νὰ ὁρμηνεύῃς;
Κάνε σὺ πρῶτος ὅσα συμβουλεύεις.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΑΣΚΑΤΟΣ

ΕΙΔΟΝ ΤΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΝ ΜΑΣ

Εἶδον τὸν Πατριάρχην μας κ, ἐγὼ κ' ἐγὼ ἀκόμα·
Εἶδον τὸ ἐμπνευσμένο του καὶ φωτοβόλον ὄμμα,
Μυστηριῶδες κ' ἔμπλεον σιωπηλῶν ἐλπίδων·
Τὸ ἔρημον διάβημα τοῦ Κωνσταντίνου εἶδον
Εἰς Πατριάρχου κεφαλήν, καὶ ῥάσον τὴν πορφύραν,
Ἣν ἀπὸ μαύρην ἔσωσεν ἡ 'Εκκλησία μοῖραν!

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ποίαν ᾐσθάνθην οὐρανέ, θλῖψιν, χαράν, ἐλπίδα,
Ὁπόταν εἰς τὸν θρόνον του τὸν Πατριάρχην εἶδα !
Οἴμοι· σταυρὸς ὁ θρόνος ἐπώδυνος μ' ἐφάνη,
Καὶ τὸ διάδημα πικρὰ ἐξ ἀκανθῶν στεφάνη,
Μόὴν κ' αἴγλην ἀναστάσεως μ' ἐφαίνετο ἀκόμα
Πῶς ἔβλεπον εἰς τὸ βαθὺ καὶ φλογερόν του ὄμμα....

Τὴν δεξιάν του εὐλαβῶς ᾐσπάσθην κλίνων γόνυ,
Ἥτις ἐκ τάφου Λάζαρον — λαὸν ἐγείρει μόνη,
Κ' ἐκτεινομέν' εἰς πλούσια ἱκετικῶς ταμεῖα,
Ἐγείρει μέγαρα πτωχῶν, σχολάς, νοσοκομεῖα.
Ἁβρὸν ὠσφράνθην ἄρωμα, εὐεγερσίας μύρα,
Φιλήσας ἔθνους τὴν σεπτὴν τοῦ Πατριάρχου χεῖρα.

Εὐλογημένη δὶς καὶ τρὶς ἡ χείρ, ἥτις στηρίζει
Τὸν ἀσθενῆ κ' εἰς ἄστεγον στέγην θερμὴν χαρίζει·
Εὐλογημένον τὄμμα του τὸ κλαῖον ὑπὲρ ἄλλων,
Ἡ ἔνθεος καρδία του, τὸ στῆθός του τὸ πάλλον...
Τὸ στόμα, ὅπερ μειδιᾷ εἰς ἔρημον παιδίον,
Καὶ ὁ ἀκοίμητος Ποιμὴν τῶν ὀρφανῶν ποιμνίων !

Σύναζε, σύναζε, Ποιμήν, τὰ ποίμνια τὰ πλάνα,
Καὶ πότιζέ τα νάματα ζωῆς κ' ἐλπίδος μάννα.
Ἀγρύπνει· ἔχε ἀνοικτὸν τὸ πατρικόν σου ὄμμα·
Ὁ κίνδυνος δὲν ἔφυγεν, ἐπηύξησεν ἀκόμα.

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΤΑΦΟΣ ΠΡΟΔΟΤΟΥ

Μέσα σ' ἕνα κοιμητῆρι ψάλλαν τὰ πουλιὰ
Σὲ κιτριαίς, σὲ κυπαρίσσια, σὲ χλωραὶς μυρτιαίς·
Ἄνθιζε σὲ κάθε μνῆμα μιὰ τριανταφυλλιὰ
Καὶ σταὶς πράσιναις τ' ἀγέρι ἔπαιζε ἰτιαίς.
Τὸ θαρροῦσες περιβόλι, ὄχι Χάρου γῆ,
Κ' ἔλεγες, ἐδῶ θὰ πέσω καὶ θὰ κοιμηθῶ.
Χαμογέλαε τ' Ἀπρίλη δροσερὴ αὐγὴ
Κ' οἱ σταυροὶ μοσχοβολοῦσαν μέσα στὸν ἀνθό,
Μέσα στὸν ἀνθό.
Ἄχ, τοὺς τάφους κείνους ὅλους ἅγιεζε σταυρὸς
Κ' ἔλουζαν δροσιᾶς διαμάντια, δάκρυα τῆς αὐγῆς,
Καὶ μονάχος ἕνας τάφος, τάφος θλιβερός,
Μακρυὰ ἔμεν' ἀπ' ὅλους σὲ μιὰν ἄκρη γῆς.
Μοναχός, λησμονημένος καὶ χωρὶς σταυρό,
Δίχως ἕνα λουλουδάκι καὶ δροσιᾶς φιλί,
Βρίσκονταν μὲ διψασμένο χῶμα καὶ ξερό,
Καί κανένα δὲν λαλοῦσε καὶ σ' αὐτὸν πουλί,
Καὶ σ' αὐτὸν πουλί.
Κι' ἀναστέναξε τὸ μνῆμα κ' εἶπε τἀρφανὸ
Σὲ πουλάκι, ποῦ τοῦ Γέρου τοῦ Μωριᾶ γλυκὰ
Ἐνανούριζε τὸτ ὕπνο τὸν παντοτινό :
—Ἔλα καὶ σ' ἐμέ, πουλί μου, ψάλε σπλαχνικὰ
Στὸν ταλαίπωρο νεκρό μου τὸν ἁμαρτωλό·
Ὁ καλὸς Θεός σου ἴσως τὸν εὐσπλαχνισθῇ,
Ἄν, πουλάκι, τραγουδήσῃς καὶ σ' αὐτόν, καλό,
Κ' ἴσως τὸ μεγάλο κρῖμα τοῦ συχωρεθῇ
Τοῦ συχωρεθῇ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κι' ἀποκρίθηκε, πετῶντας τὸ πουλί, σκληρά :
—Σὲ προδότου ποτὲ τάφο δὲν λαλεῖ πουλί.—
Κι' ἀναστέναξε τὸ μνῆμα δεύτερη φορά.
—Εὐσπλαχνίσου με, δροσιά μου, εἶπε, σὺ καλή.
Ὅ,τι πέφτει ἀπὸ πάνω εἶναι σπλαχνικό . . .
Καὶ αὐτὸ τὸ ἀστροπελέκι, δῶρο τ' οὐρανοῦ !
Μ' ἔκαψεν ἡ ἁμαρτία, σβύσε τὸ κακὸ
Καὶ δροσοῦλα καὶ γιὰ μένα τὸ φτωχὸ φανοῦ,
Τὸ φτωχὸ φανοῦ.

Κι' ἀπ' τὴν πέτρα τοῦ Μαιούλη κείνη μὲ ὀργὴ
'Αποκρίθηκε μ' ἀνθρώπου ἄσπλαχνη λαλιά :
Ἡ δροσιὰ ποτὲ δὲν πέφτει σὲ προδότου γῆ.—
Καὶ τὸ μνῆμα λέγει τότε σὲ τριανταφυλλιά :
—Ἔλα κόρη τοῦ 'Απρίλη, τ' ἀηδονιοῦ φιλί,
Δόσε ῥόδο στὸ νεκρό μου νὰ τὸ μυρισθῇ.—
Κι' ἀπ' τὸν τάφο τοῦ Τζαβέλλα κείνη τοῦ μιλεῖ :
—Σὲ προδότου ποτὲ χῶμα ῥόδο δὲν ἀνθεῖ,
Ῥόδο δὲν ἀνθεῖ—

Σώπασε τὸ μαῦρο μνῆμα, κ' ὕστερα δειλὰ
Καὶ στὸν ἥλιο ποῦ ἀκτῖνα ἔριχνε χρυσῆ,
—Ἥλιε, εἶπε, ποῦ τὸ φῶς σου πανταχοῦ γελᾷ,
Ζέστανε τὰ κολασμένα κόκκαλά μου ἐσύ.
Ἄχ ζεσταίνει καὶ τὸ φίδι μία σου ματιά.
Ζέστανε κι' ὀχιὰ θαμμένη μ' ἕνα σου φιλί.—
Κι' ἀπ' τοῦ Σούτσου μία ἀκτῖνα εἶπε στὴν ἰτιά :
—Σὲ προδότου γῆ ὁ ἥλιος δὲν φωτοβολεῖ,
Δὲν φωτοβολεῖ.—

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Καὶ τὸ μνῆμ' ἀπελπισμένο, στὸ σιωπηλὸ
Φώναξε νεκρό του :—Κάϊν, δύστυχε φονιᾶ,
'Απ' τὰ σωθηκά μου ἔβγα, πέσε στὸ γιαλό·
Μιὰ δέν βρίσκει ὁ προδότης νὰ κρυφθῇ γωνιά.—
Καὶ φωνάξανε κ' οἱ ἄλλοι τάφοι μὲ αὐτό·
—Δὲν τὸν θέλομε κοντά μας ! — Κι' ἀναστεναγμοὶ
Ἔβγαιναν ἀπὸ τὸ μνῆμα κι' ἄγριο γογγυτό,
Κ' ἔδερνε Θεοῦ κατάρα ἄλυωτο κορμί.
Ἄλυωτο κορμί.

Δὲν ἠξέρω πῶς κεῖ κάτω βρέθηκα . . . Σταυρὸ
Μὲ καρδιὰ θλιμμένη πῆρα ἀπ' τὴν ἐκκλησιὰ
Καὶ τὸν δύστυχον ἐκεῖνον σκέπασα νεκρό.
Παρευθὺς τὸ μνῆμα τότε τὤλουσε δροσιά,
Ῥόδα τὤρραναν καὶ ἥλιος τὤβλεπε λαμπρός.
Τὸ πουλάκι τοῦ τραγούδα σὲ χλωρὸ κλαρὶ
Κι' ἀναγάλλιαζε στὸ μνῆμα μέσα ὁ νεκρός. . . .
Ὁ Σταυρὸς καὶ τὸν προδότη τόνε συγχωρεῖ.
Τόνε συγχωρεῖ.

'ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ

Η ΠΑΤΡΙΣ ΜΟΥ

Εἰς τὴν ἀκτήν μας, ἥτις στενάζει,
Διατὶ κάθεσαι μακρὰς ὥρας ;
Θερμὸν νὸ δάκρυ σου τί σταλάζει ;
Πῶς σου τὸ βλέμμα θολὸν θαυμάζει
Τὰς πολυθρέμμονας ἡμῶν χώρας ;

—Βαρυαλγήσας τὴν γῆν σας εἶδα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Νὰ κοσμῇ νόμος καὶ φιλεργία.
Ζῆτε εἰς ὄλβον καὶ εἰς ἐλπίδα,
Ἣν ὑποθάλπει ἐλευθερία.
Ἐδῶ δὲν ἔχω ἐγὼ πατρίδα.

—Καὶ ποῦ καὶ ποία εἶν' ἡ πατρίς σου;
—Εἶν' ἡ τοῦ ἔαρος ἐρωμένη,
Ὁ τόπος εἶναι τοῦ παραδείσου.
Ὅπου εἶν' ἄγγελοι αἱ παρθένοι,
Ὅπου γελῶσι μορφαὶ Ναρκίσσου.

—Καὶ τ' ὄνομά της;—Τὴν γῆν ἐρώτα.
Τὸ ὄνομά της πατρὶς ἡρώων.
Δὰς ἀναδοῦσα τῆς ψυχῆς φῶτα·
Δόξης καὶ φήμης ναὸς τὰ πρῶτα.
Κοιλὰς δὲ ἤδη κλαυθμῶν καὶ γόων.

—Καὶ ἡ πατρίς σου τί πάσχει;—Ὅσα
οὐδὲ προφέρει ἀνθρώπου γλῶσσα.
Γὺψ τὰ ἐντόσθια τῇ σπαράττει.
Ἡρωὶς μάχεται· πλὴν τῇ σφάττει
Ὅσα της τέκνα θύματα τόσα·

—Τί δι' ἀγωνίζεται ἡ πατρίς σου;
—Εἰς πᾶν βουνό της, εἰς πάντα βράχον,
Δυναστῶν ἄφροντις καὶ συμμάχων,
Ἀγῶνος πάλην ἦρεν ἀνίσου,
Σημαίαν ἦρε τυραννομάχον.

—Τίνες οἱ σύμμαχοι τοῦ δυνάστου;
—Εἰσὶν ὁμόθρησκοι τῶν θυμάτων,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἀλλὰ δημίους ἐκτελεστάς του
Τοὺς μισθοῖ, φόρον παρ' αὐτῶν πράττων.
Καὶ συνειδήσεως καὶ αἱμάτων.

—Καὶ ἡ πατρίς σου εἰς τὶ ἐλπίζει;
—Εἰς τὸν Παντόπτην, ὅστις τὰ πλήθη,
Ὅστις τὰς τύχας αὐτῶν ὁρίζει·
Εἰς τοὺς βραχίονας, εἰς τὰ στήθη.
Ἃ ὁ ἐχθρός της κι' αὐτὴ γνωρίζει.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ

Ο ΠΑΛΑΙΟΣ ΚΑΙΡΟΣ

Τώρα γύρω στὴ φωτιὰ
Ποῦ καθήμεθα παιδιά μου,
Νὰ ἡ ὥρα μιὰ ματιὰ
Νὰ γυρίσω στὰ παλιά μου,
Ἄλλη μιὰ νὰ θυμηθῶ
Τοῦ παλιοῦ καιροῦ τὴ χάρι
Καὶ νὰ τὴ διηγηθῶ·
– Συναξάρι, γιαγιακούλα μ', συναξάρι.

Δὲν εἶν', ὄχι, ὑπερβολή,
Εἴχαμ' εὐμορφιὲς καὶ κάλλη
Καὶ μᾶς πήγαινε πολὺ
Ἡ μπιμπίλα καὶ τὸ σάλι.
Ἦσαν ὅλοι μὲ μυαλό,
Μὲ τιμὴ τὸ παλληκάρι.
Τὸ κορίτσι ντροπαλό·
—Συναξάρι, γιαγιακούλα μ', συναξάρι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τὶς βραδυὲς πολιτικὰ
Δὲ γνωρίζαμ' ἐμεῖς πρῶτα,
Οὔτε πιάνα φορτικά,
Οὔτε τσάϊ μὲ μπισκότα·
Δυὸ λογάκια ξυπνητά,
Λίγο πνεῦμ' ἀπὸ τὸ Φανάρι
Καὶ δυὸ κάστανα ψητά·
—Συναξάρι, γιαγιακούλα μ', συναξάρι.

Εἴχαμεν οἱ πρωτινοὶ
Καὶ δασκάλους ξακουσμένους,
Ἦσαν λίγοι, μὰ τρανοί,
Κ' ἦσαν ἄνθρωποι τοῦ Γένους·
Γράμματα χριστιανικά,
Γράψιμο μαργαριτάρι,
Καὶ γερὰ ἑλληνικά.
—Συναξάρι, γιαγιακούλα μ', συναξάρι.

Καὶ μεγάλοι καὶ μικροὶ
Εἶχαν τότε μιὰ φροντίδα,
Ν' ἀναστήσουν τὴ νεκρή,
Τὴ μεγάλη μας πατρίδα.
Μιὰ λαχτάρα μοναχή,
Ποιὸ παιδὶ νὰ πρωτοπάρῃ
Τῆς μητέρας τὴν εὐχή.
Συναξάρι, γιαγιακούλα μ', συναξάρι.

ΗΛΙΑΣ ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΤΟ ΝΑΥΤΟΠΟΥΛΟ

Μὲ καράβι στὰ ταξίδια
Τὸ ναυτόπουλο γυρνᾷ
Καὶ στῆς θάλασσας τὰ φίδια
Τὰ μικράτα του περνᾷ

Ὁ βοριᾶς δὲν τρομάζει,
Οὔτε ἡ ἄπιστη νοτιά,
Οὔτε χιόν', οὔτε χαλάζι,
Οὔτε κύματα πλατειά.

Στὴ δουλιὰ πουρνὸ καὶ βράδυ
Μὲ τὸ στρόμπο στὸ πλευρὸ
Ξεροτρώγει παξιμάδι,
Πίν' ἀκάθαρτο νερό.

Πεταχτὸ σὰν τὸ ξεφτέρι
'Ανεβαίνει στὰ πανιὰ
Καὶ μὲ ῥόζους εἰς τὸ χέρι
Λύνει δένει τὰ σχοινιά.

Στοῦ κινδύνου τὴν τρομάρα
Τὸ φυλάει μοναχὴ
Τῆς μαννούλας του ἡ λαχτάρα,
Τῆς μαννούλας του ἡ εὐχή,

Ποῦ ἐλπίζει παλληκάρι
Νὰ τὸν δῇ καμμιὰ φορά,
Νὰ τὸν ποῦν μικρὸν Κανάρη
Μέσ' στἀθάνατα Ψαρά

ΗΛΙΑΣ ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΗΣ ΣΑΠΦΟΥΣ

Νεκρανθέμων εὐχρόους θυσάνους.
Κόραι, πλέξατε, τῆς Μυτιλήνης !
Κλάδους καύσατ' εὐώδους μυρσίνης,
Καὶ ἀνθέων ἐπάνω στεφάνους
Τῆς ἐσχάτης της ῥίφατε κλίνης.

Τῆς Λευκάδος ποτὲ τὸ μοιραῖον
'Ακρωτήριον κόρη λευχείμων
Κατεσκόπει ἀπὸ τῶν ἐρήμων
Καὶ δυσβάτων τῆς νήσου ὀρέων
Μὲ δακρύβρεκτον ὄμμα ἡ τλήμων.

Εἰς τὴν κόρην τῆς στέφος ἐφόρει
Ἡ νεᾶνις αὐτὴ νεκρανθέμων·
Μὲ τὴν κόμην ὑπὸ τῶν ἀνέμων
Λελυμένην ἀφῆκε τὰ ὄρη,
Καὶ μὲ βῆμα κατήρχετο τρέμον.

Δὲν ἐξέφραζε θλῖψιν τὸ βλέμμα
Τῆς παρθέν' οὐδ' ἀκμάζοντα πόνον
Τῆς καρδιᾶς. Ἕν δάκρυ της μόνον
Φαεινόν, καταπῖπτον ἠρέμα,
Ἦτο δεῖγμα κρυφῶν παραπόνων.

Εἰς τὴν χεῖρά της λύραν ἐκράτει·
Εἰς τὸ κῦμα τὴν λύρα της ῥίπτει.
Πρὸς τὸ κῦμα τὸ σῶμά της κύπτει,
Μὲ τὰς χεῖρας τὴν ὄψιν της φράττει,
«Κῦμα, δέξαι με !» λέξει καὶ πίπτει.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἡ ἀθλία εὐθὺς κατεπόθη
Εἰς τὰ κύματα. Φλοῖσβος προσκαίρως
Εἷς ἠκούσθ' εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος·
Κ' οἱ θερμοί της ἐσβέσθησαν πόθοι,
Καὶ μ' αὐτοὺς συνεσβέσθη ὁ ἔρως·

Νεκρανθέμων εὐχρόους θυσάνους,
Κόραι, πλέξατε, τῆς Μυτιλήνης!
Κλάδους καύσατ, εὐώδους μυρσίνης,
Καὶ ἀνθέων ἐπάνω στεφάνους
Τῆς ἐσχάτης ῥίψατε κλίνης.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗΣ

Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΕΛΛΗΝ

ΑΣΜΑ ΠΑΡΟΙΝΙΟΝ

Τί ἐγίνατε 'Αθῆναι;
Ποῦ αἱ δάφναι, αἱ μυρσίναι
Τῶν φαιδρῶν ἑορτῶν;

Ποῦ τὰ Παναθήναιά σου;
Τοῦ εὐθύμου των θιάσου
Ποῦ τὸ πλῆθος τὸ σκιρτῶν;

Ἡ ψυχρά των μόνον — οἴμοι!
Ἡ ψυχρά των μένει μνήμη.

Κίρνα, Γλαῦκε, κίρνα οἶνον·
Λήθην θέλω λήθην, πίνων!

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τί ἐκάμετε τὸν θεῖον
Ὅμιλον τῶν Ὀλυμπίων ;
    Ποῦ ὁ Ζεύς, ἡ Ἥρα ποῦ ;

Ποῦ τὸ ἄλλο πλῆθος ὅλον ;
Ποῦ λατρεύετ' ὁ Ἀπόλλων,
    Ἡ Κυθήρη τοῦ λοιποῦ ;

Φεῦ τὰ θεῖά των τιμένη
Βεβηλοῖ θρησκεία ξένη !
    Κίρνα Γλαῦκε κίρνα οἶνον.
    Λήθην θέλω, λήθην, πίνων !

Ποῦ αἱ πάλαι πανηγύρεις,
Οἱ ἀγῶνες σου οἱ πλήρεις
    Εὐσωμάτων παλαιστῶν ;

Ποῦ οἱ κλάδοι τῆς ἐλαίας,
Ὁ Ἱέρων, ὁ Πυθέας,
    Ἡ πλειὰς τῶν δικαστῶν ;
Τώρα λιτανείας μόνον
Ἔχομεν ἀντὶ ἀγώνων . . .
    Κίρνα Γλαῦκε κίρνα οἶνον.
    Λήθην θέλω, λήθην πίνων !

Ποῦ αἱ κόραι τῆς Κορίνθου,
Μὲ στεφάνους ὑακίνθου
    Καὶ ναρκίσσων νεαρῶν ;
        Μὲ τὸ μέλανόν των ὄμμα,
        Μὲ τὸ λιγυρόν των σῶμα,
        Μὲ τὸν εὔχαριν χορόν ;

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ποῦ ἕν ἐλαφρόν των φάσμα
Ἕν τοῦ φάσματός των ᾆσμα ;
Κίρνα Γλαῦκε κίρνα οἶνον.
Λήθην θέλω, λήθην πίνων !

Ἔστω φάσμα, ἔστω πλάνη !
Τὴν ψυχήν μου νὰ θερμάνη
Μιά σου σκιὰ ἀρκεῖ·

Μία τοῦ ποτέ σου κλέους,
Ὦ πτρὶς τοῦ Περικλέους.
Ἕν σου ὄνειρον γλυκύ !

Φεῦ ! ὁ ὕπνος σας, 'Αθῆναι,
Δίχως καὶ ὀνείρων εἶναι !
Κίρνα Γλαῦκε, κίρνα οἶνον
Λήθην θέλω, λήθην, πίνων !

Ἔρημοι τοῦ 'Ακαδήμου
Εἶν' οἱ κῆποι, καὶ τοῦ Δήμου
Ἔρημος ἡ ἀγορά.

'Ηρημώθη ἡ Ποικίλη,
Καὶ ἡ Πνὺξ ῥητόρων χείλη
Δὲν ἀκούει ἠχηρά !

Ἔχασε τὸν Δημοσθένη.
Τώρα τὶς τὴν ἀναβαίνει ;
Κίρνα, Γλαῦκε, κίρνα οἶνον·
Λήθην θέλω, λήθην, πίνων !

'Εβωβάθη τοῦ Αἰσχύλου
Ἡ σκηνή, φαιδροῦ ὁμίλου
Τέμενος ποτὲ μεστόν,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κ' εἰς τὴν γῆν τῶν Σοφοκλέων
Σμῆνος μάχετ' ἱερέων
Κατὰ σμήνους σοφιστῶν.

Ὅστις φεῦ! καὶ ἂν νικήσῃ,
Ἡ Ἑλλὰς δὲν θ' ἀναζήσῃ!
Κίρνα, Γλαῦκε, κίρνα οἶνον·
Λήθην θέλω, λήθην πίνων!

Φεῦ! τοῦ Κέκροπος ἡ πόλις
Οὐδ' ἓν ἴχνος ἔχει μόλις
Τοῦ ποτέ της τοῦ κλεινοῦ·

Καὶ τοῦ Πλάτωνος ἡ χώρα
Δούλους τρέφει μόνον τώρα
Τοῦ Ἰουστινιανοῦ!

Ὦ! εἰς ταύτην τὴν ἀγέλην
Εἷς δὲν ζῇ, εἷς μόνος Ἕλλην!...
Κίρνα, Γλαῦκε, κίρνα οἶνον·
Εὕρηκα τὴν λήθην πίνων.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΛΑΧΟΣ

ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ

Τίς πνοή φαιδροί μου ξένοι, τὴν ἐρήμην μου θυρίδα
Νὰ κοσμήσετε σᾶς στέλλει μὲ τ' ὡραῖόν σας πτερόν;
Τίς σᾶς ἔστειλ' εὐθυμίαν νὰ μοῦ φέρετε κ' ἐλπίδα;
Τίς τὸν οἶκόν μου σᾶς εἶπε, κ' ἤλθετε χαρᾶς χορὸν
Νὰ μοῦ ψάλητε, πτηνά;

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Μὴ δὲν εἴδαδτε πῶς ἔχουν αἱ θυρίδες μου χιόνα,
Πῶς ἐθάμβωσ, ἡ θερμή μου τὰς ὑέλους των πνοή;
Κ' ἐνομίσατε ἀνθοῦντα ὅτι θὰ εὕρητε κλῶνα,
Ὅτι τοῦ φυλλώματός του θὰ συμψάλλῃ ἡ θροὴ
Μὲ τὸ ἆσμα σας, πνηνά;
Ἢ μὴ βίαιος σᾶς φέρῃ νότος ἀπὸ ἄλλας χώρας,
Καὶ τὸ ἄσυλον ποθεῖτε φιλοξένου ὀροφῆς;
Ἢ πωλεῖτε τὴν ᾠδήν σας ἀντὶ θάλπους μιᾶς ὥρας;
Ἢ μοῦ φέρετ' εὐθυμίαν εἰς ἀντάλλαγμα τροφῆς,
Ὦ πεινῶντά μου πτηνά;
Ἔλθετε νὰ σᾶς θερμάνω εἰς νεανικὰς ἀγκάλας,
Εἰς καρδίαν, ἥτις πάλλει ἔτ, ὑπὸ τὸν παγετόν.
Ὅπως σεῖς, ἐξόριστοί μου, εἶμ' ἐξόριστος ὁ τάλας,
Τὴν χαράν, ἥν τιν' ἀφῆκα, μάτην κύκλῳ μου ζητῶν,
Ὡς τὸ θάλπος σεῖς, πτηνά.
Ὦ! εἰς τ' ὄμμα σας ἡλίου θὰ εὕρω φαιδροῦ ἀκτῖνα.
Εἰς τὸ ῥάμφος σας θ' ἀντλήσω ἄρωμα πατρίας γῆς,
Θὰ φιλήσω τὰ πτερά σας καὶ θὰ εὕρω κ' εἰς ἐκεῖνα
Δρόσου κἂν σταγόνα μίαν, δάκρυ ἀττικῆς αὐγῆς!
Καλῶς ἤλθετε, πτηνά!
Ὦ! εἰπέτε μοι, ὡραῖοι τῆς πατρίδος ταχυδρόμοι·
Λάμπ' εἰς γαλανὸν ὁ Φοῖβος, ὅπως πάντοτε', οὐρανόν;
Προεδρεύει τῶν χορῶν σας λάλος ἀηδὼν ἀκόμη,
Ψάλλει ἔτ' ὑπὸ τὴν χλόην τ' ᾆσμα τὸ νυκτερινὸν
Γρῦλος εὔθυμος πτηνά;
Σπινθηρίζουν τ' ἄστρ' ἀκόμη, ὅπως θρύματ' ἀδαμάντων;
Ῥαίνουν αἱ πορτοκαλλέαι μ' ἄνθη των τοὺς ἐραστάς;
Ὅσοι ὅρκους ψιθυρίζουν ὑπὸ τὴν πιστὴν σκιάν των;
Εἶν' ἡ φύσις, ὅπως ἦτο, νυμφική, φαιδρὰ παστάς;
Ὦ εἰπέτε μου, πτηνά!

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ναί,... ὤ! ναί· καλὰ τὸ λέγει τὸ διπλοῦν κελάδημά σας·
Τὸ προδίδει ὁ μικρός σας σπινθηρίζων ὀφθαλμός,
Κ'εἰς τοῦ στήθους μου τὰ βάθη, σύμφωνος πρὸς τὰς φωνάς σας,
Μυστικὴ φωνή τις ἄλλο, ζωηρὸς χαρᾶς παλμός,
Μοὶ τὸ βεβαιοῖ, πτηνά!

Πλήν... εἴπετέ μου, πτηνά μου· οἱ εὐδαίμονες ἐκεῖνοι,
Οὓς σιγὰ ἀποκοιμίζει ἡ ζωή, τροφὸς καλή,
'Ενθυμοῦνται, ἂν καὶ ἄλλος ἔζη πρὶν μαζί των, χύνει
Στόνον ἕνα ἡ ψυχή των, δάκρυ τ' ὄμμα των θολοῖ
Εἰς τὴν μνήμην μου, πτηνά;

Ἢ ἐσβέσθη τ' ὄνομά μου τῶν βημάτων μου ὀπίσω,
Ὡς τοῦ πλοίου μου ἡ αὖλαξ, ὅπερ μ' ἔσυρε μακράν;
Ἢ εἰς τὴν πατρίαν γῆν μου ἐπιστρέφων θ' ἀπαντήσω
Ἄγνωστος γνωστούς, καὶ ζῶσα ἡ ἀγάπη μου νεκρὰν
Τὴν ἀγάπην των, πτηνά;

Μὴ σιγᾶτε· τὴν σιγήν σας ὤ! ἐμάντευσα, πτηνά μου·
Εἰς τῶν φίλων μου τὰ στάθη ἡ ἀγάπη των δὲν ζῇ!
Εἰς τῶν φίλων μου τὰ χείλη ἐμαράνθη τ' ὄνομά μου,
Κ' ἐμαράνθ' εἰς τὰς ψυχάς των καὶ ἡ μνήμη μου μαζί.
Μ' ἐλησμόνησαν, πτηνά!

Ἂς μὲ λησμονοῦν! Ἂν ὅμως πάλιν, ξένοι μου, σᾶς φέρῃ
Εἰς τῆς 'Αττικῆς τὰ νέφη παγεροῦ βορρᾶ πνοή,
Εἴπατ' ὅτι δι' ἐκείνους σᾶς ἠρώτων, ὅτι σπαίρει
Ἡ ψυχή μου, ὅτι μ' εἶναι ἡ ἀγάπη των ζωή,
Ὅπως σεῖς χαρά, πτηνά.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Εἴπατέ τους, ὅτι βλέπω εἰς τὰ πνίγοντά με νέφη
Τοῦ πατρίου οὐρανοῦ μου τὴν σινδόνην τὴν γλαυκήν,
Ὅτι μί' ἀκτὶς ἡλίου φανταστοῦ ἐδῶ μὲ τρέφει,
Ὅτι ζῶ εἰς τὴν ὁμίχλην, ἀναπνέων ἀττικὴν
Ζεφυρίτιδα, πτηνά!

Εἴπατέ τους... πλήν, πτηνά μου, ἂν ἀντὶ νὰ τοὺς εἰπῆτε
Ὅλ' αὐτά, εἰς τὰ φαιά σας μ' ἐλαμβάνετε πτερά,
Καὶ μ' ἐφέρατ' ἐκεῖ κάτω παροδίτην παροδῖται...
—Πλὴν πετᾶτε· φεῦ! ἡ πτέρυξ σᾶς διώκει τοῦ βορρᾶ...
—Κατευόδιον, πτηνά.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΛΑΧΟΣ

ΣΑΒΒΑΤΟΒΡΑΔΟ

Ἡ πλακωμένη μου καρδιὰ ποθεῖ τὴν ἡσυχία,
Καθὼς γυρεύει τὴν δροσιὰ τοῦ ἴσκιου ὁ ταξιδιώτης
Ποὺ ἀνήφορος τὸν κούρασε κ' ἥλιος τὸν φλογίζει.
Καρδιά μου, ἔρημη καρδιά, γιατὶ μοῦ καῖς τὸ στήθια;
Γλυκειά 'ναι ἀπόψε ἡ βραδυά, — ἡ φύσις ἡσυχάζει,
Καὶ ἥσυχη καὶ σιωπηλὴ καὶ μισοφωτισμένη,
Λὲς καὶ δὲν ξεύρει τί θὰ πῇ καϋμὸς καὶ δυστυχία.
Σ' αὐτὴν τὴν μυστικὴ χαρά, τὴ γενικὴ γαλήνη,
Γλυκειὰ ποῦ εἶναι ἡ βραδυά, ἀφοῦ κρυφθῇ ὁ ἥλιος!
Ὥρα πολλὴ τὸν ἔβλεπα στὴν γῆ νὰ καταιβαίνῃ
Καὶ σύννεφα ὁλόχρυσα νὰ σέρνῃ συνοδία.
Κι' ἀφοῦ ἐκρύφθηκε λαμπρὸς ὀπίσω ἀπὸ τὴν ῥάχη,
Τὰ σύννεφα ἐκύτταζα, νὰ χάνουν λίγο, λίγο
Τὴν κοκκινόχρυση θωριά, τὴν θεία φορεσιά των.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Καὶ τώρα, σκόρπια καὶ βαρειά, μὲ σπλάγχνα μαυρισμένα,
'Αργὰ πρὸς τὴν 'Ανατολὴ τὰ διώχνει τ' ἀγεράκι.

"Αχ, ἔτσι μ' ἀργὰ βήματα μὲ μάτια θολωμένα,
Γυρίζουν μελαγχολικοὶ καὶ μαυροφορεμένοι
'Εκεῖνοι ποὺ συνώδευσαν στὴν ὕστερή του κλίνη
Τὸν φίλο, ποῦ ἐφώτιζε μ' ἀγάπη ταὶς καρδιαίς των.

Σεῖς, ταξειδιῶται τ' οὐρανοῦ, στὰ μαῦρα φορεμένοι,
Μὴ θλίβεσθε· τὸ εὔσπλαγχνο ἀγέρι σᾶς πηγαίνει
'Εκεῖ, ἀπὸ ὅπου τὴν αὐγὴ ὁ ἥλιος θ' ἀνατείλῃ.
'Ω σύννεφα, τὸν φίλο σας, σεῖς θὰ τὸν ξαναϊδῆτε!

Γλυκειά 'ναι ἀπόψε ἡ βραδυά, κ' ἡ φύσις ἡσυχάζει,
Κανένα ἦχο δὲν ἀκοῦς· μηδὲ βοσκοῦ φλογέρα.
Μηδὲ κελάδημα πουλιοῦ ἢ βέλασμα προβάτου,
Μηδὲ στὰ φύλλα δὲν ἀκοῦς τὸ χάϊδευμα τοῦ ἀγέρα.
Μόλις στὴν τριανταφυλλῆά, τὴν μυριοανθισμένη,
Τὰ δροσερὰ τριαντάφυλλα σειοῦνται ἀγάλι ἀγάλι,
Σὰν τὸ στηθάκι τοῦ παιδιοῦ π' ἀνεβοκατεβαίνει
Όταν κοιμᾶται ξένοιαστο στὴν μητρικὴν ἀγκάλη.

'Απανεμιὰ καὶ σιωπὴ βαθειά, καὶ φῶς ὀλίγο,
"Οσον νὰ βλέβῃς μοναχὰ τὸ σκότος ποὺ πηκταίνει.
"Ωρα γλυκειά, γιὰ συλλογαὶς εὐτυχισμέναις ὥρα!
Τώρα, πλαταίνει ἀπ' τὴ χαρὰ τοῦ εὐτυχοῦς τὸ στῆθος,
Γιατὶ ὁ νοῦς του σ' ὄνειρα τοῦ μέλλοντος πλανᾶται.
"Αχ, κ' ἡ καρδιὰ τοῦ δυστυχοῦς σκιρτᾷ γιὰ εὐτυχία,
Καὶ τὴν πλακώνει πιὸ βαρὺ τῆς συμφορᾶς τὸ χέρι!
'Απανεμιά, καὶ σιωπὴ βαθειά,. . . . .

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Νά—τί καμπάνα
Ἠχολογεῖ ἀπὸ μακρυὰ στὸν ἥσυχον ἀέρα ;
Μήπως γιὰ θάνατο κτυπᾷ, ἢ γιὰ χαρὰ σημαίνει,
Ἀπόψε Σαββατόβραδο, κι' ἀπὸ τὴν ἐκκλησία
Σημαίνει γιὰ τὴν αὔριανὴν ἡμέρα ἡ καμπάνα.

Ὦ χωρικοί, σπογγίσετε ἀπὸ τὸ μέτωπό σας
Τὸν ἵδρωτα ποῦ ἅγιασεν ἣξ ἡμερῶν σας κόπος.
Αὔριον Εἶναι Κυριακή, χαρᾶς κι' ἀγάπης μέρα !
Εὐτυχισμένοι χωρικοί, πλαγιᾶστε, κοιμηθῆτε,
Καὶ θᾶλθουν ὄνειρα γλυκὰ στὸν ἥσυχό σας ὕπνο.
Καὶ αὔριο, πρωῒ πρωΐ, καλόκαρδοι, ἀθῷοι,
Μὲ τὴν γυναῖκα στὸ πλευρό, τὸ τέκνο στὴν ἀγκάλη,
Πηγαίνετε στὴν ἐκκλησιὰ γιὰ νὰ λειτουργηθῆτε.
Κι' ἀνάμεσά σας ἔξαφνα ἂν ἔλθῃ ἕνας ξένος,
Ἔρημος, μόνος, σκυθρωπός, μὲ μάτια ἀγρυπνισμένα,
Μή, χωρικοί, τὴν κεφαλὴ γυρίστε νὰ δῆτε.
Ἀφῆτέ τον σὰν καταχνιά, σὰν ἴσκιος νὰ περάσῃ.

Εὐτυχισμένοι χωρικοί, πλαγιᾶστε, κοιμηθῆτε !

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΙΚΕΛΑΣ

Ο ΝΑΥΤΗΣ ΤΟΥ ΙΟΝΙΟΥ

Στὴ μέση τοῦ πελάγου μέσ' στὰ κύματα,
Ἀνάμεσα Σκηνάρι καὶ Κεφαλλονιά,
Καράβι πλουμισμένο ἐταξίδευε.
Τ' ἀέρι τοῦ χαϊδεύει τὰ λευκὰ πανιά,
Τὰ κύματα φιλοῦν γλυκὰ τὴν πρύμη του,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Δελφίνια στὰ πλευρά του τρέχουν κολυμβοῦν,
Κ' ἐμπρός του νὰ περάσουνε φυσομανοῦν.
Τοὺς ναύτας ἀπεκοίμησεν ἡ γαληνιά,
Καὶ μόν' ἀπὰ στὴν πλώρη ἕνας ἔμεινε,
Παιδὶ χαριτωμένο εἴκοσι χρονῶν.
Τὰ μάτια του σφογγίζει, κ' «ἔγια μόλα γιά,
Ἔγια μόλα γιά, ἔγια λέσα», φώναζε.

Στὴν ἔρημη τὴν τόση κι' ἄκρα σιωπὴ
Ὁ νιὸς ἀκολουθοῦσε τὸ τραγοῦδί του.
—«Γλυκό μ' ἀέρι φύσα στἄσπρα μας πανιά,
Νὰ πάρω, κ' ἐγὼ ἀέρα, λίγη ἀνάσασι!
Περάσαν ἔξη μῆνες κ' ἐβαρέθηκα
Ὡσὰν φυλακισμένος στὴν Κεφαλλονιά,
Μὰ φύσησε Μαΐστρος κ' ἐσαρπάραμε
Λιβαθιναὶς κοπέλαις σᾶς ἀφίνω γειά».

. . . .

Κ' ἔγια μόλα, γιά, ἔγια λέσα, φώναζε!
Γλυκό μου φύσ' ἀέρι στἄσπρα μας πανιὰ
'Ογλήγωρα νὰ πᾶμε στὸ Κατάστενο,
Νὰ ἰδῶ πάλαι τὴν Πόλι τὴν ἑπτάλοφη,
Καὶ τὰ ψηλὰ τζαμιά, τοὺς μιναρέδες της!
Νὰ κάμω τὸ σταυρό μου στὴν ἁγιὰ Σοφιά,
Ποῦ οἱ Τοῦρκοι μᾶς τὴν ἔκαμαν τώρα τζαμί,
Καὶ τότε, δροσοκόρφα, διές, μωρὴ νοτιά,
Μὴ μᾶς ἀφήσῃς ἔξω μέσ' στὰ ῥέματα!
Φύσα νὰ μᾶς περάσῃς στ' 'Αρναούτκιοϊ,
Ποῦ κάθοντ' οἱ κοκώνες καὶ μᾶς καρτεροῦν
Σὲ μαλακὰ μεντέρια καὶ μεταξωτά.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Εὐθὺς π' ὁ Καπιτάνιος πῆ ν' ἀράξουμε,
Ὅποιον πρωτοεύρω τότες, ὅποιον καΐξῃ,
Ἔλα, θὰ τοῦ φωνάξω, ἔλα πάρε με,
Καὶ στῆς κοκώνας Φρόσως πᾶμε στὸ χωριό,
'Εκεῖ πὤχουν πασάδες κιόσκια ὁλόχρυσα,
Κι' ὅσα κ' ἂν ἔχω γρόσια νά τα, πάρε τα,
'Εγὼ δὲν θὲ ν' ἀφήσω τὸ σεργιάνι μου,
Κ' οἱ ναύταις κι' οἱ νοστρόμοι ἂς φωνάζουνε!
Καράβιά 'ναι γεμᾶτο τὸ Κατάστενο
Π' ὄχ τὰ πολλὰ κατάρτια μοιάζει καλαμιαίς.

Κ' «ἔγια μόλα γιά, ἔγια λέσα» φώναζε,
»Γλυκό μου φύσ' ἀέρι στἄσπρα μας πανιὰ
Μὴ χειμωνιάσωμε στὴ Μαύρη Θάλασσα.
Κυρά μ' ἀπὸ τὸν Δία δός τους φώτισι
Στὸν Δούναβι μὴν τύχῃ καὶ τραβήξουμε.
Καταραμένος νἆσαι, μαῦρε ποταμέ,
Ποῦ μ' ἔκαμαν κομμάτια τὰ κουνούπια σου,
Καὶ σέρνοντας γεντέκι ἐκαμπούρισα.
Δὲν θέλω 'γὼ ταξίδια μέσ' σταὶς Καλαμιαίς,
Δὲν θέλω γιὰ συντρόφους βρωμοβάτραχους,
'Εγὼ ποῦ μὲ δελφίνια ἐταξίδεψα,
Τὶ πέλαγο σκαμμένο χωρὶς κύματα!
Παιδιά, κι' ἂς πᾶν νὰ ῥίχνουν ταὶς βαρκούλαις τους
Οἱ πλύστραις γιὰ νὰ πλένουν τὰ κουρέλια τους.

. . . .

Κι' «ἔγια μόλα γιά, ἔγια λέσα» φώναζε,
Κ' ἐφούσκωνε τ' ἀέρι τἄσπρα τους πανιά,
Καὶ τὰ πανιά, γιὰ μόλα ἐγλυκότριζαν,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κ' ἐκύλα τὸ καραβι στὸν κατήφορο,
Ὡς ποῦλθαν στὸ Τσερίγο τὸ κατάξερο·
Ἔφθασαν καὶ στὴ Σύρα, φεύγουν κι' ἀπ' ἐκεῖ,
Καὶ μέσ' σταὶς πέντε φθάνουνε στὰ Ψωμαθιά,
Κ' ἐμβῆκαν μέσ στὴν Πόλι τὴν ἐξάκουστη,
Ὁποῦ κρυμμέναις στέκουν στὰ καφάσια τους
Χιλιάδες τουρκοπούλαις κρινοδάκτυλαις
Σὰν πέρδικες κλεισμένες σὲ χρυσᾶ κλουβιά.
Πλὴν μιὰ περνοῦσε μέρα κι' ἄλλη πλάκωνε,
Κ' ἕνας τελειώνει μῆνας κι' ἄλλος ἀρχινᾷ.
Κι' ὥστ' ἀπὸ ταὶς Κοκώναις νὰ λευθερωθοῦν,
Κι' ὥστε ν' ἀποφορτώσουν στὴν 'Αζοφική,
Ἔφθασε κι' ὁ Νοέμβρης κ' ἐχειμώνιασε,
Κι' ἄρχισε νὰ βογκᾷ ἡ Μαύρη θάλασσα.
Ὄξ' ἀπὸ τὸ μπουγάζι μίλλια εἴκοσι,
Ὁπόταν ἐκατέβαιναν στὸ γυρισμό,
Τοὺς ἔπιασε μεγάλη τρομερὴ χιονιά.
Ἀπάνουθέ τους μαῦρα κι' ἄγρια σύννεφα
Ἀνεβοκατεβαίνουν καὶ μαλώνουνε.
Τὸν οὐρανὸ δὲν βλέπουν, γῆ δὲν τὴν θωροῦν,
Μ' ἄξιό 'ταν τὸ καράβι κι' ἄξια πάλευε,
Καὶ λυσσασμένα ἀφρίζουν κύματ' ἄπειρα,
Ὡςποῦρτε φοβερὸς ἀνεμορρούφουλας
Καὶ τὰ πανιὰ κομμάτια καταξέσχισε·
Γυρίζει τότε πλώρη, παραδίνεται,
Κι' ὅπου τὸ σπρώχνουν πάει τ' ἄγρια κύματα,
Σὰν σκλάβος ὁπ' ἐπιάσθηκε στὸν πόλεμον
Καὶ οἱ νικηταὶ τὸν φέρνουνε στὸν θάνατον.
Βουβὸς ὁ Καπετάνιος τὴν μπαρκέτα του

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Συχνά, συχνὰ τὴν ρίχτει καὶ τὴν ἐρωτᾷ,
Κ' ἐκείνη στερνὰ δίνει μαύρη ἀπόκρισι·
Κυττάζει τὸν νοστρόμο, τὸ γραμματικὸ
Κ' οἱ δυό τους ἀπομένουν μαῦροι κι' ἄλαλοι..

—«Κυρὰ μ' ἀπὸ τὸν Δία, ἂχ τὴν μάννα μου
Λυπήσου ποῦ μ' ἐγέννησε μοναχογυιό,
Λυπήσου, Βαγγελίστρα, καὶ μιὰ ἀδερφὴ
Ποῦ καρτερεῖ νὰ πάω νύφη νὰ γενῇ».
Στὴν πλώρη ἀκουμπισμένο ἔτσι δέεται
Μὲ δακρυσμένα μάτια τὸ ναυτόπουλο.

Σὲ λίγο ὁ Καπετάνιος σχίζει καὶ πετᾷ
Στὸ πέλαγο τὴ χάρτα, καὶ στενάζοντας,
«Ὢϊμὲ παιδιά, φωνάζει, ἐχαθήκαμε·
»Σταὶς ἀμμουδιαὶς ταὶς Στρίγγλαις ἐξεπέσαμε!»
Κι' ἀμέσως τὸ καράβι νὰ καὶ σταματᾷ.
Κι' ἀπάνουθέ του κῦμα πέρασ' ἄγριο!
Τότε τὸ μαῦρο γέρνει στὤνα του πλευρὸ
Σὰν νᾆταν πληγωμένο θεριὸ θάλασσας.
Τὰ δυό του τὰ κατάρτια τρέμουν, σπαρταροῦν,
Καὶ τὴν ψηλὴ κορφή τους τὴν περήφανη
Τὴν δέρνει, τὴν ὑβρίζει κῦμα βάρβαρο!
Κ' οἱ ναύταις μας ποῦ νᾆναι, ποῦν' οἱ δύστυχοι;
Τοὺς σάρωσαν, τοὺς πῆραν ἄγρια κύματα,
Καὶ πρῶτο πρῶτο πῆραν τὸ ναυτάκι μας!
Χρόνους τὸ καρτεράει μάννα κι' ἀδερφή,
Μήδ' ἀδερφὴ τὸ εἶδε, μήδ' ἡ μάννα του,
Μήτε στὸ λείψανό του μαύραις ἔκλαψαν...

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

Ὦ Μωϋσῆ, συγκίνησις ὁποία σὲ κατεῖχε
Ὁπόταν ἐφαντάζεσο τὸν ἄνθρωπον τὸν πρῶτον;
Αἱ τύχ' ἐκεῖναι τοῦ Ἀδὰμ ἦσαν αἱ σαὶ αἱ τύχαι,
Καὶ ἦσο σὺ ὁ ἀληθὴς πατὴρ τῶν πεπτωκότων.

Ἦτο μικρά, πολὺ μικρὰ ἡ ἀνθρωπότης πᾶσα,
Καὶ σὺ δὲν ἦσο ὡς αὐτῆς ἡ φύσις ἡ χυδαία·
Καὶ ἡ ψυχή σου πρὸς καιρὸν τοῦ κόσμου ἀποπτᾶσα
Ἐζήτησε μυστήρια μελαμβαθῆ, ἀρχαῖα.

Δὲν ἦσο πλέον ἄνθρωος ὁπόταν εἰς τὸ πνεῦμα
Ἐκυοφόρεις τὸν Θεὸν ἐν τῇ δημιουργίᾳ.
Καὶ ἦσο μέγας ὡς Θεὸς ὁπόταν μ' ἕν του νεῦμα
Ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ μηδενὸς ἡ φύσις ἡ ἁγία.

Ὦ Μωϋσῆ, ἐπέσαμεν· μᾶς ἔρριψας σὺ μόνος,
Μᾶς κατηράσθης, κ' ἕκαστος τοῦ κόσμου διαβαίνων
Περιπλανᾶτ' ἐν τῇ ὁδῷ τῇ καλουμένῃ πόνος,
Καὶ καταρᾶται ἑαυτὸν τὸν θάνατον προσμένων.

Καὶ θνήσκων, ὡς ἀνάθεμα προσθέτει λίθον ἕνα
Τοῦ τάφου του τὸ μάρμαρο εἰς τὸ ἀνάθεμά σου.
Ὦ Μωϋσῆ, ἰδὲ ἐκεῖ ὀστᾶ ἐσκορπισμένα·
Προσμένουσιν ἀνάστασιν, λατρεύουν τ' ὄνομά σου.

Δὲν ἔχει, ὄχι, αὔριον, δὲν ἔχει ἡ νὺξ ἐκείνη.
Καὶ ἂν αἰωνιότητα μᾶς ὑπεσχέθης, οἶδας;
Εἶν' αἰωνία δι' ἡμᾶς ἡ τοῦ θανάτου κλίνη.
Ἄχ! ἐκοιμήθησαν αὐτοὶ τοὐλάχιστον μ' ἐλπίδας

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τί δι' ἡμᾶς παρέθεσας τὴν φύσιν ταύτην πᾶσαν;
Εἴρων, ἰδὲ τὰ ἄνθη σου, στολίζουσιν ἓν πτῶμα·
Τὸ δένδρον διὰ φέρετρον δεικνύεται ἀκμάσαν,
Η γῆ, ὥς τὸ παγκόσμιον τῶν ἐκ θνησκόντων στρῶμα.

Κ' ἐνῷ ὁ ἄνθρωπος περᾷ ὡς κῦμα ἐπὶ κῦμα,
Ἡ φύσις ἡ ὑποτελὴς ὑπάρχει ἀκεραία·
Εἷς λίθος πάλιν ἐξ αὐτῆς τεθεὶς ἐπὶ τὸ μνῆμα
Διαιωνίζει παρ' ἡμῖν τὸν μέγαν βασιλέα.

Ποῦ ἡ ἀθανασία σου; οὐδ ἴχνος πλέον μένει,
'Εκ τῆς πλασάσης τὸν Θεὸν παλάμης σου· κοιμᾶσαι
Ὕπνον βαθύν· βαθύτατον τὸν ὕπνον σου εὐφραίνει
Ἂν μυριάδες γενεῶν σὲ ἐξυμνοῦσι πᾶσαι;

Τὸν ὕπνον σου πανόμοιον κοιμᾶται καὶ ὁ Νέρων.
Τῆς ἱστορίας ἂν βαρὺ ἀκούεται τὸ βῆμα,
'Αφ' ὅτου εἰς τὸν θάνατον κατεβυθίσθη σπαίρων,
Δὲν ἔχει ὁ νεκρὸς ἠχώ, κι' εἶναι κωφὸν τὸ μνῆμα.

Δ. ΠΑΠΑΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΗΛΙΟΝ

Ὁ ἥλιος ἐκ τῆς θαλάσσης
Ὑγρὸς ἀκόμη ἀνατέλλει,
Κ' εἰς τὰς ἀπέναντι ἐκτάσεις
Ὡς ῥόδων φαίνεται νεφέλη.

Ἡ λάμψις του, δειλὴ εἰσέτι,
Τὰς ἄκρας λείχει τῶν ὀρέων·

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ζωὴν εἰς τὴν ζωὴν προσθέτει
Καὶ ἀνελίσσει κόσμον νέον.

—Ἡ φύσις ἐκοιμᾶτο πᾶσα—
Ἐγείρει ὄρη καὶ κοιλάδας,
Καὶ καταβᾶσα, καταβᾶσα
Ζωογονεῖ τὰς πεδιάδας.

Ὦ ἔφορε τῆς οἰκουμένης,
Λαμπρὸς καὶ διὰ τοῦτο μόνος
Ἀνὰ τὸ ἄπειρον προβαίνεις ;
Βαδίζων ἄνω τοῦ αἰῶνος !

Φεῦ ! πόσας, Ἥλιε, καρδίας
Ἀπέλπιδας, ὠχρὰς φωτίζεις !
Τί ὠφελεῖ ἀκτὶς εὐδίας
Εἰς τὸ κενόν, εἰς ὃ βαδίζεις ;

Τὸ σκότος ἂν πρὸ σοῦ ἐχάθη,
Πλὴν τῆς ψυχῆς τὸ σκότος μένει
Εἰς τοῦ ὠκεανοῦ τὰ βάθη
Ἡ λάμψις σου δὲν καταβαίνει.

Ὡς νύμφην βίου τερπνοτάτου
Τὸ πᾶν μὲ καλλονὴν στολίζεις·
Ἀλλ' εἰς τὴν κλίνην τοῦ θανάτου
Τὴν νύμφην τάχιστα λακτίζεις.

Λαμπὰς ἐκεῖ ἐπικηδεία
Τῆς γῆς ἑκάστοτε θνησκούσης,
Προβαίνεις ἐν πομπῇ βραδείᾳ,
Γελῶν πρὸ τελετῆς θρηνούσης.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ναί, Ἥλιε, γελᾶς, δὲν κλαίεις·
Εἰς ὄμμα χαῖρον ἢ δακρῦον
Ὁμοίαν λάμψιν διαχέεις,
Φωτίζων θάνατον καὶ βίον.

Τοῦ οὐρανοῦ εἶν' αἰωνίως
Γλαυκὸν καὶ διαυγὲς τὸ ὄμμα·
Ὁ ἄπειρος τοῦ πλάστου βίος
Εἰς τὸ γλαυκὸν δηλοῦται χρῶμα.

Καὶ ἂν ἐνίοτε κοσμεῖται
Μὲ νέφη καὶ μὲ τρικυμίαν·
Ἡ γῆ τὰ νέφη τῷ δωρεῖται
Φορεῖ τῆς γῆς τὴν βλασφημίαν.

Τί ἡ ἀκτίς σου κατοπτεύει
Εἰς τῶν Θερμοπυλῶν τὸ χῶμα;
Τὸν Λεωνίδαν ἀνιχνεύει;
Ζητεῖ τοὺς μαχητὰς ἀκόμα;

Ἀλλ' ἔκρυψε μετὰ πικρίας
Καὶ τὸ στενὸν ὁ ῥοῦς τῶν χρόνων,
Μὲ τὴν σιγὴν τῆς ἐρημίας
Ἑνοῦται ἡ ἀκτίς σου μόνον.

Καὶ μὲ τὴν μνήμην συναντᾶται,
Ἥτις ἐκείνους ἐξυμνοῦσα,
Μὲ βῆμα ἐλαφρὸν πλανᾶται
Τύμβους καὶ λίθους κατοικοῦσα.

Εἰς λείψανα τῆς Καρχηδόνος
Εἶδες τὸν Μάριον σιγνῶντα,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Μόνον· ἀλλὰ δὲν ἦτο μόνος
Φεῦ ! ἀνεπόλει παρελθόντα.

Ἐρείπιον τῆς δόξης ἦτο
Καθήμενον ἐπ' ἐρειπίων·
Τὶς εἶδε τί διενοεῖτο
Ὁ Ἥλιος ὁ καταδύων ;

Σὺ παρευρέθης ὅτε σύρων
Ὁ Κάτων ξίφος αὐτοκτόνον
Ἀπέθνησκε τὸ πᾶν οἰκτίρων,
Τὴν ἀρετὴν αὐτὴν πληγώνων.

Εἷς μόνον, ὁ Ναυῆ, σὲ εἶπε,
Στῆθι ! τὴν νίκην νὰ ταχύνῃς.
Πλὴν πόσαι βλασφημοῦσαι λύπαι
Σ' εἶπον σποδὸς καὶ νὺξ νὰ γίνῃς !

Ναί, νύξ, τὸ φῶς εἶν' εἰρωνεία,
Ὅπου κυλίονται ὀδύναι.
Νὺξ βαθυτάτη καὶ σκοτία
Ὁ οὐρανὸς τοῦ πόνου εἶναι.

Σὺ τὰ μυστήρια γνωρίζεις
Τῆς γῆς καὶ τοῦ ἀνθρώπου μόνον.
Τὸ βλέμμα σου καταβυθίζεις
Ἐπὶ τοῦ κόσμου πρὸ αἰώνων.

Καὶ εἶδες νὰ πετᾷ ἐμπρός σου
Ὡς τι πανόραμα ταχέως
Τὸ κάλλος μεγαλείου τόσου,
Ὁ κόσμος ἅπαξ ὁ ἀρχαῖος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Καὶ ἦτο κόσμος νεανίας,
Γελῶν καὶ σύντονος κ' ἐλπίζων,
Καὶ παίζων μὲ τὰς δυστυχίας,
Μὲ ἄνθη τὴν ζωὴν στολίζων·

Χρυσοῦς αἰών, ὡς ἡ ἀκτίς σου,
Εἰς ἔαρ θάλλον ἐπλανᾶτο·
Ἦδεν ἐπάνω τῆς ἀβύσσου
Καὶ μ' ὄνειρα ἀπεκοιμᾶτο.

Τὰ πάντα ἔτρεψεν ὁ χρόνος.
Αἱ γενεαὶ περῶσι πᾶσαι·
Ἀλλ' ἀναλλοίωτος σὺ μόνος
,Επὶ τὴν κόνην των πλανᾶσαι.

Καὶ ὅμως, Ἥλιε, ποῦ τείνει,
Ποῦ ἡ μακρὰ αὐτὴ πορεία ;
Οὐδ' ἴχνος ὄπισθεν ἀφίνει.
Τὸ φῶς διώκει ἡ σκοτία.

Σὲ τέρπει ὁ μακρός σου βίος ;
'Απήντησας τὴν εὐτυχίαν,
Διότι βαίνεις αἰωνίως,
Κ' ἡμεῖς ἡμέραν μόνον μίαν ;

Πρὸς τί ὁ Πλάστης διασπάσας
Τὸ ἀχανὲς τοῦ χάους στῆθος,
Τὰς πλάσεις ἤγειρεν ἁπάσας
'Απὸ τὸ νεκρικόν των βῦθος ;

Τίς εἶδεν, Ἥλιε, τὸ μέλλον.
Σὺ εἰς τοῦ Γολγοθᾶ τὸ χῶμα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Εἶδες τὸν Ἄνθρωπον· ἀγγέλων
Χορὸς σ' ἐθάμβωσε τὸ ὄμμα.

Προχώρει τὴν πιστὴν πορείαν·
Ἐμπρός, ἡ δύσις σὲ προσμένει·
Ὁδὸν βαδίζομεν ὁμοίαν
Δύσις καὶ μνῆμα πέραν χαίνει·

Ἀλλὰ δὲν εἶναι αἰωνία,
Δὲν εἶναι θάνατος ἡ δύσις·
Τίς οἶδεν, ἂν ὡς ἡ πρωία,
Δὲν θ' ἀνατείλωμεν ἐπίσης;

Δ. ΠΑΠΑΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ

ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ

Α'

Ὦ τάφε, εἰς τὰ στήθη σου ἐνέκυψα μ' ἐλπίδα
Καὶ ἤκουσ' ἄπειρον σιγὴν καὶ ἡσυχίαν εἶδα
Κ' ἐπόθησα νὰ κοιμηθῶ αὐτοῦ εἰς τὴν γαλήνην,
Ὡς τραυματίας μαχητὴς εἰς μητρικήν του κλίνην·
Ἐλθέ, ψυχή, καὶ ἄγωμεν εἰς τ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα...
—Δεσμῶτις εἶναι ἡ ψυχὴ καὶ φυλακὴ τὸ σῶμα.

Β'

Εἶδα τὸν κόσμον. Ἔρρευσεν ἐμπρός μου θολωμένος,
Ὡς τοῦ χειμῶνος ποταμὸς πρὸ τῶν ποδῶν ποιμένος.
Καὶ εἶδα ψεύδη, δάκρυα καὶ τοὺς ἀφροὺς ἐλπίδα.
Τί ἄλλο; Μάτην ἔρριψα τὸ βλέμμα μου βολίδα
Καὶ μὲ τὸν νοῦν ἐσκόπευσα τὰ βάθη τῶν κυμάτων,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἐκεῖ τὸ πᾶν μυστήριον... σιγὴ ἡ λαλιά των.
Φεῦ! πόσον νήπιοι εἴμεθα καὶ πρὸς ἀλλήλους ξένοι!
Ἐὰν τὸ χεῖλος προσγελᾷ, κρυπτὴ καρδία μένει·
Τὸ πλάσμα, ἀλλ' οὐδέποτε τὸν Πλάστην θεωροῦμεν.
Καὶ ἂν βλέπωμεν προσκήνια, τὸ ἔνδον ἀγνοοῦμεν.
Μάτην τὸν νοῦν μου ἔτεινα εἰς χώραν θείων φώτων,
Κ' ἠρώτησα τὸ ἄπειρον καὶ τἄστρα ἀνηρώτων,
Ὁποῖος εἶμαι καὶ πρὸς τί ὁ κόσμος ὅλος εἶναι,
Καὶ διαιρέσεις καὶ κλαυθμοί, καταστροφή, ὀδύναι.
Ἓν «διατί;» ὁ βίος μου ὑπῆρξεν, ἀπεκρίθη
Ὁ θάνατος καὶ ἡ σιγή, τὸ σκότος καὶ ἡ λήθη...
Σύννους ποτὲ ἠτένισα τὸν ἀδελφόν μου, θέλων
Νὰ ἐννοήσω κἂν αὐτοῦ τὴν φύσιν καὶ τὸ μέλλον,
Κ' ἐκεῖνος μὲ ἀντέβλεψε μὲ ἀποροῦντος ἦθος,
Καὶ δὲν ᾐσθάνθη ἀδελφὸς τοῦ ἀδελφοῦ τὸ στῆθος!

Γ΄

Κ' ἐγὼ ἐπόθησα ἄλλοτε πολέμων μέθην πίνων,
Εἰς πυραμίδας ν' ἀναβῶ πτωμάτων ἀνθρωπίνων,
Νὰ γίνω μέγας, ἄπειρος καὶ βασιλεὺς τοῦ κόσμου.
Ἀλλ' οἴμοι! αἴφνης ἔπεσε μακρὰν ὁ ὀφθαλμός μου,
Κ' εἰς νῆσον εἶδεν ἔρημον τὸν Προμηθέα Γάλλον...
Καὶ πάλιν εἶπον ἄλλοτε μὲ στῆθος ἀναπάλλον,
Μὲ ποιητοῦ διάνοιαν κ' ἐν λαμπροτάτῃ φήμῃ
Νὰ ἐξεθάμβουν τὴν δειλὴν ὑφήλιον· ἀλλ' οἴμοι!
Πάλιν σιγὴ ἐπέρχεται, κι' ἂν θεῖοι οἱ παιᾶνες...
Τί τόσαι ἄπληστοι ἀπήλαυσαν Τιτᾶνες,
Καὶ ποῖον δὲν παρέσυρε τὸ ῥεῦμα τοῦ θανάτου,
Ἢ ποῖον δὲν ἐσκέπασε τὸ μαῦρον κάλυμμά του;

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ὦ κόσμε, σκότος καὶ βαθὺ μυστήριον ποῦ εἶσαι!
Κ' ἐν τούτοις τόσον φωτεινὸς σύ, ἥλιε, κινεῖσαι...

Δ΄.

Καὶ τέλος εὗρον τὸν σκοπὸν τοῦ βίου—ν' ἀποθάνω
Καθὼς κοιμίζετ' ἔντρομον ὅταν μικρὸν παιδίον
Προσβλέπῃ μορμολύκειον τῆς κλίνης του ἐπάνω,
Φεύγω τὸν κόσμον ἔμφοβος τὰ ὄμματά μου κλείων.

Ὦ τάφε!... ἡ δευτέρα μου καὶ ἄφευκτος κοιτίς μου,
Θὰ εὕρω εἰς τὰ στήθη σου τὸ πλάσμα τῶν ὀνείρων.
Τὸν φωτεινὸν καὶ ἤρεμον λιμένα τῆς ζωῆς μου,
Τὸ γέρας τοῦ ἀγῶνος μου; ἢ μή τι πλάνης χεῖρον,

Ὦ τάφε! εἰς τὰ σκότη σου τὰ αὐχμηρὰ καὶ κρύα,
Εἰς τὸν στενὸν κοιτῶνα σου, τὸ σῶμα πίπτον ὅπου
Εἰς τοὺς σκώληκας ἐκλύεται τοῦ ἀτυχοῦς ἀνθρώπου
Ἁπλοῦται—ἡ—ζωὴ θεῶν,—λομπρὰ Ἀθανασία;

Καὶ πῶς αὐτὸς ὁ θάνατος τ' ἀθάνατον ἐγκλείει;
Ἔχει τὴν νύκτα μέτωπον καὶ τὴν πρωΐαν στήθη;
Ὁμίλει μου, ὁμίλει μου!... Πλὴν τότε ἀπεκρίθη:
Καὶ τὶς Οἰδίπους σ' ἔλυσεν, ὦ τάφε, τὶς σὲ λύει;

Εἶσαι—νὰ ἦσο!—ἀτερπὴς θυρὶς τῶν δύο κόσμων,
Σκληρὸν κλωβίον βόμβυκος ἔνθα τὸ σῶμα μένει
Καὶ ἡ ψυχὴ ἐξέρχεται χρυσῆ μετηλλαγμένη,
Πετῶσ' εἰς τ' ἄστρα χρυσαλλὶς μέσῳ ἀνθῶν εὐόσμων;

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΑΠΟΧΩΡΙΣΜΟΣ

Α'.

Η ΜΑΝΝΑ

Φουρτούνιασεν ἡ θάλασσα καὶ βουρκωθῆκαν τὰ βουνά,
Εἶναι βουβὰ τ' ἀηδόνια μας καὶ τὰ οὐράνια σκοτεινά,
Καὶ ἡ δόλια μου ματιὰ θολὴ
Παιδί μου, ὥρα σοι καλή!

Εἶν' ἡ καρδιά μου κρύσταλλο καὶ τὸ κορμί μου παγωνιά!
Σαλεύει ὁ νοῦς μου σὰν δενδρὶ ποῦ στέκει ἀντίκρυ στὸ χιονιά,
Καὶ εἶναι ξέβαθο πολύ,
Ποιδί μου, ὥρα σου καλή!

Βοΐζει τὸ κεφάλι μου, σὰν τοῦ χειμάρρου τὴ βοή!
Ξηράθηκαν τὰ χείλη μου, καὶ μοῦ ἐκόπηκ' ἡ πνοή,
Σ' αὐτὸ τὸ ὕστερο φιλί,
Παιδί μου, ὥρα σου καλή!

Νὰ σὲ παιδέψ' ὁ Πλάστης μου, καταραμένη ξενητειά!
Μᾶς παίρνεις τὰ παιδάκια μας καὶ μᾶς ἀφίνεις στὴ φωτιά,
Καὶ πίνουμε τόση χολή,
Ὅταν τὰ λέμ' «ὥρα καλή!»

Β'.

ΤΟ ΠΑΙΔΙΟΝ

Φυσᾷ βορειᾶς, φυσᾷ θρακιᾶς, γεννιέται μπόρα φοβερή!
Μὲ παίρνουν, μάννα, σὰν φτερό, σὰν πεταλοῦδα τρυφερή!
Καὶ δὲν μπορῶ νὰ κρατηθῶ,
Μάννα, μὴν κλαῖς, θὰ ξαναρθῶ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Βογγοῦν τοῦ κόσμου τὰ στοιχειά, σηκώνουν κῦμα βροντερό !
Θαρρεῖς ἀνάλυωσεν ἡ γῆ, καὶ τρέχ' ἡ στράτα σὰν νερό.
Καὶ 'γὼ τὸ κῦμα τἀκλουθῶ.
Μάννα, μὴν κλαῖς, θὰ ξαναρθῶ.

Ὅσαις γλυκάδαις καὶ χαραίς, μᾶς περιχύνει ὁ ἐρχομός,
Τόσαις πικράδαις καὶ χολαὶς μᾶς δίνει ὁ μαῦρος χωρισμός !
Ὤχ ! Ἂς ἠμπόργα νὰ σταθῶ...
Μάννα, μὴν κλαῖς, θὰ ξαναρθῶ.

Πλάκωσε γύρω καταχνιά, κ' ἦρθε στὰ χείλη μου ἡ ψυχή !
Δός με τὴν ἅγια σου δεξιά, δός με συντρόφισσαν εὐχή,
Νὰ μὲ φυλάγῃ μὴ χαθῶ.
Μάννα, μὴν κλαῖς, θὰ ξαναρθῶ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΙΖΥΗΝΟΣ

Ο ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

—Βαθειὰ τὸν ἔκρυψαν στὴ γῆ
Οἱ παλαιοὶ Ἑβραῖοι
Τὸν τίμιο Σταυρό.
Τοῦ Ἐσταυρωμένου ἡ προσταγὴ
Στὸν ὕπνο μου μὲ λέει
Νὰ πάγω νὰ τὸν βρῶ.

Ἔτσι ἡ Ἑλένη διαλαλεῖ,
Τοῦ Κωνσταντίνου μάννα,
Βασίλισ' ἀκουστή.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Στὴν 'Ιουδαία προσκαλεῖ
Τὸν κάθε μεγιστᾶνα
Ὁ βασιλεὺς κι' αὐτή.

Ἐκεῖ ὁ Θεὸς ἕναν καιρὸ
Σάρκα θνητὴν ἐνδύθη
Γιὰ μᾶς τοὺς Χριστιανοὺς
Κι' ἀπέθανεν εἰς τὸ Σταυρὸ
Κ' ἐτάφη κι' ἀναστήθη
Καὶ πᾷ στοὺς Οὐρανούς.

Εἶν' ὁ Χριστὸς ποῦ βοηθᾷ !
Τὰ κάτεργα σκαρῶστε
Γιὰ τὴν Ἱερουσαλὴμ !
Σκάψτε ψηλὰ στὸ Γολγοθᾶ,
Τὰ χρώματα σηκῶστε,
Τὴν κόπρο τὴν πολλή.

Κ' ὅποιος τὸν εὕρῃ τὸ Σταυρό,
Τὸν φέρῃ μέσ στὴν Πόλι,
Μέσ' στοὺς Ἁγίους περνᾷ
Γιατὶ θὲ νaὕρῃ θησαυρό,
Ποῦ σκέπει ἀπὸ τὸ βόλι
Κι' ἀπὸ τὸν Σατανᾶ.

Σκάφτουνε μιά, σκάφτουνε δυό,
Σκάφτουν πολλαὶς ἡμέραις
Μὲ τ' ἄργυρᾶ τσαπιά.—
Ὢ νὰ χαθοῦν νὰ μὴν τοὺς διῶ !
Τὸν σκέπασαν μὲ λέραις.—
Ποῦ νὰ τὸν εὕρῃς πειά !

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Μὰ 'κεῖ ποῦ σκάφτουν σκυθρωπά.
Ἕν ἄρωμα σκορπιέται,
Μοσχοβολᾷ γλυκὰ
Μέσ' ἀπ' τὸ χῶμα τὸ σκορπᾷ
Μιὰ λουλουδιὰ ποῦ σειέται
Μὲ τ' ἄνθη τὰ λευκά.

Τρέχει ἡ Ἑλένη μὲ καρδιά,
Σκάφτει σ' αὐτὸ τὸν τόπο
Τὸ χέρι της τ' ἁβρό
Σκάφτει κοντὰ στὴ λουλουδιὰ—
Δὲν ἔχασε τὸν κόπο—
Εὗρηκε τὸ Σταυρό !

—Σηκώσετέ τον ἀψηλά !
Τὸν ηὗρα, μὲ ἀνήκει,
Βαθειὰ τὸν προσκυνῶ !
Τὸ φῶς του μᾶς χαμογελᾷ,
Σὰν λάβαρο, σὰν νίκη,
'Απὸ τὸν οὐρανό !

Μὰ καὶ τὸ λούλουδο στὴ γῆ
Νὰ σέβεσθε μαζί του
Ποῦ ἀξιώθηκα νὰ βρῶ
'Απ' τὸν Παράδεισο ἔχει βγῆ.
Μὲ τὴ γλυκειά πνοή του
Νὰ ῥαίνῃ τὸ Σταυρό.—

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

"Εκτοτε μένει σεβαστὸ
Τὸ πράσινο βλαστάρι
Μὲ τ' ἄνθος τὸ λευκό.
Τοὺς ἁγιασμοὺς κάμνουν μ' αὐτό,
Τὸ παίρνουν γι' ἅγια χάρι,
Τὸ λὲν βασιλικό.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΙΖΥΗΝΟΣ

Η ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗ

Θεὰ τοῦ πόνου, ταπεινὴ περνᾷς τὰ μονοπάτια
Ποῦ φέρνουν στ' ἄχαρα λιμέρια,
Κ' ἔχεις πλουσία τὴν καρδιὰ καὶ πρόθυμα τὰ χέρια·
Καὶ ἀγγέλου ἀγαθότητα στὰ σπλαχνικά σου μάτια.

Εἶσαι ἡ πλουσιώτερη τῆς γῆς, 'Ελεημοσύνη,
Κι' ὅταν ἀκόμα φτωχικὰ τὸ χέρι σου χαρίζῃ.
Δὲν εἶναι πλούσιος κανεὶς γιὰ ὅσα θησαυρίζει,
'Αλλὰ γιὰ ὅσα μὲ χαρὰ καὶ μὲ ἀγάπη δίνει.

Διαβαίνεις κι' ὁ ἀγέρας σου παρηγοριὰ σκορπίζει,
Λουλούδια ὁλόγυρά σου σπέρνεις·
Δίνεις χαρὰ καὶ ἀνάστασι, καὶ γιὰ μισθό σου παίρνεις
Δάκρυ ποῦ σὰν ἁγίασμα τὰ χέρια σου ῥαντίζει.

Λάμπει ἡ ἐλπίδα, ἅμα φανῇς, σὲ μάτι ἀπελπισμένο,
Τὸ κλάμα γίνεται τραγοῦδι,
Καὶ ἡ ζωὴ ποῦ κοίτεται σὰ δέντρο μαραμμένο,
Νοιώθει κοντά σου ἄνοιξι, πετᾷ γιὰ σὲ λουλοῦδι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Μέσ' στὴν καλύβη τοῦ φτωχοῦ, τὴν πιὸ σκοτεινιασμένη
Τὸ φωτεινό σου θρόνο στήνεις,
Κ' ἡ ὄψι σου φεγγοβολᾷ σὰν ἄστρο τῆς γαλήνης,
Λαμπρότερη μέσ' τὴν καρδιὰ τὴν πιὸ δυστυχισμένη

Κρύβεσαι, ἀλλ' ἡ χάρι σου σὲ μύριες ὄψεις λάμπει,
Σ' ἀμέτρηταις καρδιαὶς μυρίζει.
Σὰν λούλουδο ποῦ ταπεινὸ βαθειὰ στὰ χόρτα ἀνθίζει,
Μὰ στὸ γλυκό του ἀνάσαμα μυροβολοῦν οἱ κάμποι.

Τὴ δύναμί σου, ὦ θεά, τὴ μαγεμένη, οὐράνια
Δὲν κτίζεις σὺ μὲ περηφάνεια
'Επάνω εἰς τὰ μάταια τοῦ κόσμου μεγαλεῖα.
Τὴν θεμελιώνεις στὴν εὐχὴ καὶ εἰς τὴν εὐλογία.

Οἱ πειὸ ἀδύνατοι τῆς γῆς ἰδοὺ ἡ δύναμί σου !
Χήραις, παιδάκια ὠρφανεμένα,
Ποῦ τὰ γλυκαίνει ὡσὰν τὸ φῶς ἡ μητρικὴ στοργή σου,
Σηκώνουνε τὸ θρόνο σου σὲ χέρια εὐλογημένα.

'Ελεημοσύνη, ταπεινὴ περνᾷς τὴν οἰκουμένη,
Κ' ἐνῷ τὸ γόνυ ἐμπρός σου κλίνει
Καὶ μ' εὐλογίαις καὶ μ' εὐχαὶς καὶ δάκρυα σὲ ῥαίνει,
Σὺ γονατίζεις σπλαχνικὴ στῆς συμφορᾶς τὴν κλίνη.

ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣ ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΤΟ ΔΕΝΔΡΟΝ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ

Μέσ' στὰ βουνὰ βασίλευες, σὲ βάθη καταχθόνια
Ἐρρίζωνες καὶ θέριευσες· σ' ἔχει ποτίση χρόνια
Αἷμα τοῦ κλέφτη ἀδάμαστον, αἷμα φωτιὰ γέμᾶτο,
Τοῦ ἁρματωλοῦ ποῦ σύρθηκε στὸν ἴσκιο σου ἀποκάτω
Καὶ λαβωμένος κάθησε στερνὰ νὰ τραγουδήση
Στὴ λεβεντιὰ ν' ἀφήση γειά, ν' ἀφήση γειὰ στὴ φύσι.

Καὶ ψήλωνες καὶ ξάπλωνες καὶ φούντωνες. Στὸ ἀγέρι,
Ποῦ ἐρχόταν ἀπ' τὰ δύστυχα καὶ σκλαβωμένα μέρη
Καὶ στὰ φτερά του σοὔφερνε τὸ στεναγμὸ καὶ θρῆνο,
Στ' ἀγέρι ἐκεῖνο εὐώδιαζεν ἕνα οὐράνιο κρίνο.
Καὶ μιὰ ἁρμονία ἀσύλληπτη στὸν ἄπειρον αἰθέρα
Γλυκύτατα χυνότανε σὰν νἄλεγε «Καρτέρα !»

Καὶ τὰ κλαδιά σου ἐτρέμανε καὶ σάλευαν τὰ φύλλα,
Σὰν νὰ παιρνοῦνε μυστικὴ στὴν Πλάσι ἀνατριχίλα,
Κι' ἀπὸ ψηλὰ μουρμούριζες στὸν κλέφτη ποῦ ἀκουμποῦσε
Στὴ ῥίζα σου καὶ μὲ πικρό τραγοῦδι ξεψυχοῦσε,
'Απὸ ψηλὰ μουρμούριζες μέσ' στὴ φριχτὴ φοβέρα :
«Καρτέρα !»

Ὦ, τὶ στιγμὴ ἐκδικήτρια, ποῦ ἡ μοῖρα κρυφοπλέκει,
Ποῦ στὸν κορμό σου ἐδούπησε τὸ κοφτερὸ πελέκι
Κι' ἀπὸ βουνήσιο γίγαντα πελάου θεριὸ σὲ κάνει !
Κι' ἀντὶ τ' ὡραῖο καὶ πράσινο τῶν φύλλων σου στεφάνι
Τοῦ Γένους τὸ ἱερώτερο κειμήλιο σὲ στολίζει
Καὶ στ' ἀνεμοδαρμένα σου κατάρτια κυματίζει,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κ' αἰσθάνεται τὸν πειὸ ψηλὸ ποῦ σ' ἔχει λάχη κλῆρο:
Ὅτι βαστᾶς στὰ σπλάγχνα σου τοῦ Γένους τ' ἅγιο μύρο.
Τοὺς πόθους του καὶ τὴν ψυχή, τὴν τύχη του κ' ἐλπίδα
Καὶ τὴν ὠνειρεμένη του μεγάλη του πατρίδα!
Καὶ σὺ ποῦ χρόνια πάλευες καὶ μὲ βοριᾶ καὶ νότο,
Σὺ τῶν πολέμων ἀψηφᾶς τὴ ζάλη καὶ τὸν κρότο.

Τοῦ ναύτη ἡ πολεμόχαρη κραυγὴ σὲ ἠλεκτρίζει,
Κάθε μαδέρι σου σκιρτᾷ στὸ βῆμά του καὶ τρίζει,
Κι' ὅλη ἡ ὁρμή, ποῦ στὰ βουνὰ σ' ἔχουν βαθειὰ ποτίση.
Τοῦ ἁρματωλοῦ τὰ αἵματα, τὰ φλογερά του μίση,
Ἡ δίψα του γιὰ ἐκδίκησι, κ' ἡ φλόγα κ' ἡ μανία,
Ποῦ μέσα σου ζωντάνευαν στὴ μυστικὴ ἐρημία.

Τώρα στὰ μάτια ἀστράφτουνε τῆς ἄγριας τῆς Γοργόνας,
Ποῦ φύλακας στὴν πλώρη σου στοὺς φοβεροὺς ἀγῶνας,
Φρίκη σκορπᾷ στὸν τύραννο καὶ θάνατο καὶ τρόμο,
Καὶ στοῦ θριάμβου ῥίχνεσαι τὸν πύρινο τὸν δρόμο,
Καὶ πνίγεις, καίεις, γύρω σου συντρίμματα σωριάζεις!

Καὶ τ' ὄνειρο ποῦ ἀνέβαινε σὰν φλογερὴ ἱκεσία
'Απὸ χιλιάδες μάρτυρας, καὶ σὰν μιὰν ἄχνη ἁγία
Στὰ φύλλα σου ψιθύριζε, τ' ἀγνάντεψαν νὰ βγαίνῃ
'Απ' τὴ μεγάλη θάλασσα τὴν ἀστρατοκαμένη,
Μάννα τιμῆς καὶ λευθεριᾶς, σκλαβιᾶς αἰώνιο μνῆμα,
Τὰ ὄρη τ' ὠνειρεύθηκαν—τὸ γέννησε τὸ κῦμα!

ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣ ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΤΙ ΚΟΣΜΟΣ!

Θεέ μου, τί κόσμος!... πολλάκις τὸ εἶπα...
Μοῦ πίνει τὸ αἶμα κι' ὁ ψύλλος κ' ἡ σκνῖπα.
Καὶ ὅμως δὲν ἔχω ποτέ μου τὸ θάρρος
Νὰ ῥίψω μακράν μου τοῦ βίου τὸ βάρος.

Τὸ εἶπα... ἡ πλῆξις τὴν πλῆξιν μοῦ φέρει...
Δὲν θέλω θυέλλας, ἀνοίξεις, χειμῶνας...
Σὰν ἔλθουν οἱ πάγοι, ζητῶ καλοκαῖρι·
Σὰν ἔλθῃ καὶ τοῦτο, ζητῶ τοὺς χειμῶνας.

Στὸ χάος τὸ πρῶτον τὸ Σύμπαν ἂς πέσῃ
Κ' ἓν ἄλλο ἂς γίνῃ καθὼς μοῦ ἀρέσει.
'Αλλ' ὅμως συστρέφω κι' αὐτὸ ἀνωκάτω.
Καὶ δεύτερον, τρίτον καὶ τέταρτον πλάττω.

῾Οπόταν δὲ κόσμους συνθέσω πολλοὺς
Γιὰ μένα τελείους, γιὰ μένα καλούς,
Κ' ἐκεῖνοι μὲ πλήττουν, κι' αὐτοὺς ἀνατρέπω,
Καὶ φθάνω καὶ πάλιν εἰς τοῦτον ποῦ βλέπω.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΟΥΡΗΣ

ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΟΥ

Μιὰ φορὰ κ' ἕναν καιρό, σὲ χρόνια περασμένα,
῞Ενας μπαμπᾶς, παιδάκια μου, ἐζοῦσε σὰν ἐμένα.
Κι' αὐτὸς ἐπῆρε μιὰ μαμὰ καθὼς καὶ τὴ μαμά σας
Ζαὶ τρία ἔκαναν παιδιὰ ποῦ εἶχαν τ' ὄνομά σας.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Καὶ ὁ μπαμπᾶς ἀπέθανε μὲ δίχως διαθήκη
Καὶ τὰ παιδιά του ἔψαχναν νὰ εὕρουν χαρτζιλίκι.
Ἀλλὰ δὲν ηὗρον τίποτε παρὰ χαρτιὰ γραμμένα,
Ἐφημερίδες μπόλικες, μιὰ κάλπικη δραχμή,
Κ' ἕνα σταυρό, καθὼς αὐτὸν ποῦ ἔδωσε σ' ἐμένα
Ὁ κύριος πρωθυπουργὸς γιὰ δόξα καὶ τιμή.

Καὶ τὰ παιδιὰ μεγάλωσαν σιγὰ σιγὰ κ' ἐκεῖνα
Κ' ἐγνώρισαν τοὺς Ἕλληνας, τὸν κόσμο, τὴν Ἀθήνα,
Μὰ εἶδαν πῶς κοπάνιζαν καβουρδιστὸν ἀέρα
Καὶ τότε πειὰ ἐνόησαν πῶς εἶχανε πατέρα,
Ποῦ ἦταν τὸ κεφάλι του γεμᾶτο ἀπὸ πίτερα
Κ' ἐπέρασαν αὐτοὶ καλὰ κ' ἐμεῖς πολὺ καλλίτερα.

Θέλετε κ' ἐπιμύθιον, παιδιά μου, νὰ σᾶς πῶ ;...
Λυποῦμαι ποῦ σᾶς γέννησα, γιατὶ σᾶς ἀγαπῶ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΟΥΡΗΣ

ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ ΜΑΣ

Σύ, τῆς καρδιᾶς κρυφὸ μαργαριτάρι.
Καὶ τῆς ζωῆς σεμνὸ προσκυνητάρι,
Ὅπου ἔχτισεν ὁ ἄνθρωπος στὴ γῆ,
Ὅταν σ' αὐτὴ τὴν ἔρμη ἤθελε πλάσι,
Ἀντὶ γιὰ τὴν Ἐδὲμ ὅπου εἶχε χάση,
Τὴ θεϊκὴ νὰ μαλακώση ὀργή.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἄπαρτο κάστρο, ποῦ ποτὲ δὲν μπαίνει
Καὶ πάντα ἀπὸ τὴ θύρα σου ἔξω μένει
Ἔχθρα, κακία καὶ προδοσιὰ κρυφή.
Ποῦ αἰώνια τῆς ἀγάπης τὴν λαμπάδα
Κρατεῖ ἀναμμένην ἄγρυπνη τριάδα:
Πατέρας καὶ Μητέρα κι' 'Αδελφοί,

Ὦ σπίτι μας καλὸ καὶ τιμημένο,
Χίλιαις φοραὶς ἆς εἶσαι εὐλογημένο,
Καὶ τοῦ Θεοῦ μας πάντοτε ἡ ματιὰ
Τἀδέλφια μου νὰ ῥαίνῃ μ' εὐλογία,
Καὶ νὰ μυρώνῃ ἀδιάκοπα μὲ ὑγεία
Τὰ τίμια τῶν γονέων μου γηρατειά.

Σὺ μ' ἔμαθες τὸν Πλάστη νὰ πιστεύω,
Καὶ τὴ γλυκειὰ Πατρίδα νὰ λατρεύω,
'Εσὺ καὶ τὴ Φιλία νὰ λαχταρῶ·
Σὺ κρύβεις μέσ' στὸ λατρευτό σου χαίριο,
Τὸ φῶς καὶ τῆς 'Αγάπης τὸ μυστήριο,
Ποῦ μὲ κερνᾷ τῆς Λήθης τὸ νερό.

Πόσαις φοραὶς μέσ' στῆς καρδιᾶς τὰ βάθη,
Σὰν ἔννοιωσα τοῦ κόσμου τἄγρια πάθη,
Ποῦ οἱ τρικυμίαις μᾶς φέρνουν τῆς ζωῆς,
Σὰν ἔμπαινα μέσ' στὴν καλή σου θύρα
Μ' ἐγιάτρευες ἀμέσως μὲ τὰ μύρα
Μιᾶς τρισευλογημένης σου πνοῆς!

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Πόσαις φοραὶς μέσ' στὴ θερμή σου ἀγκάλη,
῞Υστερ' ἀπ' τὸν ἀγῶνα καὶ τὴν πάλη,
Γαλήνη εὗρῆκα καὶ παρηγοριά,
Γιατὶ στὸ στῆθος μέσα μὲ φωτίζεις
Καὶ κάλλιο τὴν ψυχή μου ἐσὺ γνωρίζεις
'Απὸ τῆς γῆς τ' ἀνθρώπινα θεριά !

῾Η κάθε σου γωνιὰ κι' ἡ κάθε σου ἄκρη
'Αντιλαλεῖ τὸ γέλοιο μου ἢ τὸ δάκρυ,,
Χαρὰ τῶν τραγουδιῶν μου ἢ στεναγμό
Σταὶς κάμαραίς σου μέσα καὶ στοὺς τοίχους
Θωρῶ ὅλα τὰ ὄνειρά μου καὶ τοὺς στίχους,
Τὸν πόνο, τὴν ἐλπίδα, τὸν καϋμό.

Καὶ τἄψυχά σου ἀκόμα μὲ γνωρίζουν.
Κι' ἀγάπης λόγια γύρω ψιθυρίζουν,
Τραπέζι, εἰκονοστάσι καὶ σκαμνί·
Χαμόγελο μοῦ δείχνει κάθε εἰκόνα.
Τὴν ἀγκαλιὰ μοῦ ἀνοίγει ἡ πολυθρόνα,
Ποῦ κάθονται οἱ γονεῖς του οἱ σεμνοί.

Χαῖρε, ὦ χαῖρε σπίτι τιμημένο,
Χίλιαις φοραὶς ἂς εἶσαι εὐλογημένο,
Καὶ τοῦ Θεοῦ μας πάντοτε ἡ ματιὰ
Τ' ἀδέρφι μου νὰ ῥαίνῃ μ' εὐλογία,
Καὶ νὰ μυρώσῃ ἀδιάκοπα μὲ ὑγεία
Τὰ τίμια τῶν γονιῶν μου γηρατειά !

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΗΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΣΤΑ ΕΙΚΟΝΙΣΜΑΤΑ

'Ερημοκλῆσι γκαρδιακό,
Στὸν τοῖχο ἐπάνω κρεμασμένο,
Στὸ σπίτι μας τὸ πατρικό,
Ποῦ πάντα φῶς εἰρηνικὸ
Γύρω σκορπᾷς κ' εὐλογημένο·

Ὦ Παναγιά μου σπλαχνική,
Ποὺ σ' ἔβλεπα στάθφά μου χρόνια
Νὰ κατεβαίνῃς ἀπὸ 'κεῖ,
Καί μὲ μιὰν ὄψι θεϊκὴ
Νὰ μοῦ χαμογελᾷς αἰώνια.

'Ιδές με ἐδῶ γονατιστό,
Πῶς σκύβω ἐμπρός Σου τὸ κεφάλι!
Γιὰ σένα καὶ γιὰ τὸ Χριστὸ
Στὸ στῆθος τὸ λαχταριστὸ
Νοιώθω τὴν πίστη μου καὶ πάλι.

'Εκείνη ἡ φλόγα μου ἡ κρυφή,
Ποῦ ἡ μάνα μου σὰν 'Εστιάδα
Πάντα τῆς ἔδινε τροφή,
Μπρὸς στὴν αἰθέριά Σου μορφὴ
Μὲ καίει καὶ πάλι σὰν λαμπάδα.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Μὲ καίει, γιατὶ σὰν πετῶ
Στὰ χρόνια μου τὰ περασμένα
Καὶ τή ζωή μου μελετῶ,
'Αλήθειαν ὅπου κ' ἂν ζητῶ,
Παντοῦ τὸ γυιό Σου θαῦρω ἢ Σένα.

Παντοῦ τὴν ὄψι σου θωρεῖ
Τἄγρυπνο τῆς ψυχῆς μου μάτι,
Πότε σὲ βλέπω σοβαρή,
Κι' ἄλλοτε πάλι θλιβερή,
Καὶ πάννα ὑπομονὴ γεμάτη.

Καὶ στὴ δική μου τὴ ζωὴ
Καὶ στοῦ σπιτιοῦ τὴν ἱστορία,
Ἡ μυρωμένη Σου πνοὴ
Μᾶς χύνει βράδυ καὶ πρωῒ
Εἰρήνη, φῶς, παρηγορία.

Εἶδα μιὰ μόνη Σου ματιὰ
Νὰ λυώσῃ τῆς ψυχῆς τὰ χιόνια;
Καὶ τὴ γλυκειά Σου τὴ φωτιὰ
Νὰ γιάνῃ τὴ λαβωματιά,
Ποῦ ἀνοίγουν τῆς ζωῆς τὰ χρόνια,

Στῆς μάννας μου τὴν ἀγκαλιά,
Καλή μου Παναγία, Σὲ εἶδα,
Καὶ στὰ θερμά της τὰ φιλιὰ
Καὶ στοῦ πατέρα τὰ μαλιὰ
Νὰ χύνῃς κἄποια ἀχνὴν ἀχτίδα.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Παντοῦ κ' αἰώνια Σὲ θωρῶ
Νὰ τριγυρνᾷς ὁλόγυρά μου,
Καὶ μὲ στεφάνι λαμπερὸ
Μέσ' στῶν πνευμάτων τὸ χορὸ
Νὰ μοῦ χρυσώνῃς τὰ ὄνειρά μου,

Σὲ εἶδα στὴ λύπη, στὴ χαρά,
Νὰ κλαῖς καὶ νὰ γελᾷς ἐμπρός μου,
Τῆς γῆς καὶ τοὐρανοῦ Κυρά,
Μὰ ἔξω ἀπ' τὸ σπίτι μιὰ φορὰ
Δὲν σὲ εἶδα στὴν ψυχὴ τοῦ κόσμου.

ΓΕΩΓΓΙΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΗΣ

ΥΜΝΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ

Εἶδα πῶς πέθανα καὶ πῶς βρέθηκα σὲ μιὰν ἄλλη
Σφαῖρα ὡραιότερη, σὰν ὁλόδροση χρυσαυγή.
Εἶχε ὅσους ἔχει κόσμους κ' ἡ γῆ μας κι' ὅσα ἔχει κάλλη,
Ὅμως δὲν ἦταν, ἐκείνη, ἡ γῆ

Θύμιζε μόνο τὴ γῆ μας, ὅπως μιὰ θυγατέρα
Δεκάξη χρόνων, μυριανθισμένη τριανταφυλλιά,
Θαμπὰ θυμίζει τὴ μαραμένη της μητέρα
Μὲ τἀσπροπλούμιστα τὰ μαλιά.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Δὲν καταλάβαινα καμμιὰ θύμησι μέσ' στὸ νοῦ μου
'Απὸ τὴν πρώτη μου τὴν πατρίδα καὶ τὴ ζωή.
Κανεὶς ἀντίλαλος μέσ' στὰ βάθη τοῦ λογισμοῦ μου·
Μέσ' στὴν καρδιά μου καμμιὰ βοή.

'Απὸ τοὺς ἔρωτας δὲν ἀπόμενε, οὔτε ἀπὸ μίση.
Γλύκαις καὶ πίκραις, γνώμαις καὶ πλάναις, ἔγνοιαις, χαραίς,
Τὰ χωματένια φορέματά τους τἆχαν ἀφήσῃ,
Πορφυροτύλιχταις, λαμπεραίς.

Καὶ ἦταν ὡραῖα, κ' ὄχι σὰν ὄνειρα ποῦ διαβαίνουν,
Ὄχι σὰν ἴσκιοι ποῦ μᾶς ξιππάζουν· μὲ φτερωτὰ
Ποῦ μᾶς ξεφεύγουν καὶ μὲ λιοπύρια ποῦ μᾶς μαραίνουν.
Δὲν εἶχαν τίποτε ὅμοιο αὐτά.

Εἶχαν τἀγνώριστο κάλλος πὤχει πλάσι παρθένα
'Απ' τὰ πειράγματα τῶν ἀνθρώπων κι' ἀπ' τὸν καιρό,
Καὶ σάμπως νὰ ἦταν κι' ἀπὸ τὴν Τέχνη ζωγραφισμένα
Πάνω στὸ μάρμαρο τὸ σκληρό.

Τὴν 'Ομορφάδα μὲ σκῆπτρο ἀντίκρυζα νὰ διαβαίνῃ,
Καὶ Νόμος ἤτανε καὶ βασίλισσα δυνατή,
Καὶ σὰν τὸν Ἔρωτα μὲ σαΐτταις ἁρματωμένη
Ἔβλεπα ἐμπρός μου τὴν 'Αρετή.

Μέσ' τὸ κεφάλι μου ὁ νοῦς καὶ μέσα ἡ καρδιὰ στὰ στήθια
Ὅλα στεφάνι δικαιοσύνης τρισφωτεινὸ
Φοροῦσαν ὅλα, λογαριασμένα, γιομᾶτ' ἀλήθεια.
Ἴδιο μονάχα τὸν οὐρανό,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἴδιο μονάχα ἐκεῖνον ἔβλεπα, νύκτα μέρα,
Κοσμοσπαρμένο καὶ μυριοπρόσωπο, ἁρμονικό,
Μὲ αὐγούλαις, βράδυα, μεσημεριάσματα, τὸν αἰθέρα·
Κάθε ἄστρο καὶ ἕνα του μυστικό.

Κι' ὅταν τἀστέρινο Ἄπειρο πρόβαλλε, ἀπὸ τὸ χέρι
Τῆς βουβῆς Νύχτας μὲ ἀργὴ φροντίδα ξεσκεπαστό,
Μέσ' ἀπ' τὴν ἄγνωστη αὐτὴ πατρίδα στὰ οὐράνια μέρη
Γύρευσα ἓν ἄστρο τρεμουλιαστό.

Γύρευα ἓν ἄστρο· κι' ὅταν ἀχνόλαμπρο τὸ θωροῦσα,
Χώρια ἀπὸ τ' ἄλλα, κι' ὅλο μιὰ γλύκα νὰ λάμπῃ ἐκεῖ,
Δάκρυζα, μ' ἔπιανε καρδιοχτύπι, τὸ λαχταροῦσα
Μὲ μιὰ λαχτάρα θρησκευτική.

Ὄχι σὰν ἄστρο τὰ μάτια τὤβλεπαν τὰ δικά μου,
Ὄχι σὰν κόσμο, κι' ὄχι σὰν ξένου φωτὸς πηγή,
Μὰ σάμπως νὰ ἦσουν ἀστερωμένη ἐσύ, καρδιά μου.
Κ' ἐκεῖνο τἄστρο λέγοταν Γῆ.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΤΟ ΧΕΡΙ

Λάμπεις καθάριο μέτωπο, καὶ διώχνεις τ' ἄγρια σκότη,
Μάγουλα δροσοστάλαχτα μοσχοβολᾶτε νιότη,
Στόμα, ποῦ στάζεις κάποτε στὸ μέλι τὸ φαρμάκι,
Λαχταριστὲ χιονόλαιμε, κυματιστὸ κορμάκι.
Κ' ἐσεῖς, μιλιά, ποῦ πιάνετε μὲ τὰ σγουρὰ πλεμάτια,
Κ' σεῖς ποὺ σαϊτεύετε τὰ ἐγκάρδια βάθη, μάτια!

Ὡραῖα, εἶστε, ὁλόλαμπρα, μὰ τὸ δικό μου ἀστέρι,
Θεῖαις ὀμορφιαὶς δὲν εἶστε σεῖς, δὲν εἶστε· εἶν ἕνα χέρι!
Χέρι ποῦ πότ' ἡ προκοπὴ καὶ πότ' ἡ ἐλεημοσύνη
Τὤχουν ἡ μιὰ γιὰ νὰ βοηθᾷ, κ' ἡ ἄλλη γιὰ νὰ δίνῃ·
Χέρι σὰ μάγισας ῥαβδί, κάθε ποῦ 'γγίξῃ ἀνθίζει,
Καὶ γιὰ νὰ κάνῃ τὸ καλό, ἀκόμα κι' ἀσχημίζει!

Ὦ χέρι, τοῦ φτωχοῦ χαρὰ καὶ τοῦ σπιτιοῦ καμάρι,
'Ατίμητο, παρθενικό, κρυφὸ μαργαριτάρι,
Μὴ φύγῃς ἀπὸ πάνω μου, μὴ λείψῃς ἀπὸ 'μπρός μου
Κ' ὁδήγα τὸν ἀνήξερο στὴν ἐρημιὰ τοῦ κόσμου.
Ἄστρο στοὺς Μάγους ἔδειξε τὸ δρόμο τοῦ Μεσσία·
Ὦ χέρι, δεῖξε μου κ' ἐσὺ ποῦ κρύβετ' ἡ Εὐτυχία!

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΣΤΑ ΜΑΤΙΑ ΥΜΝΟΣ

Κι' ἂν δὲν εἶχε ἡ ζωὴ χίλια χρώματα
Χίλια σχήματα, πρόσωπα, κάλλη,
Κι' ἂν δὲν ἔλαμπε κι' ἔτσι ἡ ζωή,
Στὴ ζωὴ θεία λαμπράδα, θεῖα κάλλη
Τὰ δικά σας θὰ χύνανε χρώματα,
Ἡ Δική σας' ὦ μάτια, ζωή.

Μάτια τρίσβαθα, μάτια ἡλιογέννητα,
Διαλαλεῖτε τοῦ ἥλιου τὴ δόξα
Μὲ τὴ γλῶσσα τὴν ἄλαλη ἐσεῖς,
'Εσεῖς εἶστε τἀνθρώπου κι' ἡ δόξα
Μάτια τρίσβαθα, μάτια ἡλιογέννητα,
Τὰ πετράδια τἀτίμητα ἐσεῖς

Μέσ' στὰ πάντα — ὁ σοφὸς τὸ διαλάλησε —
Ἕνας εἶναι ναός, ἕνας μόνο.
Καὶ τἀνθρώπινο σῶμα εἶν' αὐτὸς
Ἅγιο φῶς, ἐσεῖς φέγγετε μόνο,
Τοῦ ναοῦ, — ὁ σοφὸς τὸ διαλάλησε —
Φῶς ποῦ ἀνάφτει ὁ Θεός, πάντ' αὐτός.

Στῆς καρδιᾶς μας τὰ βάθη ἐσεῖς κάνετε
Ὅ,τι κάνει στὴν ὅλη τὴν πλάσι,
Ὅ,τι κάνει ὁ θεὸς τοῦ φωτός.
Ὁλοπράσινη, ὁλόανθη πλάσι
Τῆς καρδιᾶς μας τὰ βάθη τὰ κάνετε,
Μάτια, ἀστέρευταις βρύσαις φωτός.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

'Από νύχτα δεμένη άξημέρωτη
Μέσ' στά μάτια τῶν ἄλλων πλασμάτων
Μιὰ θαμπὴ παραδέρνει ψυχή·
Μιὰ φορὰ σὰν τῶν ἄλλων πλασμάτων
'Από νύκτα δεμένη άξημέρωτη,
Θαμποζοῦσε τ' ἀνθρώπου ἡ ψυχή.

Μά, νά! πρόβαλε μέρα ἀβασίλευτη·
Μάτια ἀνθρώπινα, μέσα σας τώρα
'Αϊτοβλέπει καθάρια ψυχή,
Καθρεπτίζει, τὴν ὄψι της τώρα,
Ποῦ τῆς φέγγει μιὰ μέρα ἀβασίλευτη
Στὴν αἰώνια του κόσμου ψυχή.

Ὁ θεὸς τοῦ φωτὸς ἦρθε κι' ἄνοιξε
Τῶν πλασμάτων τὰ μάτια ἐδῶ πέρα,
Μὰ παλάτι του διάλεξ' ἐσᾶς.
'Από τἄφταστα ὕψη ἐκεῖ πέρα
Τῶν πλασμάτων τὰ μάτια ἦρθε κ' ἄνοιξε,
Μὰ ἔχει θρόνο του μόνον ἐσᾶς.

Καὶ γιὰ τοῦτο σὰν ἥλιος φωτίζετε
Καὶ σὰ θάλασσα τρέμετε, μάτια,
Κι' εἶστε ὁλόβαθα σὰν οὐρανός,
Σὰ φουρτοῦν' ἀγριεύτε, μάτια,
Καὶ τοῦ νοῦ τὰ σκοτάδια φωτίζετε
Καὶ τὸ γέλοιο σας εἶναι οὐρανός.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἕνα πνεῦμα, ποιὸς ξέρι! Ἕνας ἄγγελος
Τῶν πνευμάτων τὴ χάρι σᾶς δίνει·
Τίποτ' ἄλλο δὲν ἔχει στὴ γῆ
Τἀγαθὰ τὰ δικά σας· τὰ δίνει
Ἕνα'πνεῦμα, ποιὸς ξέρει! ἕνας ἄγγελος..,
—Μάτια μου, εἶναι δική σας ἡ γῆ.

Εἶν' ὁ κόσμος δικός σας, ὦ μάτια μου,
Ἁπλωθῆτε χαρῆτε τὸν κόσμο,
Κάθε ὡραίαν ἀγκαλιάστε θωριά!
Γιατὶ ἀπ' ὅλα τὰ ὡραῖα στὸν κόσμο
Τ' ὀμορφώτερον ἕνα εἶναι, μάτια μου·
Αρχή, τέλος, τοῦ ὡραίου ἡ θωριά!

Κάθε ὡραῖο εἶναι χνοῦδι εὐκολότριφτο,
Τὸ φλογίζ' ἡ ἀγκαλιά, καὶ τὸ χέρι
Τὸ ξεφτίζει, κι' αὐτὸ τὸ φιλὶ
Ποῦ τὸ 'γγίζει, βαραίνει τὰ χέρι.
Κάθε ὡραῖο εἶνε χνοῦδι εὐκο λότριφτο,
Τοῦ ματιοῦ θέλει μόνο φιλί.

Μ' αὐτὸ μόνο ξανοίγω κ αὶ χαίρομαι
Τοὺς κρυφοὺς θη σαυρούς σας καὶ κόσμους,
Πόθοι ἐλπίδες, ἀγάπαις χαραίς·
Βλέπω· ὁρίζω, σὰν ἄρχοντας κόσμους,
Τοὺς κρατῶ μὲ τὰ μάτια, τοὺς χαίρομαι,
Καὶ ποτὲ δὲν περνοῦν οἱ χαραίς.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Σὰ βασίλεμα, σὰ γλυκοχάραμα,
Ὦ παρθένα, σὲ βλέπω. μὲ φτάνει,
Τίποτ' ἄλλο ἀπὸ σὲ δὲ ζητῶ.
Στῆς καρδιᾶς μου τ' ἀπόκρυφα φτάνει
'Απ' τὰ μάτια μου σὰ γλυκοχάραμα
Ὅ,τι μέσα στὰ μάτια ζητῶ.

Μάτια ἀθῷα καὶ μάτια πολύτροπα,
Μάτια ξάστερα, μάτια ἀπὸ δάκρυα
Θολωμένα, γλυκειὰ εἶν' ἡ ζωή!
Κλαῖτε! θρέφεται, ἀνθίζει μὲ δάκρυα,
Μάτια ἀθῷα καὶ μάτια πολύτροπα,
Τ' ἀνεμόδαρτο δέντρο, ἡ ζωή.

'Αλλὰ πρῶτα κι' ἀπ' ὅλα κυττᾶτε μας,
Μάτια κάθε ψυχῆς π' ἀγαποῦμε!
Τὴ δική σας δὲν κάνει ματιὰ
Κανενὸς ἥλιου ἀχτῖνα, κυττᾶτε μας,
Ζοῦμε, σβύνομε, ἀνθοῦμε, ἀγαποῦμε
Μὲ τὰ μάγια ποῦ κλεῖ μιὰ ματιά.

Καὶ τὸ φῶς τῶν ὀνείρων ἀνάφτετε
Καὶ τὴ γῆ χρυσοδένετε πάντα
Μὲ τ' ἁγνὰ τοῦ μεγάλου οὐρανοῦ,
Καὶ σὰ σβυέστε, δὲ χάνεστε· πάντα
Κι' ἄλλα μάτια ἀπ' τὸ φῶς σας ἀνάφτετε
Κ' εἶστε ἀστέρια τ' ἀνθρώπου—οὐρανοῦ·

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κι' ἂν δὲν εἶχε ἡ ζωὴ χίλια χρώματα,
Χίδια σχήματα,, πρόσωπα, κάλλη,
Κι' ἂν δὲν ἔλαμπε κ' ἔτσι ἡ ζωή,
Στὴ ζωὴ θεία λαμπρότη, θεῖα κάλλη
Τὰ δικά σας θὰ χύναν· χρώματα,
Ἡ δική σας, ὦ μάτια, ζωή!

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΤΑ ΚΟΜΜΕΝΑ ΧΕΡΙΑ

. . . Καὶ στὸ ναὸ τῆς θεᾶς ἱκέτης ἔτρεξε
Φεύγοντας τὴ φοβέρα τοῦ θανάτου.
Τὸν εἶδαν· μόλις τὸ κατῶφλι ἐπάτησε
Τὴ θύρα ἐσφάλησαν κατάστηθά του.

Τοὺς χαλκάδες τῆς θύρας, τρεμοδάχτυλα,
Τ' ἀπελπισμένα χέρια του κρατοῦνε. . .
Νὰ τὸν σκοτώσουν ἐκεῖ δὲν ξεθάρρεψαν,
Νὰ τοῦ λύσουν τὰ χέρια δὲν μποροῦνε.

Τυφλωμένοι ἀπ' τὴν ἔχθρα—ὤ φρίκη—ἐχώρισαν
Τὰ χέρια ἀπ' τὸ κορμὶ μὲ τὰ μαχαίρια·
Κ' ἐπῆραν τὸ κορμὶ καὶ τὸ ἐποτέλειωσαν
Κι' ἀπάμειναν κρεμασμένα τὰ χέρια.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κρεμασμένα τὰ χέρια, ἄψυχα κι' ἄκορμα,
Μιὰ δύναμι θεϊκὴ τὰ ζωντανεύει.
Ποιὸς τολμᾷ νὰ τἀγγίξῃ ; Σεισμοῦ τράνταγμα
Τὸ μαρμαρόχτιστο ναὸ σαλεύει.

Μὰ ὅταν ἦρθε τῆς ζωῆς του ἡ συντρόφισσα
Σέρνοντας τὰ παιδιά του—τὰ παιδιά της,
Τὰ δυὸ χέρια ἀπ' τοὺς χαλκάδες ξελύθηκαν
Κ' ἔπεσαν ματωμένα στὴν ποδιά της.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΤΟ ΩΡΑΙΟ

Τὰ συντριμμένα, τ' ἄμορφα ἀρχαῖα ἀγάλματα
Πῶς τὰ λυποῦμαι ! . . . .
Μὴν ἀξιωθοῦν ὅμοια νὰ ἰδοῦν τὰ μάτια μας
Ὅ,τι ἀγαποῦμε.

Τὸ κάθε ὡραῖο, μὲ μιᾶς, ἀκέριο ἂς χάνεται,
Κι' ὄχι νὰ μένῃ
Σέρνοντας τὴ ζωὴ μισή, ἀρρωστιάρικη
Καὶ ντροπιασμένη.

Τὸ κάθε ὡραῖο ν' ἀφήνῃ ὡραῖο στὰ μάτια μας
Τὸ πέρασμά του,
Κι' ὡραῖο νὰ ζῇ στῆς μνήμης τὰ 'Ηλύσια
Τὸ φαντασμά του.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΔΕ ΘΕΛΩ

Δὲ θέλω τοῦ κισσοῦ τὸ πλάνο ψήλωμα
Σὲ ξένα ἀναστυλώματα δεμένο.
Ἂς εἶμαι ἕνα καλάμι, ἕνα χαμοδέντρο·
Μὰ ὅσο ἀνεβαίνω, μόνος ν' ἀνεβαίνω.

Δὲ θέλω τοῦ γυαλιοῦ τὸ λαμπροφέγγισμα,
Ποῦ δείχνεται ἄστρο μὲ τοῦ ἥλιου τὴ χάρι.
Θέλω νὰ δίνω φῶς ἀπὸ τὴ φλόγα μου,
Κι' ἂς εἶμαι κ' ἕνα ταπεινὸ λυχνάρι.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Η ΕΛΙΑ

Εὐλογιμένο νἆναι, ἐλιά, τὸ χῶμα ποῦ σὲ τρέφει,
Κ' εὐλογιμένο τὸ νερὸ ποῦ πίνεις ἀπ' τὰ νέφη,
Κ' εὐλογημένος τρεῖς φοραὶς Αὐτὸς ποῦ σ' ἔχει στείλη
Γιὰ τὸ λυχνάρι τοῦ φτωχοῦ, γιὰ τ' ἅγιου τὸ καντῆλι !
Δὲν εἶσαι σὺ περήφανη σὰν τ' ἄλλα καρποφόρα,
Ποῦ βιαστικά, ἀνυπόμονα δὲν βλέπουνε τὴν ὥρα
Πότε μὲ τ' ἀνθολούλουδα τοὺς κλώνους νὰ σκεπάσουν
Καὶ μὲ μιὰ πρόσκαιρη ὀμορφιὰ τὰ μάτια νὰ ξιππάσουν.
'Εσ' εἶσαι πάντα ταπεινή, πάντα δουλεύτρα σκύβεις,
Μ' ὅλα τὰ πλούτη ποῦ κρατεῖς, μ' ὅλο τὸ βίος ποῦ κρύβεις

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Γι' αὐτό, ἀπ' τὰ πρῶτα νιᾶτα σου ποῦ τὰ φιλοῦν οἱ ἀνέμοι
Ὡς τὰ βαθειὰ γεράματα, ποῦ τὸ κορμί σου τρέμει
Καὶ γέρνει κάθε σου κλαδὶ καὶ κάθε παρακλάδι,
Μέσα στὸν κούφιο σου κορμὸ δὲν σοὔλειψε τὸ λάδι,

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΛΟΓΟΥ

Σπιθοβολοῦν τὰ πέταλα θραύοντας τὰ λιθάρια,
Μὲ χάρι ἀνεμοδέρνεται ἡ χαίτη του ἡ σγουρή.
Ξάφνω στηλώνεται μὲ μιᾶς στὰ πισινὰ ποδάρια
Καὶ πέφτει αἱματοκύλιστο, ἀφρόπνιχτο, βαρύ.

Σταλτὸ τὸ βόλι ἀπόμακρα τοῦ ἐπέρασε τὰ στήθια
Κι' ἐφώλιασε στὰ σπλάγχνα του. Κυλίεται, σπαρταρᾷ,
Στρέφει θολὰ τὰ μάτια του σὰν νὰ ζητῇ βοήθεια,
Βλέπει τὸν καβαλάρη του νὰ λάμπῃ ἀπὸ χαρά.

Νἄννοιωσε τάχα τὴ χαρά ; Νᾆδε τὴν νίκη τάχα ;
Ποιὸς ξέρει ! . . . 'Ανακλαρώθηκε καί, δίχως βογγητό,
'Ωρθάνοιξε τὸ στόμα του, ἀνάσανε μονάχα
Καὶ σιγαλὰ ἐξεψύχησε—καλότυχο κι' αὐτό !

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΤΑ ΝΗΣΙΑ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

Φιλάκια ἀπ' τὴν 'Ανατολὴ μᾶς ἔφερε τ' ἀγέρι
Καὶ τὰ φιλάκια ἐφτέρωσαν—φιλὶ καὶ περιστέρι'
Κι' ἅπλωσεν ἡ Μαννοῦλά μας φιλόστοργη τὰ χέρια
Κι' ἀγκάλιασεν ὅσα νησιὰ τόσα καὶ περιστέρια:

—'Εγὼ θὰ στήσω γιὰ ὅλας χρυσὸ περιστεριῶνα
Ψηλὰ σὲ μιὰ θεόρατη κι' ἀπόκορφη κολῶνα,
"Ω! δὲν τὰ λησμονῶ ποτὲ τὰ δάκρυα, τὰ ξενύχτια,
Νὰ μὴ φοβᾶστε κυνηγό, νὰ μὴ σᾶς πιάνουν δίχτυα.
"Οσο σᾶς ἔννοιωθα ἡ φτωχὴ μέσα σὲ χέρια ξένα.
Τί λέω σὲ χέρια, στὰ κλουβιὰ τὰ σιδεροπλεγμένα
Ποῦ τὰ φτεροκοπούσατε μὲ τρομαγμένα μάτια
Μαδῶντας τοὶς φτερούγαις σας στ' ἀσύντριφτα πλεμάτια.
Κ' ἐγὼ πονοῦσα κ' ἔκλαιγα κ' ἔλεγα μοναχή μου:
Δὲν θὰ βρεθῇ ἕνας δράκοντος νὰ πάρῃ ἀπ' τὴν ψυχή μου
«Τὸν πόθο καὶ τὸν πόνο της νὰ διπλωδυναμώσῃ,
Νὰ πάῃ ἐκεῖ ποῦ καρτεροῦν πόνοι καὶ πόθοι τόσοι ;
Καὶ βρέθηκεν ὁ δράκοντας κι' ἀπ' τὴν ψυχή μου ἐπῆρε
Τὸν πόθο καὶ τὸν πόνο της, καὶ τοῦ εἶπα τότε: «Σῦρε!»
Κ' ἦρθε, τὸ κῦμα σχίζοντας τοῦ Αἰγαίου μὲ τὴν ὁρμή του
Κ' ἦταν καπνὸς ἡ ἀνάσα του καὶ φλόγα ἡ δύναμί του·
Κ' ἦρθε γοργὰ κ' ἐσύντριψε τ' ἀσύντριφτα τ' ἀτσάλια....

'Ακούω πλατάγισμα φτερῶν ἢ φλοῖσβο ἀπ' ἀκρογιάλια ;

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΤΡΥΓΗΤΟΥ

Τὸ λέει ὁ πετροκότσυφας στὸ δροσερὸ τ' αὐλάκι,
Τὸ λὲν στὰ πλάγια οἱ πέρδικες, στὴν ποταμιὰ τ' ἀηδόνια,
Τὸ λὲν στ' ἀμπέλια οἱ λυγεραίς, τὸ λὲν μὲ χίλια γέλοια,
Τὸ λέει κ' ἡ Γκόλφω ἡ ὄμορφη, τὸ λέει μὲ τὸ τραγοῦδι:

—'Αμπέλι μου, πλατύφυλλο καὶ καλοκλαδεμένο,
Δέσε σταφύλια κόκκινα, νὰ μπῶ νὰ σὲ τρυγήσω,
Νὰ κάνω ἀθάνατο κρασί, μοσχοβολιὰ γιομᾶτο,
Μέσ' στὰ κατώγεια τὰ βαθειὰ σὰν μόσκο νὰ τὸ κρύψω,
Νὰ τὸ φυλάξω ὁλάκεραις χρονιαίς, ἀκέριους μῆνες,
Ὥς ποῦ νἄρθῇ μιὰν ἄνοιξι, νἄρθῇ ἕνα καλοκαῖρι,
Νὰ γύρῃ ἀπὸ τὴ μακρινὴ τὴν ξενιτειὰ ὁ καλός μου,
Νὰ κατεβῶ μέσ' στὴν αὐλή, νὰ πιάκω τ' ἄλογό του,
Νὰ τὸν φιλήσω ἀγκαλιαστὰ στὰ μάτια καὶ στὸ στόμα,
Νὰ τὸν κεράσω, ἀμπέλι μου, τἀθάνατο κρασί σου,
Τῆς ξενιτειᾶς τὰ βάσανα νὰ πᾶν', νὰ τὰ ξεχάσῃ.

ΚΩΣΤΑΣ ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ

ΚΑΛΛΙΠΑΤΕΙΡΑ

«'Αρχόντισσα Ροδίτισσα, πῶς μπῆκες;
Γυναῖκες διώχνει μιὰ συνήθεια ἀρχαία
'Εδῶθε». «Ἔχω ἕνα ἀνίψι τὸν Εὐκλέα,
Τρία ἀδέρφια, γυιό, πατέρα, 'Ολυμπιονίκαις.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Νὰ μ' ἀφήσετε πρέπει, Ἑλλανοδίκαις,
Κ' ἐγὼ νὰ καμαρώσω μέσ' στὰ ὡραῖα
Κορμιά, ποῦ γιὰ τὸ ἀγρίλι τοῦ Ἡρακλέα
Παλαίβουν, θυμιασταὶς ψυχαὶς ἀντρίκιαις.

Μὲ ταὶς ἄλλαις γυναῖκες δὲν εἶμαι ὅμοια·
Στὸν αἰῶνα τὸ σόϊ μου θὰ φαντάζῃ
Μὲ τῆς ἀντριᾶς τ' ἀμάραντα προνόμοια.

Μὲ μάλαμα γραμμένος τὸ δοξάζει
Σὲ ἀστραφτερὸ κατεβατὸ μαρμάρου
Ὕμνος χρυσὸς τοῦ ἀθανάτου Πινδάρου»,

ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ ΜΑΒΙΛΗΣ

ΑΙΜΑ!

Αἷμα τρισάγιο πόσο χύνεσαι,
Κι' ἀκόμα τελειωμὸ δὲν ἔχεις!
Ποτάμι θεριωμένο ἐγίνηκες
Καὶ στὰ λαγκάδια τρέχεις, τρέχεις...

Ἔχεις πηγαὶς κορμιά, ποῦ κοίτονται
Στὴν ἄγρια στρῶσι ξαπλωμένα.
Καρδιαίς, ποῦ μ' ἕνα βόλι ἐπάγωσαν,
Κουφάρια στήθη τρυπημένα.

'Εσὺ δὲν βγῆκες ἀπὸ σπήλαιο,
Τὰ σύννεφα δὲ σ' ἔχουν κάμῃ...

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Στὰ στήθη τὰ γεμᾶτα ἔβραζες
Κι' ἐβούϊζες γιὰ νὰ βγῆς ποτάμι !

Κι' ἀνήσυχο τὴ φλέβα ἐχτύπαγες
Καὶ τὸ μπαρούτι ἐλαχταροῦσες,
Στὸ χάρο ἐμπρὸς τὰ νιᾶτα ἔσπρωχνες
Θύρα νὰ βγῆς κρυφοζητοῦσες.

Καὶ νά ! τὸ πυρωμένο σίδερο,
Λαχτάρα σπέρνοντας καὶ τρόμο,
Τὰ παλληκάρια κάτω ξάπλωσε
Καὶ σοῦ ἄνοιξε ποτάμι δρόμο !

Στὸν ἐρχομό σου φεύγουν, χάνονται
Τοῦ λόγγου τὰ νερὰ σκιαγμένα,
Καὶ διψασμένα τ' ἀγριοχόρταρα
Πίνουν, χορταίνουν ἀπὸ σένα.

Κάθε σταλιά σου κατακόκκινη,
Ποῦ δάφναις πάει γιὰ νὰ φυτρώση,
Πόσα δὲν εἶναι μαῦρα δάκρυα,
Πόση δὲν εἶναι δόξα, πόση !

ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Η ΒΡΥΣΗ

I

Καίει ὁ ἥλιος καὶ δὲ σειέται
οὐδὲ φύλλο ἀπὸ τὰ δέντρα
κι' ὁ βοσκός, θαρρεῖς, βαριέται
νὰ σηκώση τὴ βουκέντρα.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Δὲ χουγιάζει, δὲ σουρίζει
καὶ μονάχα τους τὰ κρυάρια,
ποῦ ἡ δίψα τὰ θερίζει,
μὲ τὰ χίλια τους ποδάρια

πηλαλᾶνε· κι ὅλο βλέπουν
πότε μπρός τους θἀντικρύση
ἀπ' τὶς λεῦκες ποῦ τὴ σκέπουν
τῆς Καλῆς Κερᾶς ἡ βρύση.

II

Ὅσο κορνιαχτὸ ἔχει ἡ στράτα
τὸν σηκώνουνε καὶ μοιάζει
ὅσο πᾶνε—νά τα, νά τα!—
πῶς ξοπίσω τους βραδυάζει.

Τώρα φτάνουν—πόσα, πόσα!
κι ὅλο ἡ δίψα καὶ τὰ σφίγγει
ποῦ κολλάει ξερὴ τὴ γλῶσσα
στὸ στεγνό τους τὸ λαρύγγι.

Τὸ νερό ποῦ αἰώνια βγαίνει,
κάθε δίψα τους θὰ σβύσῃ·
τρέχουν, βρίσκουν στειρεμένη
τῆς Καλῆς Κερᾶς τὴ βρύση!

ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΡΥΠΑΡΗΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΥΠΝΟΣ

Ἔλα, ὕπνε, καὶ πάρε με στὴν κλίνη,
Ποῦ σῶμα καὶ ψυχὴ σοῦ παραδίνω.
Κάμε, παραγοριά μου, ν' ἀποπλύνῃ
Ὁ μαῦρος πόνος, ποῦ στὰ στήθη κλείνω.

Μέσ' στὴ νεκρή, ποῦ σοῦ ζητῶ, γαλήνη
Σὰν νὰ μὲ πῆρε ὁ ἀδελφός σου ἂς γίνω,
Κι' ἀπ' τὴ ζωή, ποῦ λαχταρῶ, ἂς μοῦ μείνῃ
Τόση, ὅση ἀνασαίνει σ' ἕναν κρίνο.

Σ' ἕναν κρίνο λευκὸ σὰν τὸ χαλάζι,
Ποῦ ὅταν στὸ νέο τὸ φῶς π' ἀργοχαρίζει
'Αναγαλιάζει ὁ οὐρανὸς κ' ἡ γῆ,

Μιὰ ψυχοῦλα θάρθῆ τὰ πέταλά του
Ν' ἀνοίξῃ ἀκροφιλῶντας στὴν αὐγή,
Μ' ἕναν κόμπο δροσιᾶς μέσ' τὴν καρδιά του.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΡΥΠΑΡΗΣ

ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΟΣ ΑΓΕΡΑΣ

Στὰ δένδρα, ἀγέρα, ποῦ ἔσμιγαν κ' ἐφύλαγαν κρυμμένο
Τοῦ δάσους τὸ θεό,

Μ' ἄνοιξες πόρτες νὰ περνῶ καὶ δρόμους νὰ διαβαίνω
Στὸν ἅγιον του ναό.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Σ' ἀκούω νὰ τρέχῃς τὶς νυχτιὲς στ' ἄτι σου καβαλλάρης
Κάτω ἀπὸ τὰ κλαδιά,
Σ' ἀκούω στὸ μύλο νὰ ζητᾷς μιὰ λέξι νὰ τοῦ πάρῃς
'Απ' τὴ νεκρὴ καρδιά.

Κι' ἄν, καβαλλάρη, κουρασθῇς, δένεις στὸ δένδρο τ' ἄτι
κ' ἀποκριμιέσαι πλειά.

Τότε ὅσα δὲν μπορεῖς νὰ πῇς—κραυγὴ θυμοὺς γεμάτη—
τ' ἀκούω στὴ σιγαλιά.

'Ακούω αὐτὴ τὴ σιγαλιά, τὸ φύλλο ποῦ πεθαίνει,
τοῦ ἐντόμου τὴ βοή.

Κι' ἴσως ν' ἀκούω τὴν ἄνοιξι στὸ δάσος νὰ ὑφαίνῃ
ἀνθοὺς γιὰ τὴ ζωή.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΠΟΡΦΥΡΑΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΔΥΣΝΟΗΤΟΙ ΛΕΞΕΙΣ

(Ἐκ τοῦ Ἐρωτοκρίτου).

Σελ.	18	στ.	6	πασανεὶς=ἕκαστος.
»	»	»	12	ἐλάμπασινε=ἔλαμπαν.
»	»	»	14	ἀνιμένα—ἀνέμεναν.
»	»	»	18	γὴ=ἤ.
»	»	»	19	κιανένα=κανένα
»	19	»	10	τὸ ζημιὸ=ἀμέσως, εὐθύς.
»	»	»	18	ζαφειρομπάλασα=ζαφείρια καὶ μπαλάσια. Σάπφειρον καὶ ρουβίνια.
»	»	»	24	ὀγιὰ=γιά, διά.
»	20	»	4	ὄχθριτα=ἔχθρα.
»	»	»	10	μαλιὲς=μάχαι.
»	»	»	11	κακσσύβαστος=δύσκολος ἄνθρωπος
»	»	»	21	κατόπαρδος=γατόπαρδος, πάρδαλις.
»	»	»	24	μούρτζινα=μαυροκόκκινα.
»	»	»	26	γλάκι=τρέξιμον.
»	»	»	27	βερτόνι=βέλος.
»	21	»	15	φαρὶν=ἵππος
»	»	»	15	ὁμάδι ὁμαδόν.
»	22	»	7	ζάλα=βήματα.
»	»	»	7	διῶμα=καμάρωμα.
»	»	»	23	ἀναθιβάνω=διηγοῦμαι, λέγω.
»	»	»	24	τσινιὲς=λακτίσματα.
»	23	»	20	ἀρίφνητος=ἀναρίθμητος.
»	»	»	27	ἔτοιο=τέτοιο.
»	»	»	27	ἀξωμένο=ἄξιον.
»	24	»	2	τουνοῦ=τούτου.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Σελ.	24	στ.	2	διωματάρι—κομψοῦ. χαριτωμένου.
»	»	»	3	ψυχάρι=λυχνοσβήστης (ἔντομον πετώμενον περὶ τὸν λύχνον)·
»	»	»	5	μόδο=τρόπον.

(Ἐκ τῆς Ἐρωφίλης).

»	61	»	13	κομπώνομαι=ἀπατῶμαι.
»	»	»	16	μπορεμένη=δυνατή.
»	»	»	17	κυροῦ=πατρός.
»	62	»	1	πλείσιαις=ἰφθόνους.
»	»	»	11	ἀξιαζόμενη=ἀξία, ἱκανή.
»	»	»	13	ξόμπλι=παράδειγμα, πρότυπον.
»	63	»	9	πρικώτατο=πικρότατον.
»	»	»	11	ζημιὸ=εὐθύς.
»	»	»	18	πρικὺ=πικρόν.
»	64	»	1	ἀποκοτιᾶς=τόλμης, θάρρους.
»	65	»	7	μάνηταις=θυμούς.
»	»	»	10	τοῦ χρυσαφιοῦἀκριβιὰ=φυλαγυρία.
»	»	»	13	μαλλιαὶς=πολέμους, ἀγῶνας.

(Ἐκ τοῦ Γύπαρι).

»	66	»	3	ἀφτουμένο=ἀναμμένον.
»	67	»	17	λαγκὰ=λαγκάδια.
»	»	»	25	ἤμνογα=ὡρκιζόμην.
»	69	»	9	συναφορμάς μου=ἐξ αἰτίας μου.
»	70	»	3	πελελοὺς=μωρούς.
»	»	»	5	χσντρικῶν=ἀγροίκων.

(Ἐκ τοῦ ἀποσπάσματος τοῦ Θεοδ. Προδρόμου).

Σελ.	139	στ.	5	Ἀλογοτριποντέληνος—τοῦ ὁποίου ὁ ἵππος ἔχει τριπλοῦν λωρίον εἰς τὸ στῆθος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Σελ.	139	στ.	5	**παχυμουλοράτος**=καθήμενος ἐπάνω εἰς παχὺ μουλάριον.
»	»	»	5	**μακρομύτηκα**=μακρομύτικα, ὑποδήματα μὲ μακρὰν μύτην.
»	»	»	9	**λουτρικίζεται**=λούεται.
»	»	»	10	**βουρβούριζεν**=γοργούριζεν, ἔβραζεν.
»	»	»	10	**ἀμυγδαλάτας**=μεγάλας ὡς ἀμύγδαλα.
»	»	»	11	**ὑπέρπυρα**=χρυσᾶ νομίσματα.
»	»	»	11	**μανολάτα**=ἔχοντα τὴν εἰκόνα τοῦ Μανουήλ.
»	»	»	12	**καβάδιν**=κάπαν.
»	»	»	12	**τζανταλοφορεμένον**=παλαιόν, τριμμένον.
»	»	»	15	**παραγεμιστοτράχηλος** = ἔχων τόσον παχὺν τράχηλον ὡς νὰ ἦτο παραγεμιστός.
»	140	»	15	**κλαποτὰ** = κλαπωτά, συρματοκεντημένα ἐνδύματα,
»	»	»	17	**περισορεμένην**=πιθανῶς λάθος ἀντὶ περισυρομένην, τοῦ συρμοῦ.
»	»	»	19	**θυνομαγερίαν**=θύνην μαγειρευμένην
»	»	»	23	**ἄρκλαν** =συρτάριον.
»	»	»	25	**μικροτερίτζιν**=μικρότερον.
»	»	»	26	**σαρακιάρικα**=σαρακοφαγωμένα.
»	»	»	27	**περσίκιν**=περσικὸν βαλάντιον.
»	»	»	28	**στάμενα**=νομίσματα (ἱστάμενα δηλ. ζυγιζόμενα).

ΔΙΟΡΘΩΤΕΑ

Σελ.	18	στ.	12	ἀντὶ	**ἐκαμπάσινε**	διόρθ.	**ἐλάμπασινε.**
»	139	»	11	»	**ὑπέρπυγα**	»	**ὑπέρπυρα.**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης ἐγεννήθη ἐν Λευκάδι 1824. ἀπέθανε 1876· Ἔργα ποιητικά: Στιχουργήματα, Μνημόσυνα, Κυρὰ Φροσύνη, Ἀθανάσιος Διάκος, Φωτεινός.

Σπυρίδων Βασιλειάδης ἐγεννήθη ἐν Πάτραις 1845· ἀπέθανε 1876. Ἔργα δραματικά: Οἱ Καλλέργαι, Λουκᾶς Νοταρᾶς, Γαλάτεια, Σκύλλα κλπ. διάφορα ποιήματα εἰς τοὺς 3 τόμους Ἀττικῶν Νυκτῶν.

Δημήτριος Βερναρδάκης ἐγεννήθη ἐν Λέσβῳ 1835· ἀπέθανε 1907. Ἔργα δραματικά: Μαρία Δοξαπατρῆ, Κυψελίδαι, Μερόπη, Φαῦστα, Ἀντιόπη, Νικηφόρος Φωκᾶς καί τινα ποιήματα.

Ἰωάννης Βηλαρᾶς ἐγεννήθη ἐν Ἰωαννίνοις 1771· ἀπέθανε 1823· Ἔργα του: Βατραχομυομαχία, λυρικὰ καὶ σατυρικὰ ποιήματα καὶ μῦθοι.

Γεώργιος Βιζυηνὸς ἐγεννήθη ἐν Βιζύῃ τῆς Θρᾴκης· ἀπέθανε 1896 Ἔργα ποιητικά: Ἀτθίδες αὖραι.

Δημήτριος Βικέλας ἐγεννήθη ἐν Σύρῳ 1835· ἀπέθανε 1907. Ἔργα ποιητικά: Στίχοι· δραματικά: ἔμμετροι μεταφράσεις Σαικσπήρου.

Ἄγγελος Βλάχος ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις 1838· ἀπέθανε 1920. Ἔργα ποιητικά: Ἠώς, Φειδίας καὶ Περικλῆς, ἐκ τῶν Ἐνόντων μεταφρ. ἔμμετροι Λαμαρτίνου καὶ Χάϊνε· δραματικά: Κωμῳδίαι καὶ πλεῖσται μεταφράσεις ἀρχαίων ἑλληνικῶν καὶ ξένων δραμάτων καὶ κωμῳδιῶν

Ἀλέξανδρος Βυζάντιος ἐγεννήθη ἐν Ναυπλίῳ 1841· ἀπέθανε 1898· Ἔργα: ὀλίγα ποιήματα περιληφθέντα εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν πεζῶν του ἔργων.

Δημήτριος Βυζάντιος ἀδελφὸς πρεσβύτερος τοῦ προλαβόντος, ἀποθανὼν νέος, ἔγραψε διάφορα ποιήματα.

Ἰωάννης Γρυπάρης ἐγεννήθη ἐν Σίφνῳ 1872. Ἔργα ποιητικά: Σκαραβαῖοι καὶ Τερρακόττες· δραματικά: ἔμμετρος μετάφρασις τοῦ Αἰσχύλου.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Γεώργιος Δροσίνης ἐγεννήθη ἐν 'Αθήναις τῷ 1859. Ἔργα ποιητικά : Ἱστοὶ 'Αράχνης, Σταλακτῖται, Εἰδύλλια, 'Αμάραντα, Γαλήνη, Φωτερὰ Σκοτάδια, Κλειστὰ Βλέφαρα.

Γεώργιος Ζαλοκώστας ἐγεννήθη ἐν Συρράκῳ τῆς 'Ηπείρου τῷ 1805· ἀπέθανε 1858. Ἔργα ποιητικά : Ἅπαντα, ἐκδοθέντα μετὰ θάνατον.

'Ιωάννης Ζαμπέλιος ἐγεννήθη ἐν Λευκάδι 1787· ἀπέθανε 1856. Ἔργα δραματικά : Τιμολέων, Κωνσταντῖνος Παλαιολόγος, Γεώργιος Καστριώτης κτλ.

'Ανδρέας Κάλβος ἐγεννήθη ἐν Ζακύνθῳ τῷ 1795· ἀπέθανε 1867. Ἔργα ποιητικά : ἡ Λύρα.

'Ιωάννης Καρασούτσας ἐγεννήθη ἐν Σμύρνῃ τῷ 1824· ἀπέθανε 1873. Ἔργα ποιητικά : Λύρα, Μοῦσα θηλάζουσα, Ἑωθιναὶ Μελέται, Ποιητικὸν 'Απάνθισμα, Βάρβιτος, Κλεονίκη.

'Αλέξιος Κομνηνὸς ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 1106 ἀπέθανε 1142. Υἱὸς τοῦ αὐτοκράτορος 'Ιωάννου τοῦ Κομνηνοῦ.

Βιτσέντσος Κορνάρος. Ἄγνωστα τὰ κατὰ τὸν βίον τοῦ Κρητὸς ποιητοῦ τοῦ 'Ερωτοκρίτου ἀκμάσαντος πιθανῶς κατὰ τὰ τέλη τοῦ 17 αἰῶνος.

Στέφανος Κουμανούδης ἐγεννήθη ἐν 'Αδριανουπόλει τῷ 1818· ἀπέθανε 1899 Ἔργα ποιητικά : Στράτης Καλοπίχειρος, καὶ ἕτερα ποιήματα εἰς περιοδικά.

Κώστας Κρυστάλλης ἐγεννήθη ἐν Συρράκῳ τῆς 'Ηπείρου τῷ 1873· ἀπέθανε 1894. Ἔργα ποιητικά : Σκιαὶ τοῦ Ἅδου, ὁ Καλόγερος· 'Αγροτικά, ὁ τραγουδιστὴς τοῦ Χωριοῦ καὶ τῆς Στάνης.

'Ανδρέας Λασκαράτος ἐγεννήθη ἐν Κεφαλληνίᾳ τῷ 1821· ἀπέθανε 1901. Ἔργα ποιητικά : Στιγουργήματα.

Λαυρέντιος Μαβίλλης ἐγεννήθη ἐν Κερκύρᾳ τῷ 1860· ἐφονεύθη μαχόμενος ἐν 'Ηπείρῳ 1912. Ἔργα ποιητικά : 'Εξεδόθησαν εἰς ἕνα τόμον μετὰ τὸν θάνατόν του.

Γεράσιμος Μαυρογιάννης ἐγεννήθη ἐν Κεφαλληνίᾳ τῷ 1823· ἀπέθανε 1905. Ἔργα πο ητικά : διάφορα ποιήματα εἰς περιοδικὰ καὶ μετάφρασις εἰδυλλίων τινῶν τοῦ Θεοκρίτου.

Γεράσιμος Μαρκόρας ἐγεννήθη ἐν Κεφαλληνίᾳ τῷ 1826· ἀπέθανε 910. Ἔργα ποιητικά : Ὅρκος, Μικρὰ ταξείδια.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κωστῆς Παλαμᾶς ἐγεννήθη ἐν Μεσολογγίῳ τῷ 1859. Ἔργα ποιητικά: Τραγούδια τῆς πατρίδος μου, Τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μου, Τάφος, Ἴαμβοι καὶ Ἀνάπαιστοι, Ἀσάλευτη ζωή, ὁ Δωδεκάλογος τοῦ Γύφτου ἡ φλογέρα τοῦ Βασιλιᾶ, Πολιτεία καὶ Μοναξιά, Βωμοί, Τὰ Παράκαιρα, Τὰ Δεκατετράστιχα δραματικά: Τρισεύγενη.

Ἀχιλλεὺς Παράσχος ἐγεννήθη ἐν Ναυπλίῳ τῷ 1838· ἀπέθανε 1895. Ἔργα ποιητικά: Τὰ Ἅπαντα εἰς 3 τόμους καὶ Νέα ποιήματα μετὰ θάνατον.

Ζαχαρίας Παπαντωνίου ἐγεννήθη ἐν Καρπενησίῳ τῷ 1877· Ἔργα ποιητικά: Πολεμικὰ Τραγούδια, Χελιδόνια.

Δημήτριος Παπαρρηγόπουλος ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις τῷ 1845· ἀπέθανε 1875. Ἔργα ποιητικά· Στόνοι, Χελιδόνες, Ὀρφεύς, Πυγμαλίων.

Ἰωάννης Πικατόρος ἐγεννήθη ἐν Ρεθύμνῃ κατὰ τὰ τέλη τοῦ 15ου ἢ τοῦ 16ου αἰῶνος.

Ἰωάννης Πολέμης ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις τῷ 1862. Ἔργα ποιητικά. Χειμώνανθοι, Ἀλάβαστρα, Κειμήλια, Ἐξωτικά, Τὸ Παλιὸ Βιολί, Πρῶτα Βήματα, Σπαρμένα μάρμαρα, Εἰρηνικά. Δραματικά: Τὸ Ὄνειρον, Τὸ Εἰκόνισμα Στὴν Ἄκρη τοῦ Κρημνοῦ, Τὸ Στοίχημα, Τὸ Μαγεμένο ποτῆρι, Ὁ Βασιλιὰς Ἀνήλιαγος, Ἡ Γυναῖκα.

Λάμπρος Πορφύρας ἐγγενήθη ἐν Χίῳ τῷ 1879. Ἔργα ποιητικά· Σκιές.

Ἀριστομένης Προβελέγγιος ἐγεννήθη ἐν Σύρῳ τῷ 1850. Ἔργα ποιητικά: Θησεύς, Τὸ Μῆλον τῆς Ἔριδος, Ἀδὰμ καὶ Εὔα, Ποιήματα, Νέα ποιήματα, δραματικά: Ἡ κόρη τῆς Λήμνου, Ὁ Ρήγας, Ἐπιστροφὴ τοῦ Ἀσώτου, Νικηφόρος Φωκᾶς, Φαῖδρα, ἔμμετρος μετάφρασις τοῦ Φάουστ.

Θεόδωρος Πρόδρομος ἢ Πτωχοπρόδρομος ἤκμασε κατὰ τὸ πρῶτον ἥμισυ τοῦ 12ου αἰῶνος ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Ἀλέξανδρος Ρ. Ραγκαβῆς ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 1809, ἀπέθανε 1892. Ἔργα δραματικά. Οἱ Τριάκοντα, Δούκας, Φροσύνη, Ἡ παραμονὴ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τοῦ Κουτρούλη ὁ Γάμος. μεταφράσεις ἔμμετροι ἀρχαίων ἑλληνικῶν δραμάτων καὶ ξένων· ποιητικά: πλεῖστα ποιήματα εἰς τοὺς τόμους τῶν Ἀπάντων, μετάφρ· τῆς Κολάσεως τοῦ Δάντου καὶ τῆς Ἐλευθερωθείσης Ἱερουσαλὴμ τοῦ Τάσου.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ρήγας ὁ Φεραῖος ἐγεννήθη ἐν Βελεστίνῳ τῷ 1757· ἐθανατώθη τῷ 1798· στραγγαλισθεὶς ἐν τῇ εἱρκτῇ τοῦ Βελιγραδίου. Ἔργα ποιητικά: Θούρια καὶ ἄλλα ποιήματα.

Ἰακωβάκης Ρίζος Νερουλὸς ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 1778· ἀπέθανε τῷ 1850. Ἔργα ποιητικά: Κούρκας, Ἁρπαγὴ καὶ διάφορα ποιήματα· δραματικά: ἡ κωμῳδία Κορακιστικά.

Διονύσιος Σολωμὸς ἐγεννήθη ἐν Ζακύνθῳ περὶ τὸ 1798· ἀπέθανε τῷ 1857. Ἅπαντα τὰ ποιητικά του ἔργα ἐξεδόθησαν μετὰ θάνατον.

Γεώργιος Σουρῆς ἐγεννήθη ἐν Σύρῳ τῷ 1853· ἀπέθανε 1919. Ἔργα ποιητικὰ εἰς ἓξ τόμους· δραματικά: Χειραφέτησις, ἔμμετρος μεταφρ. τῶν Νεφελῶν τοῦ Ἀριστοφάνους.

Ἀλέξανδρος Σοῦτσος ἐγενήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 1803· ἀπέθανε 1863. Ἔργα ποιητικά: Ὁ Περιπλανώμενος, Ἡ Τουρκομάχος Ἑλλάς, τὸ Πανόραμα, Ἀπομνημονεύματα τοῦ Ἀνατολικοῦ πολέμου κλπ. Κωμῳδία ὁ Ἄσωτος.

Παναγιώτης Σοῦτσος ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 1806. Ἔργα ποιητικά: Ἡ Κιθάρα· δραματικά: Ὁ Ὁδοιπόρος, Μεσσίας, Εὐθύμιος Βλαχάβας, Ὁ Ἄγνωστος.

Γεώργιος Στρατήγης ἐγεννήθη ἐν Σπέτσαις τῷ 1860. Ἔργα ποιητικά: Ρόδα καὶ Δέφναι, Ἔρως καὶ ψυχή, Νέα Ποιήματα, Τραγούδια τοῦ Σπιτιοῦ, Τραγούδια τοῦ νησιοῦ, Τί λὲν τὰ κύματα, δραματικά: Βασίλειος ὁ Βουλγαρακτόνος, Θεοφανώ, Ἀρχίλογος καὶ ἔμμετροι μεταφράσεις ξένων δραμάτων.

Ἠλίας Τατανλίδης ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 1818· ἀπέθανε 1876. Ἔργα ποιητικά: Ἰδιωτικὰ στιχουργήματα, Ἄσματα.

Ἰούλιος Τυπάλδος ἐγεννήθη ἐν Κεφαλληνίᾳ τῷ 1814· ἀπέθανε 1883· Ἔργα ποιητικά· ποιήματα ἐγκατεσπαρμένα εἰς περιοδικὰ καὶ μετάφρασις ἐκ τῆς Ἐλευθερωθείσης Ἰερουσαλὴμ τοῦ Τάσου.

Γεώργιος Χορτάτσης ἐγεννήθη ἐν Ρεθύμνῃ τῆς Κρήτης καὶ ἤκμασε κατὰ τὰ τέλη τοῦ 16ου αἰῶνος καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 17ου. Ἔγραψε τὸ δρᾶμα Ἐρωφίλη.

Ἀθανάσιος Χρησόπουλος ἐνεννήθη ἐν Καστορίᾳ τῷ 1772. ἀπέθανε 1847. Ἔργα ποιητικά: Τὰ Λυρικά· δραματικά: Ἀχιλλεύς.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

'Αριθ. Πρωτ. 27967 / Διεκπ. 'Εν 'Αθήναις τῇ 30 Σεπτεμβρίου 1917.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ

ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πρὸς

τὸν κ. **Ἰωάννην Ν. Σιδέρην** βιβλιεκδότην.

Γνωρίζομεν ὑμῖν ὅτι κατ' ἀπόφασιν τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συμβουλίου ἐνεκρίθη ἡ χρῆσις τοῦ ὑφ' ὑμῶν ὑποβληθέντος ἐντύπου βιβλίου **«Νεοελληνικὴ 'Ανθολογία»** διὰ τὰ διδασκαλεῖα τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ διὰ τὴν κατ' οἶκον ἀνάγκην τῶν μαθητῶν τῶν γυμνασίων διὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1917 — 1918 καὶ ἐφεξῆς κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 117 πρᾶξιν αὐτοῦ.

. . . .

Ὁ Ὑπουργὸς
ΔΗΜ. ΔΙΓΚΑΣ

Ν. ΤΣΙΡΙΜΩΚΟΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής